

ವಿವಿಧಗೋಪಚರಣೇಷು ವಿವಿಧೋ
ವೇಣುವಾದ್ಯ ಉದುಧಾ ನಿಜತಿಶ್ತಾಃ |
ತವ ಸುತಃ ಸತಿ ಯದಾಧರಬಿಂಬೇ
ದತ್ತವೇಣುರನಯತ್ಸ್ವರಚಾತೀಃ || ೧೪ ||

ಸವನಶ್ವದುಪಧಾರ್ಯ ಸುರೇಶಾಃ
ಶಕ್ತಶರ್ವಪರಮೇಷ್ಠಿ ಪುರೋಗಾಃ |
ಕವಯ ಆನಕಂಧರಚಿತ್ತಾಃ
ಕಲ್ಪಲಂ ಯಯುರನಿಶ್ಚಿತಶ್ಚಾ || ೧೫ ||

ನಿಜಪದಾಬ್ಜದಲ್ಯರ್ಥಜವತ್ಸ-
ನೀರಚಾಂಕುತವಿಚಿತ್ರಲಲಾಢ್ಯಃ |
ಪ್ರಜಭುವಾ ತಮಯನ್ ಮುರತೋದಂ
ವರ್ಷಧುರ್ಯಗತಿರೀಡಿತವೇಣುಃ || ೧೬ ||

ಪ್ರಜತಿ ಕೇನ ವಯಂ ಸವಿಲಾಸ-
ವೀಕ್ಷಣಾರ್ಪಿತಮನೋಭವವೇಗಾಃ |
ಕುಜಗತಿಂ ಗಮಿತಾ ನ ವಿದಾಮಃ
ಕೃರೇನ ಕುರಂ ವಸನಂ ವಾ || ೧೭ ||

ಮುಗಧರಃ ಕೃತಿದಾಗಣಯನ್ ಗಾ
ಮಾಲಯಾ ವಯುತಗಂಧಮಲಗ್ನಾಃ |
ಪ್ರಣಯಿನೋಽನುಚರಣ್ಯ ಕದಾಂಶೇ
ಪ್ರಕೃಪಸ್ಪೃಷಮಗಾಯತ ಯತ್ || ೧೮ ||

ಕೃಷಿತವೇಣುರವವಂಚಿತಚಿತ್ತಾಃ
ಕೃಷ್ಣಮಸ್ತುಷ ಕೃಷ್ಣಗೃಹೀಣಾಃ |
ಗುಣಗಣಾಣಾಮನುಗತ್ಯ ಪರಿಸ್ಕೋ
ಗೋಚಿತಾ ಇವ ವಿಮುಕ್ತಗೃಹಾಶಾಃ || ೧೯ ||

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೊಳರನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ಯತೋದಾಮಾಕಯೇ ! ನನ್ನ ಮನಮೋಹಕನಾದ ಮಗನು ಗೋಪಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಆಟವಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳಳ ನಿವೃಣನು. ಅವನು ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಚತುರನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸುವುದನ್ನು ಯಾರಿಂದಲೂ ಕಲಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೊಂಡೆಹಗ್ಗನಂತಿರುವ ಸುಂದರವಾದ ತನ್ನ ತುಟಿಯ ಮೇಲೆ ಕೊಳಲನ್ನು ಇಡುತ್ತಲೇ ಹಲವಾರು ರಾಗ-ರಾಗಿನಿಯರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಟ ಗೊಳುವುವು. ಕರ್ಣಾನಂದಕರವಾದ ಆ ವೇಣುಗಾನವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಇಂದ್ರ-ರುದ್ರ-ಬ್ರಹ್ಮರೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳ ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಕಷ್ಟ ತಾಗೂ ಮನಸ್ಸು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ವಾಲುತ್ತದೆ. ಅವರಷ್ಟೇ ಕೇಳಿದರೂ ಆನಂದವಡುವುದು ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಗವಾಗಲೀ, ರಾಗದ ಭೇದವಾಗಲೀ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ವೇಣುಗಾನದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗದೆ ಅವರು ವಿಮೋಹಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. || ೧೪-೧೫ ||

ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಹೇಳುವಳು - ಸಖಿಯೇ ! ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಶುಭ ನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ವಜ, ವಜ್ರ, ಕಮಲ, ಅಂಕುಶ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಿತ್ರವಾದ, ಸುಂದರವಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿವೆ. ಪ್ರಜಭೂಮಿಯು ಗೋವುಗಳ ಗೊರಮುಗಳಿಂದ ಒಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅದರ ನೋವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಮದಗಜದಂತೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ, ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವರ ಬೇತೋಹಾರಿಯಾದ ವೇಣುಗಾನ, ಅವನ ನಡಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಂದಹಾಸಗಳು ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ತಾಗೂ ಅವನನ್ನು ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಲಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅವನ ಕುಡಿನೋಟದಿಂದ ಪ್ರೇಮ ವಿಶ್ವಲರಾದ ನಾವು ವೃಕ್ಷಗಳಂತೆ ಜಡರಾಗಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ವಿಮೋಹಿತರಾದ ನಾವು ತುರುಟು ಬಿಚ್ಚಿಹೋಗುವುದೂ, ನೀರೆ ಜಾರಿ ಹೋಗುವುದೂ ತಿಳಿಯದಷ್ಟು ಕಷ್ಟಯರಾಗುತ್ತೇವೆ. || ೧೬-೧೭ ||

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ಗೆಳತಿಯರೇ ! ಮನೆಗಳ ಸರವು ನಮ್ಮ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನ ಕೊಳರನಲ್ಲಿ ಸದಾ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತವೆ. ಕುಳಸಿಯ ಪರಿಮಳವು ಅವನಿಗೆ ಅತಿಪ್ರಿಯ ವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕುಳಸೀಮಾಲೆಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಧರಿಸಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಮನೆಗಳ ಮೂಲೆಯಿಂದ ಹಸುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತಾ, ಮತ್ತೊಂದು ತೋಳನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಸಖಿನ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. || ೧ || ಕರ್ಣಾನಂದಕರವಾದ ವೇಣುಗಾನದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾದ ಹೆಣ್ಣು ಜಿಂಕೆಗಳು ಗೋಪಿಕೆಯ ರಾದ ನಾವು ಮನೆ-ಮಠ, ಪತಿ-ಸುತರನ್ನೂ ಬಂಧು-ಬಾಂಧವ ರನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಂತೆ - ಸಕಲವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಮೇಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗುಣಗಳಿಗೆ ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಾಯ ನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. || ೧೮-೧೯ ||

ಕುಂದದಾಮಕೃತಕೌತುಕವೇಷೋ

ಗೋಪಗೋಧನವೃತ್ತೋ ಯಮುನಾಯಾಮ್ |

ನಂದಸೂನುರನಭೇ ತವ ವತ್ಸೋ

ನರ್ಮದಾ ಪ್ರಣಯಿನಾಂ ವಿಜಹಾರ || ೨೦ ||

ಮಂದವಾಯುರುಪವಾತ್ಸನುಕೂಲಂ

ಮಾನಯನ್ ಮಲಯಜಸ್ತರ್ಗೀನ |

ವಂದಿಸ್ತಮುಪದೇವಗಣಾ ಯೇ

ವಾದ್ಯಗೀತಬಲಿಭಃ ಪರಿವಪ್ತಃ || ೨೧ ||

ವತ್ಸಲೋ ಪ್ರಜಗವಾಂ ಯದಗದ್ವೀ

ವಂದ್ಯಮಾನಚರಣಃ ಪಥಿ ವೃದ್ಧೈಃ |

ಕೃತ್ ಗೋಧನಮುಪೋತ್ಯ ದಿನಾಂತೇ

ಗೀತವೇಣುರಸುಗೇಡಿಹೀರ್ತಿಃ || ೨೨ ||

ಉತ್ಸವಂ ಶ್ರಮರುಚಾಪಿ ದೃಶೀನಾ-

ಮುನ್ನಯನ್ ಖರರಜಪುರಿಹಸ್ತಕ್ |

ದಿತ್ಸಯೈತಿ ಸುಹೃದಾಪಿಪ ಏಷ

ದೇವಕೀಜತರಘೂರುದುರಾಜಃ || ೨೩ ||

ಮದವಿಘೋರ್ಗತಲೋಚನ ಈಷನ್-

ಮಾನದಾ ಸ್ವಸುಹೃದಾಂ ವನಮಾಲೀ |

ಬದರಶಾಂಡುವದನೋ ಮೃದುಗಂಡಂ

ಮಂಡಯನ್ ಕನಕಕುಂಡಲಲಕ್ಷ್ಮಾ || ೨೪ ||

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಕೆಯು ಹೇಳಿದಳು - ಯಶೋದಾ ರಾಣಿಯೇ! ಅಂತಹ ಜಗದಾನಂದಕಂದನನ್ನು ಮಗನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವ ನೀನೇ ಪುಣ್ಯವತಿಯು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಬಹಳ ಕೋಮಲವಾದುದು. ಅವನು ಬಗ್-ಬಗೆಯ ಹಾಸ-ಪರಿಹಾಸಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಗೋಪ-ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಕೌತುಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ನಿನ್ನ ಮಗನು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ವೇಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವಿನ ಹಾರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಗೋ-ಗೋಪಾಲಕರೊಡನೆ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುವಾಗ ಮಲಯಾಚಲ ಚಂದನದಂತೆ ಸುಗಂಧಿತವಾಯುವು ಮಂದ-ಮಂದವಾಗಿ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಾ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ. ಗಂಧರ್ವಾದಿ ಉಪದೇವತೆಗಳು ವಂದಿಜನರಂತೆ ಅವನ ಗುಣಗಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುತ್ತಾ, ಅನೇಕ ಉಪಹಾರಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸುತ್ತಲೂ ನಿಂತು ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. || ೨೦-೨೧ ||

ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ - ಸಖಿಯರೇ! ನಮ್ಮ ಶ್ಯಾಮ ಸುಂದರನು ಗೋಕುಲದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಸುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನು ಗೋವರ್ಧನವನ್ನು ಎತ್ತಿದುದು. ಈ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಮಮೂರ್ತಿಯು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಗೋಕುಲದ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ಏಕಿಷ್ಟು ತಡವಾಗುತ್ತಿದೆ? ವಯೋವೃದ್ಧರೂ, ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರೂ, ತಪೋವೃದ್ಧರೂ ಅವನ ಚರಣಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ಈಗ ಅವನು ಕೊಳಲನ್ನೊಡುತ್ತಾ ಗೋವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಬರುತ್ತಿರಬಹುದು. ಹಸುಗಳ ಗೊರಸುಗಳಿಂದ ಎದ್ದ ಧೂಳಿಯು ತ್ರಿಲೋಕವನ್ನೆ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅವನು ದಿನವೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿ-ತಿರುಗಿ ಬಹಳವಾಗಿ ದೇಶದಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಬಳಿಕೆಯಿಂದ ಸೌಂದರ್ಯವೇ ಅಡಗಿದೆ. ಅವನ ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಕೋಭೆಯಿಂದಲೇ - ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿನಗಳಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಯಶೋದಾದೇವಿಯು ಗರ್ಭಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಆಹ್ಲಾದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ತ್ರಿಲೋಕಚಂದ್ರನು ಭಕ್ತಜನರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಆಸೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಈಗ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. || ೨೨-೨೩ ||

ಸಖಿಯರೇ! ಇನಿಯನ ಸೌಂದರ್ಯವೆಷ್ಟೊಬುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮದದಿಂದ ಸೊಕ್ಕಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಅವನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಚಿನ್ನದ ಕರ್ಕಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅವನ ಕಿನ್ನೇಗಳು ಅಲಂಕೃತವಾಗಿವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಪೆಕ್ಕವಾದ ಬೋರೆ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಕಿರುಹಳದಿಯಾದ ಮುಖಾರವಿಂದದಿಂದ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ರೋಮ-ರೋಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುಖಕಮಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯು ಮೂಡಿದೆ. ಅದೋ ನೋಡು, ನೋಡು! ಈಗ ಅವನು ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಗೊಲ್ಲ ದಾಲಕರನ್ನು ಸಂತ್ಸು ಬೀಳ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವನು. ವ್ರಜವಿಘೋಷಾ ತ್ರಿಲೋಕವು ಮದಭರಿತ ಗಜರಾಜನ ನಡಿಗೆಯಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಈ

ಯದುಪತಿರ್ವಿರದರಾಜವಿಹಾರೋ

ಯಾಮಿನೀಪತಿರಿವೈಷ ದಿನಾಂತೇ ।

ಮುದಿತವಕ್ತ್ರ ಉಪಯಾತಿ ದುರಂತಂ

ಮೋಚಯನ್ ವ್ರಜಗವಾಂ ದಿನಕಾಪಮ್ ॥ ೨೫ ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಏವಂ ವ್ರಜ್ಞುರೋ ರಾಜನ್ ಕೃಷ್ಣಲೀಲಾ ನು ಗಾಯತೀಃ ।

ರೇಮಿರೇಽಹುಸ್ತು ತಚ್ಚಿತ್ತಾಸ್ತಸ್ಮಯಾ ಮಹೋದಯಾಃ

॥ ೨೬ ॥

ಮೂವತ್ಪದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು ॥ ೨೫ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ

ವೃಂದಾವನಸ್ತ್ರೀದಾಯಾಂ ಗೋಪಿಕಾ ಯುಗಲಗೀತಂ ನಾಮ ಪಂಚತ್ರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೩೫ ॥

ಮೂವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಅರಿಷ್ಟಾಸುರನ ಉದ್ಧಾರ, ಕಂಸನು ಅಕ್ರೂರನನ್ನು ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟದ್ದು

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಅಥ ತರ್ಹ್ಯಾಗತೋ ಗೋಷ್ಠಮರಿಷ್ಟೋ ವೃಷಭಾಸುರಃ ।

ಮಹೀಂ ಮಹಾಕರುತ್ವಾಯಃ ಕಂಪಯನ್ ಮಿರಮಿಕ್ಷತಾಮ್

॥ ೧ ॥

ರಂಭಮಾಗಾಃ ಖರತರಂ ಪದಾ ಚ ವಿಲಿಖಿನ್ಮಹೀಮ್ ।

ಉದ್ಯಮ್ಯ ಪುಚ್ಛಂ ವಪ್ರಾಗ ನಿಪಾಣಾಗ್ರೇಣ ಚೋದ್ಧರನ್

॥ ೨ ॥

ಕಿಂಚಿತ್ಕಿಂಚಿತ್ಕೃನ್ಮುಂಚನ್ ಮೂತ್ರಯನ್ ಸ್ತಬ್ಧಲೋಚನಃ ।

ಯಸ್ಯ ನಿಪ್ತ್ರಾದಿಹೇನಾಂಗ ನಿಪ್ಕುರೇಣ ಗಮಾಂ ನೃಣಾಮ್

॥ ೩ ॥

ಪತಂತ್ಯಕಾಲತೋ ಗರ್ಭಾಃ ಸ್ರವಂತಿ ಸ್ಮ ಭಯೇನ ವೈ ।

ನಿರ್ವಿಶಂತಿ ಫುನಾ ಯಸ್ಯ ಕುಡ್ಯಚಲಕಂಕಯಾ

॥ ೪ ॥

ತಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಶೃಂಗಮುದ್ವಿಕ್ತ್ಯ ಗೋಪ್ಥೋ ಗೋಪಾಶ್ಚ ತತ್ರಯಃ ।

ಪಶವೋ ದುದ್ರುವುರ್ಭೀತಾ ರಾಜನ್ ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ಗೋಕುಲಮ್

॥ ೫ ॥

ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರವನು. ವ್ರಜದಲ್ಲಿರುವ ಗೋವುಗಳ ಮತ್ತು ನಮ್ಮಗಳ ಹಗಲಿನ ಅಸಹನೀಯವಾದ ವಿರಹತಾಪವನ್ನು ಹೊಗಳಾಡಿಸಲು ಉದಯಿಸುವ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಪ್ರಿಯ ತ್ಯಾಮಸುಂದರನು ನಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ॥ ೨೪-೨೫ ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಗೋಪಿಯರ ಮನಸ್ಸು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲೇ ಲೀನವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೃಷ್ಣಮಯರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದಾಗ, ಸಖಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಅವನನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಅವನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಅದರಲ್ಲೇ ರಮಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ದಿನಗಳನ್ನು ಅವರು ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ ॥ ೨೬ ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋ-ಗೋಪಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಹಾಕಾಯನಾದ ಅರಿಷ್ಟಾಸುರನೆಂಬ ದೈತ್ಯನು ಎತ್ತರವಾದ ಹಿಳಲುಗಳಲ್ಲೆ ಗೋಳಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ತನ್ನ ಗೋರಸುಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೆಡಕುತ್ತಾ, ನಡುಗಿಸುತ್ತಾ ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದನು. ॥ ೧ ॥ ಅವನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ, ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಭೂಳನ್ನು ಹಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಾಲವಸ್ತ್ರವಿಡೊಂಡು, ಕೋಡುಗಳಿಂದ ಹೊಲಗಳ ಬದುಗಳನ್ನು ಅವಾರದ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಕೆಡಕುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ॥ ೨ ॥ ಆ ಗೋಳಿಯ ರೂಪದ ರಾಕ್ಷಸನು ಬಾರಿ-ಬಾರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪ ಪುರೀಷ-ಮೂತ್ರೋತ್ಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಎವೆಯುಳ್ಳದೆ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ದುರುಗುಟ್ಟ ಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ನಿಷ್ಕುರವಾದ ಗುಟರಿನಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮತ್ತು ಹಸುಗಳ ಗರ್ಭಗಳು ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಳಚಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಭಯದಿಂದಲೇ ಗರ್ಭಸ್ತಾವನಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅರಿಷ್ಟಾಸುರನ ಹಿಳಲಿನ ಮೇಲೆ ಅದು ಪರ್ವತವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಮೋಡಗಳು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ॥ ೩-೪ ॥ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕೊಂಬುಗಳಲ್ಲೆ ಆ ಗೋಳಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಗೋಪಿಯರು, ಗೋಪಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ಭಯಗೊಂಡರು. ವಶುಗಳಾದರೋ ಆತ್ಮಂತ ಭಯದಿಂದ ಗೋಕುಲವನ್ನೇ ತೊರೆದು ಓಡಿಹೋದವು. ॥ ೫ ॥

ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣೇತಿ ತೇ ಸರ್ವೇ ಗೋವಿಂದಂ ಶರಣಂ ಯಯುಃ |
ಭಗವಾನಪಿ ತದ್ವಿಕ್ತ್ಯ ಗೋಕುಲಂ ಭಯವಿದ್ರುತಮ್

|| ೬ ||

ಮಾ ಭೈಷ್ಠೇತಿ ಗಿರಾಽಽತ್ಯಾಸ್ತ ವೃಷಾಸುರಮುಪಾಹ್ವಯತ್ |
ಗೋಪಾಲೈಃ ಪತುಭಿರ್ಮಂದ ತ್ರಾಸಿತೈಃ ಕಿಮಸತ್ತಮ

|| ೭ ||

ಬಲವರ್ಪಪಾಪಂ ದುಷ್ಪ್ರಾಣಂ ತದ್ವಿಧಾಣಾಂ ದುರಾತ್ಮನಾಮ್ |
ಇತ್ಯಾಸ್ಮೋಽಪ್ಯುಚ್ಛತೋಽರಿಷ್ಟ ತಲಶ್ಚೈನ ಕೋಪಯನ್

|| ೮ ||

ಸುಖ್ಯರಂಸೇ ಭುಜಾಭೋಗಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯಾವಸ್ಥಿತೋ ಹರಿಃ |
ಸೋಽಪ್ಯೇವಂ ಕೋಪಿತೋಽರಿಷ್ಟ ಮಿರೇಣಾವನಿಮುರ್ದಿಮನ್ |
ಉದ್ಯತುಃಪ್ರಮನೈಃಃ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಕೃಷ್ಣಮುಪಾದ್ರವತ್

|| ೯ ||

ಅಗ್ರಸ್ತವಿಷಾಣಾಗ್ರಃ ಸ್ತಬ್ಧಾಸ್ಯಗೋಚನೋಽಚ್ಛುತಮ್ |
ಕಟಾಕ್ಷಪಾದ್ರವತ್ಪೂರ್ಣಮಿಂದ್ರಮುಕ್ತೋಽಶನಿರ್ಯಥಾ

|| ೧೦ ||

ಗೃಹೀತ್ವಾ ಶೃಂಗಯೋಶ್ವಂ ವಾ ಅಪ್ಪಾದತ ಪದಾನಿ ಸಃ |
ಪ್ರತ್ಯಪೋವಾಹ ಭಗವಾನ್ ಗಜಃ ಪ್ರತಿಗಜಂ ಯಥಾ

|| ೧೧ ||

ಸೋಽಪವಿದ್ಯೋ ಭಗವತಾ ಪುನರುತ್ಥಾಯ ಸತ್ತಃ |
ಅಪತತಿ ನ್ನಸರ್ವಾಂಗೋ ನಿಶ್ಚರನ್ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಚಿತಃ

|| ೧೨ ||

ತಮಾಪಂತತಂ ಸ ನಿಗೃಹ್ಯ ಶೃಂಗಯೋಃ
ಪದಾ ಸಮಾಕ್ರಮ್ಯ ನಿಪಾತ್ಯ ಭೂತಲೇ |
ನಿಷ್ವೇದಯಾಮಾಸ ಯಥಾಽಽರ್ಧ್ರಮಂಬರಂ
ಕೃತ್ವಾ ವಿಷಾಣೇನ ಜಘಾನ ಸೋಽಪತತ್ || ೧೩ ||

ಅಸೃಗ್ ವಮನೂತ್ರಶಕ್ತತ್ ಸಮುತ್ಸಜನ್
ಕೃಪಂಶ್ಚ ಪಾದಾಸನವಸ್ಥಿತೇಕ್ಷಣಃ |
ಜಗಾಮ ಕೃಚ್ಛಂ ನಿರ್ಮಿತೇರಥ ಕ್ಷಯಂ
ಪುಷ್ಪೈಃ ಕಿರಂತೋ ಹರಿಮೀಡಿರೇ ಸುರಾಃ || ೧೪ ||

ವಿವಂ ಕಕುದ್ಧಿನಂ ಹತ್ವಾ ಸ್ತೂಯಮಾಸಃ ಸ್ವಪಾತಿಭಿಃ |
ವಿವೇಶ ಗೋಷ್ಯಂ ಸುಖೋ ಗೋಪೀನಾಂ ನಯನೋತ್ಸವಃ
|| ೧೫ ||

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ! ಕೃಷ್ಣಾ! ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡು, ಕಾಪಾಡು' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಶರಣಾದರು. ಗೋಕುಲವು ಅತ್ಯಂತ ಭಯಾತುರವಾಗಿ ಇರುವುದನ್ನು ಭಗವಂತನು ನೋಡಿದನು. || ೬ || ಆಗ ಅವನು 'ಹೆದರ ಬೇಡಿರಿ, ಭಯಪಡಬೇಡಿ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವರಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿ, ಮತ್ತೆ ವೃಷಾಸುರನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾ 'ಎಲೈ ಮೂರ್ಖನೇ! ಮಹಾದುಷ್ಟನೇ! ನೀನು ಈ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಗೋಪಾಲಕರನ್ನು ಏಕೆ ಹೆದರಿಸುತ್ತಿರುವೆ? || ೭ || ನೋಡು, ನಿನ್ನಂತಹ ದುರಾತ್ಮರಾದ ದುಷ್ಟರ ಬಲವನ್ನು ಮುರಿಯುವಂತಹ ಕಾಲನೇ ಆಗಿದ್ದೇನೆ ನಾನು.' ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕೇಣಕುತ್ಸಾ ಅವನನ್ನು ಚಮಾಳಿತಟ್ಟ ಕೋಪವನ್ನು ಕೆರಳಿಸುತ್ತಾ ಅವನು ಒರ್ವ ಸ್ನೇಹಿತನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಯನ್ನಿಡುತ್ತಾ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಈ ಮಾತಿಂದಿಂ || ೮ || ದುಷ್ಟನು ಕ್ರೋಧಾ ವಿಷ್ಟನಾಗಿ ತನ್ನ ಗೊರಸುಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೆರೆಯುತ್ತಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಬಾಲದಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿನ ಮೋಡಗಳನ್ನು ಚದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೮-೯ || ಅವನು ತಿಳ್ಳವಾದ ಕೋಡುಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡು, ಕೆಂಡದಂತಹ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟ ನೋಡುತ್ತಾ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ವಜ್ರಾಯುಧದಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದನು. || ೧೦ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ಅವನ ಎರಡು ಕೋಡುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು-ಅನೆಯು ಎದುರಾಳಿಯಾದ ಆನೆಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಶಫಲವಂತೆ ಅಸುರನನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಬೀಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. || ೧೧ || ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನಿಂದ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರೂ ಅವನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂತನು. ಅವನ ಶಿರವು ಬೆವರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಬಿರುಸಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ, ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಪುನಃ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದನು. || ೧೨ || ದೈತ್ಯನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ನೆಂದು ನೋಡಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವನ ಕೊಂಬುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಸಿದನು. ಕಾಲಿನಿಂದ ಒತ್ತಿಹಿಡಿದು ಬಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಂಡುವಂತೆ ಅದರ ಕೊಂಬುಗಳನ್ನು ಹಿಗ್ಗಾ-ಮುಗ್ಗಾ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ, ಆ ಕೊಂಬುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಅದರಿಂದಲೇ ಅರಿಷ್ಟಾಸುರನನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸಿದನು. || ೧೩ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆ ಆ ದೈತ್ಯನು ಬಾಯಿಂದ ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರುತ್ತಾ ಮೂತ್ರ-ಪುರೀಷಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುತ್ತಾ, ಕಾಲನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತಾ, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದನು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ಭಗವಂತನ ಮೇಲೆ ಹೂವಿನ ಮಳೆ ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದರು. || ೧೪ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಗೋಳಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅರಿಷ್ಟಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದಾಗ ಎಲ್ಲ ಗೋವಾಲಕರು ಅವನನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು. ಅವನು ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಗೋಕುಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಗೋಪಿಯರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಆನಂದದಿಂದ ತುಂಬಿ ಬಂದುವು. || ೧೫ ||

ಅರಿಷ್ಟೇ ನಿಹತೇ ದೈತ್ಯೇ ಕೃಷ್ಣೇನಾದ್ಯುತ್ಕರ್ಮಣಾ |
ಕಂಪಾಯಾಥಾಹ ಭಗವಾನ್ ನಾರದೋ ದೇವದರ್ಶನಃ || ೧೬ ||

ಯತೋದಾಯಾಃ ಸುತಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ದೇವತ್ಯಾಃ ಕೃಷ್ಣಮೇವ ಚ |
ರಾಮಂ ಚ ರೋಹಿಣೀಪುತ್ರಂ ವಸುದೇವೇನ ಬಿಭೃತಾ || ೧೭ ||

ಸ್ಮೃತೌ ಸ್ವಮಿತ್ರೇ ನಂದೇ ವೈ ಯಾಭ್ಯಾಂ ತೇ ಪುರುಷಾ ಹತಾಃ |
ನಿಹಮ್ನ ತದ್ವ್ಯೋದಪತಿಃ ಕೋಪಾತ್ ಪ್ರಚಲಿತೇಂದ್ರಿಯಃ || ೧೮ ||

ನಿಶಾತಮಸಿಮಾದತ್ತ ವಸುದೇವಜಿಘಾಂಸಯಾ |
ನಿವಾರಿತೋ ನಾರದೇನ ತಸ್ಮತ್ ಮೃತ್ಯುಮಾತ್ಮನಃ || ೧೯ ||

ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಲೋಹಮಯೈಃ ಪಾಶೈರ್ಬಲಂಧ ಸಹ ಭಾರ್ಯಯಾ |
ಪ್ರತಿಯಾತೇ ತು ದೇವರ್ಷಿ ಕಂಠ ಆಭಾಷ್ಯ ಕೇಶಿನಮ್ || ೨೦ ||

ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ಹಸ್ತೇತಾಂ ಭವತಾ ರಾಮಕೇಶವೌ |
ತತೋ ಮುಷ್ಠಿಕಚಾಣೂರಶಲತೋಶಲಕಾದಿಕಾನ್ || ೨೧ ||

ಅಮೃತ್ಯಾನ್ ಹಸ್ತಿಪಾಂಕ್ತೈಃ ಸಮೂಹೂಯಾಹ ಭೋಜರಾಶ್ |
ಭೋ ಭೋ ನಿಹಮ್ನ ತಾಮೇತದ್ವಿರಚಾಣೂರಮುಷ್ಠಿಶ್ || ೨೨ ||

ನಂದವ್ರಜೇ ಕಿಲಾಸಾತೇ ಸುತಾವಾಣಿಕದುಂದುಭೇಃ |
ರಾಮಕೃಷ್ಣೌ ತತೋ ಮಹ್ಯಂ ಮೃತ್ಯುಃ ಕಿಲ ನಿದರ್ಶಿತಃ || ೨೩ ||

ಭವದ್ವ್ಯಾಮಿಹ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೌ ಹಸ್ತೇತಾಂ ಮಲ್ಲುಲೀಲಯಾ |
ಮಂಚಾಃ ತ್ರಿಯಂತಾಂ ವಿವಿಧಾ ಮಲ್ಲರಂಗ ಪರಿಕ್ರಿತಾಃ |
ಪೌರಾ ಜಾನಕದಾಃ ಸರ್ವೇ ಪಶ್ಯಂತು ಸ್ವೈರಸಂಯುಗಮ್ || ೨೪ ||

ಮಹಾಮಾತ್ರ ತ್ವಯಾ ಭದ್ರರಂಗದ್ವಾರ್ಯುಪನೀಯತಾಮ್ |
ದ್ವಿಶಃ ಕುವಲಯಾಪೀತೋ ಜಹಿ ತೇನ ಮಮಾಹಿತೌ || ೨೫ ||

ಆರಭ್ಯತಾಂ ಧನುರ್ಯಾಗಚ್ಛತುರ್ದಶತ್ಯಾಂ ಯಥಾವಿಧಿ |
ವಿತಸಂತು ಪತೂನ್ ಮೇಧ್ಯಾನ್ ಭೂತರಾಜಾಯ ಮೀಥುಷೇ || ೨೬ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮಹಾರಾಜನೇ! ಭಗವಂತನ ರೀಲೆಯು ವರಮಾದ್ಯುಕ್ತವಾದುದು. ಇತ್ತ ಅದ್ಯುಕ್ತಕರ್ಮನಾದ ತ್ರಿಲೋಕವನ್ನು ಅರಿಷ್ಟಾಸುರನನ್ನು ತೀರ್ಥಾತೀತೀವ್ರವಾಗಿ ಸಂಹರಿಸಿದಾಗ, ಅತ್ತ ಮಥುರೆಯಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಭಗವದ್ವರ್ತನ ಮಾಡಿಸುವಂಶಹ ಭಗವದ್ವರ್ತನ ನಾರದರು ಕಂಠನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಇಂತಂದರು. || ೧೬ || ಎಲೈ ಕಂಠನೇ! ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಹೋದ ಕನ್ಯೆಯು ಯತೋದೆಯ ಪುತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ವ್ರಜದಲ್ಲಿರುವ ತ್ರಿಲೋಕವನ್ನು ದೇವಕಿಯ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬಲರಾಮನು ರೋಹಿಣಿ ಪುತ್ರನು. ವಸುದೇವನು ನಿನಗೆ ಹೆದರಿ ಹನ್ನೆ ಮಿತ್ರನಾದ ನಂದಗೋಪನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಇರಿಸಿರುವನು. ದೇವಕಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ತ್ರಿಲೋಕವೇ ನಿನ್ನ ಅನುಚರರಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ವಧಿಸಿದವನು. ನಾರದರ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕಂಠನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ನಡುಗತೊಡಗಿದವು. || ೧೭-೧೮ || ಅವನು ವಸುದೇವನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಲು ಏಡ್ಲವನ್ನು ಹಿರಿದನು. ಆದರೆ ನಾರದರು ಅವನನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾ, ಅವನ ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರವೇ ನಿನಗೆ ಮೃತ್ಯುರೂಪರಾಗಿರುವರು. ವಸುದೇವನಲ್ಲವಲ್ಲ. ಆಗ ಕಂಠನು ವಸುದೇವ-ದೇವಕಿಯರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕೈಗಳಿಗೆ ಕೋಳವನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿರಿಸಿದನು. ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಹೊರಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಕಂಠನು ಕೇಶಿಯಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದನು - 'ನೀನು ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡು. 'ಕೇಶಿಯು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಕೇಶಿಯು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಕಂಠನು ಮುಷ್ಠಿ, ಚಾಣೂರ, ಶಲ, ತೋಶಲ ಮೊದಲಾದ ಜಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಮಾವಚಿಗರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಹೇಳಿದನು - 'ವೀರರಾದ ಚಾಣೂರ-ಮುಷ್ಠಿಶೇ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳಿರಿ. || ೧೯-೨೨ || ವಸುದೇವನ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರು ನಂದಗೋಪನ ವ್ರಜದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಕೈಯಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಮೃತ್ಯುವೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. || ೨೩ || ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ನೀವು ಗಳು ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದ ವರಸೆಗಳನ್ನು ತೋರುತ್ತಾ ಅವರನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿರಿ. ಮಲ್ಲಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ರಂಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರಿ. ರಂಗದ ಸುತ್ತಲೂ ಬಗೆ-ಬಗೆಯಾದ ಎತ್ತರದ ಅಸನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರಿ. ಪಟ್ಟಣಗದೂ ದೇಶೀಯ ಜನರೂ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಲಿ. || ೨೪ || ಮಾವಟಗನೇ! ನೀನು ತುಂಬಾ ಚತುರನಾಗಿರುವೆ. ನೋಡು, ನೀನು ರಂಗವೃಕ್ಷದ ಮಹಾದ್ವಾರದಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಕುವಲಯಾಪೀಡ ಸಲಗವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೊಂದಿರಬೇಕು. ನನ್ನ ಶತ್ರುಗಳು = ದಾರಿಯಿಂದ ಬರುತ್ತಲೇ ಆ ಆನೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿಬಿಡು. || ೨೫ || ಇದೇ ಚತುರ್ದಶಿಗೆ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಧನುರ್ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ. ಆದರೆ ಸಫಲತಾಗಾಗಿ ವರದನಾದ ಭೂತಪತಿಯಾದ ರುದ್ರನ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಪರಿಶುದ್ಧ ಪಶುಗಳನ್ನು ಬಲಿಹೊಡೆ. || ೨೬ ||

ಇತ್ಯಾಜ್ಞಾಪ್ಯಾರ್ಥತಂತ್ರಜ್ಞ ಆಹೂಯ ಯದುಪುಂಗವಮ್ |
ಗೃಹೀತ್ವಾಪಾಣನಾ ಪಾಣಂ ತತೋಽಕ್ರೂರಮುವಾಚ ಹ
|| ೨೭ ||

ಭೋ ಭೋದಾನಪತೇ ಮಹ್ಯಂ ಕ್ರಿಯತಾಂ ಮೈತ್ರಮಾದೃತಃ |
ನಾನ್ಯಸ್ತತ್ಕೋ ಹಿತತಮೋ ವಿದ್ಯತೇ ಭೋಜವೃಷ್ಟಿಶು
|| ೨೮ ||

ಅಸ್ತಾನ್ಮೂತ್ರತಃ ಸೌಮ್ಯ ಕಾರ್ಯಗೌರವಸಾಧನಮ್ |
ಯಥೇಂದ್ರೋ ವಿಪ್ಲುಮೂತ್ರತ್ಯ ಸ್ವಾರ್ಥಮಧ್ಯಗಮದ್ವಿಭುಃ
|| ೨೯ ||

ಗಚ್ಛ ನಂದವ್ರಜಂ ತತ್ರ ಸುತಾವಾನಕದುಂದುಭೇಃ |
ಅಸಾತೇ ತಾವಿಹಾನೇನ ರಥೇನಾನಯ ಮಾ ಚರಮ್
|| ೩೦ ||

ನಿಸೃಷ್ಟಃ ಕಿಲ ಮೇ ಮೃತ್ಯುರ್ದೇವೈವೈಕುಂಠಸಂತ್ರಯೈಃ |
ತಾವಾನಯ ಸಮಂಗೋಪೈರ್ನಂದಾದ್ವೈಃ ಸಾಘ್ನುಪಾಯನೈಃ
|| ೩೧ ||

ಘಾತಯಿಷ್ಯ ಇಹಾನೀತ್ ಕಾಲಕಲ್ಪೇನ ಹಸ್ತಿನಾ |
ಯದಿ ಮುಕ್ತೌ ತತೋ ಮರ್ಮಭಾಗಾಯೇ ವೈದ್ಯತೋಪಮೈಃ
|| ೩೨ ||

ತಯೋರ್ನಿಹತಯೋರ್ಗ್ರಾಸ್ತಾನ್ ಮುಂದೇವಪುರೋಗಮಾನ್ |
ತದ್ಧಂಧೂನ್ ನಿಹನಿಷ್ಯಾಮಿ ವೃಷ್ಟಿಭೋಜದಹಾರ್ಷಕಾನ್
|| ೩೩ ||

ಉಗ್ರಸೇನಂ ಚ ಪಿತರಂ ಸ್ಥವಿರಂ ರಾಜ್ಯಕಾಮುಕಮ್ |
ತದ್ಭ್ರಾತರಂ ದೇವಕಂ ಚ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ವಿದ್ವಿಷೋ ಮಮ
|| ೩೪ ||

ತತಶ್ಚಪಾ ಮಹೀ ಮಿತ್ರ ಭದ್ರಿತ್ರೇ ನವಕ್ಷಂಟಕಾ |
ಜರಾಸಂಧೋ ಮಮ ಗುರುರ್ದ್ವಿವಿದೋ ದಯಿತಃ ಸಖಾ
|| ೩೫ ||

ಶಂಬರೋ ನರಕೋ ಬಾಣೋ ಮಯ್ಯೇವ ಕೃತುಃಪ್ರದಾಃ |
ತೈವಹಂ ಸುರಪಕ್ಷಿಯಾನ್ ಹತ್ವಾಭೋಕ್ಷ್ಯೇ ಮಹೀಂ ನೃಪಾನ್
|| ೩೬ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಹೀಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ, ಜಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ, ಮಾವಟಿಗನಿಗೆ
ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ತಂತ್ರಜ್ಞನಾದ ಆ ಕಂಸನು ಯದುಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅಕ್ರೂರ
ನನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಅವನ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು. || ೨೭ || ಅಕ್ರೂರನೇ ! ನೀನು ಉದಾರವಾದ ಮಹಾ
ದಾನಿಯಾಗಿರುವೆ. ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ನೀನು ನನಗೆ
ಆದರಣೀಯನಾಗಿರುವೆ. ಇಂದು ನೀನು ನನಗೆ ಮಿತ್ರರೂಪವಾದ
ಒಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ,
ಭೋಜವಂಶೀಯರಲ್ಲಿ ವೃಷ್ಟಿವಂಶೀಯರಲ್ಲಿ, ಯಾವವರಲ್ಲಿ
ನಿನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನನ್ನ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಬೇರೆ ಯಾರು
ಇಲ್ಲ. || ೨೮ || ನಾನು ಹೇಳಿರುವ ಕಾರ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ
ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ದೇವೇಂದ್ರನು ಸ್ವತಃ ಸಮರ್ಥ
ನಾಗಿದ್ದರೂ ಮಹಾವಿಪ್ಲವವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು
ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನಾನು ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. || ೨೯ ||
ಅಕ್ರೂರನೇ ! ನೀನು ನಂದಗೋಪನ ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.
ಅಲ್ಲಿ ವಸುದೇವನ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಇವೇ
ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು. ಇವು
ಇದರಲ್ಲಿ ತಡಮಾಡಬಾರದು. || ೩೦ || ವಿಪ್ಲವನ ಮೇಲೆ
ಭರವೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿರುವ ದೇವತೆಗಳು ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು ನನ್ನ ಮೈತ್ರಿಗೆ
ಕಾರಣವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅವಕ್ಕಾಗಿ
ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಜೊತೆಗೆ ನಂದಗೋಪನೇ
ಮೊದಲಾದ ಗೋಪಾಲಕರು ಅಪಾರವಾದ ಕಾಣಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ
ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡು. || ೩೧ || ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ನಾನು
ಅವರನ್ನು ಕಾಲಸದೃಶವಾದ ಕುವಲಯಾಪೀಡವೆಂಬ ಆನೆಮಿಂದ
ಕೊಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡುವೆನು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಆ ಆನೆಮಿಂದ ಅವರು
ಬದುಕುಳಿದರೆ, ವಜ್ರದಂತಿರುವ ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಮುಷ್ಠಿಕ,
ಚಾಣೂರರ ಮೊದಲಾದ ಮಲ್ಲರಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡುವೆನು.
|| ೩೨ || ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರು ಸತ್ತುಹೋದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೇವನೇ
ಮೊದಲಾದ ವೃಷ್ಟಿವಂಶೀಯರು, ಭೋಜ ಮತ್ತು ವಾಶಾಹ
ವಂಶೀಯರಾದ ಅವರ ಬಂಧುಗಳು ಶೋಕಾಕುಲರಾಗುವರು.
ಮತ್ತೆ ನಾನೇ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನನ್ನ ಕೈಯ್ಯಾರೆ ಕೊಂದು ಬಿಡು
ವೆನು. || ೩೩ || ನನ್ನ ತಂದೆಯಾದರೋ ಮುಂದುಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ.
ಅದರೂ ಅವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯರೋಭ ಇನ್ನೂ ಇದೆ. ಇದಲ್ಲ ಮಾತಿದ
ಮೇಲೆ ಅವನನ್ನೂ ಅವನ ತಮ್ಮನಾದ ದೇವಕನನ್ನೂ ಹಾಗೂ
ನನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಖಡ್ಗದಿಂದ ನಾನೇ ಸಾಯಿಸಿ
ಬಿಡುವೆನು. || ೩೪ || ಪ್ರಾಣಸಖನೇ ! ಅನಂತರವೇ ಈ ಭೂ
ಮಂಡಲವು ನನಗೆ ಕಂಟಕರಹಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಜರಾಸಂಧನೇ ನನಗೆ
ಪರಮಗುರು ಮತ್ತು ಮಾವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ವಾಸರರಾಜ ದ್ವಿವಿದನೇ
ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಸಖನು. || ೩೫ || ಶಂಬರಾಸುರ, ನರಕಾಸುರ,
ಬಾಣಾಸುರ ಇವರು ನನ್ನೊಡನೆ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವ
ರೆಲ್ಲರ ಸಹಾಯದಿಂದ ದೇವವಕ್ಷಪಾತಿಯಾದ ರಾಜರೆಲ್ಲರನ್ನೂ
ಕೊಂದು ಪೃಥ್ವಿಯ ನಿಷ್ಕಂಟಕವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಾನು
ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೩೬ ||

ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾನಯ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾನಿಹಾರ್ಭಣಿ |
ಧನುರ್ಮುನಿರೀಶ್ವರಃ ಪ್ರಹ್ಲಾದಮದುವುರತ್ರಿಯಮ್ || ೩೬ ||

ಅಶ್ವರಃ ಉದಾಹ

ರಾಜನ್ಯನೀಹಿತಂ ಸಮ್ಯಕ್ ತವ ಸ್ವಾವದ್ಭವೂರ್ಜನಮ್ |
ಸಿದ್ಧಿಸಿದ್ಧೀಶಃ ಸಮಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಭವಂ ಹಿ ಫಲಸಾಧನಮ್ || ೩೭ ||

ಮನೋರಥಾನ್ಯರೋಹ್ಯಚ್ಛೇದಗೋ ದೈವಹತಾನಹಿ |
ಯುಜ್ಯತೇ ಹರ್ಷಗೋಕಾಭ್ಯಾಂ ತಥಾಪ್ಯಾಭ್ಯಾಂ ಕರೋಮಿ ತೇ || ೩೮ ||

ಶ್ರೀಕುಲ ಉದಾಹ

ವಿವಮಾದಿತ್ಯ ಚಾಕ್ರೂರಂ ಮಂತ್ರಿಣಶ್ಚ ವಿಶ್ವಜ್ಞ ಸಃ |
ಪ್ರವಿವೇಶ ಗೃಹಂ ಕಂಸಸ್ತಥಾಕ್ರೂರಃ ಸ್ವಮಾಲಯಮ್ || ೪೦ ||

ಮೂವತ್ಪ್ರಾಚೀನಯ ಅಧ್ಯಾಯಃ ಸುಖಿಯತು || ೩೬ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹಂಸಾಂಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಅಶ್ವರ ಪ್ರೇಷಣಂ ನಾಮ ಪಞ್ಚಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೩೬ ||

ಮೂವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕೇಶಿ-ವೈರಮಾಸುರರ ಉದ್ಧಾರ, ನಾರದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸ್ತುತಿ

ಶ್ರೀಕುಲ ಉದಾಹ

ಕೇಶಿ ತು ಕಂಸಪ್ರಹಿತಃ ಮಿಥ್ಯಮರ್ಹೀಂ
ಮಹಾಹಯೋ ನಿರ್ಜರಯನ್ಮನೋಜವಃ |

ಸಹಾವಧೂತಾಭ್ರವಿಮಾನಸಂಕುಲಂ

ಕುರ್ವನ್ಮಥೋ ಹೇಹಿತಭೀಷಿತಾಖಿಲಃ || ೧ ||

ಅಶ್ವರ! ಇದೆಲ್ಲ ರಹಸ್ಯದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾನು ನಿಗೆ ಹೇಳುವೆನು. ಈಗ ನೀನು ಅತೀವ್ರವಾಗಿ ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ, ಅವರಿನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡಬಹುದು. ಧನುರ್ಯುಧವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲು ಮತ್ತು ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣದ ಸೊಬಗನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಬರಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. || ೩೬ ||

ಅಶ್ವರನು ಹೇಳಿದನು - ಮಹಾರಾಜ | ನೀನು ನಿನ್ನ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಅರಿಷ್ಟವನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸುವುದು ಸಾಧನೇ ಆಗಿದೆ. ಕಾರ್ಯವು ಸಿದ್ಧಿಸಲಿ, ಸಿದ್ಧಿಸದೆ ಹೋಗಲಿ ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಭಾವವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದು ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಫಲವಾದರೋ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ದೊರೆಯದೆ ದೈವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. || ೩೭ || ಮನುಷ್ಯನು ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಮನೋರಥಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನ್ನು ದೈವವು, ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮೊದಲೇ ನಾಶಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಆತನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಕೂಲವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಸಫಲವಾದರೆ ಹರ್ಷದಿಂದ ಹಿಗ್ಗುವನು. ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿ ವಿಫಲವಾದರೆ ಶೋಕಗ್ರಸ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನಾನು ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಯೇ ತೀರುತ್ತೇನೆ. || ೩೮ ||

ಶ್ರೀಕುಲಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಕಂಸನು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಶ್ವರನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಎಲ್ಲರನ್ನು ದೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಳಿಕ ಅವನು ತನ್ನರಸುನಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಅಶ್ವರನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದನು. || ೪೦ ||

ಶ್ರೀಕುಲಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಕಂಸನು ಕಳಿಸಿದ ಕೇಶಿಯೇಂಬ ದೈತ್ಯನು ಕುದುರೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಗೊರಸುಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೆದಕುತ್ತಾ ಮನೋವೇಗದಂತೆ ಓಡುತ್ತಾ ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅವನ ಹೆಗ್ಗುಲಮೇಲಿನ ಕೂದಲುಗಳಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೋಡಗಳು, ವಿಮಾನಗಳು ಚದುರಿ ಹೋದುವು. ಅವನ ಭಯಂಕರ ಕೆನೆತದಿಂದ ಸಮಸ್ತರೂ ಭಯಗೊಂಡರು. ಅವನಿಗೆ ದೊಡ್ಡದಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದು ಬಾಯಿ ಯಾದರೋ

ವಿಶಾಲನೇತ್ರೋ ವಿಕಟಾಸ್ತೋಟರೋ
ಬೃಹದ್ಗೋ ನೀಲಮಹಾಂಬುದೋಪಮಃ |
ದುರಾಶಯಃ ಕಂಸಹಿತಂ ಚಕೀರ್ಷು-
ರ್ವಜಂ ಸ ನಂದಸ್ಯ ಜಗಾಮ ಕಂಪಯನ್ || ೨ ||

ತಂ ತ್ರಾಸಯಂತಂ ಭಗವಾನ್ ಸ್ತೋತುಲಂ
ತದ್ವೇಷಿಣ್ಯವಾಲವಿಘೋರ್ಗತಾಂಬುದಮ್ |
ಅತ್ಯಾನಮಾಜೌ ಮೃಗಯಂತಮಗ್ರಣೀ-
ರುಪಾಹ್ವಯತ್ ವ್ಯನದನ್ಮಗೇಂದ್ರಮತ್ || ೩ ||

ಸತಂ ನಿಶಾಮ್ಯಾಭಿಮುಖೋ ಮುಖೇನ ಪಿಂ
ಪಿಬನ್ನಿವಾಭ್ಯದ್ರವದತ್ಯಮರ್ಷಣಃ |
ಜಘಾಸ ಪದ್ಮ್ಯಾಮರವಿಂದಲೋಚನಂ
ದುರಾಸದಶ್ಚಂಜವೋ ದುರತ್ಯಯಃ || ೪ ||

ತದ್ವಂಚಯಿತ್ವಾ ತಮಧೋಕ್ಷಚೋ ರುಪಾ
ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ದೋರ್ಭ್ಯಾಂ ಪರಿವಿಧ್ಯ ಪಾದಯೋಃ |
ಸಾವಜ್ಞಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಧನುಃಪತಾಂತರೇ
ಯಥೋರಗಂ ತಾಕ್ತ್ಯಗುತೋ ವ್ಯಮೃತಃ || ೫ ||

ಸ ಲಬ್ಧಸಂಜ್ಞಃ ಪುನರುತ್ತಿಶೋ ರುಪಾ
ವ್ಯಾಧಾಯ ಕೇಶೀ ತರಸಾಽಽಪತದ್ಧರಿಮ್ |
ಸೋಽಪ್ಯಸ್ಯ ವಕ್ತ್ಯ ಭುಜಮುತ್ತರಂ ಸ್ಥಯನ್
ಪ್ರದೇಶಯಾಮಾಸ ಯಥೋರಗಂ ಬಲೇ || ೬ ||

ದಂತಾ ನಿಶೇತುರ್ಭಗವದ್ಬ್ರಹ್ಮತ-
ಸ್ತೇ ಕೇಶಿನಸ್ತಪ್ರಮಯದ್ವುತೋ ಯಥಾ |
ಬಾಹುಶ್ಚ ತದ್ವೇಹಗತೋ ಮಹಾತ್ಮನೋ
ಯಥಾಽಽಮಯಃ ಸಂವವೃಧೇ ಉಪೇಕ್ಷಿತಃ || ೭ ||

ಸಮೇಧಮಾನೇನ ಸ ಕೃಷ್ಣಬಾಹುನಾ
ನಿರುದ್ಧವಾಯುಶ್ಫರಣಾಂಶ್ಚ ಎಕ್ವಿಪನ್ |
ಪ್ರಸಿದ್ಧಗಾತ್ರಃ ಪರಿವೃತ್ತಲೋಚನಃ
ಪಪಾತ ಲೇಂಢಂ ವಿಸೃಜನ್ ಕ್ಷಿತೌ ವ್ಯಸುಃ || ೮ ||

ತದ್ವೇಹತಃ ಕರ್ಕಟಕಾಫಲೋಪಮಾದ್
ವ್ಯಸೋರಪಾಕೃಷ್ಣ ಭುಜಂ ಮಹಾಭುಜಃ |
ಅವಿಷ್ಕಿತೋಽಯತ್ನಹತಾರಿರುತ್ಸೃಯಿಃ
ಪ್ರಸೂನವರ್ಷ್ಯದಿವಿಷದ್ಧಿರೀಡಿತಃ || ೯ ||

ಮರದ ಪೊಟರೆಯಂತಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಭಯ
ವುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ದವ್ವವಾದ ಕುತ್ತಿಗೆಯಿತ್ತು. ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ
ವಿಶಾಲವಾದ ಅವನ ದೇಹವು ನೀಲಾಚಲದಂತಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಿ ಕಂಸನಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದೇ ಅವನ
ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ನಡೆದಾಗ ಭೂಕಂಪವೇ
ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. || ೧-೨ || ಕೆನೆತೆಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಗೋಳುಲವನ್ನೇ ಭಯ
ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಲದ ಕೂದಲುಗಳಿಂದ ಮೋಡಗಳನ್ನೇ ಚದು
ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಗೋಳುಲದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ
ಕೇಶಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ವೀರಾಗ್ರಣಿಯಾದ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಿಂಹದಂತೆ
ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದನು. || ೩ ||
ಬಲಕ ಕೇಶಿಯು ತನಗಿದುರಾಗಿ ಬಂದ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ
ಆಕಾಶವನ್ನೇ ನುಂಗಿಬಿಡುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಬಾಯನ್ನು ಅಗಲಿಸಿ
ಕೊಂಡು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಹೋದನು. ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿದ್ದ ದುರಾಸದ
ನಾದ, ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಎದುರಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯ
ನಾಗಿದ್ದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ತನ್ನೆರಡು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲುಗಳಿಂದ
ಅರವಿಂದಾಕ್ಷನಾದ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಒದೆದನು. || ೪ || ಅದರ
ಭಗವಂತನು ಉಪಾಯದಿಂದ ಆ ಒದೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು,
ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಗರುಡನು ಸರ್ಪವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಅದೇ
ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗರಗರನೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ
ನೂರು ಮಾರುಗಳ ದೂರಕ್ಕೆ ಬಿಡಾಡಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿಂತು
ಕೊಂಡನು. || ೫ || ಕೇಶಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು
ಮೇಲೆದ್ದು ಕ್ರುದ್ಧವಾಗಿ ಬಾಯನ್ನು ಅಗಲವಾಗಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡು
ರಭಸದಿಂದ ಭಗವಂತನಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದನು. ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಸುನಗುತ್ತಾ
- ಸರ್ಪವು ತನ್ನ ಬಲದೊಳಗೆ ನುಸುಳಿಹೋಗುವಂತೆ ತನ್ನ
ಎಡಕೋಳನ್ನು ಕೇಶಿಯ ಅಗಲವಾಗಿದ್ದ ಬಾಯೊಳಗೆ ರಭಸದಿಂದ
ತೂರಿಸಿದನು. || ೬ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಂತನ ಅತ್ಯಂತ
ಕೋಮಲವಾದ ಬಾಹುವು || ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣ
ದಂತಾಗಿ ಅದರ ಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರದಿಂದ ಕೇಶಿಯ ಹಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲವೂ
ಉದರಿಹೋದುವು. ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಹೊಂದದ ಮಹೋದರ
ರೋಗವು ಉಲ್ಬುಕಿಸುವಂತೆ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತೋಳು ಕ್ಷಣ-ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ
ಆರುರನ ಬಾಯೊಳಗೆ ವರ್ಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು. || ೭ || ಅಚಿಂತ್ಯ ಶಕ್ತಿ
ಸಂಪನ್ನನಾದ ಭಗವಾನ್ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತೋಳು ಕ್ಷಣ-ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ದವ್ವ
ವಾಗುತ್ತಾ ಕೇಶಿಯ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಹಾಕಿದ ಬಿರಟಿಯಂತಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸನ
ಉಸಿರುನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಕಾಲುಗಳು ಒದರ ತೊಡಗಿದವು.
ಶರೀರವು ಬೆವರಿನಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾಯಿತು. ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆಗಳು ಹೊರ
ಬಂದುವು. ಕೇಶಿಯು ಮಲ-ಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ, ನೆಲದ
ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ತೊರೆದನು. || ೮ ||
ಪಕ್ಷವಾದ ಕೆಕ್ಕರಿಕೆ ಹಣ್ಣು ಬಿರಿಯುವಂತೆ ಬಿರಿದು ಹೋದ ರಾಕ್ಷಸನ
ಬಾಯಿಂದ ಮಹಾಬಾಹುವಾದ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಎಡದ
ಕೈಯನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡನು. ಇದರಿಂದ ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ
ವುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಬಿಟ್ಟುನಿಂತ ನಾಶ
ವಾಯಿತು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು.
ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಮೆಲೆ ಹೂಮಳೆ
ಗರೆದು, ಅವನನ್ನು ನಾನಾ ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು. || ೯ ||

ದೇವರ್ಷಿರುಪಸಂಗಮ್ಯ ಭಾಗವತಪ್ರವರೋ ನೃಪ |
ಕೃಷ್ಣಮುಕ್ತಪ್ರಕರ್ಮಾಣಂ ರಹಸ್ಯೇತದಭಾಷತ || ೧೦ ||

ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣಾಪ್ರಮೇಯಾತ್ಮನ್ ಯೋಗೇಶ ಜಗದೀಶ್ವರ |
ವಾಗುದೇವಾಖಿಲಾವಾಸ ಸಾತ್ವತಾಂ ಪ್ರವರ ಪ್ರಭೋ || ೧೧ ||

ತಮಾತ್ಮಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮೇಕೋ ಜ್ಯೋತಿರಿವೈಧಾಮ್ |
ಗೂಢೋ ಗುಹಾಶಯಃ ಸಾಕ್ಷೀ ಮಹಾಪುರುಷ ಈಶ್ವರ || ೧೨ ||

ಅಶ್ವನಾ೨೨ತ್ಯಾಯಃ ಪೂರ್ವಂ ಮಾಯಯಾ ಸೃಜೇ ಗುಣಾನ್ |
ತೈರಿದಂ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪಃ ಸೃಜಸ್ಸತ್ತ್ವಮೀಶ್ವರಃ || ೧೩ ||

ಸ ತ್ವಂ ಭೂಧರಭೂತಾನಾಂ ದೈತ್ಯಪ್ರಮಥರಕ್ಷಸಾಮ್ |
ಅವತೀರ್ಣೋ ವಿನಾಶಾಯ ಸೇತೂನಾಂ ರಕ್ಷಣಾಯ ಚ || ೧೪ ||

ದಿಶ್ಚಾತೇ ನಿಹತೋ ದೈತ್ಯೋ ಲೀಲಯಾಯಾಂ ಹಯಾಕೃತಿಃ |
ಯಸ್ಯ ಹೇಪಿತಸಂತ್ರಸ್ತಾಸ್ತಜಂತ್ಯನಿಮಿಷಾ ದಿವಮ್ || ೧೫ ||

ಚಾಣೂರಂ ಮುಚ್ಯತೇ ಚೈವ ಮಲ್ಲಾಸನ್ಯಾಂಶ್ಚ ಹಸ್ತಿನಮ್ |
ಕಂಸಂ ಚ ನಿಹತಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯೇ ಪರಶ್ಚೋ೨ಹನಿ ತೇ ವಿಭೋ || ೧೬ ||

ತಸ್ಯಾನುಶಂಖಿಯವನಮುರಾಣಾಂ ನರಕಸ್ಯ ಚ |
ಪಾರಿಜಾತಾಪಹರಣಮಿಂದ್ರಸ್ಯ ಚ ಪರಾಜಯಮ್ || ೧೭ ||

ಉದ್ವಾಹಂ ವೀರಕನ್ಯಾ ನಾಂ ವೀರ್ಯಶುಲ್ಕಾದಿಲಕ್ಷಣಮ್ |
ನೃಗಸ್ಯ ಮೋಕ್ಷಣಂ ತಾಪಾದ್ವಾರ್ಧಕಾಯಾಂ ಜಗತ್ಪತೇ || ೧೮ ||

ಸ್ಯಮಂತಕಸ್ಯ ಚ ಮಣೀರಾದಾನಂ ಸಹ ಭಾರ್ಯಯಾ |
ಘೃತಪುತ್ರಪ್ರದಾನಂ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಸ್ವಧಾಮತಃ || ೧೯ ||

ವರೀಕ್ಷತನೇ | ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ನಾರದ ಮುನಿಗಳು ಕಂಸನಲ್ಲಿಂದ ಮರಳಿ ಅದ್ಭುತ ಕರ್ಮಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಸಂಧಿಸಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕೊಡಗಿದರು || ೧೦ || ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಕೃಷ್ಣನೇ ! ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು ಮನ-ವಚನಗಳಿಗೆ ನಿಲುಕುವುದಿಲ್ಲ, ನೀನು ಯೋಗೇಶ್ವರನಾಗಿರುವೆ ಜಗದೀಶ್ವರನೇ ! ವಾಸುದೇವನೇ ! ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವನೇ ! ಸಾತ್ವತ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ ! ಪ್ರಭುವೇ ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು || ೧೧ || ದೇವದೇವನೇ ! ಒಂದೇ ಆಗ್ನಿಯು ಎಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವಂತೆ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವರೂಪದಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ. ಅಶ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನೀನು ನಿಗೂಢ ನಾಗಿರುವೆ. ಪಂಚಕೋಶಾತ್ಮಕವಾದ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕೊಂಡಿರುವೆ. ಈಶ್ವರನೂ, ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಯೂ, ಪುರುಷೋತ್ತಮನೂ, ಸರ್ವನಿಯಾಮಕನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು || ೧೨ || ಪ್ರಭುವೇ ! ಅಶ್ವಸ್ವರೂಪನಾದ ನೀನು ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಆಶ್ರಯನಾಗಿರುವೆ. ನೀನು ಯಾರನ್ನೂ ಆಶ್ರಯ ಸತ್ಯವನ್ನಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ, ಆ ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ನೀನು ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಪ್ರಳಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಸರ್ವಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನೂ, ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನೂ ಅದೆ ನಿನಗೆ ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ || ೧೩ || ಅಂತಹ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ನೀನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಜರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ದೈತ್ಯ-ಪ್ರಮಥ-ರಾಕ್ಷಸರ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಯದು ವಂಶದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿರುವೆ || ೧೪ || ಮಹಾನುಭಾವನೇ ! ಕುದುರೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೇಶಿರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಸಂಹರಿಸಿದೆ. ಇದು ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಕಿನಯುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ದೇವತೆಗಳು ಸ್ವರ್ಗ ದಿಂದ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು || ೧೫ ||

ಪ್ರಭುವೇ ! ಮುಂದಿನ ಎರಡು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಚಾಣೂರ ಮುಚ್ಯತರನ್ನೂ, ಕುವಲಯಾಪೀಡವೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬನನ್ನೂ ಇತರ ಹಲವಾರು ಜಟ್ಟಿಗಳನ್ನೂ ಕಂಸನನ್ನೂ ನೀನು ಸಂಹರಿಸುವ ಅದ್ಭುತ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಕಾಣಲಿದ್ದೇನೆ || ೧೬ || ಅನಂತರ ಶಂಖಾಸುರ, ಕಾಲಯವನ, ಮುರ, ನರಕಾಸುರರ ವಧೆಯನ್ನು ನೋಡುವೆ. ಇಂದ್ರನ ಪರಾಜಯವನ್ನು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಪಾರಿಜಾತಾಪ ಹರಣವನ್ನು ನಾನು ಕಾಣಲಿರುವೆನು || ೧೭ || ವೀರ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಗಳೇ ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ವೀರಕನ್ಯೆಯರೊಡನೆ ನಿನ್ನ ಶುಭವಿವಾಹಗಳಾಗುವುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡುವೆನು. ಜಗತ್ತಿಗೆಯೇ ! ನೀನು ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾ ನೃಗರಾಜನನ್ನು ಶಾವದಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವೆ || ೧೮ || ಸ್ಯಮಂತಕ ಮಣಿಯನ್ನು ಜಾಂಬವತಿ ಯನ್ನು ಜಾಂಬವಂತನಿಂದ ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೃತಪುತ್ರನನ್ನು ತನ್ನ ಧಾಮದಿಂದ ತಂದು ಕೊಡುವೆ || ೧೯ ||

ಪೌಂಡ್ರಕೃಷ್ಣ ವಧಂ ಪಶ್ಯತ್ ಕಾಶೀಪುರ್ಯಾಶ್ಚ ದೀಪನಮ್ |
ದಂತವಕ್ತ್ರಸ್ಯ ನಿಧನಂ ಚೈದ್ಯಸ್ಯ ಚ ಮಹಾಕ್ರತೌ || ೨೦ ||

ಯಾನಿ ಚಾನ್ಯಾನಿ ವೀರ್ಯಾಣಿ ದ್ವಾರಕಾಮಾಮಸನ್ ಭವಾನ್ |
ಕರ್ತಾ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ತಾನಿ ಗೇಯಾನಿ ಕವಿಭಿರ್ಭುವಿ || ೨೧ ||

ಅಥ ತೇ ಕಾಲರೂಪಸ್ಯ ಕ್ಷಪಯಿಷ್ಣೋರಮುಷ್ಯ ವೈ |
ಅಶ್ವಿಹೀನೇನಾಂ ನಿಧನಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಮೃದುನಾರಥೇ || ೨೨ ||

ವಿಶುದ್ಧವಿಚ್ಛಾನಫನಂ ಸ್ವಸಂಸ್ಥಯಾ
ಸಮಾಪ್ತ ಸರ್ವಾರ್ಥಮುಪೋಭವಾಂಭಿತಮ್ |
ಸ್ವಕೇಜಸಾ ನಿತ್ಯನಿವೃತ್ತಮಾಯಾ
ಗುಣಪ್ರದಾಹಂ ಭಗವಂತಮೀಮಹಿ || ೨೩ ||

ತ್ವಾಮೀಶ್ವರಂ ಸ್ವಾತ್ಮಯಮಾತ್ಮಮಾಯಯಾ
ವಿನಿಮಿತ್ತಾಶೇಷವಿಶೇಷಕಲ್ಪನಮ್ |
ತ್ರಿಧಾರ್ಥಮದ್ಭಾತಮನುಷ್ಯವಿಗ್ರಹಂ
ನೋಽಸ್ಮಿ ಧುರ್ಯಂ ಯದುವೃಷ್ಟಿ ಸಾತ್ವಿಕಾಮ್ || ೨೪ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಟಾಚ

ದಿವಂ ಯದುಪತಿಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಭಾಗವತಪ್ರವರೋ ಮುನಿಃ |
ಪ್ರಣಿಪತ್ಯಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತೋ ಯಯೌ ತದ್ವರ್ತನೋತ್ಪನಃ || ೨೫ ||

ಭಗವಾನಪಿ ಗೋವಿಂದೋ ಹತ್ವಾ ಕೇಶಿನಮಾಹವೇ |
ಪತೂನಪಾಲಯತ್ಪಾರ್ಶ್ವಃ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಪಣಸುಖಾವಹಃ || ೨೬ ||

ಏಕದಾ ತೇ ಪತೂನ್ ಪಾಲಾಶ್ಚಾರಯಂತೋಽದ್ರಿದಾನುಷು |
ಚಕ್ರುರ್ನಿಲಾಯನತ್ರಿದಾಶ್ಚೋರಪಾಲಾಪದೇಹತಃ || ೨೭ ||

ಹತ್ವಾಸನ್ನತಿಚಿಚ್ಛೋರಾಃ ಪಾಲಾಶ್ಚ ಕತಿಚಿನ್ಮಪ |
ಮೇಷಾಯಿತಾಶ್ಚ ತತ್ಪ್ರಕೇ ವಿಜಹ್ನುರಕುಶೋಭಯಾಃ || ೨೮ ||

ಇದಾದ ಬಳಿಕ ನೀನು ಪೌಂಡ್ರಕ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವೆ. ಕಾಶೀಪುರಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕುವೆ. ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಚೇದಿರಾಜನಾದ ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ಅವನ ತಮ್ಮನಾದ ದಂತವಕ್ತ್ರನನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವೆ. || ೨೦ || ಪ್ರಭುವೇ! ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನೀನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳಾದ ಜ್ಞಾನೀ ಕವಿಗಳು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವರು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವೆ. ಕಾಣಲಿದ್ದೇನೆ. || ೨೧ || ಅನಂತರ ಭೂಭಾರಹರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಲಸ್ವರೂಪನಾದ ನೀನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ಅಶ್ವಿಹೀನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣಲಿದ್ದೇನೆ. || ೨೨ ||

ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನೀನು ವಿಶುದ್ಧವಿಚ್ಛಾನ ಫನಸ್ವರೂಪನು. ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಿಯು. ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವೆಂಬ ನಿಜಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಸರ್ವಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವವನು. ಆಪ್ತ ಕಾಮನು, ಸಫಲವಾದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪುಳ್ಳವನು. ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನು, ಚಿನ್ಮಯಶಕ್ತಿಯ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಸತ್ತ್ವಾದಿಮಾಯಾಗುಣಗಳ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ನಿತ್ಯನಿರಂತರವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸತಕ್ಕವನು. ಅಂತಹ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಶರಣು ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ. || ೨೩ || ನೀನು ಸಮಸ್ತರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವೆ. ತಾನೇ-ತ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತನಾದ ಪರಮ ಸ್ವತಂತ್ರನು. ಜಗತ್ತು ಮತ್ತು ಅದರ ಅಶೇಷ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು - ಭಾವ - ಅಭಾವ ರೂಪವಾದ ಎಲ್ಲ ಭೇದ ವಿಭೇದಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಕೇವಲ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ತ್ರೀವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವೆ. ನೀನು ಯದು, ವೃಷ್ಟಿ, ಸಾತ್ವತ ವಂಶೀಯರ ಶಿರೋಮಣಿಯಾಗಿರುವೆ. ಪ್ರಭೋ! ನಾನು ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. || ೨೪ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಟಾಚಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಭಾಗವತ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ತ್ರಿಲೋಕ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೊರಟುಹೋದರು. || ೨೫ || ಇತ್ತ ಭಗವಾನ್ ತ್ರಿಲೋಕವು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೇಶಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯರಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತರಾದ ಗೋಪಾಲಕರೊಡನೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಪಶುಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಪ್ರಜಾವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. || ೨೬ || ಒಮ್ಮೆ ಗೋಪಾಲಕರು ಪರ್ವತದ ಹತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಹಸುವೇ ಮೊದಲಾದ ಪಶುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾ ಕೆಲವರು ಕಳ್ಳರೂ, ಕೆಲವರು ಕುದುಬರೂ, ಕೆಲವರು ಕುರಿಗಳೂ ಆಗಿ ಆಟವಾಡತೊಡಗಿದರು. || ೨೭ || ರಾಜೇಂದ್ರ! ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕಳ್ಳರು, ಕೆಲವರು ರಕ್ಷಕರು, ಕೆಲವರು ಕುರಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ನಿರ್ಭಯರಾಗಿ ಆಟದಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯರಾದರು. || ೨೮ ||

ಮಯಪುತ್ರೋ ಮಹಾಮಾಯೋ
ವೈದೋ ಗೋಪಾಲವೇಷಧ್ಯಕ್ |
ಮೇಷಾಯಿತಾನಪೋವಾಹ
ಪ್ರಾಯಶ್ಚೋರಾಯಶೋ ಬಹೂನ್ || ೨೯ ||

ಗಿರಿದರ್ಶನಂ ವಿನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ನೀತಂ ನೀತಂ ಮಹಾಸುರಃ |
ಹಿಲಯಾ ಪಿದಧೇ ದ್ವಾರಂ ಚತುಃಪಂಚಾವಶೇಷಿತಾಃ || ೩೦ ||

ತಸ್ಯ ತತ್ಕರ್ಮ ನಿಚ್ಛಾಯ ಕೃಷ್ಣ ತರಣಾದಿ ಸತಾಮ್ |
ಗೋಪಾನ್ ನಯಂತಂ ಜಗ್ರಾಹ ವೃಕಂ ಪರಿರಿವೌಜಸಾ || ೩೧ ||

ಸ ನಿಜಂ ರೂಪಮಾಸ್ತಾಯ ಗಿರೀಂದ್ರಸದೃಶಂ ಬಲೀ |
ಇಚ್ಛನ್ನೋಕ್ತುಮಾತ್ಮಾನಂ ಸಾಶಕ್ನೋದ್ಯಹಣಾತುರಃ || ೩೨ ||

ತಂ ನಿಗೃಹ್ಯಾಚ್ಛುತೋ ದೋರ್ಭ್ಯಾಂ ಪಾತಯಿತ್ವಾಮಹಿಣೀ |
ಪತ್ಯತಾಂ ದಿವಿ ದೇವಾಣಾಂ ಪಶುಮಾರಮಮಾರಯತ್ || ೩೩ ||

ಗುಹಾಪಿಧಾನಂ ನಿಭಿಡ್ಯ ಗೋಪಾನ್ನಿಶಾಯಿ ಕೃಚ್ಛತಃ |
ಸ್ತೂಯಾಮಾಸಃ ಸುರೈರ್ಗೋಪೈಃ ಪ್ರವಿವೇತ ಸ್ಥೋಕುಲಮ್ || ೩೪ ||

ಆದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗೊಲ್ಲನ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ವೈದೋಮಾ ಸುರನೆಂಬ ರಕ್ತಸನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ಮಾಯಾವಿಗಳ ಆಚಾರ್ಯ ಮಯಾಸುರನ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದನು ಹಾಗೂ ಸ್ವತಃ ಮಹಾ ಮಾಯಾವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಅಡದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳನಾಗಿ ಕುರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಹುಡುಗರನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಡಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು || ೨೯ ||

ಆ ಮಹಾಸುರನು ಪದೇ-ಪದೇ ಹುಡುಗರನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪರ್ವತದ ಗುಹೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ್ದುತ್ಥನು. ಹೀಗೆ ಅಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ನಾಲ್ವರು ಬಾಲಕರು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದರು || ೩೦ || ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಂತನು ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ದುಷ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಅವನು ಬಾಲಕನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೋಳವನ್ನು ಸಿಂಹವು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು || ೩೧ || ಮಹಾ ಬಲಿಯಾದ ವೈದೋಮಾಸುರನು ಪರ್ವತದಂತಿರುವ ತನ್ನ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಅವನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ || ೩೨ || ಆಗ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನೆರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಅದುವು ಹಿಡಿದು ಯಜ್ಞವತು ವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ಕತ್ತು ಹಿಸುಕಿ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು, ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಪರಮದಯಾಳುವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗುಹೆಯ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಮುಚ್ಚಿದ ಬಂಡೆಯನ್ನು ಜರುಗಿಸಿ ಒಳಗೆ ಕೂಡಿಹಾಕಿದ್ದ ಗೊಲ್ಲ ಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ವ್ರಜವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು || ೩೩-೩೪ ||

ಮೂವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು || ೩೭ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ವೈದೋಮಾಸುರವಧೋ ನಾಮ ಸಪ್ತತ್ವಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೩೮ ||

ಮೂವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಅಕ್ರೂರನ ವ್ರಜಯಾತ್ರೆ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಅಕ್ರೂರೋಽಪಿ ಚಿತಾಂ ರಾತ್ರಿಂ ಮಧುಪುರ್ಯಾಂ ಮಹಾಮತಿಃ |
ಉಪಿತ್ವಾರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಪ್ರಯಯೌ ನಂದಗೋಕುಲಮ್ || ೧ ||

ಗಚ್ಛನ್ನಥಿ ಮಹಾಭಾಗೋ ಭಗವತ್ಕಂಬುಜೇಕ್ಷಣೇ |
ಘತ್ತಂ ಪರಾಮುಷಗತ ವಿವಮೇತದಾಚಿಂತಯತ್ || ೨ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ | ಮಹಾಮತಿಯಾದ ಅಕ್ರೂರನು ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಮಧುರಾಪುರಿ ಯಲ್ಲೇ ಕಳೆದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲವಾಗುತ್ತಲೇ ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ನಂದಗೋಪನ ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು || ೧ || ಪರಮ ಭಾಗ್ಯವಂತನಾದ ಅಕ್ರೂರನು ವ್ರಜದ ಯಾತ್ರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಮಲನಯನ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪರಮ ಪ್ರೇಮಮಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು || ೨ ||

ಕಿಂ ಮಯಾಽಽಚರಿತಂ ಭದ್ರಂ ಕಿಂ ತಪ್ತಂ ಪರಮಂ ತಪಃ |
ಕಿಂ ವಾಥಾಪ್ಯಹರ್ತೇ ದತ್ತಂ ಯದ್ವತ್ಕ್ವಾಮ್ಯದ್ಧ ಕೇಶವಮ್ || ೩ ||

ಮಮೈತದ್ಬುಲಭಂ ಮನ್ಯ ಉತ್ತಮಶ್ಲೋಕದರ್ಶನಮ್ |
ವಿಸಯಾತ್ಮನೋ ಯಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಕೀರ್ತನಂ ಶೂದ್ರಜನ್ಯಃ || ೪ ||

ಮೈವಂ ಮಮಾಭಮನ್ಯಾಪಿ ಸ್ಯಾದೇವಾಚ್ಯುತದರ್ಶನಮ್ |
ಪ್ರಿಯಮಾಣಃ ಕಾಲನದ್ಯಾ ಕ್ಷುಪ್ತರತಿ ಕಶ್ಚನ || ೫ ||

ಮದಾದ್ಯಾಮಂಗಲಂ ನಷ್ಟಂ ಫಲವಾಂಶ್ಚೈವ ಮೇ ಭವಃ |
ಯನ್ಮಮಗ್ನೇ ಭಗವತೋ ಯೋಗಿದ್ಧೇಯಾಂಘ್ರಿಪಂಕಜಮ್ || ೬ ||

ಕಂಠೋ ಬತಾದ್ಯಾಕೃತ ಮೇಽತ್ಯನುಗ್ರಹಂ
ದ್ರಕ್ಷ್ಯೇಽಂಘ್ರಿಪದ್ಧಂ ಪ್ರಹಿತೋಽಮುನಾ ಪರೇ |
ಕೃತಾವತಾರಸ್ಯ ದುರತ್ಯಯಂ ತಮಃ
ಪೂರ್ವೇಽತರಣ್ ಯನ್ಮಖಮಂಡಲತ್ಪ್ರಸಾ || ೭ ||

ಯದರ್ಚಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಭವಾದಿಭಿಃ ಸುರೈಃ
ಶ್ರಿಯಾ ಚ ದೇವ್ಯಾ ಮುನಿಭಿಃ ಸಸಾತ್ಪತ್ಯೈಃ |
ಗೋಚಾರಕಾಯಾನುಚರೈಶ್ಚರದ್ವನೇ
ಯದ್ಗೋಪಿಕಾಣಾಂ ಕುಚಕುಂತುಮಾಂಶಿತಮ್ || ೮ ||

ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ನೂನಂ ಸುಕಪೋಲನಾಸಿಕಂ
ಸ್ಥಿತಾವಲೋಕಾರುಣಕಂಜಲೋಚನಮ್ |
ಮುಖಂ ಮುಕುಂದಸ್ಯ ಗುಡಾಲಕಾವೃತಂ
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಮೇ ಪ್ರಚರಂತಿ ವೈ ಮೃಗಾಃ || ೯ ||

ಇಂದು ನಾನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದರ್ಶಿಸುತ್ತಿರುವೆನಲ್ಲ! ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಎಂತಹ ಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನು, ಎಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆನೋ! ಅಥವಾ ಯಾವ ಸತ್ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಎಂತಹ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ದಾನ ಮಾಡಿರುವೆನೋ? || ೩ || ಶೂದ್ರಜನ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದವನಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನದ ಅಧಿಕಾರ ಎರಡದೆ, ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾದ ನನಗೆ ಉತ್ತಮಶ್ಲೋಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನವು ದುರ್ಲಭವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೪ || ಆದರೆ ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ, ಅಭಮನಾದ ನನಗೂ ಕೂಡ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನವು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಆಗುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ನದಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಡ್ಡಿಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಈ ದಡದಿಂದ ಆ ದಡಮುಟ್ಟುವುದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಮುದ್ರದ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಯಾರಾದರೂ ಸಂಸಾರ ಜಾಗರವನ್ನು ದಾಟಿ ಬಲ್ಲರು. || ೫ || ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಇಂದು ನನ್ನ ಸಮಾಕ್ತ ಅಶುಭಗಳು ನಾಶಹೊಂದಿದವು. ಇಂದು ನನ್ನ ಜನ್ಮದ ಸ್ಥೂಲವಾಯುತು, ಏಕೆಂದರೆ, ಇಂದು ನಾನು ಮಹಾಯೋಗಿ-ವಿವಿಧಗಳೂ ಕೂಡ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾದ ಭಗವಂತನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ನೋಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು. || ೬ || ಆಹಾ! ಕಂಠನು ಇಂದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಹತ್ವಪ್ರಿಯಗ್ನೇ ಮೂಡಿದುದು. ಅಂತಹ ಕಂಠದಿಂದ ಕಳುಹಲ್ಪಟ್ಟ ನಾನು ಈ ಭೂತಕಾರ್ಮಿ ಅವತರಿಸಿದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆನು. ಯಾರ ನುರಿಮಂಡಲದ ಕಂಠಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಹಿಂದಿನ ಯುಗದ ಋಷಿ-ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಈ ಆಶ್ವಾಸದೊಡನೆ ಆವಾರ ತಮಸ್ಸನ್ನು ದಾಟಹೋಗಿರುವರೋ, ಅಂತಹ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನೇ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಈಗ ಅವತರಿಸುವುದು. || ೭ || ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಯಾವ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೋ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ ಒಂದು ಕ್ಷಣವಾದರೂ ಯಾರ ಸೇವೆಯನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳದಿಲ್ಲವೋ, ಪ್ರೇಮೀ ಭಕ್ತರೊಡನೆ ಮಹಾಘರ್ಷಿಗಳೂ ಯಾರ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುವರೋ, ಅಂತಹ ಭಗವಂತನ ಆ ಚರಣಕಮಲಗಳು ಹಸುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾಗಿ ಗೋಚರ ಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಸುರ-ಮುನಿ-ಪಂಚಿತ ಆ ಚರಣಗಳೇ ಗೋಪಿಯರ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವೆವೆನು ಕುಂತುಮ ಕೇವಲಿಯಿಂದ ಲೇಖಿತ ವಾಗಿರುತ್ತವೆ. || ೮ || ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ನಾನು ಅವನ್ನು ದರ್ಶಿಸುವೆನು. ಇದೋ ಈ ಮೃಗಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಬಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾ ಶುಭವನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಅದುದರಿಂದ ನಾನಿಂದು ಮುನೋಪವಾಸದ ಕಷ್ಟಾಲಗೊಂದಲ್ಲ, ಸುಂದರವಾದ ಮೂಗಿನಿಂದಲೂ, ಕಿರುಸಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೋಟದಿಂದಲೂ, ಕೆಂದಾವರೆಯಂತಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ, ಗುಂಗುರು ಕೊಡಲುಗಳಿಂದಲೂ ಸಮಲಂಕೃತವಾದ ಮುಖಕಮಲದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಮುಕುಂದನನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ನೋಡುವೆನು. || ೯ ||

ಅಶ್ವದ್ಯ ವಿಶ್ವೋರ್ಮನುಜತ್ಯಮೀಯುಷೋ
ಭಾರಾವತಾರಾಯ ಭುವೋ ನಿಜೇಚ್ಛಯಾ |
ಲಾದಣ್ಯಧಾಮೋ ಭವಿತೋಪಲಂಭನಂ
ಮಹ್ಯಂ ನ ನ ಸ್ಯಾತ್ಕಲಮಂಜಸಾ ದೃತಃ || ೧೦ ||

ಯ ಈಕ್ಷಿತಾಪಂರಹಿತೋಽಪ್ಯಸತ್ಯೋಃ
ಸ್ತೇಜಸಾಪಾಸ್ತತಮೋಭಿದಾಭಮಃ |
ಸ್ವಮಾಯಯಾಽಽತ್ಮನ್ ರಹಿತ್ವದೀಕ್ಷಯಾ
ಪ್ರಾಣಾಕ್ಷಧೀಭಿಃ ಸದನೇಷ್ಟೋಯತೇ || ೧೧ ||

ಯಸ್ಯಾವಿಲಾಮೀವಹುಭಿಃ ಸುಮಂಗದೈ-
ರ್ವಾಚೋ ವಿಮಿಶ್ರಾ ಗುಣಕರ್ಮಜನ್ಮಭಿಃ |
ಪ್ರಾಣಂತಿ ಶುಂಭಂತಿ ಪುನಂತಿ ವೈ ಜಗದ್
ಯಾಸ್ತದ್ವಿರಕ್ತಾಃ ತವತೋಭನಾ ಮತಾಃ || ೧೨ ||

ಸ ಚಾವತೀರ್ಣಃ ಕಿಲ ಸಾತ್ಯತಾನ್ವಯೇ
ಸ್ತೇಜಪಾಲಾಮರವರ್ಯಶರ್ಮಕೃತ್ |
ಯತೋ ವಿತಸ್ತನ್ ದ್ರಜ ಆಸ್ತ ಈಶ್ವರೋ
ಗಾಯಂತಿ ದೇವಾ ಯದತೇಪಮಂಗಲಮ್ || ೧೩ ||

ತಂ ತ್ವದ್ಯ ನೂನಂ ಮಹತಾಂ ಗತಿಂ ಗುರುಂ
ತ್ಯೈವೋಕ್ತಕಾಂತಂ ದೃತಿಮನ್ಮಹೋತ್ಸವಮ್ |
ಮೂಪಂ ದಧಾಸಂ ಶ್ರಿಯ ಈಕ್ಷಿತಾಸ್ಪದಂ
ದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಮಮಾಸನ್ನುಷ್ಠಾಃ ಸುದರ್ಶನಾಃ || ೧೪ ||

ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವು ಭೂಭಾರಹರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಸೆಲೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸೌಂದರ್ಯದ ಮೂರ್ತಿಮಂತ ನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂದು ನನಗೆ ಅವನ ದರ್ಶನವು ಆಗಿಯೇ ತೀರುತ್ತದೆ. ಇಂದು ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಸುಖವಾಗುವುವು. || ೧೦ || ಭಗವಂತನು ಈ ಕಾರ್ಯ-ಕಾರಣರೂಪವಾದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ದ್ರಷ್ಟಾಮಾತ್ರನಾಗಿದ್ದರೂ ಅಹಂಕಾರ ರಹಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಭೇದ ಭ್ರಮೆಯು ಅವನ ಚಿನ್ಮಯಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಜ್ಞಾನ ಸಹಿತವಾಗಿ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಯೋಗಮಾಯೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕೇವಲ ಎಣ್ಣುಗಮಾತ್ರದಿಂದ ಸ್ವಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಬುದ್ಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಗೋಪಿಯರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿಯೂ ಪೃವಹರಿಸುವನೋ ಅಂತಹ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಾನಿಂದು ಸಂದರ್ಶಿಸುವೆನು. || ೧೧ || ಸಮಸ್ತ ವಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಮಂಗಳವಸ್ತುಂಟುಮಾಡುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಭಕ್ತವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಂದಲೂ, ದುಷ್ಪ್ರಸಂಗ ಹಿವ್ವಪರಿಪಾಲನೆ ಮೊದಲಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣಾದ್ಯ ವತಾದಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಮಾತುಗಳು (ಕೀರ್ತನೆಗಳು) ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ; ಪಾವನಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಲೀಲಾಪ್ರಸಂಗಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಮಾತುಗಳು ಹಣದಂತೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿದೆ. || ೧೨ || ಯಾರ ಗುಣಗಾನ್ವಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವಿರುವುದೋ ಅಂತಹ ಭಗವಂತನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಯದುವಂತದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುವನು. ತನ್ನಿಂದಲೇ ಕಲ್ಪಿತವಾದ ಲೋಕಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ವಾಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಅವನ ಅವತಾರವಾಗಿದೆ. ಐಶ್ವರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ■ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಮಂಗಳಮಯ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಎಲ್ಲಾರಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವನು. ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಅವನ ಮಂಗಳಮಯವಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. || ೧೩ || ಇಂದು ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡುವೆನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಸಂತರಿಗೂ, ಲೋಕಪಾಲರಿಗೂ ಏಕಮಾತ್ರ ಆಶ್ರಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಮಗುರುವಾಗಿ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನ ರೂಪ-ಸೌಂದರ್ಯಗಳು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ವಿಮೋಹಗೊಳಿಸುವಂತಹುದು. ಕಣ್ಣುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಸೌಂದರ್ಯದ ಅಧೀಶ್ವರಿಯಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ ಕೂಡ ಅವನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕಾತರಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅಂತಹ ಸುಂದರಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಾನಿಂದು ನೋಡಿಯೇ ನೋಡುವೆನು. ಬೆಳಗಿನಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಶುಭ ಶುಕನಗಳೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. || ೧೪ ||

ಅಥಾವರೂಢಃ ಸಪದೀಶಯೋ ರಥಾತ್
ಪ್ರಧಾನಪುಂಸೋಶ್ವರಣಂ ಸ್ವಲ್ಪಬ್ಧಯೇ |
ಧಿಯಾ ದೃತಂ ಯೋಗಿಭಿರಪ್ಯಹಂ ಧ್ರುವಂ
ನಮಸ್ಯ ಆಭ್ಯಾಂ ಚ ಸುಮೀನ್‌ವನೌಕಸಃ || ೧೫ ||

ಅಪ್ಯಂಘ್ರಮೂಲೇ ಪತಿತಸ್ಯ ಮೇ ವಿಭುಃ
ಶಿರಸ್ಯಧಾಸ್ಯನ್ನಿಜಹಸ್ತಪಂಕಜಮ್ |
ದತ್ತಾಭಯಂ ಕಾಲಭುಜಂಗರಂಹಸಾ
ಪ್ರೋದ್ವೇಜಿತಾನಾಂ ಶರಣೈಷಿತಾಂ ಸ್ಮಣಾಮ್ || ೧೬ ||

ಸಮರ್ಹಣಾಂ ಯತ್ರ ನಿಧಾಯ ಕೌಶಿಕ-
ಸ್ತಥಾ ಬಲಿಶ್ಚಾಪ ಜಗತ್ಪ್ರಯೇಂದ್ರತಾಮ್ |
ಯದ್ವಾವಿಹಾರೇ ಪ್ರಜಯೋಷಿತಾಂ ಶ್ರಮಂ
ಸ್ಪರ್ಶೇನ ಸೌಗಂಧಿಕಗಂಧಪಾನುದತ್ || ೧೭ ||

ನ ಮಯ್ಯಪ್ಯಪ್ಯತ್ಕರಿಯದ್ವಿಮಬ್ಧುತಃ
ಕಂಸಸ್ಯ ದೂತಃ ಪ್ರಹಿತೋಽಪಿ ವಿಶ್ವದೃಕ್ |
ಯೋಽಂತರ್ಬಹಿಶ್ಚೇತಸ ವಿತದೀಹಿತಂ
ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ ಈಶತ್ವಮಲೇನ ಚಕ್ಷುಷಾ || ೧೮ ||

ಅಪ್ಯಂಘ್ರಮೂಲೇಽವಹಿತಂ ಕೃತಾಂಜಲಿಂ
ಮಾಮೀಕ್ಷತಾ ಸಸಿತಮಾರ್ದ್ರಯಾ ದೃಶಾ |
ಸಪದ್ಮಪದ್ಮಸ್ತಸಮಸ್ತಕಿಲ್ಬಿಷೋ
ಪೋಥಾ ಮುದಂ ವಿತವಿತಂಕ ಉರ್ಜಿತಾಮ್ || ೧೯ ||

ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರನ್ನು ನಾನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅವರ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ರಥದಿಂದ ಇಳಿಯುವೆನು. ಅವರ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಅವರ ಚರಣಗಳು ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭವಾದವುಗಳು. ಮಹಾ-ಮಹಾ ಯೋಗಿಗಳು ಅಶ್ವಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಧ್ಯಾನದ ಮೂಲಕ ಭಗವಂತನ ಚರಣ-ಕಮಲಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಾನಾದರೋ ಅಂತಹ ಪರಮ ವವಿತ್ರವಾದ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊರಳಾಡುವೆನು. ಅವರಿಬ್ಬರೊಡನೆ ಅವರ ವನವಾಸಿ ಮಿತ್ರರಾದ ಗೋಪಾಲಕರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ-ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಂದಿಸುವೆನು. || ೧೫ || ಹಾಗೆ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕರಕಮಲವನ್ನು ಭಗವಂತನು ಇಡುವನಲ್ಲವೇ! ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಅದು ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯವೇ ಸರಿ. ಕಾಲರೂಪವಾದ ಸರ್ವಕ್ಕೆ ಭಯಗೊಂಡು ಭಗವಂತನ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವವರಿಗೆ, ಶರಣಾಗತರಾದವರಿಗೆ ಅವನ ಕರಕಮಲವು ಅಭಯದಾನ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. || ೧೬ || ಆ ಭಗವಂತನ ಕರಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಾಂಗವಾದ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಬಲಿ ಇವರು ತ್ವರಣಾಶ್ಚಾಧಿವತ್ಸವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಕಮಲದ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಆ ದಿವ್ಯ ಕರಕಮಲಗಳ ಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ರಾಸರೀಲೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಯುವತಿಯರ ಆಯಾಸವೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಯಿತು. || ೧೭ || ನಾನು ಈಗ ಕಂಸನದೂತನಾಗಿ ಅವನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೆ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಿಂದ ತ್ರಿಶೂಲವೇನಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಶತ್ರುವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಯೋ? ಇಲ್ಲ, ಅತನಂದಿಗೂ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯಲಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವನು ನಿರ್ವಿಕಾರನೂ, ಸರ್ವಸಮನೂ, ಅಚ್ಚುತನೂ ಆಗಿರುವನು. ಸಮಸ್ತ ಏಶ್ವರೈ ಸಾಕ್ಷಿಯೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನೂ, ಚಿತ್ತದ ಒಳಗೂ-ಹೊರಗೂ ಇರತಕ್ಕವನು. ಅವನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞರೂಪದಿಂದ ನೆಲೆಸಿ ಅಂತಃಕರಣದ ಪ್ರತಿ ಯೊಂದು ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ತನ್ನ ನಿರ್ಮಲ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾನೆ. || ೧೮ || ಹಾಗಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಶಂಕೆಯು ವ್ಯರ್ಥವಾದುದು. ನಾನಾದರೋ ಅವನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಿನೀತನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಅವನು ನಾನುನಗುತ್ತಾ ದಯಾಪೂರ್ಣವಾದ ಸ್ನೇಹದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುವನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜನ್ಮ-ಜನ್ಮಾಂತರಗಳ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವುವು. ಈಗ ನಾನು ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಿತ್ಯನಿರಂತರವಾಗಿ ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುವೆನು. || ೧೯ || ನಾನು ಅವನ ಕುಟುಂಬಿಯೇ ಅಲ್ಲವೇ! ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನ ಹಿತವನ್ನೇ ಒಯ್ಯುವವನು. ಅವನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ನನಗೆ ಆರಾಧ್ಯದೇವರಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ದೀರ್ಘವಾದ ಜೀವಿಗಳಿಂದ ಬರಸೆಳೆದು ನನ್ನನ್ನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಆಹಾ! ಆ ಸಮಯ

ಸುಹೃತ್ತಮಂ ಚಾತಿಮನಸ್ಯದೈವತಂ
ದೋಷ್ಯಾಂಽಬೃಹದ್ಭೃಂಭಿರಪ್ಸತೇಽಥಮಾಮ್ |
ಆತ್ಮಾ ಹಿ ತೀರ್ಥೀಶ್ರಯತೇ ತದೈವ ಮೇ
ಬಂಧತ್ ಕರ್ಮಾತ್ಮಕ ಉಚ್ಚುಷ್ಕತಾ || ೨೦ ||

ಲಬ್ಧಾಂಗರಂಗಂ ಪ್ರಣತಂ ಕೃತಾಂಜಲಿಂ
ಮಾಂ ವಕ್ಷ್ಯತೇಽಕ್ರೂರ ತೇಽಭ್ಯುರುತ್ತಮಾಃ |
ತದಾ ವಯಂ ಜಸ್ಯಭೃತೋ ಮಹೀಯಸಾ
ಸೈವಾದೃತೋ ಯೋ ಧಿಗಮುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ತತ್ || ೨೧ ||

ನ ತಸ್ಯ ಕೃತ್ವಿದ್ವಯತಃ ಸುಹೃತ್ತಮೋ
ನ ಚಾಪ್ರಿಯೋ ದ್ವೇಷ್ಯ ಉಪೇಕ್ಷ್ಯ ವಿವ ವಾ |
ತಥಾಪಿ ಭಕ್ತಾನ್ಯಸತೇ ಯಥಾ ತಥಾ
ಸುರದ್ವಮೋ ಯದ್ವದುಪಾಶ್ರಿತೋಽರ್ಥದಃ || ೨೨ ||

ಕಿಂಚಾಗ್ರಜೋ ಮಾವನತಂ ಯದೂತ್ತಮಃ
ಸ್ಮಯಸ್ವರಿಷ್ಟಜ್ಞ ಗೃಹೀತಮಂಜಲೌ |
ಗೃಹಂ ಪ್ರವೇಶ್ಯಾಪ್ತಸಮಸ್ತಸತ್ಯತಂ
ಸಂಪ್ರಕ್ಷತೇ ಕಂಠಕೃತಂ ಸ್ವಬಂಧುತು || ೨೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಇತಿ ಸಂಚಿಂತಯನ್ ಕೃಷ್ಣಂ ಶ್ವಫಲ್ಕತನಯೋಽಧ್ವನಿ |
ರಥೇನ ಗೋಕುಲಂ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸೂರ್ಯಶ್ಚಾಸ್ತಗಿರಿಂ ನೃಪ
|| ೨೪ ||

ಪದಾನಿ ತಸ್ಯಾಪಿಲಯೋಕಪಾಲ-
ಕಿರೀಟದುಷ್ಪಾದುಲಪಾದರೇಣೋಃ |
ವದರ್ತ ಗೋಷ್ಠೇ ಕ್ಷಿಣಿಕುಶಾನಿ
ವಿಲಕ್ಷಿತಾನ್ಯಬ್ಜಯವಾಂಕುಶಾದ್ಭೃಃ || ೨೫ ||

ತದ್ವರ್ತನಾಹ್ಲಾದವಿವೃದ್ಧಸಂಭ್ರಮಃ
ಪ್ರೇಮೋದ್ವರ್ಗೋಮಾಪ್ತಕಲಾಕುಲೇಕ್ಷಣಃ |
ವಧಾದವಸ್ಥಂದ್ಯ ಸ ತೇಷ್ವಪೀಷ್ಪಕ
ಪ್ರಚೋರಮೂನ್ಮಂಘ್ರರಜಾಂಸ್ಯಹೋ ಇತಿ || ೨೬ ||

ದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದೇಹವು ಪವಿತ್ರವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಪವಿತ್ರವಾಗಿಸುವಂತಹುದಾಗಬಹುದು. ಅವನ ಅರಿಂಗನವು ದೊರೆತಾಕ್ಷಣವೇ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಅಲೆಯುತ್ತಿರಲು ಕಾರಣವಾದ ನನ್ನ ಕರ್ಮಬಂಧನಗಳು ಕಡಿದು ಹೋಗುವವು. || ೨೦ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಾಗ ನಾನು ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಾಗ ಅವನು ನನ್ನನ್ನು - ಅಕ್ರೂರ ಚಕ್ರವ! ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುವನು. ಪವಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಮಧುರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ವಿಧಾರಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನು ರೀಲೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನಲ್ಲ. ಆಗ ನನ್ನ ಜೀವನವು ಸಫಲವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಶನ್ನವರನ್ನಾಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳದವರ ಜನ್ಮವು ವ್ಯರ್ಥ. ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ. || ೨೧ || ಆದರೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪ್ರಿಯರಾದವರಿರಲೇ. ಅಪ್ರಿಯರಾದವರಿರಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅಕ್ಕೀಯ ಮಿತ್ರನೂ ಇಲ್ಲ ಶತ್ರುವೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಯಾರನ್ನೂ ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡುವಂತೆಯೇ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಯಾರು ಅವನನ್ನು ಹೇಗೆ ಭಜಿಸುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ. || ೨೨ || ನಾನು ಅವರ ಮುಂದೆ ವಿನೀತಭಾವದಿಂದ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತುಕೊಂಡಾಗ ಬಲರಾಮನು ನಮನಗುತ್ತಾ ನನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವನು ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕರೆಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಸತ್ಕಾರವಾಗುವುದು. ಅದಾದ ಬಳಿಕ 'ಅಕ್ರೂರ! ಕಂಠನು ನಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ಹೇಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವನು?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವನು. || ೨೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಿಕ್ಷಿದ್ಧಾಜನೇ! ಶ್ವಫಲ್ಕನಂದನ ಅಕ್ರೂರನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಇರುವಾಗಲೇ ಅವನ ರಥವು ನಂದಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ತಲುಪಿತು. ಆಗ ಸೂರ್ಯನು ಆಧಾಚಾಲವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದನು. || ೨೪ || ಯಾವ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಧೂಳಿಯನ್ನು ಲೋಕಪಾಲರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಕಿರೀಟಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರೋ (ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವರೋ) ಅಂತಹ ಭಗವಂತನ ಚರಣ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಅಕ್ರೂರನು ಆ ಪ್ರಜದಲ್ಲಿ ದರ್ಶಿಸಿದನು. ಕಮಲ, ಯವ, ಅಂಕುಶ ಮೊದಲಾದ ಅನಾಧಾರಣ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದ ಭೂದೇವಿಯು ಕೋಭೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಭಗವಂತನ ವಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳೆಂದೇ ಅರಿವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. || ೨೫ || ಆ ಚರಣಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಅಕ್ರೂರನ ಹೃದಯ ಅನಂದದಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದವ್ವೇ ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡಿತು. ಪ್ರೇಮಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ರೋಮರಾಜಿಗಳು ನಿಮಿರಿ ನಿಂತವು. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂದಾಶ್ರುಗಳು ತುಂಬಿ ಬಂದುವು. ಅವನು ರಥದಿಂದ ಧುಮ್ನಿಕ್ಕೆ ಆ ಪ್ರಭುವಿನ ಪಾದ ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡಿದನು. ನನ್ನ ಪ್ರಭುವಿನ ಪವಿತ್ರವಾದ ಚರಣಧೂಳಿಯು ಇದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದನು. || ೨೬ ||

ದೇಹಂಭೃತಾಮಿಯಾನರ್ಥೋ ಹಿತ್ವಾದಂಭಂಭಯಂಕುಚಮ್ |
ಸಂದೇಶಾದ್ಯೋ ಹರೇರ್ಲಿಂಗದರ್ಶನತ್ರವಣಾದಿಭಿಃ |
|| ೨೭ ||

ದರ್ಶನ ಕೃಷ್ಣಂ ರಾಮಂ ಚ ವ್ರಜೇ ಗೋಮೋಹನಂ ಗೌ |
ಪೀತನೀಲಾಂಬರಧರೌ ಶರದಂಬುರುಜೇಕ್ಷಣೌ |
|| ೨೮ ||

ಕೋರೌ ಶ್ಯಾಮಲಶ್ವತೌ ಶ್ರೀನಿಕೇತೌ ಬೃಹದ್ಭುಜೌ |
ಸುಮುಖೌ ಸುಂದರವರೌ ಬಾಲದ್ವಿರದವಿಕ್ರಮೌ |
|| ೨೯ ||

ಧ್ರುವಚಕ್ರಂಕುಶಾಂಭೋಜೈಶ್ಚಿಹ್ನೈಶ್ಚೈರಂಘ್ರಭಿವ್ರಜಮ್ |
ಶೋಭಯಂತೌ ಮಹಾತ್ಮಾನಾವನುಕ್ರೋಶಸ್ಥಿತೇಕ್ಷಣೌ |
|| ೩೦ ||

ಉದಾರರುಚಿರಕ್ರೋಡೌ ಸ್ತಗ್ನಿಕೌ ವನಮಾಲಿನೌ |
ಪುಣ್ಯಗಂಧಾನುಲಿಪ್ತಾಂಗೌ ಸ್ನಾತೌ ನಿರಜವಾಸಸೌ |
|| ೩೧ ||

ಪ್ರಧಾನಪುರುಷಾವಾದೌ ಜಗದ್ಗತೂ ಜಗತ್ಪತೀ |
ಅವತೀರ್ಣೌ ಜಗತ್ಕರ್ತೃಃ ಸ್ಥಾಪೀನ ಬಲಕೇಶವೌ |
|| ೩೨ ||

ದಿಕೋ ವಿಮಿರಾ ರಾಜನ್ ಕುರ್ವಾಣೌ ಶ್ರಭಯಾ ಸ್ವಯಾ |
ಯಥಾ ಮಾರಕತಃ ಶೈಲೋ ರೌಷ್ಠಶ್ಚ ಕನಕಾಚಿತೌ |
|| ೩೩ ||

ಛಥಾತ್ಮಾರ್ಣವವಪುಶ್ಚ ಸೋಮಕ್ರೂರಃ ಸ್ನೇಹವಿಹ್ವಲಃ |
ಪಪಾತ ಚರಣೋಪಾಂಶೇ ದಂಡವದ್ರಾಮಕೃಷ್ಣಯೋಃ |
|| ೩೪ ||

ಛಗವದ್ದರ್ಶನಾಹ್ಲಾದಬಾಷ್ಪಪರ್ಯಾಕುಲೇಕ್ಷಣಃ |
ಪುಲಕಾಚಿತಾಂಗ ದಿಕ್ಕಂತಾತ್ ಸ್ವಾಭ್ಯಾಸೇ ನಾಶಕನ್ಠಪ |
|| ೩೫ ||

ಪರಿಕ್ಷಿತನೇ | ಕಂಠನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದ ಅಕ್ಷರನ ಇಷ್ಟವರಗಿನ ಧಾವ-ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಜೀವಿಗಳು ದೇವಹವನ್ನು ಧರಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ಪರಮ ಲಾಭವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದಂಭ, ಧಯ, ಶೋಕ ಇವುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಭಗವಂತನ ಮೂರ್ತಿ ಚಿಹ್ನೆ, ರೀತಿ, ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಗುಣಗಳನ್ನು ದರ್ಶನ-ತ್ರವಣದ ಮೂಲಕ ಇಂತಹ ಭಾವವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದೇ ಜೀವಮಾತ್ರರ ಪರಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ || ೨೭ ||

ವ್ರಜದಲ್ಲಿ ತಲುಪುತ್ತರೇ ಅಕ್ಷರನು ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ರಿಬ್ಬರೂ ಹಸುಗಳ ಹಾಲುಕರೆಯುವಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಮತ್ತು ಗೌರಾಂಗನಾದ ಬಲರಾಮನು ನೀಲಾಂಬರವನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದರು. ಶರತ್ಕಾಲದ ಕಮಲದಂತೆ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರಳಿದ್ದವು. || ೨೮ || ಈಗ ತಾನೇ ಅವರು ಕೋರಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರು. ಗೌರ ಶ್ಯಾಮಲ ವರ್ಣದಿಂದ ಕೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸೌಂದರ್ಯ ಗಣಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಜಾನು ಬಾಹುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಸುಂದರವಾದ ಮುಖಾರವಿಂದದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರರಾಗಿ ಇದ್ದರು. ಮರಿಯಾನೆಯಂತೆ ಅವರ ನಡಿಗೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಇತ್ತು. || ೨೯ || ಅವರ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ವಜ, ವಜ್ರ, ಅಂಕುಶ, ಕಮಲ ಇವುಗಳ ಚಿಹ್ನೆಯಿದ್ದಿತು. ಅವರು ನಡೆವಾಗ ಪೃಥವಿಯು ಈ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದ ಅಂಕಿತವಾಗಿ ಶೋಭಾಯಮಾವಣಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದಯಾರಸವೇ ಒಸರುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಅವರ ಮುಗುಳ್ಳು ಇತ್ತು. ಅವರು ಉದಾರತೆಯ ಮೂರ್ತಿಮಂತ ಸ್ವರೂಪರೇ ಆಗಿದ್ದರು. || ೩೦ || ಅವರ ಒಂದೊಂದು ಲೀಲೆಯೂ ಉದಾರತೆಯಿಂದಲೂ, ಸುಂದರ ಕಲೆಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿತ್ತು. ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಮೇನುಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಅವರು ಆಗತಾನೇ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ನಿರ್ಮಲವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಟ್ಟಿದ್ದರು. ಶರೀರಕ್ಕೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸುಗಂಧಿತ ಅಂಗರಾಗವನ್ನು ಚಂದನವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. || ೩೧ || ಪರಿಕ್ಷಿತನೇ! ಜಗತ್ತಿನ ಆದಿ ಕಾರಣನೂ, ಜಗತ್ತಿಯೂ ಆದ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ ಪ್ರಪಂಚದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಪೂರ್ಣಾಂತದಿಂದ ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅಂಗಸಾಯಿಯಿಂದ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಅಂಧ ಕಾರವನ್ನೂ ಕೊಡದು ಹಾಕುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅಕ್ಷರನು ನೋಡಿದನು. ಬಂಗಾರದ ಮೆರಗು ಕೊಟ್ಟ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮತ್ತು ಮರಕಟ ವರ್ವತಗಳಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೩೨-೩೩ || ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಅಕ್ಷರನು ಪ್ರೇಮಾಢಿಕ್ಯವಿಂದ ವಿಹ್ವಲನಾಗಿ ರಥದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಧುಮುಕಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರ ಚರಣಗಳ ಬಳಸಾರಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. || ೩೪ || ಪರಿಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂದಬಾಷ್ಪಗಳು ತುಂಬಹೋದವು. ಶರೀರ ವೆಲ್ಲವೂ ಪುಲಕಗೊಂಡಿತು. ಉತ್ಕಂಡತೆಯಿಂದ ಕೊರಳು ಬಗಿದು ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಅಹ್ಲಾದಿತನಾದನು. || ೩೫ ||

ಭಗವಾಂಶ್ಚಮುಖಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ರಥಾಂಗಾಂಕಿತಮಾಸನಾ |
ಪರಿರೇಭೇಽಭ್ಯವಾಕ್ಯಶ್ಚ ಪ್ರೀತಃ ಪ್ರಣತವತ್ಸಲಃ || ೩೬ ||

ಸಂಕರ್ಷಣಾಶ್ಚ ಪ್ರಣತಮುಪಗುಹ್ಯ ಮಹಾಮನಾಃ |
ಗೃಹೀತ್ವಾಪಾಣನಾ ಪಾಣೇ ಅನಯತಾಸ್ತುಜೋ ಗೃಹಮ್ || ೩೭ ||

ಪೃಷ್ಠಾಫ ಸ್ವಾತಂ ತಸ್ಮೈ ನಿವೇದ್ಯ ಚ ವರಾಸನಮ್ |
ಪ್ರತ್ಯಾಲ್ಯ ವಿಧಿವತ್ಪಾದೌ ಮಧುಪರ್ಕಾರ್ಹಗಮೂಹರತ್ || ೩೮ ||

ನಿವೇದ್ಯ ಗಾಂ ಚಾತಿಥಯೇ ಸಂವಾತ್ಯ ತ್ರಾಂತಮಾದ್ಯತಃ |
ಅನ್ಯಂ ಬಹುಗುಣಂ ಮೇಧ್ಯಂ ತ್ರದ್ಧಯೋಪಾಹರದ್ವಿಧಮ್ || ೩೯ ||

ತಸ್ಮೈ ಭುಕ್ತವತೇ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ರಾಮಃ ಪರಮಧರ್ಮವಿತ್ |
ಮುಖಪಾಶೈರ್ಗಂಧಮಾರ್ಜೈಃ ಪರಾಂ ಪ್ರೀತಿಂ ವೃಥಾಪ್ನುತಃ || ೪೦ ||

ಪಪ್ರಚ್ಛ ಸತ್ಯತಂ ನಂದಃ ಕಥಂ ಸ್ತು ನಿರನುಗ್ರಹೇ |
ಕಂಠೇ ದೇವತಿ ವಾತಾರ್ಹ ಸೌನಪಾಲಾ ಇವಾವಯಃ || ೪೧ ||

ಯೋಽವಧಿತ್ಯ ಸ್ತುತಗೋಪಾನ್ ಕ್ಷೋಣಂತ್ಯಾ ಅರುತ್ಯಪ್ಪಲಃ |
ಕಿಂ ನು ಸ್ವಿತ್ತತ್ಯಜಾಣಾಂ ವಾ ಕುತಲಂ ವಿಮೃಶಾಮಹೇ || ೪೨ ||

ಇತ್ಯಂ ಸೂನ್ಯತಯಾ ವಾಚಾ ನಂದೇನ ಸುಸಭಾಜಿತಃ |
ಅಕ್ರೂರಃ ಪರಿಪ್ರಶ್ನೇನ ಜಹಾವದ್ವಪರಿಶ್ರಮಮ್ || ೪೩ ||

ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವವನ್ನಂತು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಚಕ್ರಾಂಕಿತ ಕೈಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬರಸೆಳೆದು ಆರಂಗೀಕರಿಸಿದನು || ೩೬ || ಅವನೊರಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ವಿನೀತನಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಬಲರಾಮನ ಮುಂದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಾಗ ಅವನು ಅಕ್ರೂರನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಅವನ ಒಂದು ಕೈಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ, ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಬಲರಾಮನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. || ೩೭ ||

ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕರೆತಂದು ಭಗವಂತನು ಅಕ್ರೂರನ ಸ್ವಾಗತ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕುಳಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಾದ ಒಳಕ, ಅಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಅವನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕೊಳೆದು ಮಧು ಪರ್ಕಾದಿ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿದನು || ೩೮ || ಅನಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅತಿಥಿಯಾದ ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ ಹಸುವೊಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವನ ಉಲನ್ನೊತ್ತಿ ಮಾರ್ಗಾಯಾಸವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದನು. ಒಳಕ ತ್ರದ್ಧಾದರಗಳಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪಪತ್ತವೂ, ಅನೇಕಗುಣಗಳಿಂದ ಕೊಡಿದ ಪೃಷ್ಠಾಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿದನು. || ೩೯ || ಅಕ್ರೂರನು ಭೋಜನವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ಒಳಕ ಧರ್ಮದ ಮರ್ಮಜ್ಞನಾದ ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮ ದಿಂದ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನೊಪ್ಪುವುದಾದ ತಾಂಬೂಲವನ್ನೂ ಸುಗಂಧಿತ ಪುಷ್ಪಹಾರವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಅಕ್ರೂರನನ್ನು ಆನಂದ ಗೊಳಿಸಿದನು. || ೪೦ || ಹೀಗೆ ಅತಿಥ್ಯ-ಸತ್ಕಾರಗಳಾದ ಒಳಕ ನಂದಗೋಪನು ಅಕ್ರೂರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕೇಳಿದನು - ಅಕ್ರೂರ ಮಹಾತಯನೇ! ನಿರ್ದಯಿಯಾದ ಕಂಠಮು ಬದುಕಿರುವಾಗ ಕುಟುಕನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕುರಿಗಳಂತೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಜೀವಿಸಿರುವಿರಿ? || ೪೧ || ಪ್ರಾಣಘಾತಕನಾದ, ನೀಚನಾದ ಕಂಠಮು ಗೋಳಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಕಡುಕೂಸುಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಬಿಟ್ಟಿರುವನು. ಅಂತಹವನ ಅಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕುಳಲವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನ ವೇನಿದೆ? || ೪೨ || ಅಕ್ರೂರನೂ ನಂದಗೋಪನಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಕುಳಲವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದನು. ಈಗ ಹೀಗೆ ನಂದಗೋಪನು ಮಧುರವಾಗಿ ಅಕ್ರೂರನಲ್ಲಿ ಕುಳಲವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಸಮ್ಮಾನಿಸಿದಾಗ ಅವನ ಮಾರ್ಗಾಯಾಸವೆಲ್ಲ ದೂರವಾಯಿತು. || ೪೩ ||

ಮೂವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೩೮ ||

ಈ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ದುಪಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಅಕ್ರೂರಾಗಮನಂ ನಾಮ ಅಷ್ಟಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೩೮ ||

ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ಮಥುರಾಗಮನ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಸುಖೋಪವಿಷ್ಟಃ ಪರ್ಯಂಕೇ ರಾಮಕೃಷ್ಣೋರುಮಾನಿತಃ |
ಲೇಭೇ ಮನೋರಥಾನ್ಸರ್ವಾನ್ ಪಥಿ ಯಾನ್ ಚಕಾರ ಹ
|| ೧ ||

ಕಮಲಭೃಂ ಭಗವತಿ ಪ್ರಸನ್ನೇ ಶ್ರೀನಿಕೇತನೇ |
ತಥಾಪಿ ತತ್ಪರಾ ರಾಜನ್ ನಹಿ ವಾಂಛಂತಿ ಕಿಂಚನ
|| ೨ ||

ಸಾಯಂತನಾತನಂ ಕೃತ್ವಾ ಭಗವಾನ್ ದೇವಕೀಕುಲಃ |
ಸುಹೃತ್ಸು ವೃತ್ತಂ ಕಂಸ್ಯ ಪಪ್ರಚ್ಛಾನ್ಯಚ್ಛೀರ್ಷಿತಮ್
|| ೩ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ತಾತ ಸೌಮ್ಯಾಗತಃ ಕಚ್ಚಿತ್ ಸ್ವಾಗತಂ ಭದ್ರಮಸ್ತು ಮಃ |
ಅಪಿ ಸ್ವಚ್ಛಾತಿಬಂಧೂನಾಮನಮೀವಮನಾಮಯಮ್
|| ೪ ||

ಕಿಂ ನು ನಃ ಕುಶಲಂ ಪೃಚ್ಛ್ಯ ಏಭಮಾನೇ ಕುಲಾಮಯೇ |
ಕಂಸೇ ಮಾತುಲನಾಮ್ನಂಗ ಸ್ವಾಸಾಂ ನಸ್ತತ್ಪ್ರಜಾಸು ಚ
|| ೫ ||

ಅಪೋ ಅಸ್ತದಭೂದೂರ್ಧಿ ಏತೋರ್ವೃಜಿನಮಾರ್ಯಯೋಃ |
ಯದ್ವೇತೋಃ ಪುತ್ರಮರಣಂ ಯದ್ವೇತೋರ್ಬಾಂಧನಂತಯೋಃ
|| ೬ ||

ದಿಶ್ವಾದ್ಯ ದರ್ಶನಂ ಸ್ವಾಸಾಂ ಮಹ್ಯಂ ಮಃ ಸೌಮ್ಯ ಕಾಂಕ್ಷಿತಮ್ |
ಸಂಜಾತಂ ವರ್ಣ್ಯತಾಂ ತಾತ ತಮಾಗಮನಕಾರಣಮ್
|| ೭ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಪೃಷ್ಠೋ ಭಗವತಾ ಸರ್ವಂ ವರ್ಣಯಾಮಾಸ ಮಾಧವಃ |
ವೈರಾಸುಬಂಧಂ ಯದುಕು ಮರುದೇವಪಥೋದ್ಯಮಮ್
|| ೮ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪವಿತ್ರತನೇ !
ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆದರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅಕ್ಕಿರಾಮ
ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಸುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅವನು ಒಡವಾಗ
ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಏನೇನನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದನೋ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆದು
ಕೊಂಡನು. ಮನೋರಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಈಡೇರಿದವು. || ೧ || ರಾಜನೇ !
ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಪ್ರಸನ್ನ
ನಾದನೆಂದರೆ ಲಭಿಸದ ವಸ್ತುವು ಯಾವುದು ತಾನೇ ಇದ್ದಿತು ?
ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಭಕ್ತೋತ್ತಮರು
ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. || ೨ || ದೇವಕೀನಂದನ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಾಯಂತಾಲದ ಭೋಜನಾನಂತರ ಅಕ್ಕಿರನ ಬಳಿಗೆ
ಬಂದು - ತನ್ನ ಸ್ವಜನ - ಸಂಬಂಧಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕಂಸನು ಹೇಗೆ
ವ್ಯವಹರಿಸುವನು ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಕುರಿತು
ಕೇಳಿದನು. || ೩ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕೇಳಿದನು - ಸೌಮ್ಯನಾದ ಅಕ್ಕಿರನೇ !
ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ? ನಿನಗೆ
ಸ್ವಾಗತ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ. ಮಥುರೆಯಲ್ಲಿ
ನಮ್ಮ ಅಕ್ಕಿಯ ಬಂಧುಗಳೂ, ಸುಹೃದರೂ ಹಾಗೂ ಇತರ
ಬಾಂಧವರೆಲ್ಲರೂ ಕುಶಲರಾಗಿದ್ದು ಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿರುವರೇ ? || ೪ ||
ಹಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಾವನಾದ ಕಂಸನಾದರೋ ನಮ್ಮ ಕುಲಕ್ಕೆ ಒಂದು
ಭಯಂಕರ ವ್ಯಾಧಿರೂಪನೇ ಆಗಿರುವನು. ಅವನು ವೃದ್ಧಿ
ಹೊಂದುತ್ತಿರುವವರೆಗೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ವಂಶಿಯರ, ಸಂತಾನದ
ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ಕುಶಲವನ್ನು ಕೇಳುವುದೇನಿದೆ ? || ೫ ||
ಸೌಮ್ಯನೇ ! ಇದೊಂದು ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖದ ಸಂಗತಿ
ಯಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಸೇವಕಿಯೇ ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ, ಸದಾಚಾರ
ಸಂಪನ್ನರಾದ ನನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಪಡಬಾರದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು
ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವರ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ
ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿಡಲಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಕಾರಣ
ದಿಂದಲೇ ಅವರ ಮಕ್ಕಳೂ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟರು. || ೬ || ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ
ನೋಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ
ಸೌಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಆ ಅಭಿಲಾಷೆಯು ಇಂದು ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು.
ಸೌಮ್ಯಸ್ವಭಾವದ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನವರೇ ! ತಮ್ಮ ಕುಭಾಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಮೂವ
ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಆಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ ಕೇಳಿವಿ. || ೭ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪವಿತ್ರತನೇ !
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಅಕ್ಕಿರನು ಹೇಳಿದನು
ಕಂಸನಾದರೋ ಯದುವಂಶೀಯರೇಡನೆ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ
ಕೊಂಡಿರುವನು. ಅವನು ಮರುದೇವನನ್ನು ಕೂಡ ವಧಿಸಲು
ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲನಾಗಿರುವನು. || ೮ ||

ಯತ್ಸಂದೇಶೋ ಯದರ್ಥಂ ವಾ ದೂತ ಸಂಪ್ರೇಷಿತಃ ಸ್ವರೂಪಮ್ |
ಯದಿತ್ಯಂ ಸಾರದೇನಾಸ್ಯ ಸ್ವಪನ್ನಾನಕಮಂದುಭೇಃ

|| ೯ ||

ಪ್ರತ್ಯಾಕ್ಷಾತ್ಮರೂಪಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಬಲಶ್ಚ ಪರವೀರತಾ |
ಪ್ರಹಸ್ಯ ನಂದಂ ಪಿತರಂ ರಾಜ್ಞಾನ್ ೨೨ ದಿವ್ಯಂ ವಿಜೃಂಭಿತಃ

|| ೧೦ ||

ಗೋಪಾನ್ ಸಮಾದಿತೋಽಪಿ ಗೃಹ್ಯತಾಂ ಸರ್ವಗೋರಾಃ |
ಉಪಾಯನಾನಿ ಗೃಹ್ಣೇದ್ಧಂ ಯುಜ್ಯಂತಾಂ ಶಕಟಾನಿ ಚ

|| ೧೧ ||

ಯಾತ್ಯಾಮಃ ತ್ಯೋ ಮಧುಪುರಿಂ ದಾಹ್ಯಾಮೋ ನೃಪತೇ ರಾಜಾನ್ |
ದ್ರಕ್ಷಾಮಃ ಸುಮಹತ್ಪರ್ವ ಯಾಂತಿ ಜಾನಪದಾಃ ಕಿಲ |
ವಿವಮಾಘೋಷಯತ್ ಕ್ಷತ್ರಾ ನಂದಗೋಷಃ ಸ್ವಗೋಕುಲೇ

|| ೧೨ ||

ಗೋಪ್ಯಸ್ತಾಸ್ತದುವುತ್ಯ ಬಭೂವುರ್ವೃಥಾ ಭೃತಮ್ |
ರಾಮಕೃಷ್ಣೌ ಪುರಿಂ ನೇತುಮಕ್ರೂರಂ ಪ್ರಜಮೂಗತಮ್

|| ೧೩ ||

ಕಾಶ್ಚಿತ್ಕೃತಕೃತ್ಯಾಪಕ್ಯಾಸಮ್ನಾನಮುಖತ್ರಯಃ |
ಸ್ತಂಭದ್ಭೂತೂಲವಲಯಕೇಶಗ್ರಂಥಶ್ಚ ಕಾಶ್ವನ

|| ೧೪ ||

ಅನ್ಯಾಶ್ಚ ತದನುಧ್ಯಾನನಿವೃತ್ತಾಶೇಷವೃತ್ತಯಃ |
ನಾಭ್ಯಜಾನನ್ನಿಮಂ ಲೋಕಮಾತ್ಮಲೋಕಂ ಗತಾ ಇವ

|| ೧೫ ||

ಸ್ಮರಂಶ್ಯತ್ಯಾಪರಾಃ ಶೌರೇರನುವಾಗ್ಬ್ಯುತೇರಿತಾಃ |
ಹೃದ್ವಸ್ತಶ್ಚಿತ್ರಪದಾ ಗಿರಃ ಸಂಮುಮುತುಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ

|| ೧೬ ||

ಗತಿಂ ಸುಲಲಿತಾಂ ಚೇಷ್ಠಾಂ ಸ್ವಗೃಹಾಸಾವಲೋಕನಮ್ |
ತೋಕಾಪಹಾನಿ ನರ್ಮೋಃ ಪೋದ್ಧಾಮಚರಿತಾನಿ ಚ

|| ೧೭ ||

ಚಿಂತಯನ್ಮೋ ಮುಕುಂದಸ್ಯ ಭೀತಾ ವಿರಹಕಾತರಾಃ |
ಸಮೀತಾಃ ಸಂಘಟಃ ಪೋಃಪುರಸ್ತುಮುಜ್ಯೋಽಮೃತಾಶಯಾಃ

|| ೧೮ ||

ಅಕ್ರೂರನು ಕಂಸನ ಸಂದೇಶವನ್ನೂ ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ದೂತನಾಗಿ ಕಳಿಸಿರುವ ನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ವಸುದೇವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಣಪ್ಪನು ಹುಟ್ಟಿರುವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಾರದರು ಕಂಸನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನು ಹೇಳಿದನು. || ೯ || ಅಕ್ರೂರನು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಶತ್ರುವಿನಾಶಕರಾದ ಕ್ರಿಶ್ಣಪ್ಪ ಬಲರಾಮರು ನಾಗೋಡಗಿದರು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಶ್ಣಪ್ಪನು ತಂದೆಯಾದ ನಂದಗೋಪನಿಗೆ ಕಂಸನ ಆದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. || ೧೦ || ಕಂಸನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ನಂದಗೋಪನು ಗೋಪಾಲರಿಗೆ ಅವನು ಮಾಡಿದನು - ಗೋಪಾಲರೇ! ಹಾಲು-ಮೊಸಲು ಮುಂತಾದ ಗೋರಸವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ. ರಾಜನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಕಪ್ಪ-ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿನ ಗಾಡೆಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಲಿ. || ೧೧ || ನಾಳೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲವೇ ನಾವು ಮಥುರಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಂಸರಾಜನಿಗೆ ಗೋರಸವನ್ನು ಕೊಡುವೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಉತ್ಸವ ನಡೆಯುವುದು. ಅದನ್ನು ನೋಡಲು ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳು ಆಗಮಿಸುವರು. ನಾವೂ ಅದನ್ನು ನೋಡುವಾ, ಹೀಗೆ ನಂದಗೋಪನು ತಳವಾರನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನಂದಗೋಕುಲದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಡಂಗುರ ಸಾರಿದನು. || ೧೨ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆದೊ ಯ್ದುಲು ಅಕ್ರೂರನು ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ಗೋಪಿಯರು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಬಹಳ ದುಃಖಿತರಾಗಿ ಮ್ಯಾಕುಲ ರಾದರು. || ೧೩ || ಭಗವಾನ್ ಕ್ರಿಶ್ಣಪ್ಪನು ಮಥುರೆಗೆ ಹೋಗಿ ವನೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಗೋಪಿಯರು ಪರಿತಾಪದಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟರು. ಎಲ್ಲ ಗೋಪಿಯರ ಮುಖಕಮಲಗಳು ಬಾಡಿದವು. ಉಪ್ಪಿ ಸೀರೆಗಳು ಜಾರಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಕೈಕಡೆಗಳೆ ಕಳಚಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರೂ, ತುರುಬುಗಳು ಬಿಚ್ಚಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ತಿಳಿಯದಷ್ಟು ಪರವಶರಾದರು. || ೧೪ || ಭಗವಂತನಲ್ಲೇ ನೆಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ಅವನ ಶ್ರೀವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಕೆಲವು ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯೇ ಏತು ಹೋಗಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾದರು. ಆತ್ಮನಲ್ಲೇ ಸ್ಥಿತರಾದ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶರೀರದ ಕುರಿತಾಗಲೀ, ಸಂಸಾರದ ಕುರಿತಾಗಲೀ ಎಚ್ಚರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. || ೧೫ || ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಗೋಪಿಯರು ಶೌರಿಯ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನುರಾಗವನ್ನು ಸ್ವರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕೆಲವರು ವಿಚಿತ್ರ ಪದಮೂಹ ರಿಂದ ಮನಮುಟ್ಟುವ ಕ್ರಿಶ್ಣಪ್ಪನ ಸುಮಧುರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಎಮೋಹಿತರಾದರು. || ೧೬ || ಗೋಪಿಯರು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಭಗವಂತನ ಮನಮೋಹಕವಾದ ನಡಿಗೆಯನ್ನು ಭಾವ-ಭಂಗಿ ಗಳನ್ನು ಪ್ರೇಮವರ್ಣನಾ ವಾದ ಕಿರುನಗೆಯನ್ನು ಕುಡಿನೋಟವನ್ನು ಸಕಲ ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸುವ ಎನೋವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ರೀತಿಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ವಿರಹದ ಭಯದಿಂದ ಕಾತರರಾದರು. ಅವರ ಹೃದಯ-ಜೀವನ ಎಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿತ ವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ಧಾರಾಹಾರವಾಗಿ ಹರಿಯಿ ತೊಡಗಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಗುಂಪು-ಗುಂಪಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು. || ೧೭-೧೮ ||

ಗೋಷ್ಠ ಉಪಮಾ

ಅಹೋ ವಿಧಾತೃವ ನ ಕೃಚಿದಯಾ
ಸಂಯೋಜ್ಯ ಮೈತ್ರಾ ಪ್ರಣಯೇನ ದೇಹಿನಃ |
ತಾಂಶ್ಚಾಕ್ಷತಾರ್ಥಾನ್ ವಿಯುನಂಶ್ಚ ಪಾರ್ಥಕಂ
ವಿಕ್ರೇಡಿತಂ ತೇಽರ್ಭಕಚೇಷ್ಟಿತಂ ಯಥಾ || ೧೯ ||

ಯಶ್ಚೈ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯಾಸಿತಕುಂಠಲಾವೃತಂ
ಮುಕುಂದವಕ್ತ್ರಂ ಸುಕಪೋಲಮುಸ್ತುಮ್ |
ತೋಕಾಪನೋದ್ವಿತಲೇಶಸುಂದರಂ
ಕರೋಪಿ ಪಾರೋಕ್ಷ್ಯಮಸಾಧು ತೇ ಕೃತಮ್ || ೨೦ ||

ಕ್ರೂರಶ್ಚಮಕ್ರೂರಸಮಾಖ್ಯಯಾ ಸ್ತ ನ-
ಶ್ಚಕ್ಷುರ್ಹಿ ದತ್ತಂ ಪರಸೇ ಒತಾಭವತ್ |
ಯೇನೈಕದೇಶೇಽಖಿಲಸರ್ಗಸೌಷ್ಠವಂ
ತದ್ರೋಯಮದ್ರಾಕ್ಷ್ಮ ವಯಂ ಮಧುದ್ವಿಷು || ೨೧ ||

ನ ನಂದಮೂನುಃ ಕ್ಷಣಭಂಗಸೌಹೃದುಃ
ಸಮೀಕ್ಷತೇ ನಃ ಸ್ವಕೃತಾತುರಾ ಬತ |
ವಿಹಾಯ ಗೇಹಾನ್ ಸ್ವನಾನ್ ಸುತಾನ್ ಪತೀಂ-
ಸ್ತದ್ವಾಸ್ತಮದ್ಗೋಪಗತಾ ನವಪ್ರಿಯಃ || ೨೨ ||

ಸುಖಂ ಪ್ರಭಾತಾ ರಜನೀಯಮಾಶಿಷಃ
ಸತ್ಯಾ ಬಭೂವುಃ ಪುರಯೋಷಿತಾಂ ಧ್ರುವಮ್ |
ಯಾಃ ಸಂಪ್ರವಿಷ್ಟಾ ಮುಖಂ ವ್ರಜಸ್ತೇಃ
ಪಾಶ್ಯಂತ್ಯಪಾಂಗೋತ್ಕಲಿತಸ್ಮಿತಾಸವಮ್ || ೨೩ ||

ಗೋಷ್ಠಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಓ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೇ! ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ದಯೆಯೆಂಬುದು ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ! ಮೊದಲು ನೀನು ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದಲೂ, ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೂ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಸೇರಿಸುವೆ, ಆದರೆ ಅವರ ಆತಂಕವು ಪೂರ್ಣವಾಗುವುದರೊಳಗಾಗಿಯೇ ಅವರು ಪೂರ್ಣತ್ವದಿಂದ ಹೊಂದುವ ಮೊದಲೇ, ಅವರನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವೆ. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಈ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವು ಮಕ್ಕಳ ಆಟದಂತೆ ವ್ಯರ್ಥವಾದುದೇ ಸರಿ. || ೧೯ || ಓ ವಿಧಾತನೇ! ಇದೇಂತಹ ದುಃಖದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ ನೋಡು! ಮೊದಲು ನೀನು ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಉಮ್ಮಡಿಸುವ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನ ದಿವ್ಯವಾದ ಮುಖ ಕಮಲವನ್ನು ನಮಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟೆ, ಅದನ್ನು ಚೆಲುವಿನ ಮುಖ ಕಮಲ! ಕಪ್ಪಾದ ಮುಂಗುರುಳಿನಿಂದ ಆಲಿಂಕೃತವಾಗಿದೆ, ಸುಂದರವಾದ ಕಪೋಲಗಳಿಂದಲೂ, ನೀಳವಾದ ಮೂಗಿನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು. ದುಃಖವನ್ನು ಈಡು ಆನಂದವನ್ನಂಟು ಮಾಡುವ ಚೇತೋಹಾರಿಯಾದ ಕಿರುನಗೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಅಂತಹ ಕಡುಚೆಲುವಿನ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನಮಗೆ ತೋರಿಸಿ ಈಗ ಅದನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಮರೆಮಾಡಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನಗೆ ವಿರೋಧವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. || ೨೦ || ವಿಧಾತನೇ! ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಷೂರಿಯಾದ ನೀನು 'ಅಕ್ರೂರ'ನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿನ ಯನ್ನು ಮೂಢನಂತೆ ಆವರಿಸುತ್ತಿರುವೆವೆಂಬಲ್ಲಿ! ಮಧುಹಂಠಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಒಂದೊಂದು ಅವಮಾನಗಳನ್ನಿಮ್ಮ ನೀನು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ಯಾವ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಂಡು ನಾವು ಬೆರಗಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವೋ ಅಂತಹ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೇ ನೀನು ಆವರಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನಾವು ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಕುರುಡರಂತೆಯೇ ಸರಿ. || ೨೧ ||

ಅಯ್ಯೋ! ನಂದನಂದನ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನು ಹೊಸ-ಹೊಸ ಜನರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡಲು ಆಶಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಸ್ನೇಹವೆಂಬುದು ಕ್ಷಣಭಂಗವುರವಾದುದು. ಅವನ ಕಿರುನಗೆ ಸದಮಾತು, ಕುಡಿ ನೋಟ ಇವುಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತರಾದ ನಾವು ಮನೆ-ಮಠಗಳನ್ನು ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಪತಿ-ಸುತರನ್ನು ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ತೊರೆದು ಇವನಿಗೆ ದಾಸಿಯರಾದೆವು. ಇವನಿಗಾಗಿಯೇ ಇಂದು ನಮ್ಮ ಹೃದಯ ಶೋಕಾತುರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಇವನು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುವುದೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ! || ೨೨ || ಇಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದು ಆಗುವ ಸುಪ್ರಭಾತವು ಮಧುರೆಯ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮಂಗಳ ದಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಅನೇಕ ದಿನಗಳ ಅಭಿಲಾಷೆಯು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವುದು. ನಮ್ಮ ವ್ರಜರಾಜನಾದ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ಓರೆನೋಟವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಾ, ಮಂದ-ಮಂದವಾದ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖಾರವಿಂದದ ಮಾದಕತೆಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾ ಮಧುರೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಅದನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತಾ ಧನ್ಯರಾಗಿ ಹೋಗುವರು. || ೨೩ ||

ತಾಸಾಂ ಮುಕುಂದೋ ಮಧುಮಂಜುಭಾಷಿತೈ-

ಗೃಹೀತಚಿತ್ತಃ ಪರದಾನ್ ಮನಸ್ತ್ವಪಿ ।

ಕಥಂ ಪುನರ್ನಃ ಪ್ರತಿಯಾಸ್ಯತೇಽಬಲಾ

ಗ್ರಾಮ್ಯಾಃ ಸಲಜ್ಜಿತವಿಭ್ರಮೈರ್ಭ್ರಮನ್ ॥ ೨೪ ॥

ಅದ್ವೈತ್ಯವಂ ತತ್ರ ದೃಶೋ ಭವಿಷ್ಯತೇ

ದಾಶಾರ್ಹಭೋಜಾಂಧಕವೃಷ್ಟಿಸಾತ್ತ್ವಿಕಾಮ್ ।

ಮಹೋತ್ಸವಃ ಶ್ರೀರಮಣಂ ಗುಣಾಸ್ಪದಂ

ದ್ರಕ್ಷಂತಿ ಯೇ ಚಾಧ್ವನಿ ದೇವಕೀಸುತಮ್ ॥ ೨೫ ॥

ಮೈತದ್ವಿಧಶ್ಯಾಕುಣ್ಡಸ್ಯ ಸಾಮ ಭೂ-

ದಕ್ರೂರ ಇತ್ಯೇತದತೀವ ದಾರುಣಃ ।

ಯೋಽಪಾವನಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಸುಮುಖಿತಂ ಜನಂ

ಪ್ರಿಯಾತ್ಮಿಯಂ ನೇಷ್ಯತಿ ಪಾರಮಧ್ವನಃ ॥ ೨೬ ॥

ಅನಾರ್ದ್ರಧೀರೇಷ ಸಮಾಸ್ಥಿತೋ ರಥಂ

ತಮನ್ವಮೀ ಚ ತ್ವರಯಂತಿ ದುರ್ಮದಾಃ ।

ಗೋಪಾ ಅನೋಭಿಃ ಸ್ವವಿರೈರುಪೇಕ್ಷಿತಂ

ದೈವಂ ಚ ನೋಽದ್ಯ ಪ್ರತಿಕೂಲಮೀಹತೇ ॥ ೨೭ ॥

ನಿವಾರಯಾಮುಃ ಸಮುಪೇತ್ಯ ಮಾರ್ಥವಂ

ಕಂ ನೋಽಕರಿಷ್ಯನ್ ಕುಲವೃದ್ಧಬಾಂಧವಾಃ ।

ಮುಕುಂದಸಂಗಾನ್ನಿಮಿಷಾರ್ಥದುಸ್ತ್ವಜಾದ್

ದೈವೇನ ವಿಧ್ವಂಸದೀನುಕೀತನಾಮ್ ॥ ೨೮ ॥

ಯಶ್ಯಾನುರಾಗಲಲಿತಸ್ಥಿತವಲ್ಲುಮಂತ್ರ-

ಲೀಲಾವಲೋಕಪರಿರಂಭಗರಾಸಗೋಷ್ಠಾಮ್ ।

ನೀತಾಃ ಸ್ಮ ನಃ ಕ್ಷಣಮಿವ ಕ್ಷಣದಾ ಎನಾ ತಂ

ಗೋಷ್ಠಃ ಕಥಂ ನೃಪಿತರೇಮ ತಮೋ ದುರಂತಮ್ ॥ ೨೯ ॥

ನಮ್ಮ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನು ದೈರ್ಯಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಜೊತೆಗೆ ನಂದಗೋಷ್ಠನೇ ಮೊದಲಾದ ಹಿರಿಯರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಮಧುರೆಯ ಯುವತಿಯರು ತಮ್ಮ ಮಧುವಿ ನಂತಿರುವ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಇವನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ತಮ್ಮತ್ತ ಸೆಳೆದು ಕೊಳ್ಳುವರು. ಇವನು ಅವರ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಕಿರುನಗೆ ಹಾಗೂ ವಿಲಾಸವರ್ಣವಾದ ಭಾವಭಂಗಿಗೆ ಮನಗೋಳು ಅಲ್ಲೇ ಇರುವನು. ಮತ್ತೆ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಗೊಲ್ಲತಿಯರ ಬಳಿಗೆ ಇವನು ಮರಳಿ ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಬರುವನು ? ॥ ೨೪ ॥ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಇಂದು ಮಥುರಾವೃಷ್ಟಾದಲ್ಲಿ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಲಿರುವ ದಾಶಾರ್ಹ, ಭೋಜ, ಅಂಧಕ, ವೃಷ್ಟಿ, ಸಾತ್ತ್ವಿಕ ವಂತೀ ಯರಿಗೆ ನೇತ್ರಾನಂದೋತ್ಸವವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ರಮಾರಮಣನಾದ, ಗುಣಸಾಗರನಾದ, ದೇವಕಿಯ ಮಗನಾದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನನ್ನು ನೋಡುವ ದಾಂಹೋಳರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೂ ದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ॥ ೨೫ ॥

ನೋಡಿ ಸಖಿಯರೇ ! ಈ ಆಕ್ರೂರನಾದರೋ ಕನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅತಿಕ್ರೂರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿರಹದಿಂದ ಅತಿಯಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಿಹಿಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಂತ್ಯೆ ಸುತ್ತಲೂ ಇಲ್ಲ ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ಏಕಮಾತ್ರ ಸ್ವಾಮಿ ಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದೂರ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಛೇ ! ಇಂತಹ ಕ್ರೂರಿಗೆ ಆಕ್ರೂರನೊಬ್ಬ ಹೆಸರು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಇರಬಾರದು. ॥ ೨೬ ॥ ಸಖೀ ! ನಮ್ಮ ಈ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನೂ ಕಡಿಮೆ ವಿಷ್ಣುರನಲ್ಲ. ನೋಡು, ನೋಡು ! ಅವನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಉತ್ಸಾಹಿಗಳಾದ ಗೋಪಾಲಕರೂ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವಮೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಲು ಎಷ್ಟು ಅವಸರವಡಿಸು ತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಇವರು ಮೂರ್ಖರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ-ವೃದ್ಧರೂ ಇವರ ಅವಸರವನ್ನು ನೋಡಿ - 'ಹೋಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿರಿ' ಎಂದು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನಾವೇನು ಮಾಡಬಹುದು ? ಇಂದು ವಿಧಿಯು ಪೂರ್ಣ ವಾಗಿ ನಮಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿದೆ. ॥ ೨೭ ॥ ಸಖಿಯರೇ ! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯನಾದ ಶ್ಯಾಮ ಸುಂದರನನ್ನು ತಡೆದು ಬಿಡುವಾ. ಕುಲದ ವೃದ್ಧರಾಗಲೀ, ನೆಂಟರಿಷ್ಟರಾಗಲೀ ನಮಗೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲರು ? ನಮಗಂತೂ ಅರ್ಥನಿಮಿಷವಾದರೂ ಮುಕುಂದನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ದೈವವಾದರೋ ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನೊಡನೆ ವಿರಹವನ್ನು ಕಲಿಸಿ ಬಡವಾಯಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ॥ ೨೮ ॥ ಗೆಳತಿಯರೇ ! ನಾವು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಿಯನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣವಾದ ಮತ್ತು ಚೇತೋಹಾರಿಯಾದ ಕಿರುನಗೆ, ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರೇಮಾಲಾಪಗಳು, ವಿಲಾಸ ಪೂರ್ಣ ಕಡೆಗಣ್ಣು ನೋಟ, ಪ್ರೇಮಾಲಿಂಗನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕ್ಷಣದಂತೆ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಈಗ ಅವನಿಲ್ಲದ ದುರಂತರೂಪವಾದ ವಿರಹವೆಂಬ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಬಾಟಹೋಗು ವುದು ? ॥ ೨೯ ॥

ಯೋಽಹ್ನಃ ಕ್ಷಯೇ ಪ್ರಜಮಸಂತುಷಃ ಪರೀತೋ
 ಗೋಪ್ಯವಿಫಲನ್ ಮುರರಜಪುರಿತಾಲಕಶ್ಚ |
 ವೇಣುಂ ಕ್ಷಣನ್ ಸ್ತುತಕಟಾಕ್ಷನಿರೀಕ್ಷಣೇನ
 ಚಿತ್ರಂ ಕ್ಷಣೋತ್ಕಮುಮೃತೇ ನು ಕಥಂ ಧವೇಮ || ೩೦ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ದಿವಂ ಬ್ರುವಾಣಾ ವಿರಹಾತುರಾ ಭೃತಂ
 ಪ್ರಜಪ್ತಿಯಃ ಕೃಷ್ಣವಿಷ್ಣುಕಮಾನಸಾಃ |
 ವಿಸೃಜ್ಯ ಲಜ್ಜಾಂ ರುರುದುಃ ಸ್ವ ಸುಸ್ವರಂ
 ಗೋವಿಂದ ದಾಮೋದರ ಮಾಧವೇತಿ || ೩೧ ||

ಸ್ಮಿತಾಸುಮೇವಂ ರುದಂತೀನಾಮುದಿತೇ ಸವಿತರ್ಯಥ |
 ಅಕ್ರೂರಕ್ಷೋದಯಾಮಾಸ ಕೃಕಮೃತ್ಯಾದಿಕೋ ರಥಮ್
 || ೩೨ ||

ಗೋಪಾಸ್ತಮಸ್ತಸದ್ಭಂಕ ಸಂದಾದ್ಯಾಃ ಕಟಪ್ತಶ್ಚತಃ |
 ಆದಾಯೋಪಾಯನಂ ಭೂರಿಕುಂಭಾನ್ ಗೋರಸುಂಭೃತಾನ್
 || ೩೩ ||

ಗೋಷ್ಠಶ್ಚ ದಯಿತಂ ಕೃಷ್ಣಮನುವ್ರಜ್ಯಾನುರಂಜಿತಾಃ |
 ಪ್ರತ್ಯಾದೇಶಂ ಭಗವತಃ ಕಾಂಕ್ಷಂತ್ಯಶ್ಚಾವತಸ್ಥಿರೇ
 || ೩೪ ||

ತಾಸ್ತಥಾ ತಪ್ಯತೀರ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ಸ್ವಪ್ರಸಾದೇ ಯದೂತ್ತಮಃ |
 ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸ ಸಪ್ರೇಮೈರಾಯಾಸ್ಯ ಇತಿ ದೌತೃಕೈಃ
 || ೩೫ ||

ಮಾವದಾಲಕ್ಷ್ಮತೇ ಕೇತುರ್ಯಾವದ್ರೇಣೂ ರಥಸ್ಯ ಚ |
 ಅನುಪ್ರಸಾದಪಿತಾತ್ಮಾನೋ ಲೇಖ್ಯಾನೀವೋಪಲಕ್ಷಿತಾಃ
 || ೩೬ ||

ತಾ ನಿರಾಶಾ ನಿವೃತ್ತಗೋವಿಂದನಿವರ್ತನೇ |
 ವಿಜೋತಾ ಅಶನೀ ನಿನ್ಯುರ್ಗಾಯಂತ್ಯಃ ಪ್ರಿಯಚೀಪ್ತಮ್
 || ೩೭ ||

ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಕಮನು ಅನುದಿನವೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗುತ್ತಲೇ
 ಬಲರಾಮನೊಡನೆ ಗೋಪಾಲಕರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರು
 ವಾಗ ಅವನ ಕಪ್ಪಾದ ಗುಂಗುರು ಕೂದಲು, ವಸಮಾಲೆಯು
 ಹಸುಗಳ ಗೊರಸುಗಳಿಂದ ಎದ್ದ ಧೂಳಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗು
 ತಿತ್ತು. ಅವನು ಕೊಳಲನ್ನೊದ್ದುತ್ತಾ, ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯ್ದಲೂ,
 ಕಡೆಗಣ್ಣು ನೋಟದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಸೂರೆ ಮಾಡು
 ತಿದ್ದನು. ಅಂತಹವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾವು ಬದುಕಿರುವುದಾದರೂ
 ಹೇಗೆ ? || ೩೦ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಕಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ !
 ವಿರಹಪೀಡಿತರಾಗಿ ಗೋಪಿಕೆಯರು ಬಾಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿ
 ದ್ದರೂ ಅವರ ಮನಸ್ಸುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಿಯಕಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
 ಅಂಗಸ್ಪರ್ಶ, ಆಲಿಂಗನದಲ್ಲಿಯೇ ಲೀನವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅವರೆ
 ಲ್ಲರೂ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿ, 'ಗೋವಿಂದ ! ದಾಮೋದರ !
 ಮಾಧವ ! ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಡ. ನೀನಿಲ್ಲದೆ ನಾವು
 ಬದುಕಿರಲಾರವು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಸುಸ್ವರವಾಗಿ
 ಅಳತೊಡಗಿದರು. || ೩೧ || ಗೋಪಿಯರು ಹೀಗೆ ಅಳುತ್ತಾ
 ಇದ್ದರು. ಅಳುತ್ತಾ-ಅಳುತ್ತಾ ಬೆಳಕು ಹರಿಯಿತು. ಅತ್ತಿರಲು
 ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮುಂತಾದ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಬಲ
 ರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರೊಂದಿಗೆ ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿದನು ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು
 ಮುನ್ನಡೆಸಿದನು. || ೩೨ || ನಂದಗೋಪನೇ ಮೊದಲಾದ
 ಗೋಪರು ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ ಬೆಳ್ಳೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು
 ತುಂಬಿದ ಗಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಡಲು ಇತರ
 ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಗೆಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು
 ಅವರ ಹಿಂದೆ-ಹಿಂದೆಯೇ ಹೊರಟರು. || ೩೩ || ಪ್ರಿಯಕಮ
 ನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ರಥವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಿಯರು
 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ, ಕುಡಿನೋಟ, ಇವುಗಳಿಂದ, ಪ್ರೇಮ
 ಪೂರ್ಣವಾದ ಭಾವ-ಭಂಗಿಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿದ್ದರೂ
 ಭಗವಂತನ ಆದೇಶವನ್ನು ವಡೆಯುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿ
 ಬಿಟ್ಟರು. || ೩೪ || ನಾನು ಮಥುರೆಗೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಈ
 ಗೋಪಿಯರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಿರಹವೇದನೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ ಎಂದು
 ಯದುವಂಶ ಶಿರೋಮಣಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನೋಡಿದನು.
 ಆಗ ದೂತನ ಮೂಲ - 'ನಾನು ಪುನಃ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು
 ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಪ್ರೇಮಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ
 ಧೈರ್ಯತುಂಬಿದನು. || ೩೫ || ರಥದ ಧ್ವಜ ಮತ್ತು ಗಾಲಿ
 ಗಳಿಂದೆದ್ದ ಧೂಳು ಕಾಣಿಸುವವರೆಗೆ ಆ ಗೋಪಿಯರು ಚಿತ್ತಾರ
 ದಂತ ಸ್ತಬ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಚಿತ್ರವು ಪ್ರಾಣ
 ವಲ್ಲಭನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೇ ಹೊರಟುಹೋಗಿತ್ತು. || ೩೬ ||
 ಬಹುಶಃ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಹೋಗಿ ಮರಳಬರುವನೆಂಬ ಆಸೆ
 ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದು, ಆದರೆ ಅವನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಾರದಿದ್ದಾಗ
 ಅವರು ನಿರಾಶರಾಗಿ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.
 ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಗೋಪಿಯರು ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿಗಳೆಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ
 ಪ್ರಿಯಕರ ಶ್ಯಾಮಕುಂದರವರ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತಮ್ಮ
 ವಿರಹತಾಪವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. || ೩೭ ||

ಭಗವಾನಸಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋ ರಾಮಾಕ್ರೂರಯುತೋ ನೃಪಃ |
ರಥೇನ ವಾಯುವೇಗೇನ ಕಾಲಿಂದೀಮಘನಾಶಿನೀಮ್ |

|| ೩೮ ||

ತಕ್ರೋಮಸ್ತತ್ಕ ಪಾನೀಯಂ ಪಿಶ್ತಾ ಮೃಷ್ಟಾ ಮನಶ್ಚರಥಮ್ |
ವೃಕ್ಷಪಂಡಮುಪವೃಷ್ಯ ಸದಾಮೋ ರಥಮಾವಿಶತ್ |

|| ೩೯ ||

ಅಕ್ರೂರಸ್ತಾವುಪಾಹುಂತ್ಯ ನಿವೇಶ್ಯ ಚ ರಥೋಪರಿ |
ಕಾಲಿಂದ್ಯಾ ಹೃದಮಾಗತ್ಯ ಸ್ನಾನಂ ವಿಧಿವದಾಚರತ್ |

|| ೪೦ ||

ನಿಮಜ್ಜ್ಯ ತಸ್ಮಿನ್ ಸಲಿಲೇ ಜಪನ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಸನಾತನಮ್ |
ತಾವೇವ ದದೃಶೇಽಕ್ರೂರೋ ರಾಮಕೃಷ್ಣೌ ಸಮನ್ವಿತೌ |

|| ೪೧ ||

ತೌ ರಥಸ್ಮಿ ಕಥಮಿಹ ಸುತಾವಾನಕದುಂದುಭೀಃ |
ಕರ್ಹಿ ಸ್ಥಿತ್ ಸ್ಥಂದನೇ ನ ಸ್ತ ಇತ್ಯುನ್ಮಜ್ಜ್ಯ ವ್ಯಚಿಷ್ಟ ಸಃ |

|| ೪೨ ||

ತತ್ರಾಪಿ ಚ ಯಥಾಪೂರ್ವಮಾಸೀಸೌ ಪುನರೇವ ಸಃ |
ನೃಮಜ್ಜದ್ವರ್ತನಂ ಯನ್ತೇ ಮೃಷಾ ಕಿಂ ಸಲಿಲೇ ತಯೋಃ |

|| ೪೩ ||

ಭೂಯಸ್ತತ್ರಾಪಿ ಸೋಽದ್ರಾಕ್ಷತ್ ಸ್ತೂಯಮಾನಮಹೀಶ್ವರಮ್ |
ಸಿದ್ಧಚಾರಣಗಂಧರ್ವೈರಸುರೈರ್ನಗತಕಂಠರೈಃ |

|| ೪೪ ||

ಸಹಸ್ರಶಿರಸಂ ದೇವಂ ಸಹಸ್ರಭೂಮಾಲಿನಮ್ |
ನೀಲಾಂಬರಂ ಬಿಸತ್ಪತಂ ಕೃಗ್ಯಃ ಕೈತಮಿವ ಸ್ಥಿತಮ್ |

|| ೪೫ ||

ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯಂತೋ ಭವಶ್ಯಾಮಂ ಪೀತಕೌಶೇಯವಾಸವಮ್ |
ಪುರುಷಂ ಚತುರ್ಭುಜಂ ಶಾಂತಂ ಪದ್ಮಪತ್ರಾರಣೀಕ್ಷಣಮ್ |

|| ೪೬ ||

ಚಾರುಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಚಾರುಹಾಸಸೋಕ್ಷಣಮ್ |
ಸುಪ್ರಾನ್ಮನಂ ಚಾರುಕರ್ಣಂ ಸುಕಪೋಲಾರುಣಾಧರಮ್ |

|| ೪೭ ||

ಪರಿಕ್ಷಿತನೇ! ಇತ್ತ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮ ಮತ್ತು ಅಕ್ರೂರನೊಂದಿಗೆ ವಾಯುವೇಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪಾಪನಾಶಿನಿಯಾದ ಯಮುನಾನದಿಯ ತೀರವನ್ನು ತಲುಪಿದನು. || ೩೮ || ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೈ-ಕಾಲು-ಮುಖ ತೊಳೆದು ಮರಕತ ಮಣಿಯಂತಿರುವ ಹಾಗೂ ಆಮೃತದಂತೆ ಸಿಹಿಯಾದ ಯಮುನೆಯ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದರು. ಅನಂತರ ಬಲರಾಮ ನೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವೃಕ್ಷಗಳ ನೆರಳಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ರಥವನ್ನು ಏರಿದನು. || ೩೯ || ಅಕ್ರೂರನು ಸಹೋದರಿಬ್ಬರನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಅವರಿಂದ ಆಪ್ತನೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಯಮುನೆಯ ಮಡುವಿಗೆ (ಅನಂತ ತೀರ್ಥ ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮಹೃದ) ಹೋಗಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡತೊಡಗಿದನು. || ೪೦ || ಸನಾತನವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರ (ಗಾಯತ್ರ)ವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಅಕ್ರೂರನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ಕುಳಿತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು. || ೪೧ || ವಸುದೇವನ ಪುತ್ರ ರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ನಾನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಅವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದರು ? ಎಂಬ ಸಂದೇಹವು ಅಕ್ರೂರನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂತು. ಹಾಗಾದರೆ ಅವರು ರಥದಲ್ಲಿ ಇರಲಾರರು ಎಂದೆನಿಸಿ ಅವನು ನೀರಿನಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ನೋಡಿದನು. || ೪೨ || ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಿಬ್ಬರೂ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ವರು. ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದುದು ನನ್ನ ಭ್ರಮೆಯಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಪುನಃ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನು. || ೪೩ || ಆದರೆ ಪುನಃ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ - ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಆನಂತನಾದ ಆದಿಶೇಷನು ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಿದ್ಧರು, ಚಾರಣರು, ಗಂಧರ್ವರು ಮತ್ತು ಅಸುರರು ತಮ್ಮ ತಲೆಗ್ಗಿ, ಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. || ೪೪ || ಆ ಆದಿಶೇಷನಿಗೆ ಸಾವಿರ ತಲೆ (ಹೆಡೆ)ಗಳಿದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೆಡೆಯ ಮೇಲೆ ಟೀಟುಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತವೆ. ಕಮಲ ನಾಳದಂತಿರುವ ಉಜ್ವಲವಾದ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ನೀಲಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವನು. ಸಾವಿರ ಶಿಖರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ವೇತವರ್ಣತದಂತೆ ಶೋಭಾಯಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. || ೪೫ || ಅಂತಹ ಆದಿಶೇಷನ ಮೇಲೆ ದಟ್ಟವಾದ ಮೇಘದಂತಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿದ್ದು ಅವನು ರೇಷ್ಮೆಯ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದು ಚತುರ್ಭುಜನಾಗಿದ್ದು ಶಾಂತವಾದ ಮುಖಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಕಮಲದ ಎಸಳಿನಂತೆ ನುಸುಗೊಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಅಕ್ರೂರನು ನೋಡಿದನು. || ೪೬ || ಅವನ ವದನವು ಆತ್ಮಂತ ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಮಧುರ ಹಾಸ್ಯ ಮತ್ತು ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣವು ಮನವನ್ನು ಸೊರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂದವಾದ ಕುಬ್ಜು ನೀಳವಾದ ಮೂಗು, ಸುಂದರವಾದ ಕಿವಿಗಳು, ಹೊಳೆಯುವ ಕಪೋಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಕೊಂಡೆ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ತುಟಿಗಳು ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದವು. || ೪೭ ||

ಪ್ರಲಂಬಪೀವರಭುದಂ ತುಂಗಾಂಸೋರಪ್ಪಲತ್ರಿಯಮ್ |
ಕಂಬುಕಂಠಂ ನಿಮ್ಮನಾಭಿಂ ವಲಿಮತ್ಪಲ್ಲವೋದರಮ್ |
|| ೪೮ ||

ಬೃಹತ್ಕಟಿತಟ್ರೋಣಕರಭೋರುದ್ವಯಾನಿತಮ್ |
ಚಾರುಜಾನುಯುಗಂ ಚಾರುಜಂಘಾಯುಗಲಸಂಯುತಮ್ |
|| ೪೯ ||

ತುಂಗಗುಲ್ಮಾರುಣಸಖವ್ರಾತದೀಧಿತಿಭಿವ್ಯತಮ್ |
ನವಾಂಗುಲ್ಯಂಗುಷ್ಠದಲ್ಯವಿಲಸತ್ಪಾದಪಂಕಜಮ್ |
|| ೫೦ ||

ಸುಮಹಾರ್ಹಮಣಿದ್ರಾತಕಿರೀಟಕಟಕಾಂಗದೈಃ |
ಕಟಿಸೂತ್ರಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಹಾರಸೂಪುರಕುಂಡಲೈಃ |
|| ೫೧ ||

ಭ್ರಾಜಮಾನಂ ಪದ್ಮಕರಂ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರಮ್ |
ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷಸಂ ಭ್ರಾಜತ್ಕೌಸ್ತುಭಂ ವನಮಾಲಿನಮ್ |
|| ೫೨ ||

ಸುನಂದನಂದಪ್ರಮುಖೈಃ ಪಾರ್ಷ್ವದೈಃ ಸನಕಾದಿಭಿಃ |
ಸುರೇಕೈಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದ್ವೈರ್ನವಭಿಶ್ಚ ದ್ವಿಚೋತ್ತಮೈಃ |
|| ೫೩ ||

ಪ್ರಹ್ಲಾದಸಾರದವಸುಪ್ರಮುಖೈರ್ಭಾಗವತೋತ್ತಮೈಃ |
ಸ್ತೂಯಮಾನಂ ಪೃಥಗ್ಗಾನ್ಯವಚೋಭಿರಮಲಾತ್ಮಭಿಃ |
|| ೫೪ ||

ತ್ರಿಯಾ ಪುಷ್ಪಾ ಗಿರಾ ಕಾಂತ್ಯಾ ಕಿರ್ತ್ಯಾ ತುಷ್ಟೇಲಯೋರ್ಜಯಾ |
ವಿದ್ಯಯಾವಿದ್ಯಯಾ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಮಾಯಯಾ ಚ ನಿಷೇವಿತಮ್ |
|| ೫೫ ||

ವಿಲೋಕೈಃ ಸುಭೃತಂ ಪ್ರೀತೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪರಮಯಾ ಯುತಃ |
ಹೃಷ್ಯತಸೂರುಹೋ ಭಾವಪರಿಕ್ಷಿನ್ನಾತ್ಮಲೋಚನಃ |
|| ೫೬ ||

ಗಿರಾ ಗದ್ಗದಯಾಸ್ತೌಷೀತ್ ಸತ್ತ್ವಮಾಲಂಬ್ಯ ಸಾತ್ತ್ವಕಃ |
ಪ್ರಣಮ್ಯ ಮೂರ್ಧ್ನಾವಹಿತಃ ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟಃ ತನೈಃ |
|| ೫೭ ||

ತೋರುಗಳು ನೀಳವಾಗಿದ್ದು ದಪ್ಪವಾಗಿದ್ದವು. ಉಬ್ಬಿದ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವಿದ್ದು ಅದು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತು. ಕುತ್ತಿಗೆಯು ಸುಳಕಂಠದಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಳವಾದ ನಾಭಿಕಮಲವಿದ್ದು, ತ್ರಿವಳಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಉದರವು ಅರಳಿಯ ಎಲೆಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. || ೪೮ || ಶೇಷವಾದ ಸೊಂಟವಿದ್ದು ನಿತಂಬಗಳು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿದ್ದವು. ಅನೆಯ ಸೊಂಡಿಲಿನಂತಿರುವ ತೊಡೆಗಳು, ಸುಂದರವಾದ ಕಣಕಾಲು-ಮೋಣಕಾಲುಗಳಿದ್ದವು. ಪಾದಗಳ ಪರಡುಗಳು ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದವು. ಕೆಂಪಾದ ಕಾಲುಗುರುಗಳಿಂದ ಜೋತರ್ಮಯ ಕಿರಣಗಳು ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದವು. ಚರಣಕಮಲಗಳ ಹೆಬ್ಬರಳು ಮತ್ತು ಬೆರಳುಗಳು ಕಮಲದ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಸ ಎಸಳುಗಳಂತೆ ಶೋಭಿತವಾಗಿದ್ದವು. || ೪೯-೫೦ || ಬಹುಮೂಲ್ಯವಾದ ರತ್ನವಿಚಿತವಾದ ಕಿರೀಟವಿದ್ದಿತು. ಕಡಗ, ಕಂಕಣ, ತೊಳ್ಳೆಗಳೂ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಉಡಿದಾರವಿತ್ತು, ಹಾರ, ನೂಪುರ, ಕುಂಡಲ ಹಾಗೂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತದಿಂದ ಆ ದಿವ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯು ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಮವಿದ್ದು ಉಳಿದ ಮೂರು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸದ ಚಿಹ್ನೆ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭ ಮಣಿಯೂ, ವನಮಾಲೆಯು ಬಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. || ೫೧-೫೨ || ನಂದ-ಸುನಂದರೇ ಮೊದಲಾ ಪಾರ್ಷ್ವದರು ತಮ್ಮ ಒಡೆಯನೆಂದೂ, ಸನಕಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಪರಬ್ರಹ್ಮನೆಂದೂ, ಬ್ರಹ್ಮ-ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಸರ್ವೇಶ್ವರನೆಂದೂ, ಮರೀಚ್ಯಾದಿ ಒಂಭತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪ್ರಜಾಪತಿ ಯೆಂದೂ, ಪ್ರಹ್ಲಾದ-ನಾರದಾದಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಹಾಗೂ ಅಷ್ಟ ಮರುಗಳು ಪರಮಪ್ರಿಯತಮ ಭಗವಂತನೆಂದೂ ತಿಳಿದು ಭಿನ್ನ-ಭಿನ್ನ ಭಾವಗಳಿಂದ ನಿರ್ದೋಷವಾದ ವೇದವಾಣಿಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. || ೫೩-೫೪ || ಜೊತೆಗೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಪುಷ್ಪಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ಕಾಂತ್ಯಿ, ಕೀರ್ತಿ, ತುಷ್ಟಿ (ಅರ್ಥಾತ್ - ಪಶ್ಚರ್ಯ, ಒಲ, ಜ್ಞಾನ, ತ್ರೀ, ಯಶ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯ - ■ ಪಡೈಶ್ವರ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳು), ಇಳಾ, ಉರ್ಜಾ, ವಿದ್ಯಾ-ಅವಿದ್ಯಾ, ಹ್ಲಾದಿನೀ, ಸಂಪತ್ ಮತ್ತು ಮಾಯೆ ಮೊದಲಾದ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿ ನಿಂತು ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೫೫ ||

ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿದ ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ ಜಂಘಾಬಲವೇ ಉಡುಗಿಹೋಗಿತ್ತು. ಬಾಯಿಂದ ಮಾತೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಶರೀರವೆಲ್ಲವೂ ಹರ್ಷಾತಿರೇಕದಿಂದ ವುಳಕೊಂಡಿತು. ಪ್ರೇಮೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಆನಂದ ಬಾವುಳಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿ ದುವು. || ೫೬ || ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳು ಹೀಗೆಯೇ ಇದ್ದು ಮತ್ತೆ ಅವನು ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಶಿರಸ್ಸನ್ನಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಗದ್ಗದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದನು. || ೫೭ ||

ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೩೯ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಕಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇಽಕ್ಕುರಪ್ರತಿಯಾನೇ
ಏಕೋನಶತಾಧಿಕೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೩೯ ||

ನಲವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಅಕ್ರೂರನು ಮಾಡಿದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸ್ತುತಿ

ಅಕ್ರೂರ ಉವಾಚ

ನತೋಽಸ್ತುತಂ ತ್ವಾಢಿಲಹೇತುಹೇತುಂ
ನಾರಾಯಣಂ ಪೂರುಷಮಾದ್ಯಮವ್ಯಯಮ್ |
ಯಸ್ಮಾಭಿಜಾತಾದರವಿಂದ ಕೋಶಾದ್
ಬ್ರಹ್ಮಾಽಽವಿರಾಪೀದ್ಯತ ಏಷ ಲೋಕಃ || ೧ ||

ಭೂಸ್ತೋಯಮಗ್ನಿಃ ಪವನಃ ಏನಾದಿ-
ಮರ್ಹಾಸಚಾದಿರ್ಮನ ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ |
ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಾ ವಿಬುಧಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ
ಯೇ ಹೇತವಸ್ತೇ ಜಗದೋಽಂಗಭೂತಾಃ || ೨ ||

ಸೈತೇ ಸ್ವರೂಪಂ ವಿಮುರಾತ್ಮನಸ್ತೇ
ತ್ವಜಾದಯೋಽಸಾತ್ಮತಯಾ ಗೃಹೀತಾಃ |
ಅಜೋಽನುಬದ್ಧಃ ಸ ಗುಣೈರಜಾಯಾ
ಗುಣಾತ್ತರಂ ವೇದ ನ ತೇ ಸ್ವರೂಪಮ್ || ೩ ||

ತ್ವಾ ಯೋಗಿನೋ ಯಜಂತ್ಯದ್ವಾ ಮಹಾಪುರುಷಮೀಶ್ವರಮ್ |
ಸಾಧ್ಯಾತ್ಮಂ ಸಾಧಿಭೂತಂ ಚ ಸಾಧಿದೈವಂ ಚ ಸಾಧವಃ
|| ೪ ||

ತ್ರಯಾ ಚ ವಿದ್ಯಯಾ ಕೇಚಿತ್ ತ್ವಾ ವೈ ವೈತಾಸಿಕಾ ದ್ವಿಜಾಃ |
ಯಜಂತೇ ಎತೈರ್ಯಚ್ಛ್ವೇನಾರ್ಸಾರೂಪಾಮರಾಖ್ಯಯಾ
|| ೫ ||

ಏಕೇ ತ್ವಾಢಿಲಕರ್ಮಾಣಿ ಸಂಸ್ಕರೋಪಹಮಂ ಗತಾಃ |
ಜ್ಞಾನಿನೋ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞೇನ ಯಜಂತಿ ಜ್ಞಾನವಿಗ್ರಹಮ್
|| ೬ ||

ಅನ್ಯೇ ಚ ಸಂಸೃತಾತ್ಮನೋ ವಿಧಿನಾಭಿಹಿತೇನ ತೇ |
ಯಜಂತಿ ತನ್ಮಯಾಸ್ತಾ ವೈ ಬಹುಮೂರ್ತ್ಯೇಕಮೂರ್ತಿಗಮ್
|| ೭ ||

ತ್ವಾಮೇವಾನ್ಯೇ ಶಿವೋಕ್ತೇನ ಮಾರ್ಗೇಣಾ ಶಿವರೂಪಿಣಮ್ |
ಬಹ್ವಾಕಾರ್ಯವಿಭೇದೇನ ಭಗವನ್ ಸಮುಪಾಸತೇ
|| ೮ ||

ಅಕ್ರೂರನು ಹೇಳಿದನು - ಪ್ರಭುವೇ! ನೀನು ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ಪರಮಕಾರಣನಾಗಿರುವೆ. ನೀನೆ ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ನಾರಾಯಣನಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಸಾಧಕಮುಲದಿಂದ ಈ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಅವಿಭಾವವಾಗಿರುವುದು. ಅಂತಹ ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳಿಗೆ ನಾನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೧ || ಜಗದೀಶ್ವರನೇ! ವೃದ್ಧಿ, ಜಲ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಅಹಂಕಾರ, ಮಹತ್ತ್ವತ್ವ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಪುರುಷ ಮನಸ್ಸು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿಷಯಗಳು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಯ ದೇವತೆಗಳು, ಸಮಸ್ತ ವಾದ ಚರಾಚರಾಜಗತ್ತು, ಅದರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಅವಯವಗಳೇ ಆಗಿವೆ. || ೨ || ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಅವಯವಗಳೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅವು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಮಸ್ತ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಅನಾತ್ಮವೇ ಆಗಿವೆ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣವಾದ ರಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವಿಭೂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವನೂ ಕೂಡ ಗುಣಾತೀತನಾದ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದವನಲ್ಲ. || ೩ || ಸಾಧುಸತ್ಪುರುಷರೂ, ಯೋಗಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ, ಸಮಸ್ತ ಭೂತ-ಭೌತಿಕ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ, ಅವರ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಮಹಾಪುರುಷ ಹಾಗೂ ನಿಯಾಮಕ ಈಶ್ವರನ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. || ೪ || ಯಾಜ್ಞಿಕರಾದ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕರ್ಮಕಾಂಡವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ವೇದತ್ರಯಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ವಿಶ್ವಾರವಾದ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ನಾನಾರೂಪಗಳುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. || ೫ || ಅನೇಕ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸನ್ನಿಹಿಸಿ, ಶಾಂತ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹೀಗೆ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. || ೬ || ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧಚಿತ್ತವುಳ್ಳ ವೈಷ್ಣವ ಭಕ್ತರು ನಿನ್ನಿಂದ ಉಪದಿಷ್ಟನಾದ ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಮೊದಲಾದ ವಿಧಿಗಳಿಂದ ತನ್ಮಯರಾಗಿ ನಿನ್ನ ಚತುರ್ವರ್ಯಹಾದಿ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಾರಾಯಣ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಒಂದೇ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. || ೭ || ಭಗವಂತನೇ! ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಶಿವನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಶೈವಾಗಮದ ವಿಧಾನದಿಂದ ಹಲವಾರು ಭೇದಗಳುಳ್ಳ ಶೈವ ಪಾಶುಪತಾದಿ ಶಿವಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. || ೮ ||

ಸರ್ವ ಏವ ಯಜಂತಿ ತ್ವಾಂ ಸರ್ವದೇವಮಯೀಶ್ವರಮ್ |
ಯೇಽಪ್ಯಸ್ಯದೇವತಾಭಕ್ತಾ ಯದ್ವಪ್ಯಸ್ಯಧಿಯಃ ಪ್ರಭೋ
|| ೯ ||

ಯಥಾದ್ರಿಪ್ರಭವಾ ನದ್ಯಃ ಪರ್ಜನ್ಯಾಪೂರಿತಾಃ ಪ್ರಭೋ |
ವಿಶಂತಿ ಸರ್ವತಃ ಸಿಂಧುಂ ತದ್ವತ್ತ್ವಾಂ ಗತಯೋಽಂತಃ
|| ೧೦ ||

ಸ್ತ್ವಂ ರಜಸ್ತಮ ಇತಿ ಭವತಃ ಪ್ರಕೃತೇರ್ಗುಣಾಃ |
ತೇಷು ಹಿ ಪ್ರಾಕೃತಾಃ ಪೋತಾ ಅಬ್ರಹ್ಮಸ್ಯಾವರಾದಯಃ
|| ೧೧ ||

ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತನ್ನಿಷಕ್ತದೃಷ್ಟಯೇ
ಸರ್ವಾತ್ಮನೇ ಸರ್ವಧಿಯಾಂ ಚ ಸಾಕ್ಷೀ |
ಗುಣಪ್ರವಾಹೋಽಯಮವಿದ್ಯಯಾ ಕೃತಃ
ಪ್ರವರ್ತತೇ ದೇವಸೃತಿಯರ್ಗಾತ್ಮನು || ೧೨ ||

ಅಗ್ನಿಮುಖಂ ತೇಽವನಿರಂಭ್ರಿರೀಕ್ಷಣಂ
ಸೂರ್ಯೋ ಸುಪೋ ನಾಭಿರಘೋ ದಿಶಃ ಕೃತಿಃ |
ದ್ವೈತಂ ಸುರೇಂದ್ರಾಸ್ತವ ಬಾಹುಪೋಽರ್ಣವಾಃ
ಕುಕ್ಷಿಮುರುತ್ ಪ್ರಾಣಬಲಂ ಪ್ರಕಲ್ಪಿತಮ್ || ೧೩ ||

ರೋಮಾಣಿ ವೃಕ್ಷೋಷಧಯಃ ಶಿರೋರುಹಾ
ಮೇಘಾಃಪರಸ್ಕಾಪ್ತಿಸುರಾನಿ ತೇಽದ್ರಯಃ |
ನಿಮೇಷಣಂ ರಾತ್ನಹನೀ ಪ್ರಜಾಪತಿ-
ರ್ಮೇಧಸ್ತು ವೃಷ್ಟಿಸ್ತವ ವೀರ್ಯಮಿಷ್ಠತೇ || ೧೪ ||

ತಸ್ಯೈವೈಯಾತ್ಮನ್ ಪುರುಷೇ ಪ್ರಕಲ್ಪಿತಾ
ಲೋಕಾಃ ಸಪಾಲಾ ಬಹುಜೀವಸಂಕುಲಾಃ |
ಯಥಾ ಜಲೇ ಸಂಜಹತೇ ಜಲೌಕೋಽ-
ಭ್ಯುದಂಬರೇ ವಾ ಮತಕಾ ಮನೋಮಯೇ || ೧೫ ||

ಯಾನಿ ಯಾನೀಶ ರೂಪಾಣಿ ತ್ರೇಡನಾರ್ಥಂ ಬಿಭರ್ಷಿ ಹಿ |
ಶೈರಾಮೃಪ್ತುಕೋ ಲೋಕಾ ಮುದಾ ಗಾಯಂತಿ ತೇ ಯತಃ
|| ೧೬ ||

ನಮಃ ಕಾರಣಮತ್ಸ್ವಾಯ ಪ್ರಲಯಾಬ್ಧಿಚರಾಯ ಚ |
ಹಯಶೀರ್ಷೇ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮಧುಕೈಟಭಮೃತ್ಯವೇ
|| ೧೭ ||

ಸ್ವಾಮಿ ! ನಿನ್ನಿಂದ ಭಿನ್ನರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹಲವಾರು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಅನ್ಯದೇವತಾ ಭಕ್ತರೂ ಕೂಡ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ನೀನೇ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿರುವೆ. || ೯ || ಪ್ರಭುವೇ ! ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನದಿಗಳು ಮಲೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಾ ಕೊನೆಗೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ಸೇರುವಂತೆಯೇ ಶ್ರುತಿ ಸ್ವತಿ-ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಎಲ್ಲ ಉಪಾಸನಾ ಮಾರ್ಗಗಳು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಸೇರುವುವು. || ೧೦ || ದೇವದೇವನೇ ! ಸ್ವ-ರಜಸ್ತಮಗಳೆಂಬುವು ನಿನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗುಣಗಳಾಗಿವೆ. ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಕಲ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಕೂಡ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೂಲು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿರುವಂತೆ ತ್ರಿಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಓತವೃತ್ತವಾಗಿವೆ. || ೧೧ || ನೀನು ಸರ್ವಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಪ್ತನಾಗಿಲ್ಲ ನೀನು ನಿರ್ಲಿಪ್ತನು. ನೀನು ಸಮಸ್ತರ ಬುದ್ಧಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕ್ಷಿ-ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವೆ. ಗುಣಗಳ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಅಜ್ಞಾನಮೂಲಕವೇ ಆಗಿದೆ ಮತ್ತು ದೇವ-ಮನುಷ್ಯ-ತೀರ್ಥ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನೀನು ಮಾತ್ರ ಇವೆಲ್ಲದರಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವೆ. ಗುಣಾತೀತನಾಗಿರುವೆ. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೧೨ || ಅಗ್ನಿಯು ನಿನ್ನ ಮುಖವಾಗಿದೆ. ಪೃಥ್ವಿಯು ಚರಣವಾಗಿದೆ. ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರು ಕಣ್ಣುಗಳಾಗಿವೆ. ಆಕಾಶವೇ ನಾಭಿಯಾಗಿದೆ. ದಿಕ್ಕುಗಳು ಕಿವಿಗಳಾಗಿವೆ. ಸ್ವರ್ಗವೇ ಶಿರವಾಗಿದೆ. ದೇವೇಂದ್ರ ಗುಣಗಳು ನಿನ್ನ ಭುಜಗಳಾಗಿವೆ. ಸಮುದ್ರವು ಹೊಟ್ಟೆಯಾಗಿದೆ. ವಾಯುವು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಪಾಸನೆಗಾಗಿ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿದೆ. || ೧೩ || ವೃಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಔಷಧಿಗಳು ನಿನ್ನ ರೋಮಗಳಾಗಿವೆ. ಮೇಘಗಳು ತಲೆಕೂದಲುಗಳಾಗಿವೆ. ಪರ್ವತಗಳು ನಿನ್ನ ಮೂಳೆಗಳೂ, ಉಗುರುಗಳೂ ಆಗಿವೆ. ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿಗಳು ರವೆಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆಯುವುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಜನನೇಂದ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದು ಮಲೆಯೇ ವೀರ್ಯವಾಗಿದೆ. || ೧೪ || ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ! ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ-ಕೋಟಿ ಜಲಚರಗಳಿರುವಂತೆ, ಅತ್ತಿಯ ಹಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಜೀವಿಗಳಿರುವಂತೆ ಉಪಾಸನೆಗಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿಕೊಂಡ ನಿನ್ನ ಮನೋಮಯ ಪುರುಷರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಜೀವ-ಜಂತುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಲೋಕಗಳು ಮತ್ತು ಲೋಕವಾಸಿಗಳು ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿವೆ. || ೧೫ || ನೀನು ಲೀಲೆಗಾಗಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವೆಯೋ, ಆ ಅವತಾರಗಳೆಲ್ಲ ಜಗದ ಶೋಕ-ಮೋಹಗಳನ್ನು ವಾಶವಾಗಿರುವುವು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆತಿ ಅನಂದದಿಂದ ನಿನ್ನ ನಿರ್ಮಲ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಂಡಾಡುವರು. || ೧೬ || ಪ್ರಭುವೇ ! ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಕಾರವಾಗಿದ್ದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಜಗತ್ಕಾರಣವಾದ ಮತ್ಸ್ಯ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹಯಗ್ರೀವರೂಪಿಯಾಗಿ ಮಧುಕೈಟಭರಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೧೭ ||

ಅಕೂಪಾರಾಯ ಬೃಹತೇ ನಮೋ ಮಂದರಧಾರಿಣೇ |
ಕ್ಷಿಪ್ಯದ್ವಾರವಿಹಾರಾಯ ನಮಃ ಸೂಕರಮೂರ್ತಯೇ || ೧೮ ||

ನಮಸ್ತೇಽದ್ಭುತಸಿಂಹಾಯ ಸಾಧುಲೋಕಭಯಾಪಹ |
ವಾಮನಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಕ್ರಾಂತಿಭುವನಾಯ ಚ || ೧೯ ||

ನಮೋ ಭೃಗೂಣಾಂ ಪತಯೇ ದೃಪ್ತಕೃತ್ವನಚ್ಛಿದೇ |
ನಮಸ್ತೇ ರಘುವರ್ಯಾಯ ರಾವಣಾಂತಕರಾಯ ಚ || ೨೦ ||

ನಮಸ್ತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಚ |
ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯಾನಿರುದ್ಧಾಯ ಸಾತ್ವತಾಂ ಪತಯೇ ನಮಃ || ೨೧ ||

ನಮೋ ಬುಧಾಯ ಶುದ್ಧಾಯ ಧೈತ್ಯದಾಸವಮೋಹಿನೇ |
ಮ್ಲೇಚ್ಛಪ್ರಾಯಕೃತ್ವಹಂತ್ರೇ ನಮಸ್ತೇ ಕಲ್ಮರೂಪಿಣೇ || ೨೨ ||

ಭಗವನ್ ಜೀವಲೋಕೋಽಯಂ ಮೋಹಿಷಸ್ತವ ಮಾಯಯಾ |
ಅಹಂಮಮೇತಸ್ಯಾದ್ಯಾಪೋ ಭ್ರಾಮ್ಯತೇ ಕರ್ಮಮರ್ಗಸು || ೨೩ ||

ಅಹಂ ಚಾತ್ಯಾತ್ಮಜಾಗರದಾರಾಧ್ಯಸ್ತವನಾದಿಷು |
ಭ್ರಮಾಮಿ ಸ್ವಪ್ನಕಲ್ಪೇಷು ಮೂಢಃ ಸತ್ಯಧಿಯಾ ವಿಭೋ || ೨೪ ||

ಅನಿತ್ಯಾನಾತ್ಮದುಚೇಷು ವಿಪರ್ಯಯಮತಿರ್ಭ್ರಹಮ್ |
ದ್ವಂದ್ವಾರಾಮೃತಮೋವಿಷ್ಣೋ ನ ಜಾನೇತ್ತ್ವಾಽತ್ಮನಃ ಪ್ರಿಯಮ್ || ೨೫ ||

ಯಥಾಽಬುಧೋ ಜಲಂ ಹಿತ್ವಾ ಪ್ರತಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ತದುದ್ವೇಷೈಃ |
ಅಭೈತಿ ಮೃಗಕೃಷ್ಣಾಂ ವೈ ತದ್ವತ್ತ್ವಾಹಂ ಪರಾಙ್ಮುಖಃ || ೨೬ ||

ನೋತ್ಪತ್ತೇಽಹಂ ಕೃಪಣಧಿಃ ಕಾಮಕರ್ಮಹತಂ ಮನಃ |
ರೋದ್ಯಂ ಪ್ರಮಾಥಿಫಿತ್ವಾ ಕ್ಷೈತ್ರ್ಯಮೂಣಮಿಹ್ಮತಃ || ೨೭ ||

ಭಗವಂತನೇ | ನೀನೇ ವಿಶಾಲವಾದ ಕೂರ್ಮರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಂದರ ಪರ್ವತವನ್ನು ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತಿರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನೇ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲು ವರಾಹನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೧೮ || ಸತ್ಪುರುಷರ ಭಯವನ್ನು ಕೋಗಲಾಡಿಸುವ ಪ್ರಭುವೇ ! ನಿನ್ನ ■ ಅರಾಕಿತ ನರಹಿಂಸರೂಪಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮಃ ವಾಮನರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮೂರು ಬೆಜ್ಜಗಳಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಆಳಿದಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. || ೧೯ || ದುರಹಂಕಾರಿಗಳಾದ ಕೃತ್ತಿಯರೆಂಬ ಆರಣ್ಯಪನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದ ಭೃಗುಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪರಶುರಾಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ರಘುವಂಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೨೦ || ಪಾಸುದೇವ. ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧರೆಂಬ ಚತುರ್ವ್ಯೂಹ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವ ಹಾಗೂ ಯದುವಂತೀಯರಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೨೧ || ಧೈತ್ಯ-ದಾಸವರನ್ನು ವಿಮೋಹ ಗೊಳಿಸಲು ನೀನು ಶುದ್ಧ ಅಹಿಂಸಾಮಾರ್ಗದ ಪ್ರವರ್ತನಾದ ಬುದ್ಧ ರೂಪವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವೆ. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಕೃತ್ತಿಯರು ಮ್ಲೇಚ್ಛಪ್ರಾಯರಾದಾಗ ಅವರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲು ನೀನೇ ಕಲ್ಮಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸುವೆ. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೨೨ ||

ಭಗವಂತನೇ ! ಈ ಸಮಸ್ತ ಜೀವಿಗಳು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೋಹದಿಂದಲೇ ನಾನು-ನನ್ನೆಂಬ ದುರಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. || ೨೩ || ವಿಭುವೇ ! ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಪದಾರ್ಥಗಳೆಂತಿರುವ ದೇಹ-ಗೇಹ, ಪಕ್ಷಿ-ಪುತ್ರರು, ಧನ-ಸ್ವಜನ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಮೂಢನಾದ ನಾನೂ ಕೂಡ ಸತ್ಯವೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಭ್ರಮಿಸಿ ವಿಮೋಹಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. || ೨೪ || ನನ್ನ ಮೂರ್ಖತೆಯನ್ನಾದರೂ ನೋಡು. ಪ್ರಭುವೇ ! ಅನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯವೆಂದೂ, ಅನಾತ್ಮ ವನ್ನು ಆತ್ಮನೆಂದೂ, ದುಃಖವನ್ನು ಸುಖವೆಂದೂ ನಾನು ಭ್ರಾಮಿಸಿ ದ್ದೇನೆ. ಅಜ್ಞಾನವಶದಿಂದ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ದ್ವಂದ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ನಾನು ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರಿಯನಾಗಿ ರುವ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಮರೆತಿದ್ದೇನೆ. || ೨೫ || ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದವನೊಬ್ಬನು ಸಮೋವರದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಿಂದಲೇ ಹುಚ್ಚಿನ ಪಾಟಿಯಿಂದ ಮರೆ ಯಾದ ನೀರನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾರದೆ, ಬಿಸಿಲ್ಲದುದೆಂದೊಂದ ದೂರದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಂತೆ ಕಾಣುವ ಮರೀಚಿಕೆಯನ್ನು ಅರಸಿ ಹೋಗುವಂತೆಯೇ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಆವೃತನಾಗಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಆನಂದಕಂದನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾರದೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಪರಾಙ್ಮುಖನಾಗಿದ್ದೇನೆ. || ೨೬ || ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲ ವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಬಲವತ್ತರವಾದ ಇಂದ್ರಿಯ ಗಳಿಂದ ಯದ್ವಾ-ತದ್ವಾ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ, ಕಾಮ ಕರ್ಮ ಗಳಿಂದ ಕೆಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಅಸಮರ್ಥ ನಾಗಿದ್ದೇನೆ. || ೨೭ ||

ಸೋಽಹಂ ತವಾಂಘ್ರ್ಯ ಪಗತೋಽಸ್ಮ್ಯ ಸತಾಂ ದುರಾಪಂ
ತಚ್ಚಾಪ್ಯಹಂ ಭವದನುಗ್ರಹ ಈಶ ಮನ್ಯೇ |
ಪುಂಸೋ ಭವೇದ್ಧರ್ಹಿ ಸಂಸರಣಾಪವರ್ಗ-
ಸ್ತ್ವಯ್ಯುಬ್ಬನಾಭ ಸದುಪಾಸನಯಾ ಮತಿಃ ಸ್ಯಾತ್ || ೨೮ ||

ನಮೋ ವಿಜ್ಞಾನಮಾತ್ರಾಯ ಸರ್ವಪ್ರತ್ಯಯಹೇತವೇ |
ಪುರುಷೇಶಪ್ರಧಾನಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೋನಂತಶಕ್ತಯೇ
|| ೨೯ ||

ಸಮಸ್ತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಸರ್ವಭೂತಕ್ಷಯಾಯ ಚ |
ಹೃಷೀಕೇಶ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಸನ್ನಂ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಪ್ರಭೋ
|| ೩೦ ||

ಸಲವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೪೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ
ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ ಅಕ್ಷರಾಕ್ಷರಾರ್ಥಾದಿ ಚಾರ್ಪಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೪೦ ||

ಸಲವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಮಥುರಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರವೇಶ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಸ್ತುತಾಸ್ತಸ್ಯ ಭಗವಾನ್ ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ ಜಲೇ ವಪುಃ |
ಭೂಯಃ ಸಮಾಹರತ್ ಕೃಷ್ಣೋ ನುತೋ ನಾಟ್ಯಮಿವಾತ್ಮನಃ
|| ೧ ||

ಸೋಽಪಿ ಚಾಂತರ್ಹಿತಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಜಲಾದುನ್ಮಜ್ಜ ಸತ್ತರಃ |
ಕೃತ್ವಾ ಚಾವಶ್ಯಕಂ ಸರ್ವಂ ವಿಸ್ಥಿತೋ ರಥಮಾಗಮತ್
|| ೨ ||

ತಮಪ್ಯಚ್ಛದ್ವಪೀಕೇಶಃ ಕಿಂ ತೇ ದೃಷ್ಟಮಿಹಾದ್ವೈತಮ್ |
ಭೂಮೌ ವಿಯುತಿ ತೋಯೇ ವಾ ತಥಾ ತ್ವಾ ಲಕ್ಷಯಾಮಹೇ
|| ೩ ||

ಹೀಗೆ ಅರೆಯುತ್ತಿರುವ ನಾನು - ದುಷ್ಕರಿಗೆ ದುರ್ಲಭವಾದ
ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಭಕ್ತಭಾಯಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ.
ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ಇದನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೃಪಾಪ್ರಸಾದವೆಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.
ವಿಕೆಂದರೆ, ಪದ್ಮನಾಭನೇ! ಜೀವನಿಗೆ ಸಂವರದಿಂದ ಮುಕ್ತ
ನಾಗುವ ಸಮಯ ಒದಗಿದಾಗ ಸತ್ಪುರುಷರ ಉಪಾಸನೆಯಿಂದ
ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದು. || ೨೮ || ಪ್ರಭೋ! ನೀನು
ಕೇವಲ ವಿಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನೂ, ವಿಜ್ಞಾನಭೂತನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಕಂಡು
ಬರುವ ವಸ್ತುಗಳಿಗಿಲ್ಲ ನೀನೆ ಕಾರಣನೂ, ಅಧಿಷ್ಠಾನನೂ ಆಗಿರುವೆ.
ಜೀವಿಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜೀವಿಗಳ ಸುಖ-ದುಃಖಾದಿಗಳ
ನಿಮಿತ್ತ, ಕಾಲ, ಕರ್ಮ, ಸ್ವಭಾವ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ರೂಪ
ದಲ್ಲಿಯೂ ನೀನೇ ಇರುವೆ. ಅವುಗಳ ನಿಯಾಮಕನೂ ನೀನೇ
ಆಗಿರುವೆ. ಆನಂತ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮವೇ
ಆಗಿರುವೆ. ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೨೯ ||
ಪ್ರಭೋ! ನೀನೇ ವಾಸುದೇವನು. ಸಮಸ್ತ ಜೀವರ ಆಶ್ರಯನಾದ
ಸಂಕರ್ಷಣನು ನೀನೇ. ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಯ ದೇವತೆ
ಹೃಷೀಕೇಶನೂ (ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಮತ್ತು ಅನಿರುದ್ಧ) ನೀನೇ. ನಾನು
ಬಾರಿ-ಬಾರಿಗೂ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಭುವೇ! ಶರಣಾ
ಗತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. || ೩೦ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ಹೀಗೆ ಆನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಕ್ಷರನಿಗೆ
ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದಿವ್ಯವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಮರು
ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ನಟನು ನಾಟಕವಾಡಿ ತರೆಯ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುವಂತೆ
ಭಗವಂತನು ಪುನಃ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾಗಿಯೇ ಅಕ್ಷರನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿ
ಕೊಂಡನು. || ೧ || ಭಗವಂತನ ಆ ದಿವ್ಯರೂಪವು ಅಂತರ್ಧಾನ
ವಾದುದನ್ನು ಕಂಡ ಅಕ್ಷರನು ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದು,
ಅವಶ್ಯಕವೆನಿಸಿದ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬೇಗ-ಬೇಗನೆ ಪೂರೈಸಿ
ಕೊಂಡು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ರಥದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತನು. ಆಗ ಅವನು
ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿದ್ದನು. || ೨ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಅವನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದನು - ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ! ನೀನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ,
ಆಕಾಶದಲ್ಲಾಗಲೀ, ನೀರಿನಲ್ಲಾಗಲೀ ಎನಾದರೂ ಅದ್ಭುತವಾದ
ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡೆಯಾ? ವಿಕೆಂದರೆ, ನಿನ್ನ ಮುಖಾವಲೋಕನ
ದಿಂದ ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಾ ಇದೆ. || ೩ ||

ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾಚ

ಅದ್ಭುತಾನೀತ ಯಾನಂತಿ ಭೂಮೌ ವಿಯತಿ ವಾ ಜಲೇ |
ತಯ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕೇ ತಾನಿ ಕಿಂ ಮೇಽದೃಶ್ಯಂ ವಿಪಶ್ಯತಃ || ೪ ||

ಯತ್ರಾದ್ಭುತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂಮೌ ವಿಯತಿ ವಾ ಜಲೇ |
ತಂ ತ್ವಾನುಪಶ್ಯತೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ ಕಿಂ ಮೇ ದೃಶ್ಯಮಿಹಾದ್ಭುತಮ್ || ೫ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಚೋದಯಾಮಾಸ ಸ್ಕಂದನಂ ಗಾಂದಿನೀಗುಹಾ |
ಮಥುರಾಮನಯದ್ರಾಮಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಚೈವ ದಿಸಾತ್ಮಯೇ || ೬ ||

ಮಾರ್ಗೇ ಗ್ರಾಮಜನಾ ರಾಜನ್ಯಶ್ಚ ತಕ್ರೋಪಸಂಗತಾಃ |
ಮರುದೇವಸುತೌ ವೀಕ್ಷ್ಯ ತ್ರೀತಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನ ಚಾದಯಃ || ೭ ||

ತಾವದ್ಭೌತಸುತ ಸಂದಗೋಪಾದಯೋಽಗ್ರತಃ |
ಪುರೋಪವನಮಾಸಾದ್ಯ ಪ್ರತೀಕ್ಷುತೋಽವತ್ಸ್ಮರೇ || ೮ ||

ತಾನ್ ಸಮೇತ್ಯಾಹ ಭಗವಾನಕ್ರೂರಂ ಜಗದೀಶ್ವರಃ |
ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪಾಣಿನಾ ಪಾಣಿಂ ಪ್ರತ್ರಿತಂ ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ || ೯ ||

ಭವಾನ್ ಪ್ರವಿಶತಾಮಗ್ರೇ ಸಹಯಾನಃ ಪುರೀಂ ಗೃಹಮ್ |
ವಯಂ ಕ್ಷಿಪಾವಮುಚ್ಯಾಥ ತತೋ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಹೇ ಪುರೀಮ್ || ೧೦ ||

ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾಚ

ನಾಹಂ ಭವದ್ಭ್ರಾಂ ರಹಿತ ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯೇ ಮಥುರಾಂ ಪ್ರಭೋ |
ತೃಪ್ತಂ ನಾಹಂ ಮೂಂ ನಾಥ ಭಕ್ತಂ ತೇ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ || ೧೧ ||

ಅಗಚ್ಛಯಾಮ ಗೇಹಾನ್ಯಃ ಸಸಾಧಾನ್ ಕುರ್ವಧೋಕ್ಷಜಃ |
ಸಪಾಗ್ರಜಃ ಸಗೋಪಾಲೈಃ ಸುಹೃದ್ವಿಶ್ವ ಸುಹೃತ್ತಮ || ೧೨ ||

ಪುನೀಹಿ ಪಾದರಜಾ ಗೃಹಾನ್ನೋ ಗೃಹಮೇಧಿಸಾಮ್ |
ಯಚ್ಛೋನಾನುಕೃತ್ಯಂತಿ ಪಿತರಃ ಸಾಗ್ನಯಃ ಸುರಾಃ || ೧೩ ||

ಅವನಿತ್ಯಾಂಘ್ರಯುಗಲಮಾಮೀಚ್ಛೋನ್ನೋ ಬಲಿರ್ಮಹಾನ್ |
ಐಶ್ವರ್ಯಮುಪಲಂ ಲೇಭೇ ಗತಿಂ ಚೈಕಾಂತಿಸಾಂ ಪುಯಾ || ೧೪ ||

ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಹೇಳಿದನು - ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ಪೃಥಿವಿ, ಆಕಾಶ, ನೀರು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅದ್ಭುತ ಮತ್ತು ಗಳಿಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ನೀನು ವಿಶ್ವರೂಪ ನಾಗಿರುವೆ. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನು ನೋಡದಿರುವ ಯಾವ ಅದ್ಭುತವೂ ತಾನೇ ಉದೀತು ? || ೪ || ಭಗವಂತಾ! ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ, ನೀರಿನಲ್ಲಾಗಲೀ, ಆಕಾಶ ದಲ್ಲಾಗಲೀ ಇರುವ ಅದ್ಭುತ ಮತ್ತು ಗಳಿಲ್ಲವೂ ನೆಲೆಯಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಾನು ಬೇರೆಯಾದ ಅದ್ಭುತವಸ್ತುವನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ ? || ೫ || ಗಾಂದಿನೀ ನಂದನಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಹೀಗೆ ಕೇಳಿ ರಥವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮಥುರಗೆ ತಲುಪಿದನು. || ೬ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರನ್ನು ನೋಡಲು ಗುಂಪು-ಗುಂಪಾಗಿ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ನೆಟ್ಟ ನೋಟ ದಿಂದ ಅವರನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಧನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಅವರು ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೇರೆಡೆಗೆ ಕೆದರಿಸದೇ ಹೋದರು. || ೭ || ಸಂದಗೋಪನೇ ಮೊದಲಾದ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳು ಮೊದಲೇ ಮಥುರಗೆ ತಲುಪಿ ಊರಿನ ಹೊರಗಿನ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ದೀಡುಬಿಟ್ಟು ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡು ತಿದ್ದರು. || ೮ || ಅವರ ಬಳಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರಥದಿಂದಿಳಿದು, ನಿಂತಿರುವ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮುಗುಳ್ಳಗುತ್ತಾ ಇಂತೆಂದನು. || ೯ || ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ನವರೇ! ನೀವು ರಥದೊಂದಿಗೆ ಮುಂದಾಗಿ ಮಥುರೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿರಿ. ನಾವು ಮೊದಲಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ತಂಗಿ, ಮತ್ತೆ ನಗರವನ್ನು ನೋಡಲು ಬರುವೆವು. || ೧೦ ||

ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಹೇಳಿದನು - ಪ್ರಭುವೇ! ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಮಥುರೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾರೆನು. ಸ್ವಾಮಿ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಾಗಿರುವೆನು. ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ನೀನು ನನ್ನ ಕೈ ಬಿಡ ಬೇಡ. || ೧೧ || ಭಗವಂತ! ಅಧೋಕ್ಷಜನೇ! ಸುಹೃತ್ತಮನೇ! ನೀನು ನಿನ್ನೆಲ್ಲ ಬಲರಾಮನೊಡಗೊಂಡು, ಸಂದಗೋಪನೇ ಮೊದ ಲಾದ ಗೋಪಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬನ್ನಿರಿ. || ೧೨ || ನಾವು ಗೃಹಸ್ಥರು. ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಧೂಳಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸು. ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯವಾದ ಚರಣಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವುದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಗಳೂ, ದೇವತೆಗಳೂ, ಒಕ್ಕಗಳೂ, ತೃಪ್ತ ರಾಗುತ್ತಾರೆ. || ೧೩ || ಪ್ರಭೋ! ಸಮುರುಷರು ಸದಾಕಾಲ ಕೋಡಾಡುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಚರಣಯುಗಳಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವುದ ರಿಂದ ಬಲಿಯು ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕವೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ಕೀರ್ತಿಯೇ ಅಲ್ಲ - ಅನನ್ಯ ಪ್ರೇಮಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ದೊರೆಯುವಂತಹ ಅತುಲನೀಯ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ಸದ್ಗತಿಯೂ ದೊರೆಯಿತು. || ೧೪ ||

ಅಪಸ್ತೇಽಂಘ್ರೈವನೇಜಸ್ಯಸ್ತ್ರಿವ್
ಲೋಕಾನ್ ಶುಚಯೋಽಪುನನ್ |
ಶಿರಸಾಧತ್ತ ಯಾಃ ಶರ್ವಾಃ
ಸ್ವರ್ಯಾತಾಃ ಸಗರಾತ್ಮಜಾಃ || ೧೫ ||

ದೇವದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ಪುಣ್ಯತ್ರವಣಕೀರ್ತನ |
ಯದೂತ್ತಮೋತ್ತಮಶ್ಲೋಕ ನಾರಾಯಣ ನಮೋಽಸ್ಮು ತೇ
|| ೧೬ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಆಯಾಸೇ ಭವತೋ ಗೇಹಮಹಮಾರ್ಯಸಮನ್ವಿತಃ |
ಯದುಚಕ್ರದ್ವಹಂ ಹತ್ವಾ ವಿಕರಿಸ್ಯೇ ಸುಹೃತ್ಪ್ರಿಯಮ್
|| ೧೭ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಏವಮುಕ್ತೋ ಭಗವಾ ಸೋಽಕ್ರೂರೋ ವಿಮನಾ ಇವ |
ಪುರೀಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಃ ಕಂಸಾಯ ಕರ್ಮಾವೇದ್ಯ ಗೃಹಂ ಯಯೌ
|| ೧೮ ||

ಅಥಾಪರಾಶ್ವೇ ಭಗವಾನ್ ಕೃಷ್ಣಃ ಸಂಕರ್ಷಣಾನ್ವಿತಃ |
ಮಥುರಾಂ ಪ್ರಾವಿಶದ್ಗೋಷೈರ್ದಿವ್ಯೈರ್ದೃಷ್ಟುಃ ಪರಿವಾರಿತಃ
|| ೧೯ ||

ದದರ್ಶ ತಾಂ ಸ್ವಾಟಕುಂಭಗೋಪುರ-
ದ್ವಾರಾಂ ಬೃಹದ್ವೇಮಕಪಾಟತೋರಣಾಮ್ |
ತಾಮ್ರಾರಕೋಷಾಂ ಪರಿಖಾದುರಾಸದಾ-
ಮುದ್ಯಾನದಮೋಽಪಮನೋಪತೋಭಿತಾಮ್ || ೨೦ ||

ಸೌವರ್ಣಶೃಂಗಾಟಕಹರ್ಮ್ಯನಿಷ್ಕುಟೈಃ
ಶ್ರೇಣೀರಭಾಭಿರ್ಭವಸೈರುಪಸ್ಯತಾಮ್ |
ವೈದೂರ್ಯವಜ್ರಾಮಲನೀಲವಿದ್ರುಮೈ-
ರ್ಮುಕ್ತಾಹರಿದ್ಧಿರ್ವಲಭೀಷು ವೇದಿತು || ೨೧ ||

ಜುಷ್ಕೇಷು ಜಾಲಾಮುಖಿರಂಧ್ರಕುಟ್ಮಿಮೇ-
ಷ್ವಾಘಿಷ್ಠಪಾರಾವತಬರ್ಹಿನಾದಿತಾಮ್ |
ಸಂಸಿಕ್ತರಥ್ಯಾಪಣಮಾರ್ಗಚತ್ವರಾಂ
ಪ್ರಕೀರ್ಣಮಾಲಾಂಕುರಲಾಜಹಂಕುರಾಮ್ || ೨೨ ||

ನಿನ್ನ ಚರಣೋದೇಹವಾದ ಗಂಗೆಯು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೇ ಪವಿತ್ರ
ಗೊಳಿಸಿರುವಳು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅದು ಪವಿತ್ರತೆಯ ಮೂರ್ತಿ
ಮಂತ ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. ಅದರ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದಲೇ ಸಗರನ ಪುತ್ರ
ರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅದೇ ಜಲವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಂಕರನು
ತನ್ನ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವನು. || ೧೫ || ಜಗನ್ನಾಥನೇ! ದೇವ
ದೇವನೇ! ನಿನ್ನ ಗುಣ-ಲೀಲೆಗಳ ಶ್ರವಣ-ಕೀರ್ತನೆಯು ಪರಮ
ಮಂಗಳವ್ರದವಾಗಿದೆ. ಸ್ತೋತ್ರಮರು ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿ
ಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ನಾರಾಯಣನೇ! ನಾನು ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸು
ತ್ತೇನೆ. || ೧೬ ||

ಶ್ರೀಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದನು - ಆಕ್ರೂರನೇ! ಮೊದಲಿಗೆ
ಯದುವಂಶೀಯರಿಗೆ ದ್ರೋಹವೆಸಗಿರುವ ಕಂಸನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ
ಸುಹೃದ್-ಜನರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ
ಬಲರಾಮ, ನಂದರಾಜರೇ ಮೊದಲಾದವರೊಡನೆ ನಿನ್ನ
ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಮಥುರೆಯನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸು. || ೧೭ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ಭಗವಂತನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಆಕ್ರೂರನು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸು
ನಿಂದ ಮಥುರೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಕಂಸನಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರು
ಬಂದಿರುವ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿ
ದನು. || ೧೮ || ಮರುದಿನ ಅವರಾತ್ಮ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಬಲರಾಮ ಮತ್ತು ಗೋಪಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣ
ವನ್ನು ನೋಡಲು ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. || ೧೯ || ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ-ಸೃಷ್ಟಿಕಲಾಮಯವಾದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿ
ನಿಂದಲೂ, ಎತ್ತರವಾದ ಗೋಪುರಗಳಿಂದಲೂ, ದೊಡ್ಡದಾದ
ಬಾಗಿಲುಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿತ್ತು ಆ ನಗರವು. ಅಲ್ಲಿಯ ಕಿಡಕಿಗಳು
ಚಿನ್ನದಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದು, ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲುಗಳಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ತೋರಣ
ಗಳಿದ್ದವು. ನಗರದ ಸುತ್ತಲೂ ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಪ್ರಾಕಾರ
ಗಳಿದ್ದು ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಕಂದಕಗಳಿಂದಾಗಿ ನಗರವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ
ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಉದ್ಯಾನವನಗಳು,
ರಮಣೀಯ ಉಪವನಗಳೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. || ೨೦ || ಅಲ್ಲಿ
ಸುರ್ವಾದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಬೌದ್ಧಗಳಿದ್ದು ಧನಿಕರ ಪೌಢ
ಗಳು ಇದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ ಹೂದೋಟಗಳೂ, ಪ್ರಜಾವರ್ಗದ ಸ್ವಾ
ಭವನಗಳೂ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ವಾಸಿಸುವ ಭವನಗಳಿಂದಲೂ
ಸಮಲಂಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ವಜ್ರ, ವೈಡೂರ್ಯ, ನೀಲ, ಹವಳ, ಪಚ್ಚಿ
ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತವಾದ ಚಾವಣಿಗಳೂ, ಜಗುಲಿ
ಗಳೂ ಇದ್ದವು. ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಕಿಟಕಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜಗುಲಿ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕುಳಿತು ಕಪೋತ ಪಾರಿವಾಳ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ, ನವಿಲುಗಳೂ
ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ರಸ್ತೆಗಳನ್ನೂ ಅಂಗಡಿ ಬೀದಿಗಳನ್ನು ರಾಜ
ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬೌದ್ಧಗಳನ್ನು ಚಿನ್ನಾಗಿ ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿದ್ದರು.
ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಹಾರಗಳಿಂದಲೂ ಮೊಳಕೆ ಧಾನ್ಯಗಳಿಂದಲೂ,
ಅರಳು-ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. || ೨೧-೨೨ ||

ಆಪೂರ್ಣಕುಂಭೈರ್ಧೃಚಂದನೋಕ್ಷಿತೈಃ
ಪ್ರಸೂನದೀಪಾವಲಿಭಿಃ ಸಪಲ್ಲವೈಃ |
ಸವ್ಯಂದರಂಭಾಕ್ರಮುಕ್ತೈಃ ಸಕೇತುಭಿಃ
ಸ್ವಲಂಕೃತದ್ವಾರಗೃಹಾಂ ಸಪಟ್ಟಕೈಃ || ೨೩ ||

ತಾಂ ಸಂಪ್ರವಿಷ್ಟಾ ವಸುದೇವನಂದನಾ
ವೃತಾ ವಯಸ್ಕೈರ್ನರದೇವವರ್ತುನಾ |
ದ್ರಷ್ಟುಂ ಸಮೀಯುಸ್ತದ್ವಿಶಾಃ ಪುರಸ್ತಿಯೋ
ಹಮ್ಯಾಗಣಿ ಚೈವಾರುರುಹುರ್ನೃಪೋತ್ಸುಕಾಃ || ೨೪ ||

ಕಾಶ್ಠಿದ್ವಿಪರ್ಯಗ್ನ್ವತವಸ್ತುಪೂಜಣಾ
ವಿಸ್ತೃತೈ ಚೈಕಂ ಯುಗಲೇಷ್ವಪಾಪರಾಃ |
ಕೃತ್ಯೈಕಪತ್ರಶ್ರವಣೈಕನೂಪುರಾ
ನಾಂಕ್ಷಾದ್ವಿಶೇಯಂ ತ್ವಪರಾಶ್ಚಲೋಚನಮ್ || ೨೫ ||

ಅಶ್ವಂತ್ಯ ವಿಕಾಶ್ವದಪಾಸ್ತ ಸೋತ್ಸವಾ
ಅಭ್ಯಜ್ಯಮಾನಾ ಅಕೃತೋಪಮದ್ವನಾಃ |
ಸ್ವಪಂತ್ಯ ಉತ್ಥಾಯ ನಿಶಮ್ಯ ನಿಜ್ವನಂ
ಪ್ರಸಾಯಯಂತೋಽರ್ಧಮಪೋಷ್ಯ ಮೂತರಾಃ || ೨೬ ||

ಮನಾಂಸಿ ತಾಸಾಮರವಿಂದಲೋಚನಾಃ
ಪ್ರಗಲ್ಬಲೀಲಾಹಸಿತಾವಲೋಕನೈಃ |
ಜಹಾರ ಮತ್ತದ್ವಿರದೇಂದ್ರವಿಕ್ರಮೋ
ದೃಶಾಂ ದದಟ್ಟೀರಮಣಾತ್ಮನೋತ್ಸವಮ್ || ೨೭ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾಮುಹುಃಪ್ರತಮನುದ್ರುತಚೇತುರ್ದಂ
ತತ್ಯಕ್ಷಗ್ಲೋಸ್ತೌತುಧೋಕ್ಷಣಲಬ್ಧಮಾನಾಃ |
ಆನಂದಮೂರ್ತಿಮುಪಗುಹ್ಯ ದೃಶಾಽಽತ್ಮಲಬ್ಧಂ
ಹೃಷ್ಟತ್ವತೋ ಜಹುರನಂತಮರಿಂದಮಾಧಿಮ್ || ೨೮ ||

ಮನುಗಳ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮೊಸರು, ಚಂದನಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿ
ಸಿದ ನೀರಿನ ಕಲಶಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದರು ಅವನ್ನು ಹೂವುಗಳಿಂದ,
ದೀಪ, ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ, ಗೊನೆಸಹಿತ ಬಾಳೆಯ ಕಂಬಗಳಿಂದ,
ಅಡಿಕೆ ಮರಗಳ ಹೊಂಬಾಳೆಗಳಿಂದಲೂ, ಗಿಡಗಳಿಂದಲೂ, ರೇಷ್ಮೆ
ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. || ೨೩ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ವಸುದೇವನಂದನ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಬಲರಾಮ ಗೋವದಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಮಥುರೆಯ ರಾಜಬೀದಿಯ
ಮೂಲಕ ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಗರದ
ನಾರಿಯರು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸುಕೆಯಿಂದ ಅವಸರ-ಅವಸರವಾಗಿ
ಮಹಡಿಯನ್ನೇರಿ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತರು. || ೨೪ || ಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮ
ರನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಅವಸರ
ದಿಂದಾಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು, ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿ
ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಜೋಡಿಯಾಗಿ ತೊಡಬೇಕಾದ ಕಂಕಣ
ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಒಂಟಿಯಾಗಿಯೇ ತೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಯಾರೋ
ಒಬ್ಬರು ಕಿವಿಗೆ ಕರ್ಣಪುಷ್ಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಒಂದೇ
ಕಾಲಿಗೆ ನೂವುರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಳು. ಕೆಲವರು ಒಂದೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ
ಕಾಡಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಕಾಡಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲೇ
ಇಲ್ಲ. || ೨೫ || ಕೆಲವು ಹೆಂಗಳೆಯರು ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದಾಗ ಊಟವನ್ನು ಹಾಗೇ ಬಿಟ್ಟು ಕೈತೊಳೆಯದೆಯೇ
ಓಡಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸು ಆನಂದೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ತುಂಬಿ
ಹೋಗಿತ್ತು. ಕೆಲವರು ಅಂಗರಾಗವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವರು ಸ್ನಾನ
ಮಾಡದೇ ಹಾಗೇ ಬಂದಿದ್ದರು. ಮಲಗಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಗದ್ದಲವನ್ನು
ಕೇಳಿ ಹಾಗೆಯೇ ಬಂದಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ
ಕೆಲವರು ಮಗುವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಲು
ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. || ೨೬ || ಕಮಲನಯನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮತ್ತೆಗೂ
ದಂತೆ ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ
ಆನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ತನ್ನ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಮಥುರೆಯ
ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಆನಂದೋತ್ಸವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡು
ತ್ತಿದ್ದನು. ಪ್ರೌಢವಾದ ಹಾವ-ಭಾವಗಳಿಂದಲೂ, ಮುಗುಳ್ಳಗೆ
ಯಿಂದಲೂ, ಚೇತೋಹಾರಿಯಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣು ನೋಟದಿಂದಲೂ
ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. || ೨೭ || ಮಥುರಾ
ನಗರದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅನೇಕ ದಿನಗಳಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ಅದ್ಭುತ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರ ಚಿತ್ತವು ಬಹಳ
ಕಾಲದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಚಂಚಲವಾಗಿದ್ದು ವ್ಯಾಕುಲ
ವಾಗಿತ್ತು. ಇಂದು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಕೂಡ ತನ್ನ
ವೈಮರ್ಶ್ಯವೂ ಓರೆನೋಟದಿಂದ ನಸುನಗೆಯ ಅಮೃತ ಸಿಂಚನ
ದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸಮ್ಮಾನಿಸಿದನು. ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! || ಸ್ತ್ರೀಯರು
ಕಣ್ಣುಗಳ ಮೂಲಕ ಭಗವಂತನನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು
ಕೊಂಡು ಆನಂದಮಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡರು.
ಅವರೆಲ್ಲರ ಶರೀರ ಪುಳಕಗೊಂಡಿತು ಹಾಗೂ ಬಹಳ ದಿನ
ಗೊಂದಿದ್ದ ಎರಡು ವ್ಯಥೆಯು ಶಾಂತವಾಯಿತು. || ೨೮ ||

ಪ್ರಾಸಾದಶಿಖರಾರೂಢಾಃ ಪ್ರೀತ್ಯುತ್ಪಲ್ಲಮುಖಾಂಬುಜಾಃ |
ಅಭ್ಯವರ್ಷನ್ ಸೌಮನಸ್ಯೈಃ ಪ್ರಮದಾ ಬಲಕೇತವೌ || ೨೯ ||

ದಧ್ಯಕ್ಷತೈಃ ಸೋದಪಾತ್ಯೈಃ ಸ್ವಗ್ಗಂಧೈರಭ್ಯುಪಾಯನೈಃ |
ತಾವಾನರ್ಬುಗಃ ಪ್ರಮುದಿತಾಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ದ್ವಿಜಾತಯಃ || ೩೦ ||

ಊಟುಃ ಪೌರಾ ಅಹೋ ಗೋಷ್ಠಸ್ತಪಃ ಕಿಮಚರನ್ ಮಹತ್ |
ಯಾ ಹೈತಾವನುಪಶ್ಯಂತಿ ನರಲೋಕಮಹೋತ್ಸವೌ || ೩೧ ||

ರಜಕಂ ಕಂಚಿದಾಯಾತಂ ರಂಗಕಾರಂ ಗದಾಗ್ರಜಃ |
ದೃಷ್ಟ್ವಾಯಾಚಿತ ವಾಸಾಯಿ ಧೌತಾನ್ಯುತ್ಪತ್ತಮಾನಿ ಚ || ೩೨ ||

ದೇಹ್ಯಾವಯೋಃ ಸಮುಚಿತಾನ್ಯಂಗ ವಾಸಾಯಿ ಚಾರ್ಹತೋಃ |
ಭವಿಷ್ಯತಿ ಪರಂ ಶ್ರೇಯೋ ವಾಕುಸ್ತೇ ಸಾತ್ರ ಸಂತಯಃ || ೩೩ ||

ಸ ಯಾಚತೋ ಭಗವತಾ ಪರಿಪೂರ್ಣೇನ ಸರ್ವತಃ |
ಸಾಕ್ಷೇಪಂ ರುಪಿತಃ ಪ್ರಾಹ ಭೃತ್ಯೋ ರಾಜ್ಯಃ ಸುದುರ್ಮದಃ || ೩೪ ||

ಈದೃಶಾನ್ಯೇವ ವಾಸಾಯಿ ನಿತ್ಯಂ ಗಿರಿವನೇಚರಾಃ |
ಪರಿಧತ್ತ ಕಿಮುದ್ವತ್ತಾ ರಾಜದ್ರವ್ಯಾನ್ಯುಭೀಷ್ಣಹ || ೩೫ ||

ಯಾತಾಶು ಬಾಲಿಕಾ ಮೈವಂ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯಂ ಯದಿ ಜೀವೀಷಾಃ |
ಬದ್ಧಂತಿ ಫ್ಲಂತಿ ಲುಂಪಂತಿ ದೃಶ್ತಂ ರಾಜಕುಲಾನಿ ವೈ || ೩೬ ||

ಏವಂ ವಿಶತ್ವಮಾನಸ್ಯ ಕುಪಿತೋ ದೇವಕೀರುಹಃ |
ರಜಕಸ್ಯ ಕರಾಗ್ರೇಣ ಶಿರಃ ಕಾಯಾದಪಾತಯತ್ || ೩೭ ||

ತಸ್ಯಾನುದೇವಿನಃ ಸರ್ವೇ ವಾಸಃ ಕೋಶಾನ್ ವಿಸೃಜ್ಯ ವೈ |
ದುದ್ರವುಃ ಸರ್ವತೋ ಮಾರ್ಗಂ ವಾಸಾಯಿ ಜಗೃಹೇಽಚ್ಯುತಃ || ೩೮ ||

ವಸಿಶ್ವಾನ್ತತ್ಪ್ರಿಯೇ ವಸ್ತ್ರೈಃ ಕೃಷ್ಣಃ ಸಂಕರ್ಷಣಸ್ತಥಾ |
ಶೇಷಾಣ್ಯಾದತ್ತ ಗೋಪೇಭ್ಯೋ ವಿಸೃಜ್ಯ ಭುವಿ ಕಾನಿಚಿತ್ || ೩೯ ||

ಮಥುರೆಯ ನಾರಿಯರು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳ ಮಹಡಿ
ಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಮೇಲೆ ಹೂವಿನ ಮಳೆ
ಗರೆದರು. ಆಗ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಖಮಂಜರಿಗಳು ಪ್ರೇಮಾವೇಗ
ದಿಂದ ಅರಳಿದ್ದವು. || ೨೯ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯರೆಲ್ಲರೂ
ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೊಸರು, ಅಕ್ಕಿ, ನೀರುತುಂಬಿದ ಕಲಶಗಳಿಂದ ಪುಷ್ಪ
ಹಾರಗಳಿಂದ, ಚಂದನಾದಿ ಕಾಣಿಕೆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರನ್ನು ಆನಂದಮಗ್ನರಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದರು. || ೩೦ ||
ಭಗವಂತನನ್ನು ನೋಡಿದ ಪುರವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ - 'ಫಣ್ ! ಫಣ್ !!
ಸಕಲ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವನ್ನೀಡುವ ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು
ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಿಯರು ಯಾವ ಮಹಾನ್ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ
ದ್ದರೋ!' ಎಂದು ಪರಸ್ಪರ ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು. || ೩೧ ||

ಆದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಹಾಕುವ ಕೆಲಸವನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಅಗದರವನು ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನೋಡಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಅವನ ಬಳಿ ಮಡಿ
ಮಾಡಿದ ಒಳ್ಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉಡಲು ಕೇಳಿದನು. || ೩೨ ||
ಅಯ್ಯಾ ! ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ತೊಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು
ಕೊಡು. ರಾಜಯೋಗ್ಯವಾದ ಈ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು
ನಾವು ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನೀನು ನಮಗೆ ಈ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ
ನಿನಗೆ ಬಹಳ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಉಂಟಾದೀತು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂತಯವೇ
ಇಲ್ಲ. || ೩೩ || ಪರಿಣಿತನೇ ! ಭಗವಂತನು ಸರ್ವತ್ರ ಪರಿಪೂರ್ಣ
ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಅವನದ್ದೇ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವನು
ಹೀಗೆ ಯಾಚಿಸುವ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರಿದನು. ಆದರೆ ಅವನು
ಮೂರ್ಖರಾಜನಾದ ಕಂಠನ ಸೇವಕನಾಗಿದ್ದು, ಸೇವೆ ಹೀಗೆ
ದ್ದನು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಹಾಗಿರಲಿ. ಅವನು ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ
ಅಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. || ೩೪ || ಕಾಡು-ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾ
ಸಂಚರಿಸುವ ನೀವುಗಳು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಇಂತಹ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉಡು
ವಿರಾ ? ಉದ್ವಿಗರಾಗಿರುವ ನೀವು ಈ ರೀತಿ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ
ಹಾಗೆ ಗಳಹುತ್ತಿರುವಿ. ರಾಜನ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ
ಅಪೇಕ್ಷೆಯೇ ? || ೩೫ || ಎಲೈ ಮೂರ್ಖರೇ ! ಹೋಗಿ, ಓಡಿ
ಹೋಗಿ ! ಕೆಲವು ದಿನ ಬದುಕುಕೊಂಡುಬಂದಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆ ಕೇಳಬೇಡಿರಿ.
ರಾಜಭಟರು ನಿಮ್ಮಂತಹ ಕೊಬ್ಬರುಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸುತ್ತಾರೆ,
ಕೊಂದು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಕಿತ್ತು
ಕೊಳ್ಳುವರು. || ೩೬ || ಆ ಮಡಿವಾಳನ ಮಿತಿಮೀರಿದ ತಲೆ
ಹರಟೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕೊಂಚ
ಕುಪಿತನಾಗಿ ಕೈಯಿಂದ ಒಂದು ಮಿಟು ಹೊಡೆದು ತಲೆಯನ್ನು
ದೇಹದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದನು. || ೩೭ || ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಆ
ಅಗದನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಬಟ್ಟೆಗಳ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ
ಬಿತ್ತು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿಹೋದರು. ಭಗವಂತನು ಆ ವಸ್ತ್ರ
ಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡನು. || ೩೮ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರು ತಮಗೆ
ಪ್ರಿಯವೆನಿಸಿದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಉಳಿದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು
ಜೊತೆಯವರಾದ ಗೋಪದಾಲಕರಿಗೆ ಹಂಚಿದರು ಹಾಗೂ
ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. || ೩೯ ||

ತತುಃ ಕಾಯಶಃ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಯೋರ್ವೇಷಮಕಲ್ಪಯತ್ |
ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣೈಶ್ಚಲೇಯೈರಾಕಲ್ಪೈರನುರೂಪತಃ || ೪೦ ||

ಕಾಸಾಲಕ್ಷಣವೇಷಾಭ್ಯಾಂ ಕೃಷ್ಣರಾಮೌ ವಿರೇಜತುಃ |
ಸ್ವಾಂಶ್ಯತೌ ಬಾಲಗಚೌ ವರ್ವಗೇವ ಸಿತೇಶರೌ || ೪೧ ||

ತಸ್ಯ ಪ್ರಸನ್ನೋ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರಾಹಾತ್ ಸಾರೂಪ್ಯಮಾತ್ಮನಃ |
ತ್ರಿಯಂ ಚ ಪರಮಾಂ ಯೋಗೇ ಬಲೈಶ್ಚರ್ಯುಷ್ಕತೇಂದ್ರಿಯಮ್ || ೪೨ ||

ತತಃ ಸುದಾಮೋ ಭವನಂ ಮಾಲಾಕಾರೈಃ ಜಗ್ಮತುಃ |
ತೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ ಸಮುತ್ಥಾಯ ನನಾಮ ಶಿರಸಾ ಭುವಿ || ೪೩ ||

ತಯೋರಾಸನಮಾನೀಯ ಪಾದ್ಯಂ ಚಾಪ್ನಾತ್ಕರ್ಣಾದಿಭಿಃ |
ಪೂಜಾಂ ಸಾನುಗ್ರಹೋಚ್ಛ್ರೇ ಸ್ವತ್ ತಾಂಽನುಪಾನುಲೇಪಯಃ || ೪೪ ||

ಪ್ರಾಹ ನಃ ಸಾರ್ಥಕಂ ಜನ್ಮ ಪಾವಿತಂ ಚ ಕುಲಂ ಪ್ರಭೋ |
ಪಿತೃದೇವರ್ಷಯೋ ಮತ್ಯಂ ತುಷ್ಠಾಹ್ನಾಗಮನೇನ ವಾಮ್ || ೪೫ ||

ಭವಂತೌ ಕಿಲ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಜಗತಃ ಕಾರಣಂ ಪರಮ್ |
ಅವತೀರ್ಣಾ ವಿಹಾಂತೇನ ಕ್ಷೇಮಾಯ ಚ ಭವಾಯ ಚ || ೪೬ ||

ನ ಹಿ ನಾಂ ವಿಶಮಾ ದೃಷ್ಟಿ ಸುಹೃದೋರ್ಜಗದಾತ್ಮನೋಃ |
ಸಮಯೋಃ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಭಜಂತಂ ಭಜತೋರಪಿ || ೪೭ ||

ತಾವಾಜ್ಞಾಪಯತಂ ಭೃತ್ಯಂ ಕಿಮಜಂ ಕರವಾಗೆ ವಾಮ್ |
ಪುಂಯೋಽತ್ಯನುಗ್ರಹೋ ಹ್ಯೇಷ ಭವದ್ವಿರ್ಮಾನಿಯುಜ್ಯತೇ || ೪೮ ||

ಇತ್ಯಭಿಪ್ರೇತ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸುದಾಮಾ ಶ್ರೀತಮಾನಸಃ |
ಶರೈಃ ಸುಗುರೈಃ ಕುಸುಮೈರ್ಮಾಲಾ ಎರಚಿತಾ ದದೌ || ೪೯ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರು ರಾಜಬೀದಿ ಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೊಳಗುತ್ತಲೇ ಅವರಿಗೆ ಓರ್ವ ದರ್ಜೆ ಭಟ್ಟಿಯಾದನು. ಭಗವಂತನ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವನು ಆ ಬಣ್ಣ-ಬಣ್ಣದ ಸುಂದರ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತೆ ಸುಪಡಿಸಿ ಸುಗಂಧಿಸಿದನು. || ೪೦ || ವಿಧ-ವಿಧ ವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತರಾದ ಸಹೋದರರಿಬ್ಬರೂ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಶೋಭಾಪೂರ್ಣರಾದರು. ಉತ್ಸವದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸುಗಂಧಿ ಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಿರಿಯ ಮತ್ತು ಬಿಳಿಯ ಅನೇಯ ಮರಿಗಳಂತೆ ಅವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದರು. || ೪೧ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ■ ದರ್ಜೆಯ ಮೇಲೆ ಆತ್ಮಜ ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು. ಅವನು ಅವನಿಗೆ ಇಹದಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಬಲವನ್ನೂ ಅಧಿಕಾರವನ್ನೂ ಸ್ವರ್ಗಾ ಕೃತಿಯನ್ನೂ ಇಂದ್ರಿಯ ಪುಟುತ್ವವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಅವಸಾನ ನಂತರ ತನ್ನ ಸಾರೂಪ್ಯಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದನು. || ೪೨ ||

ಬಳಿಕ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸುದಾಮನೊಬ್ಬ ಹೂವಾಡಿಗೆನ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಜಗದಾನಂದಕರರಾದ ಸಹೋದರರಿಬ್ಬರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಸುದಾಮನು ಎದ್ದುನಿಂತು ಕೆಲಬಾಗಿ ಸಾಪ್ತಾಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. || ೪೩ || ಮತ್ತೆ ಅವರನ್ನು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅವರ ಕೈ-ಕಾಲು ತೊಳೆದು ಗೋಪಬಾಲಕರು ಸೇರಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಹೂವಿನವಾರ, ತಾಂಬೂಲ-ಚಂದನಾದಿಗಳಿಂದ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದನು. || ೪೪ || ಬಳಿಕ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು - ಸ್ವಾಮಿ! ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಕುಭಾಗಮನದಿಂದ ನಮ್ಮ ಜನ್ಮ ಪಾವನವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಕುಲವವಿತ್ತವಾಯಿತು. ಇಂದು ನಾನು ದೇವ-ಮುಖ-ಪಿತ್ಯ ಇವರ ಮುಗಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದನು. ಅವರು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು. || ೪೫ || ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಜಗತ್ತಿನ ಪರಮಕಾರಣ ರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ನೀವು ಪ್ರಪಂಚದ ಅಭ್ಯುದಯ (ಉನ್ನತಿ) ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚೇಯನ (ಮೋಕ್ಷ)ಗಳಿಗೆ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಬಲ ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಅವತರಿಸಿರುವಿರಿ. || ೪೬ || ನೀವು ಪ್ರೇಮಿಸುವವರನ್ನು ಪ್ರೇಮಿಸುವವರೂ, ಭಜಿಸುವವರನ್ನು ಭಜಿಸು ವವರೂ ಆಗಿದ್ದರೂ ನಿಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟಮತೆ ಇಲ್ಲ. ಎಕೆಂದರೆ, ನೀವು ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ಪರಮ ಸುಹೃದರೂ, ಆತ್ಮವೂ ಆಗಿರುವಿರಿ. ನೀವು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿ-ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರೂಪದಿಂದ ನೆಲೆಸಿರುವಿರಿ. || ೪೭ || ನಾನು ನಿಮ್ಮ ದಾಸನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ನಿಮ್ಮಗಳ ಯಾವ ಸೇವೆಮಾಡಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿರಿ. ಭಗವಂತ! ನೀನು ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನಿತ್ತು, ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುದು ನಿನ್ನ ಮಹದನುಗ್ರಹವಾಗಿದೆ, ಪೂರ್ಣ ಕೃಪಾ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿದೆ. || ೪೮ || ರಾಜೇಂದ್ರ! ಸುದಾಮಾ ಹೂವಾಡಿ ಗೆನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದು ಭಗವಂತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆತ್ಮಂತ ಪ್ರೇಮಾನಂದದಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ಹಾಗೂ ಸುಗಂಧಿತವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳ ಹಾರಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತೊಡಿಸಿ ದನು. || ೪೯ ||

ತಾಭಿಃ ಸ್ವಲಂಕೃತೌ ಪ್ರೀತೌ ಕೃಷ್ಣರಾಮೌ ಸಹಾನುಗೌ |
ಪ್ರಣತಾಯ ಪ್ರಪನ್ನಾಯ ದದುರ್ವರದೌ ವರಾನ್
|| ೫೦ ||

ಸೋಽಪಿ ವಪ್ರೇಽಚಲಾಂ ಭಕ್ತಿಂ ತಸ್ಮಿನ್ನೇವಾಖಿಲಾಶ್ನುನಿ |
ತದ್ಭೇಷು ಚ ಸೌಹಾರ್ದಂ ಭೂತೇಷು ಚ ದಯಾಂ ಪರಾಮ್
|| ೫೧ ||

ಇತಿ ತಸ್ಮೈ ವರಂ ದತ್ತಾತ್ಮಿಯಂ ಚಾಸ್ತಯವರ್ಧಿನೀಮ್ |
ಬಲಮಾಯುರ್ಯುತಃ ಕಾಂತಿಂ ನಿರ್ಜಗಾಮ ಸಹಾಗ್ರಜಃ
|| ೫೨ ||

ಗೋಪಾಲಬಾಲಕರು ಹಾಗೂ ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ಸುಂದರವಾದ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ, ವರದಾಯಕನಾದ ಪ್ರಭುವು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಶರಣಾಗತನೂ, ವಿನೀತನೂ ಆದ ಸುದಾಮನಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವರವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದನು. || ೫೦ || ಸುದಾಮ ಹೂವಾಡಿಗೆನು 'ನನಗೆ ಅವಿಚಲ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರೊಂದಿಗೆ ನನಗೆ ಸೌಹಾರ್ದ ಮಿತ್ರತೆಯ ಸಂಬಂಧ ಉಂಟಾಗಲಿ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕುರಿತು ಅಹೈತುಕವಾದ ದಯಾಭಾವವು ಇರಲಿ' ಎಂಬ ವರವನ್ನು ಬೇಡಿದನು. || ೫೧ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸುದಾಮನು ಬೇಡಿದ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಅತುಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಬಲ, ಆಯುಸ್ಸು, ಕೀರ್ತಿ, ಕಾಂತಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದನು. ಒಳ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡನು. || ೫೨ ||

ಸಲವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೪೧ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭೂತಾಣೀ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ
ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ ಪುರಾಪ್ರವೇಶೋ ನಾಮ ವಿಠಲಶ್ಲಾಘಾಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೪೧ ||

ಸಲವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕುಬ್ಜೆಯ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆ, ಧರ್ಮಭಂಗ, ಕಂಸನ ತಳಮಳ

ಶ್ರೀಕುಕುಟಾಚ

ಅಥ ದ್ರಜನ್ ರಾಜಪಥೇನ ಮಾಧವಃ
ಸ್ತ್ರಿಯಂ ಗೃಹೀತಾಂಗವಿಲೇಪಭಾಜನಾಮ್ |
ವಿಲೋಕ್ಯ ಕುಬ್ಜಾಂ ಯುವತೀಂ ವರಾನನಾಂ
ಪಪ್ರಚ್ಛ ಯಾಂತೀಂ ಪ್ರಹಸನ್ ರಸಪ್ರದಃ || ೧ ||

ಕಾ ತ್ವಂ ವರೋರ್ವೇತದು ಹಾನುಲೇಪನಂ
ಕಸ್ಯಾಂಗನೇ ವಾ ಕಥಯಸ್ವ ಸಾಧು ನಃ |
ದೇಹ್ಯಾವಯೋರಂಗವಿಲೇಪಮುತ್ತಮಂ
ಶ್ರೇಯಸ್ತುತೇ ನಟರಾದ್ಭವಿಷ್ಯತಿ || ೨ ||

ಸ್ಯರಂಧ್ರವಾಚ

ದಾಸ್ಯಸ್ಯಹಂ ಸುಂದರ ಕಂಸಮೃತಾ
ತ್ರಿವಕ್ರನಾಮಾ ಹ್ಯನುಲೇಪಕರ್ಮಣಿ |
ಮದ್ಭಾವಿತಂ ಭೋಜಪತೇರತಿಪ್ರಿಯಂ
ವಿನಾ ಯುವಾಂ ಕೋಽನ್ಯತಮಸ್ತದರ್ಹತಿ || ೩ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಟಾಚಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿಸೇ! ಅನಂತರ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರೊಂದಿಗೆ ರಾಜಪೀಠಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಓರ್ವ ಯುವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಆಕೆಯ ಮುಖವು ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದರೂ ಶರೀರದಿಂದ ಕುಳ್ಳಾಗಿದ್ದಳು. ಇದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಕುಬ್ಜೆ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಕೆಯು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗಂಧದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಪ್ರೇಮರಸವನ್ನು ದಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕುಬ್ಜೆಯ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆ ತೋರಲು ನಗುತ್ತಾ ಆಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. || ೧ || ಎಲೈ ಸುಂದರಿಯೇ! ನಿನಗೆ ಯಾರು? ಈ ಗಂಧವನ್ನು ಯಾರಿಗಾಗಿ ಕೊಂಡುಹೋಗುತ್ತಿರುವೆ? ಕಲ್ಯಾಣ! ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಹೇಳು. ಈ ಉತ್ತಮವಾದ ಗಂಧವನ್ನೂ ಅಂಗರಾಗವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡು. ಇದರಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಪರಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಉಂಟಾಗಿತು. || ೨ ||

ಸ್ಯರಂಧ್ರಿಯಾದ ಕುಬ್ಜೆಯು ಹೇಳಿದಳು - ಸುಂದರಾಂಗನೇ! ನಾನು ಕಂಸನಿಗೆ ಪ್ರಿಯಳಾದ ದಾಸಿಯು. ಮಹಾರಾಜನು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಸಮ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. ತ್ರಿವಕ್ತ (ಕುಬ್ಜೆ) ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಹೆಸರು. ನಾನು ರಾಜನಲ್ಲಿ ಗಂಧ, ಅಂಗರಾಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ತಯಾರಿಸಿದ ಗಂಧ ಮತ್ತು ಅಂಗರಾಗವು

ರೂಪಪೇಶಲಮಾಧುರ್ಯಹಸಿತಾಲಾಪವೀಕ್ಷಿತೈಃ |
ಧರ್ಷಿತಾತ್ಮಾ ದದೌ ಸಾಂದ್ರಮುಭಯೋರನುಲೇಪನಮ್ || ೪ ||

ತಪಸ್ತಾವಂಗರಾಗೇಣ ಸ್ವಪರ್ಣೇತರಶೋಭಿನಾ |
ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಪರಭಾಗೇನ ಶುಶುಭಾತ್ಮೇನುರಂಜಿತೌ || ೫ ||

ಪ್ರಸನ್ನೋ ಭಗವಾನ್ ಕುಬ್ಜಾಂ ತ್ರಿದಕ್ತಾಂ ದುಃಖರಾಸನಾಮ್ |
ಬುದ್ಧ್ಯಂ ಕರ್ತುಂ ಮನಶ್ಚಕ್ರೇ ದರ್ಶಯನ್ ದರ್ಶನೇ ಶಲಮ್ || ೬ ||

ಪದ್ಭ್ಯಾ ಮಾತ್ರಮ್ ಪ್ರಪದೇ ದ್ವ್ಯಂಗುಲ್ಯುಕ್ತಾನಪಾಣಿನಾ |
ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಚುಬುಕೇನ ಧ್ಯಾತ್ವಮುದನೀನಮದಚ್ಚುತಃ || ೭ ||

ಸಾ ತದರ್ಪುಸಮಾಸಾಂಗೀ ಬೃಹಚ್ಚೋನಿಪಯೋಧರಾ |
ಮುಕುಂದಸ್ಪರ್ಶನ್ತಾತ್ಮದ್ಯೋ ಬಭೂವ ಪ್ರಮದೋತ್ತಮಾ || ೮ ||

ತಸೋ ರೂಪಗುಣೌದಾರ್ಯಸಂಯನ್ ಪ್ರಾಪ ಕೀಶಮಮ್ |
ಉತ್ತರೀಯಾಂತಮಾಕೃಷ್ಯ ಸ್ಥಯಂತೀ ಚಾತಪ್ಯಚ್ಚಯಾ || ೯ ||

ಏಹಿ ವೀರ ಗೃಹಂ ಯಾಮೋ ನ ತ್ವಾಂ ತ್ಯಕ್ತುಮಿಹೋತ್ಸಹೇ |
ತ್ವಯೋನ್ಮಥಿತುಕ್ತಾಯಾಃ ಪ್ರಸಿದ ಪುರುಷಾರ್ಷಭ || ೧೦ ||

ಏವಂ ಸ್ಥಿಯಾ ಯಾಚ್ಯಮಾಸಃ ಕೃಷ್ಣೋ ರಾಮಸ್ಯ ಪತ್ನಕಃ |
ಮುಖಂ ವೀಕ್ಷ್ಯಾಕುಗಾಣಾಂ ಚ ಪ್ರಹುಯ್ತಾಮುವಾಚ ಹ || ೧೧ ||

ಏಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ಗೃಹಂ ಸುಭಕ್ತಃ ಪುಂಸಾಮಾಧಿವಿಕ್ರೇನಮ್ |
ಸಾಧಿತಾರ್ಥೋನೈವೈವಾಣಾಂ ನ ಪಾಂಥಾನಾಂ ತ್ವ ಪುನಾರ್ಯಮ್ || ೧೨ ||

ವಿಶ್ವಜ್ಞ ಮಾಧ್ವಾ ವಾಣ್ಯಾ ತಾಂ ಪ್ರಜನ್ ಮಾರ್ಗೇ ವೇಕೈಶ್ಚೈಃ |
ನಾಸೋಪಾಯನತಾಂಬೂಲಪ್ರಗ್ಧೈಃ ಸಾಗ್ರಚೋನಚೀತಃ || ೧೩ ||

ಭೋಜರಾಜ ಕಂಠನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಅಮೋಘವಾದ ಚಂದವನ್ನು ಲೇಖಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅರ್ಹರಾದವರು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ || ೩ || ಭಗವಂತನ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸೌಕುಮಾರ್ಯ, ರಸಿಕತೆ, ಮಂದಹಾಸ, ಪ್ರೇಮಾಲಾಪ ಮತ್ತು ಕುಡಿಸೋಟದಿಂದ ಕದಡಿಹೋದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಕುಬ್ಜೆಯು ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ತಾನು ರಾಜನಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಫಲ-ಫಲಮುಕ್ತಿದ್ಧ ಅಂಗರಾಗವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದಳು || ೪ || ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಕ್ಯಾಮಲ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮನು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಅಂಗರಾಗವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಹೊಕ್ಕುಳಿನಿಂದ ಮೇಲ್ದಾಗದ ಶರೀರವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಭಾಯಮಾನರಾಗಿ ರಾರಾಜಿಸಿದರು. || ೫ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ಕುಬ್ಜೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ತನ್ನ ದರ್ಶನದ ವ್ಯತ್ಯಕ್ತ ಫಲವನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಮೂರುಕಡೆ ಡೊಂಕಾದ ಸುಂದರ ಮುಖವುಳ್ಳ ಆಕೆಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿಸಲು ಯೋಚಿಸಿದನು. || ೬ || ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಕುಬ್ಜೆಯ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದು, ತನ್ನ ಬಲಗೈಯ್ಯ ಎರಡು ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಆಕೆಯ ಗಲ್ಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿದನು. || ೭ || ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಶರೀರವು ನೆಟ್ಟಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು, ಕುಬ್ಜೆಯಾಗಿದ್ದ ಆಕೆಯು ಭಗವಂತನ ಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ವಿಶಾಲವಾದ ನಿಕಂಬದಿಂದ ಕೂಡಿದವಳೂ, ಪುಷ್ಪನಿಯೂ ಆಗಿ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಮದೋತ್ತಮೆಯಾದಳು. || ೮ ||

ಆ ಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಕುಬ್ಜೆಯು ರೂಪ, ಗುಣ, ಔದಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂಪನ್ನಳಾಗಿ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೇರುವ ಕಾಮನೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಕೆಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಉತ್ತರೀಯವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತಾ ಇಂತೆಂದಳು. || ೯ || ವೀರ ಶಿರೋಮುಣಿಯೇ! ಐ, ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ, ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ನನ್ನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ನೀನು ಕದಡಿಬಿಟ್ಟಿರುವೆ. ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ! ದಾಸಿಯಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು || ೧೦ || ಬಲರಾಮನ ಎದುರಿಗೆ ಕುಬ್ಜೆಯು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಾಗ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರಾದ ಗೋಪಬಾಲಕರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ನಮನಗುತ್ತಾ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೊಂದನು. || ೧೧ || ಸುಂದರೀ! ನಿನ್ನ ಮನೆಯು ಸಂಸಾರೀ ಜನರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಾಧಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆನು. ಮನೆ-ಮಠಗಳಿಲ್ಲದ ನಮ್ಮಂತಹ ದಾಂಡೋಕರಿಗೆ ನಿಮ್ಮಂತಹವರ ಮನೆಯೇ ಆಸರೆ ಯಾಗಿದೆ. || ೧೨ || ಹೀಗೆ ಸುಖಿಯಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಬಳಿಕ ಅವರು ಸಂತೆ ದೇದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದು ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಹೂವಿನಹಾದಿ, ತಾಂಬೂಲ, ಚಂದನಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಬಗೆ-ಬಗೆಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರು. || ೧೩ ||

ತದ್ವರ್ತನಸ್ಮರಣೋಭಾದಾತ್ಮಾಸಂ ನಾವಿದನ್ ಸ್ತ್ರೀಯಃ |
ವಿಸ್ತಸ್ತವಾಸಃಕಬರವಲಯಾಲೇಖ್ಯಮೂರ್ತಯಃ || ೧೪ ||

ತತಃ ಪೌರಾನ್ ಪೃಚ್ಛಮಾನೋ ಧನುಷಃ ಸ್ಥಾನಮಚ್ಯುತಃ |
ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋ ವದ್ಯತೇ ಧನುರ್ದೈವ್ಯಮಿವಾದ್ಯತಮ್ || ೧೫ ||

ಪುರುಷೈರ್ಬಹುಭಿರ್ಗುಪ್ತಮರ್ಚಿತಂ ಪರಮದ್ವೀಮತ್ |
ವಾಯುಮಾಗೋ ನೃಭಿಃ ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಸಹ್ಯ ಧನುರಾದದೇ || ೧೬ ||

ಕರೇಣ ವಾಮೇನ ಸಲೀಲಮುದ್ಯತಂ
ಸದ್ಯಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ನಿಮಿಷೇಣ ಪಶ್ಯತಾಮ್ |
ಸೃಣಾಂ ವಿಕೃಷ್ಯ ಪ್ರಬಂಜ ಮಧ್ಯತೋ
ಯಥೇಕ್ಷುದಂಡಂ ಮದಕರ್ಯುರುಕ್ರಮಃ || ೧೭ ||

ಧನುಷೋ ಭಜ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಶಬ್ದಃ ಖಂ ರೋದನೋ ದಿಶಃ |
ಪೂರಯಾಮಾಸ ಯಂ ಕ್ರುತ್ವಾ ಕಂಠಸ್ಥಾಸಮುಪಾಗಮತ್ || ೧೮ ||

ತದ್ರಕ್ಷಿಣಃ ಸಾಸುಚರಾಃ ಕುಪಿತಾ ಆತತಾಯಿನಃ |
ಗೃಹೀತುಕಾಮಾ ಆವೃಗ್ಮ್ಯಾತ್ಮತಾಂ ಬದ್ಯತಾಮಿತಿ || ೧೯ ||

ಅಥ ತಾನ್ ದುರಭಿಪ್ರಾಯಾನ್ ವಿಲೋಕ್ಯ ಬಲಕೇಶವೌ |
ಕೃದ್ವೌ ಧನ್ವನ ಆದಾಯ ಶಕರೇ ಶಾಂತ್ಯ ಜಘ್ನತುಃ || ೨೦ ||

ಬಲಂ ಚ ಕಂಠಪ್ರಹಿತಂ ಹತ್ವಾ ಶಾಲಾಮುಖಾತ್ತತಃ |
ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯ ಚೇರತುರ್ಹೃಷ್ಣೌ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಪುರಸಂಪದಃ || ೨೧ ||

ತಯೋಸ್ತದದ್ಯುತಂ ವೀರ್ಯಂ ನಿಶಾಮ್ಯ ಪುರವಾಸಿನಃ |
ತೇಜಃಪ್ರಾಗಲ್ಬ್ಯಂ ರೂಪಂ ಚ ಮೇನಿರೇ ವಿಬುಧೋತ್ತಮೌ || ೨೨ ||

ತಯೋರ್ವಿಚರತೋಃ ಸ್ವೈರಮಾದಿತ್ಯೋಽಸ್ತಮುಪೇಯಿವಾನ್ |
ಕೃಷ್ಣರಾಮೌ ವೃತೌ ಗೋಪೈಃ ಪುರಾಚಕ್ರಟಮೀಯತುಃ || ೨೩ ||

ಆವರಿಬ್ಬರ ದರ್ಶನದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಾವೇಗ ಮತ್ತು ಸೇರುವ ಬಯಕೆ ಜಾಗೃತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಶರೀರದ ಜ್ವಾಸವೇ ಹಬ್ಬುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಮಸ್ಯ ಮುಡಿ ಬಳಿ ಇವುಗಳು ಜಾರಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದರ ಪರಿವೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ತಾರದಂತೆ ನಿಂತು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೪ ||

ಅನಂತರ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಧನುರ್ಯುಜ್ಜ್ವಲ ಸಹಾಯವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ರಂಗಶಾಲೆಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನ ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಒಂದು ಆವೃತವಾದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ನೋಡಿದರು. || ೧೫ || ಪರಮ ವೈಭವದಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತವಾದ ಅನುದಿನವೂ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಹಲವಾರು ಸೈನಿಕರಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾದ ಆ ಮಹಾಧನುಸ್ಸನ್ನೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾದಾಗ ರಕ್ಷಕರು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರಕ್ಷಕರನ್ನು ಹಿಂಪಡೆದ ಕೃತ್ಯ ಆ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡನು. || ೧೬ || ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಆ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೇಲೆದ್ದ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾಣನ್ನು ಬಿಗಿದು ಮದಿಸಿದ ಅನೆಯು ಕೃಷ್ಣನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಬಿಡುವಂತೆ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆವೃತ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುರಿದು ಹಾಕಿದನು. || ೧೭ || ಧನುಸ್ಸು ಮುರಿದಾಗ ಅದರ ಶಬ್ದವು ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವಾವಿಶ್ಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿಯೂ ತುಂಬಿ ಹೋಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕಂಠ್ಯನು ಭವಾವಿಂಶ ನಡುಗಿ ಹೋದನು. || ೧೮ || ಧನುಸ್ಸನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ತಾಯಿಗಳಾದ ಅಸುರರು ಆತ್ಮಂತ ಕುಪಿತರಾದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ನಿಂತು 'ಹಿಡಿಯಿರಿ. ಬಂಧಿಸಿರಿ, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಿಡಬೇಡಿರಿ' ಎಂದು ಕೂಗಾಡತೊಡಗಿದರು. || ೧೯ || ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಮಹದದ್ವೇಷವನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ಕೃದ್ವೌವಾಗಿ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದ ಧನುಸ್ಸಿನ ತುಂಡುಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅದರಿಂದಲೇ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಧೈರ್ಯಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. || ೨೦ || ಅವರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕಂಠ್ಯ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಅದೇ ತುಂಡುಗಳಿಂದ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಬಳಿಕ ಅವರು ಯಜ್ಞಮಂಟಪದ ಮುಖ್ಯದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಮಥುರಾಪಟ್ಟಣದ ಸೋಬಗನ್ನು ಎತ್ತಿಮತ್ತಾ ಅನಂದವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೨೧ || ನಗರವಾಸಿಗಳು ರಾಮ-ಕೇಶವರ ಅದ್ಭುತವಾದ ವೀರ್ಯಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು, ಮಹಾ ಕೇವಲಾನ್ನಿ ಪ್ರಾಥಿಮೆಯನ್ನೂ ರೂಪವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಇದ್ದರಿಲ್ಲದ ಕ್ಷಣವಾದ ದೇವತೆಗಳೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡರು. || ೨೨ || ಹೀಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ಮಥುರೆಯವರೆಗೆ ಕೈಬಿಡ್ಡೆಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಸಾಂಪಂಕಾಲವಾಯಿತು. ಅಗ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಸಂಗಡಿಗರೊಡನೆ ನಗರದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂಡಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಜಡದಿಗೆ ಮರಳಿದರು. || ೨೩ || ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋಷಿಕೆಯರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆಗಮವಿಕೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿರಹವೇದನೆಯಿಂದ ಹೇಳದಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಮಥುರೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಣಃ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಗೋಷಿಕೆಯರಂತೆಯೇ ಮಥುರೆಯ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆತುಲ ಸೌಂದರ್ಯ

ಗೋಪ್ಯೋ ಮುಕುಂದವಿಗಮೇ ವಿರಹಾಪುರಾ ಯಾ
ಆಶಾಸತಾಶಿಷ ಋತಾ ಮಧುಪುರ್ಯಭೂವನ್ |
ಸಂಪತ್ಯತಾಂ ಪುರುಷಭೂಷಣಗಾತ್ರಲಕ್ಷ್ಮೀಂ
ಹಿತ್ವೇತರಾನ್ ಸು ಭವತಶ್ಚಕಮೇಽಯಸಂ ಶ್ರೀಃ || ೨೪ ||

ಅವನಿಶ್ಚಾಂಭ್ರಿಯುಗಲೌ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಕ್ಷೀರೋಪಮೇಚನಮ್ |
ಉಪಮುಸ್ತಾಂ ಸುಖಂ ರಾತ್ರೀಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಕಯಹೀರ್ಷಿತಮ್
|| ೨೫ ||

ಕಂಠಸ್ತು ಧನುಷೋ ಭಂಗಂ ರಕ್ತಿಕಾಂ ಸ್ವುಲಸ್ಯ ಚ |
ಪಥಂ ನಿಶಮ್ಯ ಗೋವಿಂದರಾಮವಿತ್ರೇಡಿತಂ ಪರಮ್
|| ೨೬ ||

ದೀರ್ಘಪ್ರಜಾಗರೋ ಭೀತೋ ದುರ್ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದುರ್ಮತಿಃ |
ಬಹೂಸ್ಯಚಪ್ಪೋಭಯಥಾ ಮೃತ್ಯೋರ್ದೌತ್ಯಕರಾಣಿ ಚ
|| ೨೭ ||

ಅದರ್ಶನಂ ಸ್ಥಿರಸಃ ಪ್ರತೀರೂಪೇ ಚ ಸತ್ಯಪಿ |
ಅಸತ್ಯಪಿ ದ್ವಿವೇಯೇ ಚ ದ್ವಂದ್ವರೂಪಂ ಚೋದಿತಾಂ ತಥಾ
|| ೨೮ ||

ಭಿದ್ರಪ್ರತೀತಿಶ್ಚಾಯಾಯಾಂ ಪ್ರಾಗುಘೋಷಾನುಪಾಕ್ರುತಿಃ |
ಸ್ವರ್ಗಪ್ರತೀತಿದ್ಯುಕ್ತೇಷು ಸ್ವಪದಾನಾಮದರ್ಶನಮ್
|| ೨೯ ||

ಸ್ವಪ್ನೇ ಶ್ರೇತಪರಿಪ್ಲಂಗೆಃ ಖರಯಾನಂ ವಿಷಾದನಮ್ |
ಯಾಯಾನನ್ನಲದಮಾಲೇಕಸ್ತೆಲಾಭ್ಯಕ್ತೋ ದಿಗಂಬರಃ
|| ೩೦ ||

ಅನ್ಯಾನಿ ಚೇತ್ಕಂಠೂತಾನಿ ಸ್ವಪ್ನಜಾಗರಿತಾನಿ ಚ |
ಪತ್ಯನ್ ಮರಣಸಂತ್ರಸ್ತೋ ನಿದ್ರಾಂ ಲೇಭೇ ನ ಚಿಂತಯಾ
|| ೩೧ ||

ವೃಷ್ಣಾಯಾಂ ನಿಶಿ ಕೌರವ್ಯ ಸೂರ್ಯೋ ಚಾದ್ಯಃ ಸಮುತ್ಥಿತೇ |
ಕಾರಯಾಮಾಪ ವೈ ಕಂಠೋ ಮಲ್ಹತ್ತೇತಾಮಹೋತ್ಸವಮ್
|| ೩೨ ||

ಆನುಕೂಃ ಪುರುಷಾ ರಂಗಂ ತೂರ್ಯಭೇರ್ಯತ್ಪ ಜಙ್ಗರೇ |
ಮಂಜಾಶ್ಚಾಲಂಕೃತಾಃ ಸ್ವಗ್ನಿ ಪತಾಕಾಚೈಲತೋರಣೈಃ
|| ೩೩ ||

ವನ್ನು ನೋಡಿ ಮೈಮರೆತು ಹೋದರು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಆನೇಕರು
ಬಯಸುತ್ತಾ ಅವಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ದೇವತೆಗಳೂ
ಕಾತರರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆಕೆಯು ತನ್ನನ್ನು ಬಯಸದೇ ಇರುವ
ಭಗವಂತನನ್ನು ವರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನ ವಶಪಟ್ಟಳವನ್ನೇ ತನ್ನ ನಿವಾಸ
ಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಅಂತಹ ಪರುಷೋತ್ತಮನ ಶರೀರದ
ದಿವ್ಯ ಕಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಮಥುರೆಯ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆನಂದ
ತುಂದಿಲರಾದರು. || ೨೪ || ಬಲರಾಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ತಮ್ಮ ಸಂಗಡಿಗ
ರೊಂದಿಗೆ ಬಡದಿಗೆ ಬಂದು, ಕೈ-ಕಾಲು ತೊಳೆದು ಹಾಲಿನಿಂದ
ಮಾಡಿದ ಪಾಯಸ ಮುಂತಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಭುಂಜಿಸಿ,
ಕಂಠನು ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡಲಿರುವನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು
ಕೊಂಡು ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ ಆಲೇ ಕಳೆದರು. || ೨೫ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರು ಮಕ್ಕಳ ಆಟಕೆಯಂತೆ, ಯಾವ
ಶ್ರಮವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಮುರಿದುದನ್ನು ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನೂ
ಅವರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದುದನ್ನು ಕಂಠನು
ಕೇಳಿದನು. || ೨೬ || ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವನು ಬಹಳವಾಗಿ
ಗಾಬರಿಗೊಂಡನು. ಆ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಗೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ನಿದ್ರೆಯೇ
ಬರಲಿಲ್ಲ. ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಠನು ಮೃತ್ಯು
ಸೂಚಕವಾದ ಅನೇಕ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು. || ೨೭ || ಜಾಗ್ರ
ದವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಶರೀರದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ
ಕಂಡರೂ ತಲೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆರಳುಗಳೇ ಆದಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ
ಅಡ್ಡವಾಗದಿದ್ದರೂ ಸೂರ್ಯ-ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ದೀಪ ಹೀಗೆ ಎರಡೆರ
ಡಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. || ೨೮ || ತನ್ನ ನೆರಳಿನಲ್ಲೇ ರಂಧ್ರಗಳಿರು
ವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರೆ ಪ್ರಾಗುಘೋಷನಿಂದು
ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವೃಕ್ಷಗಳು ಸ್ವರ್ಗಮುಖವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು.
ನಡೆಯುವಾಗ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಗುರುತುಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. || ೨೯ ||
ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಠನು ಪ್ರೇತಗಳನ್ನು ತದ್ವಿಗ್ರಹವಂತೆ ಕಂಡನು.
ಕತ್ತೆಯನ್ನೇರಿ ಹೋಗುತ್ತಾ ಎಪ್ಪತಂದಂತೆ ಕಂಡನು. ಇಡೀ ಶರೀರಕ್ಕೆ
ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ದಾಸವಾಳ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನು
ಧರಿಸಿ ದಿಗಂಬರನಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡನು.
|| ೩೦ || ಸ್ವಪ್ನ ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಇಂತಹುದೇ ಅನೇಕ
ಅಪರಕುನಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಅತಿವ ಚಿಂತಿತ
ನಾಗಿ, ಮೃತ್ಯುವು ಸಮೀಪಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೆದರಿ ಅವನಿಗೆ ನಿದ್ರೆಯೇ
ಬರಲಿಲ್ಲ. || ೩೧ ||

ಶರೀಕ್ಷಣೇ | ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದು ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನು
ಪೂರ್ವಸಮುದ್ರದಿಂದ ಮೇಲೆರಿದಾಗ ಕಂಠನು ಮಲ್ಹತ್ತೇತಾ
ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದನು. || ೩೨ || ರಾಜಭಟರು
ರಂಗಮಂಟಪವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಭೇರಿ, ತುತ್ತೂರಿ,
ಠಕ್ಕೆ - ಮೃದಂಗ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳು ವೊಳಗೊಡಗಿದವು.
ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಕುಣತುಕೊಳ್ಳುವ ಮಂಚಗಳು, ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ
ಗೊಂದಲೂ, ಬಾವುಟಗೊಂದಲೂ, ಮೇಲ್ಮುಖಗೊಂದಲೂ, ತೋರಣ
ಗೊಂದಲೂ ಸಿಂಗರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. || ೩೩ ||

ತೇಷು ಪೌರಾ ಜಾನಪದಾ ಬ್ರಹ್ಮಕೃತ್ಪುರೋಗಮಾಃ |
ಯಥೋಪೋಷೋಷಂ ವಿವಿಶೂ ರಾಜಾನಶ್ಚ ಕೃತಾಸನಾಃ || ೩೪ ||

ಕಂಠಃ ಪರಿವೃತೋಽಮಾತ್ಯೈ ರಾಜಮಂಚ ಉಪಾವಿತತ್ |
ಮಂಡಲೇತ್ವಮಧ್ಯಸ್ಥೋ ಹೃದಯೇನ ವಿದೂಯತಾ || ೩೫ ||

ವಾದ್ಯಮಾನೇಷು ತೂರ್ಯೇಷು ಮಲ್ಲಕಾಲೋತ್ತರೇಷು ಚ |
ಮಲ್ಲಾಃ ಸ್ವಲಂಕೃತಾ ದೃಷ್ಟಾಃ ಸೋಪಾಧ್ಯಾಯಾಃ ಸಮಾವಿತನ್ || ೩೬ ||

ಚಾಣೂರೋ ಮುಷ್ಠಿಕಃ ಕೂಟಃ ಶಲಸ್ತೋಶಲ ಏವ ಚ |
ತ ಆಸೇದುದುಪಸ್ಥಾನಂ ಪಲ್ಲವಾದ್ಯಪ್ರಹರ್ಷಿತಾಃ || ೩೭ ||

ನಂದಗೋಪಾದಯೋ ಗೋಪಾ ಭೋಜರಾಜಸಮಾಹುತಾಃ |
ನಿವೇದಿತೋಪಾಯನಾಸ್ತೇ ಏಕಸ್ಥಿನ್ ಮಂಚ ಆವಿತನ್ || ೩೮ ||

ಆ ಮಂಚಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರೇ, ಮೊದಲಾದ ನಾಗರಿಕರೂ, ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳೂ, ಎಲ್ಲರೂ ಯಥಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರೂ ತಮ-ತಮಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಆಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. || ೩೪ || ಕಂಠರಾಜನು ಅಮಾತ್ಯರಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಮಂಡಲಿಕರ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ಅದರ ಆವನ ಮುನ್ನು ಅಪರಾಜನ ಗಳಿಂದಾಗಿ ತಳಮಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. || ೩೫ || ನಾನಾ ಒಗೆಯ ವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿರಲು, ಜಟ್ಟಿಗಳ ಕೈಚವ್ವಾಳೆಯ ಶಬ್ದಗಳೂ ಕೇಳಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಗರ್ವಿಷ್ಯರಾದ ಮಲ್ಲರು ಯಥೋಪವಿತನಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳೊಡನೆ ರಂಗದೃಶ್ಯಕ್ಕೆ ಇಳಿದರು. || ೩೬ || ಚಾಣೂರ, ಮುಷ್ಠಿ, ಕೂಟ, ಶಲ, ಶೋಶಲ ಮುಂತಾದ ಮುಖ್ಯ-ಮುಖ್ಯ ಜಟ್ಟಿಗಳು ವಾದ್ಯಗಳ ಸಮಧುರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತರು. || ೩೭ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭೋಜರಾಜನಿಂದ ಆಹ್ವಾನಿತರಾಗಿದ್ದ ನಂದಗೋಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಗೋಪಾಲಕರು ತಾವು ತಂದಿದ್ದ ಕವ-ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಂಠಕ್ಕೆ ಆರ್ಪಿಸಿ ಅವನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಒಂದು ಕಡೆ ಮಂಚವೊಂದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. || ೩೮ ||

ನಲವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೪೨ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಕುಮಾರವಿಲಾಸ ಮಹಾಕಾವ್ಯರಾಜೇ ಪಾರಮಹರ್ಯಾಸಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಕು ಸ್ತಂಭೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇಃ
ಮಲ್ಲರಂಗೋಪವರ್ಣನಂ ನಾಮ ದ್ವಿತ್ವಾಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೪೨ ||

ನಲವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕುವಲಯಾಪೀಡ ಆನೆಯ ಉದ್ಧಾರ - ರಂಗಮಂಟಪ ಪ್ರವೇಶ

ಶ್ರೀಕುಮಾರವಿಲಾಸ

ಅಥ ಕೃಷ್ಣಶ್ಚ ರಾಮಶ್ಚ ಕೃತಾಚೌ ಪರಂತಪ |
ಮಲ್ಲದುಂದುಭಿನಿಘೋಷಂ ಕ್ರುತ್ವಾದ್ರಷ್ಟುಮುಪೇಯತುಃ || ೧ ||

ರಂಗದ್ಧಾರಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತಸ್ಥಿನ್ ನಾಗಮವ್ಯತಿಹಮ್ |
ಅಪಶ್ಯತ್ಕುವಲಯಾಪೀಡಂ ಕೃಷ್ಣೋಽಂಬಷ್ಠ ಪ್ರಚೋದಿತಮ್ || ೨ ||

ಬದ್ಧಾಪರಿಕರಂ ಶೌರಿಃ ಸಮುಷ್ಯ ಕುಟಿರಾಲಕಾನ್ |
ಉವಾಚ ಹಸ್ತಿಪಂ ವಾಚಾ ಮೇಘನಾದಗಂಧೀರಯಾ || ೩ ||

ಅಂಬಷ್ಠಾಂಬಷ್ಠ ಮಾರ್ಗಂ ನೌ ದೇಹ್ಯಪಕ್ರಾಮ ಮಾಚರಮ್ |
ನೋ ಚೇತ್ ಸಕುಂಜರಂ ತ್ವಾದ್ಯ ನಯಾಮಿ ಯಮಸಾದನಮ್ || ೪ ||

ಶ್ರೀಕುಮಾರಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಶತ್ರುತವನಾದ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಒಳಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರಿಬ್ಬರೂ ಇದ್ದಾರೆ ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಮಲ್ಲರು ಮಾತಿನ ತೂರ್ವ ದುಂದುಭಿಗಳ ಘೋಷವನ್ನು ಕೇಳಿ ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ನೋಡಲು ಹೊರಟರು. || ೧ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರಂಗ ಭೂಮಿಯ ಮಹಾದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಮಾವುತನ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ಕುವಲಯಾಪೀಡ ಎಂಬ ಆನೆಯು ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು. || ೨ || ಆಗ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಡುಕಟ್ಟನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಿಗಿದು, ಗುಂಗುರು ಗುಂಗುರಾದ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಘಗಂಧೀರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಮಾವುತನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. || ೩ || ಎಲವೋ ಮಾವಟಗನೇ! ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಹೋಗಲು ದಾರಿ ಬಿಡು. ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅತ್ತೆಕಡೆ ಹೋಗಲು ಹೋಗು. ನೀನು ಆನೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ನಿಂತಿದ್ದರೆ ಆನೆಯೊಡನೆ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಯಮಸಾದನಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿಬಿಡುವೆನು. || ೪ ||

ನಿವಂ ನಿರ್ಭಕ್ತಿಗೋಪಯಾಃ ಕುಪಿತಃ ಕೋಪಿತಂ ಗಜಮ್ |
ಚೋದಯಾಮಾಸ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಕಾಲಾಂಶಕಯಮೋಪಮಮ್

|| ೫ ||

ಕರೀಂದ್ರಸ್ತಮಭಿದ್ರುತ್ಯ ಕರೇಣ ತರಹಾಗ್ರಹೀತ್ |
ಕರಾದ್ವಿಗಲಿತಃ ಸೋಽಮುಂ ನಿಹತ್ಯಾಂಶ್ರಪ್ತರೀಯತ

|| ೬ ||

ಸಂಕ್ರುದ್ವಸ್ತಮಚಕ್ಷಾಣೋ ಘ್ರಾಣದೃಷ್ಟಿಃ ಸ ಕೇತವಮ್ |
ಪರಾಮೃತಕೃತ್ಪರೇಣ ಸ ಪ್ರಸತ್ಯ ಎನಿರ್ಗತಃ

|| ೭ ||

ಪುಚ್ಛೇ ಪ್ರಗೃಹ್ಯಾತಿಬಲಂ ಧನುಷಃ ಪಂಚವಿಂಶತಿಮ್ |
ವಿಚಕರ್ಷ ಯಥಾ ನಾಗಂ ಸುಪರ್ಣ ಇವ ಲೀಲಯಾ

|| ೮ ||

ಸ ಪರ್ಯಾವರ್ತಮಾನೇನ ಸವ್ಯದಕ್ಷಿಣಗೋಪಚ್ಯುತಃ |
ಬಭ್ರಾಮ ಭ್ರಾಮ್ಯಮಾಣೇನ ಗೋವತ್ಸೇನೇವ ಬಾಲಕಃ

|| ೯ ||

ತೋಽಭಿಯುಖಮಭ್ಯೇಷ್ಯ ಪಾಣಿನಾಽಽಹತ್ಯ ವಾರಣಮ್ |
ಪ್ರಾದ್ರವನ್ ಪಾತಯಾಮಾಸ ಸ್ತೃತ್ಯಮಾಸುಃ ಪದೇ ಪದೇ

|| ೧೦ ||

ಸ ಧಾವನ್ ತ್ರೇಡಯಾ ಭೂಮೌ ಪತಿತ್ವಾ ಸಹಸೋತ್ತಿತಃ |
ತಂ ಮತ್ಕಾ ಪತಿಕಂ ಕ್ರುದ್ಧೋ ದಂಶಾಭ್ಯಾಂ ಸೋಽಹಸತ್ಪ್ರತಿಮ್

|| ೧೧ ||

ಸ್ವನಿಕ್ರಮೇ ಪ್ರತಿಹತೇಕುಂಬರೇಂದ್ರೋಽತ್ಯಮರ್ಷಿತಃ |
ಚೋದ್ಯಮಾಸೋ ಮಹಾಮಾತ್ಯಃ ಕೃಷ್ಣಮಭ್ಯದ್ರವದ್ರುಷಾ

|| ೧೨ ||

ತಮಾಪತಂತಮಾಸಾದ್ಯ ಭಗವಾನ್ ಮಧುಸೂದನಃ |
ನಿಗೃಹ್ಯ ಪಾಣಿನಾ ಹಸ್ತಂ ಪಾತಯಾಮಾಸ ಭೂತಲೇ

|| ೧೩ ||

ಪತಿತಸ್ಯ ಪದಾಽಽಕ್ರಮ್ಯ ಮೃಗೇಂದ್ರ ಇವ ಲೀಲಯಾ |
ದಂತಮುತ್ಪಾಙ್ಯ ತೇನೇಭಂ ಹೃಪಾಂಶ್ಚಾಹನದ್ಧರಿಃ

|| ೧೪ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಾವಟಗನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಗದರಿಸಿದಾಗ ಅವನು ಕೋಪದಿಂದ ಕಿಡಿ-ಕಿಡಿಯಾದನು. ಅವನು ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಯಮನಂತಿದ್ದ ಕುವಲಯಾಪೀಡ ಆನೆಯನ್ನು ಅಂಕುಶದಿಂದ ತಿವಿದು ಕಿರಣಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದನು. || ೫ || ಕುವಲಯಾಪೀಡವು ನುಗ್ಗಿ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಭಗವಂತನು ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ನುಣುಚಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ಒಂದು ಎಟನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆದರೆ ಕಾಲುಗಳ ನಡುವೆ ಸೇರಿಕೊಂಡನು. || ೬ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತನ್ನದುರಿಗೆ ಕಾಣದೆ ಕುವಲಯಾಪೀಡವು ಕೋಪಗೊಂಡು, ವಾಸನೆಯಿಂದಲೇ ಅರಿತು ತನ್ನ ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪುನಃ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಭಗವಂತನು ತನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡನು. || ೭ || ಬಳಿಕ ಭಗವಂತನು ಆ ಮಹಾ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಆನೆಯ ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು-ಗರುಡನು ಸರ್ಪವನ್ನು ಎಳೆದೊಯ್ಯುವಂತೆ ಇವತ್ತೆಂದು ಮೂರು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸದೆ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. || ೮ || ಕೆರುವಿನ ಬಾಲಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆಡುವ ಹುಡುಗನಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆದರೆ ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಎಡಕ್ಕೂ ಬಲಕ್ಕೂ ಎಳೆದಾಡುತ್ತಾ, ತಿರುಗುತ್ತಾ ಆಟವಾಡತೊಡಗಿದನು. ಅದು ಎಡಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಮುಂದಾದಾಗ ಅವನು ಬಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾ, ಬಲಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಯಲು ಹೋದಾಗ ಎಡಕ್ಕೂ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. || ೯ || ಅನಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಜೋರಾಗಿ ಗುದ್ದಿದನು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಬೀಳಿಸಲೆಂದೇ ಅದು ಈಗಲೇ ಆಗಲೋ ಮುಟ್ಟಬಿಡುವುದೋ ಎಂಬಂತೆ ಓಡತೊಡಗಿದನು. ಒಮ್ಮೆ ಜೋರಾಗಿ ಓಡುತ್ತಾ ಗಟ್ಟನೆ ನಿಂತು ಬಿಡುವನು. ಆನೆಯು ಇನ್ನೇನೋ ಹಿಡಿದು ಬಿಡುವುದೋ ಎಂದಾಗ ದೂರಕ್ಕೆ ಓಡಿದನು. || ೧೦ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಓಡುತ್ತಾ-ಓಡುತ್ತಾ ಒಮ್ಮೆ ಲೀಲೆಯಿಂದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವನಂತೆ ನಟಿಸಿದನು ಹಾಗೂ ತಕ್ಷಣ ಎದ್ದು ಓಡುವನು. ಆಗ || ಕುವಲಯಾಪೀಡವು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕಿರಣಿಸುತ್ತಾ, ಕೃಷ್ಣನು ಬಿದ್ದಿರುವ ನೆಂದು ತಿಳಿದು ಜೋರಾಗಿ ತನ್ನ ದಂಶಗಳಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ತಿವಿಯಿತು. || ೧೧ || ಆದರೆ ಆನೆಯ ಅಕ್ರಮಣವು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಆಗ ಅದು ಇನ್ನೂ ಕಿರಣಿತು. ಮಾವಟಗನು ಅಂಕುಶದಿಂದ ತಿವಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಕ್ರೋಧಗೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಮುಗಿದುಬಿಟ್ಟ. || ೧೨ || ಭಗವಾನ್ ಮಧುಸೂದನನು ಆನೆಯು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅದರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ಅದರ ಸೊಂಡಿಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೆಂದ ಮೇಲೆ ಕೆಡವಿದನು. || ೧೩ || ಅದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿದೊಡನೆಯೇ ಭಗವಂತನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಸಿಂಹದಂತೆ ಆನೆಯನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ತುಳಿದು ಅದರ ದಂತಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಆ ದಂತದಿಂದಲೇ ಆ ಆನೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾವುತನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. || ೧೪ ||

ಮೃತಕಂ ದ್ವಿಪ್ರಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ದಂತಪಾಣಿಃ ಸಮಾವಿಶತ್ |
ಅಂಶಸ್ತಸ್ತವಿಷಾಣೋಽಸೃಜ್ಯದಬಿಂದುಭಿರಂಕಿತಃ |
ವಿರೂಢಾಶ್ವೇದಕನಿಕಾವದನಾಂಬುರುಹೋಃ ಬಭೌ || ೧೫ ||

ವೃತೌ ಗೋಪೈಃ ಕಟಿಪಯೈರ್ಬಲದೇವಜನಾರ್ದನೌ |
ರಂಗಂ ವಿವಿಶತು ರಾಜನ್ ಗಜದಂತವರಾಯುಧೌ || ೧೬ ||

ಮಲ್ಲಾಸಾಮತನಿಸ್ತೃಣಾಂ ನರವರಃ
ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಸ್ವರೋ ಮೂರ್ತಿಮಾನ್
ಗೋಪಾಸಾಂ ಸ್ವನೋಽಸತಾಂ ಕ್ಷಿತಿಭುಜಾಂ
ಶಾಸ್ತ್ರಾ ಸ್ತುತಿಶ್ರೇಃ ತಿರುಃ |
ಮೃತ್ಯುಭೋಜಪತೇರ್ವಿರಾಡವಿದುಷಾಂ
ತತ್ತ್ವಂ ಪರಂ ಯೋಗಿನಾಂ
ವೃಷ್ಟೀನಾಂ ಪರದೇವತೇತಿ ವಿದಿತೋಃ
ರಂಗಂ ಗತಃ ಸಾಗ್ರಜಃ || ೧೭ ||

ಹತಂ ಕುವಲಯಾಪೀಡಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಾವಪಿ ದುರ್ಜಯೌ |
ಕಂಯೋ ಮನಸ್ತ್ವಪಿ ತದಾ ಭೃತಮುದ್ವಿಘಿಜೇ ನೃಪ || ೧೮ ||

ತೌ ರೇಜತು ರಂಗಗತೌ ಮಹಾಭುಜೌ
ವಿಚಿತ್ರವೇಷಾಭರಣಾಶ್ರಗಂಬರೌ |
ಯಥಾ ನಟಾವೃತ್ತಮವೇಷಧಾರಿಣೌ
ಮನಃ ಕ್ಷಿಪಂತೌ ಪ್ರಭಯಾ ನಿರೀಕ್ಷತಾಮ್ || ೧೯ ||

ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ತಾವೃತ್ತಮಪೂರುಷೌ ಜನಾ
ಮಂಚಸ್ಥಿತಾ ನಾಗರರಾಷ್ಟ್ರಕಾ ನೃಪ |
ಪ್ರಹರ್ಷವೇಗೋತ್ಕಲಿತೇಕ್ಷಣಾನನಾಃ
ಪಪುರ್ನ್ ತೃಪ್ತಾ ನಯನ್ನೈಸ್ತದಾನನಮ್ || ೨೦ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಬಳಿಕ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸತ್ತುಹೋದ
ಆನೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಅದರ ದಂತವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ರಂಗಮಂಟಪವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಆ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆನೆಯ ದಂತವನ್ನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ
ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನ ಶರೀರವು ಮದೋದಕದ ಮತ್ತು ರಕ್ತದ
ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಸುಶೋಭಿತವಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮುಖಾರ
ವಿಂದವು ಮತ್ತಿನಂತಹ ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತ
ವಾಗಿತ್ತು. || ೧೫ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು
ಬಲರಾಮರಿಬ್ಬರ ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕುವಲಯಾಪೀಡದ ದೊಡ್ಡ
ದೊಡ್ಡದಾದ ದಂತಗಳು ಶಸ್ತ್ರಗಳಂತೆ ಸುಶೋಭಿತವಾಗಿದ್ದವು.
ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲವು ಗೋಪಬಾಲಕರು ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಡೆದು
ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅವರು ರಂಗಭೂಮಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿದರು.
|| ೧೬ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ರಂಗಭೂಮಿ
ವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ಅವರು - ಜಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಸಿಡಲಿನ ಸ್ವರೂಪ
ದಿಂದಲೂ, ಸಾಧಾರಣ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ನರಶ್ರೇಷ್ಠನಂತೆಯೂ,
ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮೂರ್ತಿವತ್ ಮನ್ಮಥನಂತೆಯೂ, ಗೋಪಾಲಕರಿಗೆ
ಸ್ವಜನನಂತೆಯೂ, ದುಷ್ಪರಾಜರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಕನಂತೆಯೂ, ತಂದೆ
ತಾಯಿಯರಂದಿದ್ದವರಿಗೆ ಮಗನಂತೆಯೂ, ಕಂಸನಿಗೆ ಮೃತ್ಯು
ವಿನಂತೆಯೂ, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ವಿರಾಟಪುರುಷನಾಗಿಯೂ,
ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಪರತತ್ತ್ವವಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತಶಿರೋಮಣಿಗಳಾದ
ವೃಷ್ಟಿಪಂಥೀಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೇವರಂತೆಯೂ ಕಂಡುಬಂದರು.
(ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಭಾವಕೃತಸಾರ ಕ್ರಮವಾಗಿ ರೌದ್ರ,
ಅದ್ಭುತ, ಶೃಂಗಾರ, ಹಾಸ್ಯ, ವೀರ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಭಯಾನಕ, ಬೀಭತ್ಸ
ಶಾಂತ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮಭಕ್ತಿ ರಸಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು.) || ೧೭ ||
ರಾಜೇಂದ್ರ! ಕಂಸನಾದರೋ ಅತ್ಯಂತ ವೀರನೂ, ಧೀರನೂ
ಅಗಿದ್ದರೂ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಕುವಲಯಾಪೀಡವನ್ನು ಕೊಂದುದನ್ನು
ನೋಡಿದಾಗ, ಇವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟರವಾಗಿದೆ
ಎಂಬುದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಬಹಳವಾಗಿ
ಗಾಬರಿಗೊಂಡನು. || ೧೮ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರು ದೀರ್ಘ
ಬಾಹುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಪುಷ್ಪಗಳ ಹಾರಗಳಿಂದ, ಮೃತ್ ಅಭೂಷಣ
ಗಳಿಂದ ಅವರ ವೇಷವು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಉತ್ತಮವಾದ ವೇಷ
ವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಇಬ್ಬರು ನಟರು ಅಭಿನಯಿಸಲು ಬಂದಿರುವುದೇ
ಎಂದೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನೋಡುಗರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅವರಲ್ಲೇ ಸೆಟ್ಟು
ಜಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಅವರ
ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ರಂಗಭೂಮಿ
ದಲ್ಲಿ ಶೋಭಾಯಮಾನರಾದರು. || ೧೯ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ!
ಮಂಚಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಥುರೆಯ ನಾಗರಿಕರೂ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಜನ
ಸಮುದಾಯವೂ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರನ್ನು
ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಹರ್ಷೋತ್ಕರ್ಷದಿಂದಾಗಿ ಅವರ
ಮುಖಗಳೂ, ಕಣ್ಣುಗಳೂ, ಕಮಲದಂತೆ ಅರಳಿದವು. ಮಂಜು
ಳಂತಿದ್ದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರ ಮುಖಮಥುವನ್ನು
ಕುಡಿದಷ್ಟೂ ಅವರಿಗೆ ಶೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. || ೨೦ ||

ಪ್ರಿಯಂ ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರಕುರ್ವಂತ್ಯಃ ಶ್ರೇಯೋ ವಿಂದಂತಿ ವೈ ಪ್ರಜಾಃ |
ಮನಸಾ ಕರ್ಮಣಾ ವಾಚಾ ವಿಪರಿಣಮಯೋಽನ್ಯಥಾ || ೩೩ ||

ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಮುದಿತಾ ಗೋಪಾ ವತ್ಸಪಾಲಾ ಯಥಾ ಸ್ತುತಮ್ |
ವನೇಷು ಮಲ್ಲಯುದ್ಧೇನ ಕ್ರೀಡಂತಶ್ಚಾರಯಂತಿ ಗಾಃ || ೩೪ ||

ಶ್ರುದ್ಧಾಙ್ಗಾಃ ಪ್ರಿಯಂ ಯೂಯಿಂ ವಯಂ ಚ ಕರವಾಮ ಹೇ |
ಭೂತಾನಿ ನಃ ಪ್ರಸೀದಂತಿ ಸರ್ವಭೂತಮಯೋ ನೃಪಾಃ || ೩೫ ||

ತನ್ನಿಶಮ್ಯಾಬ್ರವೀತ್ ಕೃಷ್ಣೋ ದೇಶಕಾಲೋಚಿತಂ ವಚಃ |
ನಿಮುದ್ಧಮಾತ್ಮನೋಽಭೀಷ್ಟು ಮನ್ಯಮಾನ್ಯೋಽಭಿನಂದ್ಯ ಚ || ೩೬ ||

ಪ್ರಜಾ ಭೋಜಪತೇರಸ್ಯ ವಯಂ ಚಾಪಿ ವನೇಚರಾಃ |
ಕರವಾಮ ಪ್ರಿಯಂ ನಿತ್ಯಂ ತನ್ನಃ ಪರಮನುಗ್ರಹಾಃ || ೩೭ ||

ಬಾಲಾ ವಯಂ ತುಲ್ಯಬಲೈಃ ಕ್ರೀಡಿಷ್ಯಾಮೋ ಯಥೋಚಿತಮ್ |
ಭವೇನ್ನಯುದ್ಧಂ ಮಾಧರ್ಮಃ ಸ್ತುತೇನ್ಮಲ್ಲ ಸಭಾಸದಃ || ೩೮ ||

ಚಾಣೂರ ಉವಾಚ

ನ ಬಾಲೋ ನ ಕಿಶೋರಸ್ತ್ವಂ ಬಲಶ್ಚ ಬಲಿನಾಂ ವರಃ |
ಲೀಲಯೇಭೋ ಹತೋ ಯೇನ ಸಹಸ್ರದ್ವಿಪಸತ್ತ ಭೃತ್ || ೩೯ ||

ಶ್ರುದ್ಧಾಙ್ಗಾಃ ಬಲಿಭರ್ಯೋದ್ಧವ್ಯಂ ನಾನಯೋಽತ್ರ ವೈ |
ಮಯಿ ವಿಕ್ರಮ ವಾರ್ಷ್ಣೇಯ ಬಲೇನ ಸಹ ಮುಷ್ಕಃ || ೪೦ ||

ನೋಡಿರಪ್ತಾ! ಮನ, ವಚನ, ಕರ್ಮದಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಪ್ರಜೆಗಳು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ರಾಜನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯುವರು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. || ೩೩ || ಹಸುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವ ಗೊಲ್ಲರು ದಿನಾಲೂ ಆನಂದದಿಂದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕುಸ್ತಿಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾ ಹಸುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲರು. || ೩೪ || ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ, ನಾವು-ನೀವು ಸೇರಿ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಕುಸ್ತಿಯನ್ನಾಡುವಾ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುವರು. ಏಕೆಂದರೆ, ರಾಜನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಯ ಪ್ರತೀಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. || ೩೫ ||

ಪರಿಚ್ಛತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಕ್ರಿಷ್ಣಜ್ಞಾನಾದರೋ ಇವರೊಂದಿಗೆ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧವನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಚಾಣೂರನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಾ ದೇಶ-ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಇಂತೆಂದನು. || ೩೬ || ಎಲೈ ಚಾಣೂರನೇ! ನಾವೂ ಕೂಡ ಈ ಭೋಜರಾಜ ಕಂಠನ ವನವಾಸಿ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಿ ಇದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಇವನನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಮಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸೂ ಇದೆ. || ೩೭ || ಆದರೆ ಚಾಣೂರನೇ! ನಾವುಗಳು ಇನ್ನೂ ಬಾಲಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಸಮಾನರಾದ ಬಲವುಳ್ಳ ಬಾಲಕರೊಂದಿಗೆ ಕುಸ್ತಿಯಾಡುವೆವು. ಕುಸ್ತಿಯು ಸಮಾನ ಬಲಿಷ್ಠರೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ನೋಡುವ ಸಭಾಸದರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಪಾಪವು ತಟ್ಟಲಾರದು. || ೩೮ ||

ಚಾಣೂರನು ಹೇಳಿದನು - ಅಯ್ಯಾ! ನೀನು ಮತ್ತು ಈ ಬಲರಾಮನು ಬಾಲಕರೂ ಅಲ್ಲ, ಕಿಶೋರರೂ ಅಲ್ಲ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಬಲಿಷ್ಠರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿರುವಿರಿ. ನೀವು ಇದೀಗಲೇ ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳ ಬಲವುಳ್ಳ ಕುವಲಯಾಪೀಡವನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಕೊಂದು ಹಾಕಿರುವಿರಿ. || ೩೯ || ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನಮ್ಮಂತಹ ಬಲಿಷ್ಠರೊಂದಿಗೆ ಕಾದಾಡಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯದ ಯಾವ ಮಾತೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಕೃಷ್ಣನೇ! ನೀನು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಬೇಕು. ಬಲರಾಮನು ಮುಷ್ಕನೊಂದಿಗೆ ಕಾದಾಡಲಿ. || ೪೦ ||

ನಲವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೪೩ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಕಮ ಸ್ತಂಭೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಕುವಲಯಾಪೀಡವಧೋ ನಾಮ ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೪೩ ||

ಪಿಬಂತ ಇವ ಚಕ್ಷುರ್ಭಾಂ ಲಿಹಂತ ಇವ ಚಿಹ್ವಯಾ |
ಜಿಘ್ರಂತ ಇವ ನಾಸಾಭಾಂ ಶಿಷ್ಯಂತ ಇವ ಬಾಹುಭಿಃ || ೨೦ ||

ಊಚುಃ ಪದ್ವರಂ ತೇ ವೈ ಯಥಾದೃಷ್ಟು ಯಥಾಕ್ರಮಾ |
ತದ್ರೂಪಗುಣಮಾಧುರ್ಯಪ್ರಾಗಲ್ಬ್ಯಸ್ಮಾರಿತಾ ಇವ || ೨೧ ||

ಏತೌ ಭಗವತಃ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವರೇರ್ನಾರಾಯಣಸ್ಯ ಹಿ |
ಅವತೀರ್ಣಾವಿಹಾಂತೇನ ವಸುದೇವಸ್ಯ ವೇಶ್ವನಿ || ೨೨ ||

ಏಷ ವೈ ಕಿಲ ದೇವಶ್ಚಾಂ ಜಾತೋ ನೀತಶ್ಚ ಗೋಕುಲಮ್ |
ಕಾಲಮೇತಂ ವಸನ್ ಗೂಢೋ ವಸ್ಯಥೇ ನಂದವೇಶ್ವನಿ || ೨೩ ||

ಪೂತನಾನೇನ ನೀತಾಂತಂ ಚಕ್ರವಾತಶ್ಚ ದಾನವಃ |
ಅರ್ಜುನೌ ಗುಹ್ಯಕಃ ಕೇಶೀ ಧೇನುಕೋಽನ್ಯೇ ಚ ತದ್ವಿಧಾಃ || ೨೪ ||

ಗಾವಃ ಸಪಾಲಾ ಏತೇನ ದಾವಾಗ್ನೇಃ ಪರಿಮೋಚಿತಾಃ |
ಕಾಲಿಯೋ ದಮಿತಃ ಸರ್ಪ ಇಂದ್ರಶ್ಚ ವಿಮದಃ ಕೃತಃ || ೨೫ ||

ಸಪ್ತಾಹಮೇಕಹಸ್ತೇನ ಧೃತೋಽದ್ರಿಪ್ರವರೋಽಮುನಾ |
ವರ್ಷವಾತಾಶನಿಭೃಶ್ಚ ಪರಿತ್ರಾತಂ ಚ ಗೋಕುಲಮ್ || ೨೬ ||

ಗೋಪ್ಯೋಽಸ್ಯ ನಿತ್ಯಮುದಿತಹಸಿತಪ್ರೇಕ್ಷಣಂ ಮುಖಮ್ |
ಪಶ್ಯಂತ್ಯೋ ವಿವಿಧಾಂಸ್ತಾಪಾಂಸ್ತರಂತಿ ಸ್ವಾಶ್ರಮಂ ಮುದಾ || ೨೭ ||

ವದಂತ್ಯನೇನ ವಂಕೋಽಯಂ ಯದೋಃ ಸುಬಹುವಿಶ್ರುತಃ |
ತ್ರಿಯಂ ಯಶೋ ಮಹತ್ತ್ವಂ ಚ ಲಪ್ಸತೇ ಪರಿರಕ್ಷಿತಃ || ೨೮ ||

ಅಯಂ ಚಾಸ್ಯಾಗ್ರಜಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಮಃ ಕಮಲಲೋಚನಃ |
ಪ್ರಲಂಬೋ ನಿಹತೋ ಯೇನ ವತ್ಸೋ ಯೇ ಬಕಾದಯಃ || ೨೯ ||

ಜನೇಷ್ಟೇವಂ ಬ್ರುವಾಣೇಷು ತೂರ್ಯೇಷು ನಿನದಾತು ಚ |
ಕೃಷ್ಣರಾಮೌ ಸಮಾಭಾಷ್ಯ ಚಾಣೂರೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ || ೩೦ ||

ಹೇ ನಂದೂನೋ ಹೇ ರಾಮ ಭವಂತೌ ವೀರಸ್ಮತೌ |
ನಿಯುದ್ಧಕುಶಲೌ ಶ್ರುತ್ವಾರಾಜ್ಞಾಽಽಹೂತೌ ದಿದೃಕ್ಷುಣಾ || ೩೧ ||

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೇ ಕುಡಿದುಬಿಡುವರೋ, ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ನೆಕ್ಕುತ್ತಿರುವರೋ, ಮೂಗಿನಿಂದ ಮೂಸುತ್ತಿರುವರೋ, ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವರೋ ಎಂದೆ ನುಡುತ್ತಿತ್ತು. || ೨೦ || ಅವರ ಸೌಂದರ್ಯ, ಗುಣ, ಮಾಧುರ್ಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ಭಯತೆಯಿಂದ ದರ್ಶಕರಿಗೆ ಅವರ ಲೀಲೆಗಳು ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂದವು ಹಾಗೂ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಕೇಳಿದ-ನೋಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. || ೨೧ || ಒಬ್ಬನು ಹೇಳಿದನು - ಗೆಳೆಯರೇ! ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನ ಅಂಶರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಸುದೇವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಸಿರುವರು. || ೨೨ || ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಬೆರಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ತೋರುತ್ತಾ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಈ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ದೇವಕಿದೇವಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆಯೇ ವಸುದೇವನು ಇವನನ್ನು ನಂದಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟು ದಿವ್ಯಗಳವರೆಗೆ ಇವನು ಅಡಗಿದ್ದು ನಂದಗೋಷನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿರುವನು. || ೨೩ || ಪೂತನೆ, ತೃಣಾವರ್ತ, ಶಂಖಚೂಡ, ಕೇಶಿ ಮತ್ತು ಧೇನುಕ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಹಾಗೂ ಇತರ ದುಷ್ಟರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ವಧಿಸಿದುದೂ, ಯಮ ಉರ್ಜುನರ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದುದೂ ಇವನೇ. || ೨೪ || ಗೋವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಗೋಪಬಾಲಕರನ್ನು ದಾವಾನಲದ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಇವನೇ ಕಾಪಾಡಿದ್ದನು. ಕಾಲಿಯ ಸರ್ಪವನ್ನು ದಮನ ಮಾಡಿ, ಇಂದ್ರನ ಗರ್ವವನ್ನು ಮುರಿದವನೂ ಇವನೇ. || ೨೫ || ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಹೇಳಿದನು - ಏಳು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಒಂದೇ ಕೈಯ್ಯಿಮೇಲೆ ಗಿರಿರಾಜ ಗೋವರ್ಧನವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು, ಬಿರುಗಾಳಿ, ಮಳೆ, ಸಿಡಿಲುಗಳಿಂದ ಗೋಕುಲದ ಜನರನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದವನು ಇವನೇ. || ೨೬ || ವ್ರಜದ ಗೋಪಿಯರು ಇವನ ಮಂದ ಮಧುರ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ, ಕುಡಿನೋಟದಿಂದ, ಸದಾಕಾಲ ಏಕರಸವಾಗಿರುವ ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖಾರವಿಂದದ ದರ್ಶನದಿಂದ ಆನಂದಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಸುಲಭವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ತಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೨೭ || ಇವನು ಯದು ವಂಶವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವನೆಂದು, ಈ ವಿಶ್ವಾತವಾದ ವಂಶವು ಇವನಿಂದ ಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು, ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ, ಗೌರವವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದೂ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. || ೨೮ || ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಹೇಳಿದನು - ಈ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವವನು ಇವನನ್ನೆಲ್ಲನಾದ ಕಮಲನಯನ ಬಲರಾಮದೇವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನೇ ಪ್ರಲಂಬಾಸುರ, ವತ್ಸಾಸುರ, ಬಕಾಸುರ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಕೊಂದಿರುವನೆಂದು ಯಾರದೋ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. || ೨೯ ||

ದರ್ಶಕರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ರಂಗಕ್ಷುಧದಲ್ಲಿ ತುತ್ತೂರಿ, ಭೇರಿಗಳೂ ಮೊಳಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಚಾಣೂರನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರನ್ನು ಸಂಭೋಧಿಸುತ್ತಾ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. || ೩೦ || ನಂದನಂದನರಾದ ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರೇ! ನೀವಿಬ್ಬರೂ ವೀರರಿಗೆ ಆದರಣೀಯರಾಗಿರುವಿರಿ. ನೀವುಗಳು ಕುಸ್ತಿಯಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿಪುಣರಾಗಿರುವಿರೆಂದು ಕೇಳಿ ನಿಮ್ಮ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಮ್ಮ ರಾಜನಾದ ಕಂಠನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಸಿರುವನು. || ೩೧ ||

ನಲವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಚಾಣೂರ, ಮುಷ್ಠಿಕ ಮುಂತಾದ ಮಲ್ಲರ ಹಾಗೂ ಕಂಸನ ವಧೆ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಏವಂ ಚರ್ಚಿತಕಂಕಯೋ ಭಗವಾನ್ ಮಥುರೂದನಃ |
ಆಸಸಾದಾಥ ಚಾಣೂರಂ ಮುಷ್ಠಿಕಂ ರೋಹಿಣೀಕುತಃ |

|| ೧ ||

ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಹಸ್ತಯೋರ್ಬದ್ಧ್ವಾ ಪದ್ಮಾಮೇವ ಚ ಪಾದಯೋಃ |
ವಿಚಕರ್ಷತುರನ್ಯೋನ್ಯಂ ಪ್ರಸಜ್ಯ ವಿಜಗೀಷಯಾ |

|| ೨ ||

ಅರಕ್ಷೀ ದ್ವೇ ಅರಕ್ಷಿಭ್ಯಾಂ ಚಾನುಭ್ಯಾಂ ಚೈವ ಜಾನುನೀ |
ಶಿರಃ ಶೀರ್ಷ್ಣೋರಸೋರಸ್ತಾವನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಜಘ್ನತುಃ |

|| ೩ ||

ಪರಿಭ್ರಾಮಣವಿಕ್ವೇಪಪರಿರಂಭಾವಪಾತನೈಃ |
ಉತ್ಸರ್ಪಣಾಪಸರ್ಪಣೈಶ್ಚಾನ್ಯೋನ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯರುಂಧತಾಮ್ |

|| ೪ ||

ಉತ್ಥಾಪನೈರುನ್ನಯನೈಶ್ಚಾಲ್ಪನೈಃ ಸ್ಥಾಪನೈರಪಿ |
ಪರಸ್ಪರಂ ಜಗೀಷಂಕಾವಪಾತಕ್ರತುರಾತ್ಮನಃ |

|| ೫ ||

ತದ್ಬಲಾಬಲವದ್ಯದ್ಧಂ ಸಮೇತಾಃ ಸರ್ವಯೋಷಿತಃ |
ಊಚುಃ ಪರಸ್ಪರಂ ರಾಜನ್ ಸಾನುಕಂಪಾ ವರೂಢತಃ |

|| ೬ ||

ಮಹಾನಯಂ ಬಹಾಧರ್ಮಂ ವಿಷಾಂ ರಾಜಾಭ್ಯಾಸದಾಮ್ |
ಯೇ ಬಲಾಬಲವದ್ಯದ್ಧಂ ರಾಜ್ಞೋಽನ್ವಿಚ್ಛ್ರಿತಿ ಪತ್ಯತಃ |

|| ೭ ||

ಕ್ವ ವಜ್ರಸಾರಸರ್ವಾಂಗೈ ಮಲ್ಲಾ ಶೈಲೇಂದ್ರಸನ್ನಿಭಾ |
ಕ್ವ ವಿಹತಿಸುಕುಮಾರಾಂಗೈ ಕಿಶೋರೈ ನಾಪ್ತಯೌವನಾ |

|| ೮ ||

ಶ್ರೀಕುಕುತಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ !
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಚಾಣೂರನೇ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು
ಸಂಹರಿಸಲು ನಿಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಚಾಣೂರನೊಡನೆಯೂ ಬಲರಾಮನು ಮುಷ್ಠಿನೊಡನೆಯೂ
ಮಲ್ಲಯುದ್ಧವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. || ೧ || ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬ
ರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ಫಲದಿಂದ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಒಬ್ಬರ ಕೈಯನ್ನು
ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತೊಡರುಗಾಲು ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡು
ಅಲ್ಲಿಂದಿಲ್ಲಿಗೂ, ಇಲ್ಲಿಂದಿಲ್ಲಿಗೂ ಎಳೆದಾಡಿದರು. || ೨ || ಅವರು
ಕೈಯಿಂದ ಕೈಯನ್ನೂ, ಮೊಣಕಾಲಿನಿಂದ ಮೊಣಕಾಲನ್ನೂ, ತಲೆ
ಯಿಂದ ತಲೆಯನ್ನೂ, ಉದ್ಧವ ಎದೆಯಿಂದ ಎದೆಯನ್ನು ಪರಸ್ಪರ
ಪ್ರಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. || ೩ || ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿ
ಸುತ್ತಾ ಎದುರಾಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಗರ-ಗರನೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ
ದೂರಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತೋಳಿನ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಅಮುಕು
ತ್ತಿದ್ದರು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬೀಳಿಸಿ ಉರುಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವೇಗದಿಂದ
ಮುನ್ನುಗ್ಗಿಬಂದು ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು.
ಸಮಯವರಿತು ಹಿಂದಕ್ಕೂ ಸರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದವನ
ಕೈ-ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ದರದರನೆ ಎಳೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
ಮುದುರಿ ಮತ್ತೆಗಟ್ಟಿ ಎತ್ತಿ ಹಾಕುವರು. ಹೆಕ್ಕತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ತೊಳ
ವಿಟ್ಟು ಬಿಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎದುರಾಳಿಯು ಹಾಕಿದ ಪಟ್ಟುಗಳಿಂದ
ಬಿಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ವಿಜಯಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾದ
ಅವರು ಸೆಣಸಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೪-೫ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! || ಮಲ್ಲಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಲು ಹಲವಾರು
ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಬಂದಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಜಟ್ಟಿಗಳೊಡನೆ ಬಾಲಕ
ರಾದ ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರು ಸೆಣಸಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅವರು ನೋಡಿದರು.
ಅವರ ಅನುಕಂಪವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರ
ಮೇಲಿತ್ತು. ಗುಂಪು-ಗುಂಪಾಗಿ ಸೇರಿ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿ
ಕೊಂಡರು. || ೬ || ನೋಡಿ, ಇಲ್ಲಿ ಕಂಸರಾಜನ ಸುಭಾಸದರು
ದೊಡ್ಡ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜನ
ಎದುರಿನಲ್ಲೇ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಜಟ್ಟಿಗಳಿಗೂ, ನಿರ್ಬಲರಾದ
ಬಾಲಕರಿಗೂ ಕಾಳಗವಾಗುವುದನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಲ್ಲ |
ಇದು ಎಂತಹ ಪೇದದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ ? || ೭ || ಗೆಳತಿಯರೇ |
ಈ ಜಟ್ಟಿಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಗಾಂಗಗಳು ವಜ್ರದಂತೆ ಕಠೋರ
ವಾಗಿವೆ. ನೋಡಲು ಇವರು ಪರ್ವತಗಳಂತೆಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರು ಇನ್ನೂ ಯೌವನಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರು
ವುದಿಲ್ಲ. ಕಿಶೋರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಒಂದೊಂದು
ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಸುಕೋಮಲವಾಗಿವೆ. ಆ ಬಲಿಷ್ಠರಲ್ಲಿ ? ಈ
ಸುಕೋಮಲರಾದ ಬಾಲಕರಲ್ಲಿ ? || ೮ ||

ಧರ್ಮವ್ಯತಿಕ್ರಮೋ ಹ್ಯಸ್ಯ ಸಮಾಜಸ್ಯ ಧ್ರುವಂ ಭವೇತ್ |
ಯತ್ರಾಧರ್ಮಃ ಸಮುತ್ಪತ್ತೇನ್ನ ಸ್ಥೇಯಂ ತತ್ರ ಕರ್ಹತಿತ್

|| ೯ ||

ನ ಸಭಾಂ ಪ್ರವಿಶೇತ್ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಸದ್ಭದೋಷಾನನುಸ್ಮರನ್ |
ಅಬ್ರುವನ್ಮಿಬ್ರುವನ್ನಜ್ಞೋ ನರಃ ಕಿಲೈಷಮಶ್ರುತೇ

|| ೧೦ ||

ವಲ್ಲಭಃ ಶತ್ರುಮುಖಃ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ವದನಾಂಬುಜಮ್ |
ವೀಕ್ಷ್ಯತಾಂ ಶ್ರಮವಾಯುರ್ಪ್ರಂ ಪದ್ಮಕೋಶಮಿವಾಂಬುಜಃ

|| ೧೧ ||

ಕಿಂ ನ ಪಶ್ಯತ ರಾಮಸ್ಯ ಮುಖಮಾತಾಮ್ರದೋಚನಮ್ |
ಮುಷ್ಕಕಂ ಪ್ರತಿ ಸಾಮರ್ಪ್ಯಂ ಜಾತುಸಂರಂಭಕೋಭಿತಮ್

|| ೧೨ ||

ಪುಣ್ಯಾ ಬತ ವ್ರಜಭುವೋ ಯದಯಂ ನೃಲಿಂಗ-

ಗೂಢಃ ಪುರಾಣಪುರುಷೋ ವನಸ್ಥಿಮಾಲ್ಯಃ |

ಗಾಃ ಪಾಲಯನ್ ಸಹುಲಃ ಕ್ಷಾಯಂಶ್ಚ ವೇಣುಂ

ವಿತ್ರೇಷಯಾಂಚತಿ ಗಿರಿತ್ರರಮಾರ್ಚಿತಾಂಘ್ರಿಃ || ೧೩ ||

ಗೋಪ್ಯಸ್ತಪಃ ಕಿಮಚರನ್ ಯದಮುಷ್ಯ ರೂಪಂ

ಲಾವಣ್ಯಸಾರಮಸಮೋರ್ಧ್ವಮನನ್ಯಸಿದ್ಧಮ್ |

ದೃಗ್ವಿಃ ಪಿಬಂತ್ಯನುಸವಾಭಿನವಂ ದುರಾಪ-

ಮೇಕಾಂತಧಾಮ ಯಶಃ ತ್ರಿಯ ಐಶ್ವರ್ಯ || ೧೪ ||

ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ, ನೋಡಿದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಧರ್ಮೋ
ಲ್ಲಂಘನೆಯ ಪಾಪ ತಟ್ಟುವುದು ಖಂಡಿತ. ಸಖಿಯರೇ! ಈಗ
ನಾವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗುವುದೇ ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅಧರ್ಮದ
ಪ್ರಧಾನತೆ ಇರುವಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಇರಬಾರದೆಂಬುದು ಶಾಸ್ತ್ರದ
ನಿಯಮವಾಗಿದೆ. || ೯ || ನೋಡಿ, ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದವರು
ಸಭಾಸದರ ದೋಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು-ತಿಳಿದು ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ
ಹೋಗಿ ಕುಳಿತಿರಬಾರದು ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ,
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಅವಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು, ಸುಮ್ಮನೆ
ಇರುವುದು, ಅಥವಾ ನಾನು ಬಲ್ಲವನಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು.
ಈ ಮೂರು ವಿಷಯಗಳು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ದೋಷಭಾಗಿಯಾಗಿ
ಸುತ್ತುವೆ. || ೧೦ || ಸಖಿಯರೇ! ಶತ್ರುವಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವ
ಕ್ಷೀಣೈಷ್ಣವ ಮುಖಕಮಲವನ್ನಾದರೂ ನೋಡಿರಿ. ಕಾಳಗದ ಆಯಾಸ
ದಿಂದಾಗಿ ತಾವರೆಯ ಎಲೆಯ ಮೇಲಿನ ನೀರಿನ ಬಿಂದುಗಳಂತೆ
ಬಿಮಿನ ಬಿಂದುಗಳು ಅವರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕಂಗೊಳಿ
ಸುತ್ತಿವೆ. || ೧೧ || ಸಖಿಯರೇ! ಬಲರಾಮನ ಮುಖವನ್ನಾದರೂ
ನೋಡುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ! ಮುಷ್ಕಕನ ಮೇಲಿನ ಕೋಪದಿಂದಾಗಿ
ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ತಾಮ್ರದಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿವೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವನ
ಹುಸಿನಗೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವನ ಮುಖವು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಭಾಯ
ಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. || ೧೨ || ಗೆಳತಿಯರೇ! ನಿಜವಾಗಿ
ಹೇಳುವುದಾದರೆ ವ್ರಜಭೂಮಿಯು ಪರಮಪವಿತ್ರವೂ, ಧನ್ಯ
ತಮವೂ ಆಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಪುರುಷೋತ್ತಮರು
ಮನುಷ್ಯ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಆಡಗಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಾನ್
ಶಂಕರ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೂ ಯಾರ ಚರಣಗಳನ್ನು
ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವರೋ ಆ ಪ್ರಭುವೇ ಅಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕಾಡು
ವೃಷ್ಟಿಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ
ಕೊಳಲನ್ನೂಡುತ್ತಾ ಹಸುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾ ಬಗೆ-ಬಗೆಯ
ಆಟಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾ ಆನಂದದಿಂದ ಎಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. || ೧೩ ||
ಸಖಿಯರೇ! ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ನಿತ್ಯನಿರಂತರವಾಗಿ
ಕ್ಷೀಣೈಷ್ಣವ ರೂಪವೆಂಬ ಮಧುವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವ ■
ಗೋಪಿಯರು ಎಂತಹ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೋ ತಿಳಿಯದು.
ಅವನ ರೂಪವೆಂಬುದು ಲಾವಣ್ಯದ ಸಾರವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ
ಅಥವಾ ಇದರ ಹೊರಗೆ ಯಾರ ರೂಪವೂ ಇವನಿಗೆ ಸಮಾನ
ವಾಗಲಾರದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಗಿದ್ದೀತು? ಅವನ ವಿಷ್ಣು
ರೂಪವು ಮಹಾಪರಣಗಳಿಂದಾಗಲೀ, ಅಂಗರಾಗಗಳಿಂದಾಗಲೀ
ಸಿದ್ಧವಾದುದಲ್ಲ, ಸ್ವಯಂ ಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಅಂತಹ ಚೇತೋ
ಹಾರಿಯಾದ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಎಂದಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಯೇ
ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇದು ಶ್ರುತಿಕ್ಷಣಪ್ರಾಪ್ತ ಸ್ವರೂಪ
ದಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ, ನಿತ್ಯ ನೂತನವಾಗಿದೆ. ಸಮಗ್ರ ಯಶ,
ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಐಶ್ವರ್ಯ ಇವುಗಳು ಇವನಲ್ಲ; ಅತ್ತಿತ
ವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇವನ ದರ್ಶನವಾದರೋ ಇತರರಿಗೆ
ದುರ್ಲಭವೇ ಆಗಿದೆ. ಗೋಪಿಯರ ಭಾಗ್ಯದಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ
ಸರ್ವದಾ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. || ೧೪ ||

ಯಾ ದೋಹನೇವಹನೇ ಮಥನೋಪಲೇಪ-

ಪ್ರೇಂಖೇಖಿನಾರ್ಭುರಿದಿಶೋಕ್ಷಮಾಜ್ಞಾಣಾಂ ।

ಗಾಯಂತಿ ಭೃನಮನುರಕ್ತಧಿಯೋಽಪ್ತುಕಂಕ್ಷೋ

ಧನ್ಯಾ ವ್ರಜಸ್ವಿಮ ಉರುಕ್ರಮಚಿತ್ತಯಾಣಾಃ ॥ ೧೫ ॥

ಪ್ರಾತಃಪ್ರಾಣಾದ್ಯಜತ ಆವಿಶತ್ಕ ಸಾಯಂ

ಗೋಭಿಃ ಸಮಂಕ್ಷಾಯಶೋಽಶ್ವ ನಿಶಮ್ಯ ವೇಣಾಮ್ ।

ನಿರ್ಗಮ್ಯ ತೋರ್ಗಮಬಲಾಃ ಪಥಿ ಭೂರಿಪುಣ್ಯಾಃ

ಪಶ್ಯಂತಿ ಸ್ತುತಮುಖಂ ಸದಯಾವಲೋಕಮ್ ॥ ೧೬ ॥

ಏವಂ ಪ್ರಭಾಷಮಾಣಾಸು ಸ್ವಪು ಯೋಗೇಶ್ವರೋ ಹರಿಃ ।

ಶತ್ರುಂ ಹಂತುಂ ಮನಶ್ಚಕ್ರೇ ಭಗವಾನ್ ಭರತಪ್ರಭ

॥ ೧೭ ॥

ಸಭಯಾಃ ಸ್ವಗಿರಃ ಕ್ರುತ್ವಾ ಪುತ್ರಸ್ತೇಹತುಚಾಽಽಪುರಾ ।

ಪಿತರಾವಸ್ಥಾಪ್ಯೇತಾಂ ಪುತ್ರಯೋರಬುಧೌ ಬಲಮ್

॥ ೧೮ ॥

ಕೈಸ್ತೈರ್ನಿರ್ಯುದ್ಧವಿಧಿಭಿರ್ನಿವೃತ್ತೇಶ್ಚುತೇತರಾ

ಯುಯುಧಾತೇ ಯಥಾಸ್ಕೋಽಶ್ವಂ ತಥೈವ ಬಲಮುಚ್ಯತೇ

॥ ೧೯ ॥

ಭಗವದ್ಗಾತ್ರನಿಶ್ವಾತೈರ್ವಜ್ರನಿಶ್ವೇಷನಿಶ್ಚುರೈಃ

ಚಾಣೂರೋ ಭಜ್ಯಮಾನಾಂಗೋ ಮುಹುರ್ಗ್ಗಾ ನಿಮವಾಪ ಹ

॥ ೨೦ ॥

ಸ ಶ್ವೇನವೇಗ ಉಚ್ಚತ್ಯ ಮುಷ್ಟೀಕೃತ್ಯ ಕರಾವುಭೌ ।

ಭಗವಂತಂ ವಾಸುದೇವಂ ಕ್ರುದ್ಧೋ ವಶಸ್ತುಬಾಧತ

॥ ೨೧ ॥

ಸಖಿಯರೇ! ವ್ರಜದ ಗೋಪಿಯರು ಎಂತಹ ಧನ್ಯರು! ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿಯೇ ಚಿತ್ತವು ನೆಟ್ಟುಕೊಂಡ ಕಾರಣ - ಹುಡುಗರನ್ನು ಕರೆಯುವಾಗ ಭತ್ತವನ್ನು ಕುಟ್ಟುವಾಗ, ಮೊಸರು ಕಡೆಯುವಾಗ, ಮನೆಯನ್ನು ಸಾರಿಸುವಾಗ, ತೊಟ್ಟಲನ್ನು ತೂಗುವಾಗ, ಅಳುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವಾಗ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೀರೆರೆಯುವಾಗ, ನೀರನ್ನು ಚುಮ್ಮುಕಿಸಿ ಗುಡಿಸುವಾಗ - ಹೀಗೆ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ಹೃತ್ಪಮಲದಲ್ಲಿ ನೆರೆಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಆನಂದಾಶ್ರುವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಅವನ ಲೀಲಾ ಗುಣಗಳನ್ನು ಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮೈಮರೆಯುವರು. ॥ ೧೫ ॥ ಸಖಿಯರೇ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಹುಡುಗರನ್ನು ಕೂಡದು ಕೊಂಡು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ, ಸಾಯಂಕಾಲ ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರು ಗುವಾಗ ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮುರಳಿಯು ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಮೈಮರೆಯುವ ಗೋಪಿ ಯರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮುರಳೇಧರನ ಕಿರುನಗೆಯನ್ನೂ ಕುಡಿನೋಟವನ್ನೂ ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೀದಿಗೆ ಓಡುಬಿಡುವರು. ಹಾದಿಯ ಇಕ್ಕೆಡೆಯಲ್ಲೂ ನಿಂತು ಜಗದಾನಂದ ಕಂದನ ಮುಖಾರವಿಂದವನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದತುಂದಿಲರಾಗು ತ್ತಾರೆ. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಗೋಪಿಯರು ಮಹಾಪುಣ್ಯವಶಿಯರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ॥ ೧೬ ॥

ಭರತವಂಶ ಶಿರೋಮಣಿಯೇ! ಮುಖುರಾಪಟ್ಟೂದ ಸ್ವಿಯರು ಗುಂಪು-ಗುಂಪಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಯೋಗೇಶ್ವರನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಶತ್ರುವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಮನಮಾಡಿದನು. ॥ ೧೭ ॥ ಸ್ವಿಯರ ಭಯದಿಂದ ಶೂಡಿದ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ವಕ್ತೃದಲ್ಲಿಯೇ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವಕಿ-ಮಾದೇವರೂ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಪುತ್ರಸ್ತೇಹದಿಂದ ಅವರು ಶೋಕದಿಂದ ವಿಹ್ವಲರಾದರು. ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಒಡೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಾದ ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಬಲ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿದವ ರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ॥ ೧೮ ॥ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಚಾಣೂರ ರಿಬ್ಬರೂ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕಾದಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಬಲರಾಮ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕಾಳಗವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ॥ ೧೯ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಂಗಾಂಗ ಗೆಲ್ಲವೂ ವಜ್ರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಠಿಣವಾಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಪ್ರಹಾರ ದಿಂದ ಚಾಣೂರನ ನೆರಗಳೆಲ್ಲ ಸಡಿಲವಾದುವು. ಯಾತನೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ತರೀರದ ಸಂದುಗಳೆಲ್ಲ ಕಳಚಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಅವನು ಆಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದನು. ॥ ೨೦ ॥ ಆಗ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಗಿಡುಗವೆಕ್ಕಿಯಂತೆ ಎಗರಿ ಎರಡೂ ಮುಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಗಿದು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರಹರಿಸಿದನು. ॥ ೨೧ ॥ ಆದರೆ ಆ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಭಗವಂತನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಎಚ್ಚರಿಕನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೊಸನ ಹಾರದಿಂದ ಆನೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದಂತೆ ಅಯಿತು. ಅವನು ಚಾಣೂರನ ಎರಡೂ ಭುಜಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅವನನ್ನು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವೇದವಾಗಿ

ನಾಚಲತ್ತತ್ಪ್ರಕಾರೇಣ ಮಾಲಾಹತ ಇವ ದ್ವಿಪಃ |
ಬಾಹ್ಯೋರ್ನಿಗೃಹ್ಯ ಬಾಣೂರಂ ಬಹುಶೋ ಭ್ರಾಮಯನ್ ಹರಃ || ೨೨ ||

ಭೂಪೃಷ್ಠೇ ಪೋಥಯಾಮಾಸ ತರಸಾ ಕ್ಷೀಣಜೀವಿತಮ್ |
ವಿಸ್ತಸ್ತಾಕಲ್ಪಕೇಶಸ್ತಗಿಂದ್ರಧ್ವಜ ಇವಾಪತತ್ || ೨೩ ||

ತಥೈವ ಮುಷ್ಠಿಕಃ ಪೂರ್ವಂ ಸ್ವಮುಷ್ಠಾಭಿಹತೇನ ವೈ |
ಬಲಭದ್ರೇಣ ಬಲಿಸಾ ತಲೇನಾಭಿಹತೋ ಭೃತಮ್ || ೨೪ ||

ಪ್ರವೇಷಿತಃ ಸ ರುಧಿರಮುದ್ಧಮನ್ ಮುಖಿಕೋಽರ್ಧಿತಃ |
ವ್ಯಸುಃ ಪಪಾತೋರ್ವ್ಯಾಪ್ಯೋ ವಾತಾಹತ ಇವಾಂಘ್ರಪಃ || ೨೫ ||

ತತಃ ಕೂಟಮನುಪ್ರಾಪ್ತಂ ರಾಮಃ ಪ್ರಹರಣಾಂ ವರಃ |
ಅವಧೀರ್ಲಿಲಯಾ ರಾಜನ್ ಸಾವಜ್ಞಂ ವಾಮಮುಷ್ಠಿನಾ || ೨೬ ||

ತಥೈವ ಹಿ ತಲಃ ಕೃಷ್ಣಪದಾಪಹತೀರ್ಪಕಃ |
ದ್ವಿಧಾ ವಿದೀರ್ಣಸ್ತೋಶಲಕ ಉಭಾವಪಿ ನಿಪೇತತುಃ || ೨೭ ||

ಬಾಣೂರೇ ಮುಷ್ಠಿಕೇ ಕೂಟೇ ತಲೇ ತೋತಲಕೇ ಹತೇ |
ಶೇಷಾಃ ಪ್ರದುದ್ರಾವುರ್ಮಲ್ಲಾಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಾಣಪರೀಪ್ಸವಃ || ೨೮ ||

ಗೋಪಾನ್ ವಯಸ್ಯಾಸಾಕೃಷ್ಯ ತೈಃ ಸಂಸೃಜ್ಯ ವಿಜಹ್ರತುಃ |
ವಾದ್ಯಮಾನೇಷು ತೂರ್ಯೋಷು ಪಲ್ಲಂಕೌ ರುತನೂಪುರೌ || ೨೯ ||

ಜನಾಃ ಪ್ರಜಹ್ರತುಃ ಸರ್ವೇ ಕರ್ಮಣಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣಯೋಃ |
ಋತೇ ಕಂಸಂ ವಿಪ್ರಮುಖ್ಯಾಃ ಸಾಧವಃ ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿತಿ || ೩೦ ||

ಹತೇಷು ಮಲ್ಲವರ್ಯೇಷು ವಿದ್ವತೇಷು ಚ ಭೋಜರಾಟ್ |
ಸ್ಯವಾರಯತ್ ಕೂರ್ಯೋಣಿ ವಾಕ್ಯಂ ಚೇದಮುವಾಚ ಹ || ೩೧ ||

ನಿಚಾರಯತ ದುರ್ವೃತ್ತೌ ವಸುದೇವಾತ್ಮಜೌ ಪುರಾತ್ |
ಧನಂ ಹರತ ಗೋಪಾನಾಂ ನಂದಂ ಬಧ್ವೀತ ದುರ್ಮತಿಮ್ || ೩೨ ||

ಗಿರಿ-ಗಿರನೆ ತಿರುಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಬಿಟ್ಟನು. ಪರೀಕ್ಷಿತನ |
ಬಾಣೂರನ ಪ್ರಾಣಗಳಾದರೋ ತಿರುಗಿಸುವಾಗಲೇ ಹೊರಟು
ಹೋಗಿದ್ದವು. ಅವನ ವೇಷಭೂಷಣಗಳೆಲ್ಲ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ, ಕೆದ
ರಿದ ಕೊದಲುಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರಧ್ವಜ (ಇಂದ್ರನ ಪೂಜೆಗಾಗಿ
ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಬಾವುಟ)ದಂತೆ ಭೂಮಿಗೆ ಒದ್ದವು. || ೨೨-೨೩ ||
ಹೀಗೆಯೇ ಮುಷ್ಠಿನೂ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಒಂದು ಗುಮ್ಮ ಗುದ್ದಿ
ದನು. ಆಗ ಮಹಾಬಲಿಯಾದ ಬಲರಾಮನು ಅವನಿಗೆ
ಜೋರಾಗಿ ಒಂದು ಎಟನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. || ೨೪ || ಆ ಎಟಿನಿಂದ
ಮುಷ್ಠಿನು ನಡುಗುತ್ತಾ ಬರುಗಾಳಿಗೆ ಉದುಳುವ ಮರದಂತೆ
ಅತ್ಯಂತ ಒಡಿತನಾಗಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ, ಪ್ರಾಣಹೀನನಾಗಿ ನೆಲಕ್ಕೆ
ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದನು. || ೨೫ || ಎಲೈ ರಾಜನೇ! ಅನಂತರ ಕೂಟ
ನೆಂಬ ಜಟ್ಟಿಯು ಯೋಧರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮ
ನನ್ನು ಇದಿರಿಸಲೋಡುಗ ಬರುತ್ತಲೇ ಕೇವಲ ವಿಜೇತನಾದವನೇ
ಬಲರಾಮನು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಎಡೆಗೈದು ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ
ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದನು. || ೨೬ || ಆದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಭಗವಾನ್ ಕ್ರಿಷ್ಣನು ಕಾಲಿನ ಒಡೆಯುವವನೇ ಶಲನೆಂಬ ಜಟ್ಟಿಯ
ರುಂಡ-ಮುಂಡಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದನು. ತೋಶಲನೆಂಬ ಜಟ್ಟ
ಿಯನ್ನು ಹುಲ್ಲನ್ನು ಸಿಗಿದು ಹಾಕುವಂತೆ ಒಳ ಎರಡು ತುಂಡು
ಗಳಾಗಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಮಲ್ಲರೂ ಧರಣಿಯ
ಯಾದರು. || ೨೭ || ಬಾಣೂರ, ಮುಷ್ಠಿಕ, ಕೂಟ, ಶಲ, ತೋಶಲ
ಎಂಬ ಐದನುಂದಿ ಜಟ್ಟಿಗಳು ಸತ್ತುಹೋದಾಗ ಉಳಿದ ಜಟ್ಟಿಗಳು
ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೋಡುಗ ಕಾಲಿಗೆ ಬುದ್ದಿ ಹೇಳಿ
ದರು. || ೨೮ || ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಓಡಿಹೋದ ಒಳ ಭಗವಾನ್
ಕ್ರಿಷ್ಣ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರು ತಮ್ಮ ಸಮವಯಸ್ಕ ಗೊಲ್ಲ
ಬಾಲಕರನ್ನು ಎಳೆದೊಡು ತಂದು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕ್ಷುಮಾಪುತ್ರ,
ಕುಣ-ಕುಣದು ಭೇರಿ-ನಗಾರಿಗಳ ಧ್ವನಿಯೊಂದಿಗೆ ನೂಪುರಗಳ
ನಿನ್ನಾದವನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತಾ ಮಲ್ಲ ಕ್ರೀಡೆಯಾಡತೊಡಗಿ
ದರು. || ೨೯ ||

ಭಗವಾನ್ ಕ್ರಿಷ್ಣ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರು ಈ ಅಮೃತ
ಲೀಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಪ್ರೇಕ್ಷರಿಗೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಅನಂದವಾಯಿತು.
ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ, ಸುತ್ತುರಜರೂ ಸಾಧು! ಸಾಧು! ಭಲೇ!
ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಪ್ರಶಂಸಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆದರೆ ಕಂಸನಿಗೆ
ಮಾತ್ರ ಇದರಿಂದ ಅತಿವ ದುಃಖವಾಗಿ ಕೆರಳ ಹೋದನು. || ೩೦ ||
ಅವನ ಮುಖ್ಯ-ಮುಖ್ಯರಾದ ಮಲ್ಲರು ಸತ್ತುಹೋಗಿ, ಉಳಿದವ
ರೆಲ್ಲರೂ ಓಡಿಹೋದಾಗ ಭೋಜರಾಜನಾದ ಕಂಸನು ವಾದ್ಯ
ವಾದನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಕೋಪೋದ್ರಿಕ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಸೇವಕರಿಗೆ
ಹೀಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. || ೩೧ || ಕೆಟ್ಟನಡತೆಯುಳ್ಳ ವಸುದೇವನ
ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಗರದಿಂದ ಹೊರಗೆಟ್ಟಿ. ಈ ಗೋಪರಲ್ಲಿ
ಇರುವ ಹಣವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಾದ
ನಂದನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಿರಿ. || ೩೨ ||

ವಸುದೇವಸ್ತು ದುರ್ಮೇಧಾ ಹಸ್ತತಾಮಾಶ್ವಸ್ತಮಃ |
ಉಗ್ರಸೇನಃ ಪಿತಾ ಚಾಪಿ ಸಾನುಗಃ ಪರಪಕ್ಷಗಃ || ೩೩ ||

ವಿಪಂ ವಿಕೃತಮಾನೇ ದೈ ಕಯೇ ಪ್ರಕುಪಿತೋಽವ್ಯಯಃ |
ಲಘುಮೋತ್ತತ್ ಕರಸಾ ಮಂಚ ಮುಕ್ತುಂಗಮಾರುಹತ್ || ೩೪ ||

ತಮಾವಿಕಂಠಮಾರೋಹ್ಯ ಮೃತ್ಯುಮಾತ್ಮನ ಆಸನಾತ್ |
ಮನ್ಮಥ ಸಹಸೋತ್ಥಾಯ ಜಗೃಹೇ ಸೋಽಸಿಚಮೇನೇ || ೩೫ ||

ತಂ ವಿಧ್ವಾಣಂ ವಿಚರಂಠಮಾತು
ತ್ಯೇನಂ ಯಥಾ ವಕ್ಷ್ಯಾಸವ್ಯಮಂಬರೇ |
ಸಮಗ್ರಹೇದ್ವರ್ವಿಷಹೋಗ್ರತೇಜಾ
ಯಥೋರಗಂ ತಾಕ್ಶ್ಮಣುತಃ ಪ್ರಸಜ್ಯ || ೩೬ ||

ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಕೇಶೇಶು ಚಲತ್ಕಿರೀಟಂ
ನಿಪಾತ್ಯ ರಂಗೋಪರಿ ತುಂಗಮಂಚಾತ್ |
ತಸ್ಯೋಪರಿಷ್ಠಾತ್ ಸ್ವಯಮುಬ್ಜನಾಭಃ
ಪಪಾತ ವಿಶ್ವಾಶ್ಚಯ ಆತ್ಮತಂತ್ರಃ || ೩೭ ||

ತಂ ಸಂಪರೇತಂ ವಿಚರ್ಷ್ಯ ಭೂಮೌ
ಹರಿಯಾಥೇಭಂ ಜಗಹೋ ವಿಪತ್ಯತಃ |
ಪಾಹೇತಿ ಶಬ್ದಃ ಸುಮಹಾಂಸ್ತದಾಭೂ-
ಮದೀರಿತಃ ಸರ್ವಜನ್ಯನೇಂದ್ರ || ೩೮ ||

ಸ ನಿತ್ಯದೋದ್ವಿಗ್ಧಧಿಯಾ ತಮೀಶ್ವರಂ
ಪಿಬನ್ ವದನ್ ವಾ ವಿಚರನ್ ಸ್ವಪನ್ ಶ್ವಪನ್ |
ದದರ್ಶ ಚಕ್ರಾಯುಧಮಗ್ರತೋ ಯ-
ಸ್ತದೇವ ರೂಪಂ ದುರವಾಪಮೂಪ || ೩೯ ||

ತಸ್ಯಾನುಜಾ ಭ್ರಾತರೋಽಪೌ ಕಂಕಣಗೋಧಕಾದಯಃ |
ಅಭ್ಯಧಾವನ್ನಭಿಕ್ರುದ್ಧಾ ಭ್ರಾತುರ್ನಿವೇಶಕಾರಿಣಃ || ೪೦ ||

ತಥಾತಿರಭಸಾಂಸ್ತಾಂಸ್ತು ಸಂಯತ್ತಾನ್ ರೋಹಿಣೀರುತಃ |
ಆಹನ್ ಪರಿಘಮುಡ್ಯನ್ತು ಪತೂನಿವ ಮೃಗಾಧಿಪಃ || ೪೧ ||

ಬಹಳ ಅಯೋಗ್ಯನಾದ ಕೆಟ್ಟುದ್ದಿಯಾಳ್ ವಸುದೇವನನ್ನು ಈಗಲೇ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕೊಂದುಹಾಕಿರಿ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದರೂ ಶತ್ರುಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಾದ್ದರಿಂದ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಸಹಿತ ಉಗ್ರಸೇನನನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡಿರಿ. || ೩೩ || ಕಂಸನು ಹೀಗೆ ಬಹು-ಬಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ತ್ರಿಲೋಕನು ಕುಪಿತನಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ವೇಗದಿಂದ ಭಂಗನೆ ಹಾರಿ ಕಂಸನು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಎತ್ತರವಾದ ಮೇರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. || ೩೪ || ತನ್ನ ಮೃತ್ಯುರೂಪನಾದ ತ್ರಿಲೋಕನು ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮನ್ಮಥನಾದ ಕಂಸನು ಥಟ್ಟನೆ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಎದ್ದು ಕೆತ್ತಿ ಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡನು. || ೩೫ || ಕತ್ತಿಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಕಂಸನು ತ್ರಿಲೋಕನನ್ನು ಪ್ರಹರಿಸಲು ಪರಸಿಗೊಂಡ ವಿಧವನ್ನು ಝಳಪಿಸುತ್ತಾ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರುವ ಗಿಡುಗನಂತೆ ಎಡಕ್ಕೂ ಬಲಕ್ಕೂ ನೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಹಿಸಲ ಶಕ್ತವಾದ ಭಯಂಕರವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತ್ರಿಲೋಕನು ಗರುಡನು ಹಾವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ವಿಧ್ವಾಣವಾದ ಕಂಸನನ್ನು ಬಲವ್ಯರ್ವಣಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು. || ೩೬ || ಹಿಡಿದಾಗಲೇ ಕಂಸನ ಕೀಟವು ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು. ತ್ರಿಲೋಕನು ಅವನ ಮುಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದೊಳೆದು ಎತ್ತರವಾದ ಮಂಚದಿಂದ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವನು. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಎತ್ತಕ್ಕೆ ಪರಮಾಶ್ರಯನಾದ, ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಭಗವಾನ್ ತ್ರಿಲೋಕನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಭಂಗನೆ ಹಾರಿದನು. || ೩೭ || ತ್ರಿಲೋಕನು ಕಂಸನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಅವನ ಪ್ರಾಣವೆತ್ತಿಯು ಹಾರಿಹೋಯಿತು. ಸಿಂಹವು ಆನೆಯನ್ನು ಸೆಳೆದಾಡುವಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ತ್ರಿಲೋಕನು ಕಂಸನ ಮೃತ ಶರೀರವನ್ನು ಸೆಳೆದಾಡಿದನು. ರಾಜೇಂದ್ರ! ಆ ಕಮಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಿಂದ ಅಯ್ಯೋ! ಅಯ್ಯೋ! ಎಂಬ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಧ್ವನಿಗಳು ಕೇಳಬರುತ್ತಿದ್ದವು. || ೩೮ || ಕಂಸನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಉದ್ವಿಗ್ಧನಾಗಿ ಭಯದಿಂದ ತ್ರಿಲೋಕನನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಉಂಟಾಗ ತಿಂಬಾಗ, ನಡೆದಾಡುವಾಗ, ಮಾತನಾಡುವಾಗ, ಉಸಿರಾಡುವಾಗಲೂ ಶವೈದುರಿಗೆ ಚಕ್ರಧಾರಿಯಾದ ತ್ರಿಲೋಕನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ನಿತ್ಯನಿರಂತರ ಚಿಂತನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ತಮ್ಮಗಳಾದ ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ಕಠಿಣವಾದ ಭಗವಂತನ ಸಾರೂಪ್ಯ ಮುಕ್ತಿಯು ಅವನಿಗೆ ಲಭಿಸಿತು. || ೩೯ ||

ಕಂಸನು ಅಸುನೀಗುತ್ತಲೇ ಅವನ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಕಂಠ, ನೈಗ್ರೋಧ ಮೊದಲಾದ ಎಂಟು ಜನರು ತಮ್ಮ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕೊಂದ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕ್ರೋಧೋನ್ವಿತರಾಗಿ ತ್ರಿಲೋಕನ ಬಲರಾಮರ ಕಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದರು. || ೪೦ || ಕಂಸನ ಸೋದರರು ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಒಡಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಲರಾಮನು ಪರಿಘವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಿಂಹವು ಪಶುಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾವುವಂತೆ ಕ್ಷಾಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. || ೪೧ ||

ನೇದುರ್ದುಗಂಧುಭಯೋ ವೈವಿಬ್ರಹ್ಮೇಶಾದ್ಯಾ ವಿಭೂತಯಃ |
ಪುಷ್ಪೈಃ ಕಿರಂತ್ವಂ ಪ್ರತಾಃ ಶಶಂಸುರ್ನಸ್ಯತುಃ ಸ್ಥಿರಃ || ೪೨ ||

ತೇಷಾಂ ಸ್ಥಿರೋ ಮಹಾರಾಜ ಸುಹೃನ್ನರಗಮುಚಿತಾಃ |
ತತ್ರಾಭೀಯುರ್ವಿನಿಘ್ನಂತ್ಯಃ ಶೀರ್ಷಾನ್ಯಾಶ್ಚ ವಿಲೋಚನಾಃ || ೪೩ ||

ತಯಾನಾನ್ ವೀರಶಯ್ಯಾಯಾಂ ಪೂರ್ಣಾಲಿಂಗ್ಯ ಶೋಚತೀಃ |
ವಿರೇಪುಃ ಸುಪ್ತಂ ನಾಯೋರ್ ವಿಪ್ರಜಂತ್ಯೋ ಮುಮುಃ ಪುಟಃ || ೪೪ ||

ಹಾ ನಾಥ ಪ್ರಿಯ ಭರ್ಮಾಜ್ಞ ಕರುಣಾನಾಥವತ್ಸಲ |
ತಯಾ ಹತೇನ ನಿಹತಾ ವಯಂ ತೇ ಸಗೃಹಪ್ರಚಾಃ || ೪೫ ||

ತಯಾ ವಿರಹಿತಾ ಪತ್ನಾ ಪುರೀಯಂ ಪುರುಷಪ್ರಭ |
ನ ಶೋಭತೇ ವಯಮಿವ ನಿವೃತ್ತೋತ್ಸವಮಂಗಲಾ || ೪೬ ||

ಅನಾಗುಣಾಂ ತ್ವಂ ಭೂತಾನಾಂ
ಕೃತವಾನ್ ದ್ರೋಹಮುಲ್ಬಾಮ್ |
ತೇನೇಮಾಂ ಭೋ ದಶಾಂ ನೀತೋ
ಭೂತಧ್ರುಕ್ ಕೋ ಲಭೇತ ಕಮ್ || ೪೭ ||

ಸರ್ವೇಷಾಮಿಹ ಭೂತಾನಾಮೇಷ ಹಿ ಪ್ರಭವಾಪ್ಯಯಃ |
ಗೋಪ್ತಾ ಚ ತಪವಧ್ಯಾಯೀ ನ ಕ್ಷುಚಿತ್ ಸುಖಮೇಧತೇ || ೪೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ರಾಜಯೋಷಿತ ಆಶ್ವಾಸ್ತ ಭಗವಾನ್ ಲೋಕಭಾವನಃ |
ಯಾಮಾಪುರ್ಲೋಕೀಂ ಸಂಸ್ಥಾಂ ಹತಾನಾಂ ಸಮಕಾರಯತ್ || ೪೯ ||

ಮಾತರಂ ಪಿತರಂ ಚೈವ ಮೋಚಯಿತ್ವಾಥ ಬಂಧನಾತ್ |
ಕೃಷ್ಣರಾಮೌ ವವಂದಾತೇ ಶಿರಸಾಽಽಸ್ತೃಶ್ಚ ಪಾದಯೋಃ || ೫೦ ||

ದೇವಕೇ ವಸುದೇವಶ್ಚ ವಿಜ್ಞಾಯ ಜಗದೀಶ್ವರೌ |
ಕೃತಸಂವಂದನೌ ಪುತ್ರೌ ಸಪ್ತಭಾತೇ ನ ಶಂಕೌ || ೫೧ ||

ಶಲಮೃತನಾಲ್ಪನಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೪೪ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಕಂಸವಧೋ ನಾಮ ಚತುಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೪೪ ||

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಭಗವದ್ವಿಭೂತಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರರೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಆನಂದತುಂದಿಲರಾಗಿ ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರ ಮೇಲೆ ಹೊಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಗರೆಯುತ್ತಾ ಸ್ತುತಿಸುಕೊಡಗಿದರು. ಅಪ್ಪಣೆಯರು ಸೃಷ್ಟಿಪಾಡ ತೊಡಗಿದರು. || ೪೨ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತಮಹಾರಾಜ ! ಕಂಸನ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಹೋದರರ ಮಡದಿಯರು ಮತ್ತು ಅವರ ನಿಶಿತ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಕಂಸನ ಹಾಗೂ ಆತನ ಸಹೋದರರ ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದಾಗಿ ಆತ್ಮಂಶ ದುಃಖಿತರಾದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಲೆಗಳನ್ನು ಚಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣೆದು ರುರಿ ಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. || ೪೩ || ವೀರಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅವರು ಶೋಕಗ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಪದೇ ಪದೇ ಕಣ್ಣೆದು ಸುರಿಸುತ್ತಾ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ವಿವಾಹ ತೊಡಗಿದರು. || ೪೪ || ಹೇ ನಾಥನೇ ! ಪ್ರಿಯನೇ ! ಭರ್ಮಾಜ್ಞನೇ ! ಕರುಣಾಮಯನೇ ! ಅನಾಥ ವತ್ಸಲನೇ ! ನಿನ್ನ ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವಂತೆಯೇ ಆದವು. ನಮ್ಮ ಮನೆಗಳು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋದುವು. ನಮ್ಮ ಸಂತಾನಗಳು ಅನಾಥರಾದುವು. || ೪೫ || ಪುರುಷಪ್ರೇಮನೇ ! ಈ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಬಂದಿರುವಾಗಿದ್ದೆ ನಿನ್ನ ಅಗಲುವಿಕೆಯಿಂದ ಸಮೃಂತೆಯೇ ಈ ಪಟ್ಟಣವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವಗಳೂ, ಮಂಗಳಿಕೆಯುಗಳೂ ನಿಂತು ತೋಗಿವೆ. || ೪೬ || ಸ್ವಾಮಿಯೇ ! ನೀನು ನಿರವರಾಧಿಯಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಘೋರವಾದ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಸಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಕಂಠದ ರುಮೃತ್ಯಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಸಗಿದ ಯಾರು ತಾನೇ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುವನು ? || ೪೭ || ಈ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಉತ್ತಿ ಪ್ರಳಯಕ್ಕೆ ಆಧಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ರಕ್ಷಕನೇ ಆಗಿರುವನು. ಹವಾಗೆ ಕೆಡುಕನ್ನು ಬಯರುವವನು. ಶಿರಸ್ಕರಿಸುವವನು ಎಂದಿಗೂ ಸುಖವಾಗಿರಲಾರನು. || ೪೮ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಜೀವಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಭಾವಂತ್ಯರಾಜಮಹಿಷಿಯರಿಗೆ ಧೈರ್ಯತುಂಬ, ಸಾತ್ತ್ವಿಕ ನೀಡಿದನು. ಮತ್ತೆ ಲೋಕರೀತಿಯಂತೆ ಮರಣಹೊಂದಿದವನಿಗೆ ಮೂರ್ತವನಾದ ಕ್ರಿಯಾ-ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. || ೪೯ || ಅನಂತರ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರನ್ನು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಶಿರಾಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರು. || ೫೦ || ಆದರೆ ತಮ್ಮ ತತ್ವವು ಮುಕ್ತವಾದವು ಮುದೇವ-ದೇವತೆಯರು ಅವರನ್ನು ಜಗದೀಶ್ವರನೇ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವರನ್ನು ಅಲಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ಜಗದೀಶ್ವರರನ್ನು ನಾವು ಪುತ್ರರೆಂದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಂದೇಹ ಉಂಟಾಯಿತು. || ೫೧ ||

ನಲವತ್ತೆದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರ ಉಪನಯನ ಮತ್ತು ಗುರುಕುಲ ಪ್ರವೇಶ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಪಿತೃವೃಷಲಬ್ಧಾರ್ಥೌ ವಿದಿತ್ವಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ |
ಮಾ ಭೂದಿತಿ ನಿಜಾಂ ಮಾಯಾಂ ತತಾಶ ದನಮೋಹಿನೀಮ್ || ೧ ||

ಉವಾಚ ಪಿತೃವೇತ್ಯ ಸಾಗ್ರಜಃ ಸಾತ್ವತ್ಕರ್ಷಃ |
ಪ್ರಶ್ನಯಾವನತಃ ಕ್ರೀಣನ್ಯು ತಾತೇತಿ ಸಾದರಮ್ || ೨ ||

ಸಾಸ್ತೋ ಯುವಯೋಸ್ತಾತ ನಿತ್ಯೋತ್ಕಂಠಿತಯೋರಪಿ |
ಬಾಲ್ಯಪೌಗಂಡಕೃತೋರಾಃ ಪುತ್ರಾಭ್ಯಾಮಭವನ್ ಕೃಚ್ಛತ್ || ೩ ||

ಏ ಲಬ್ಧೋ ದೈವಹತಯೋರ್ವಾಸೋ ನೌ ಭವದಂತಿಕೇ |
ಯಾಂ ಬಾಲಾಃ ಪಿತ್ಯಗ್ನೇಹ್ಯಾ ವಿದುಷೇ ಶಾಲಿತಾ ಮುದಮ್ || ೪ ||

ಸರ್ವಾರ್ಥಸಂಭವೋ ದೇಹೋ ಜನಿತಃ ಪೋಷಿತೋ ಯತಃ |
ಸತಯೋರ್ಯಾತಿ ನಿರ್ಮೇತಂ ಪಿತ್ರೋರ್ಮರ್ತ್ಯಃ ಶಾಪಯುಷಾ || ೫ ||

ಯಸ್ತಯೋರಾತ್ಮಜಃ ಕಲ್ಪ ಅಶ್ಮನಾ ಚ ಧನೇನ ಚ |
ವೃತ್ತಿಂ ನ ದದ್ಮಾತಂ ಪ್ರೇತ್ಯ ಸ್ವಮಾಂಸಂ ಪಾದಯಂತಿ ಹಿ || ೬ ||

ಮಾತರಂ ಪಿತರಂ ವೃದ್ಧಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಸಾರ್ಥಿಂ ಸುತಂ ಶಿಶುಮ್ |
ಗುರುಂ ವಿಪ್ರಂ ಪ್ರಪನ್ನಂ ಚ ಕಲ್ಯಾಣದಿಭೃಚ್ಛ ಸತ್ ಮೃತಃ || ೭ ||

ತಸ್ಮಾವಕಲ್ಪಯೋಃ ಕಂಸಾನ್ವಿತ್ಯಮುದ್ವಿಗ್ನಚೇತಸೋಃ |
ಮೋಘಮೇತೇ ಜ್ಞತಿಕ್ರಾಂತಾ ದಿವ್ಯಾ ವಾಮನಾರ್ಕತೋಃ || ೮ ||

ತತ್ ಕೃತುಮರ್ಹಥಸ್ತಾತ
ನೂತರ್ನೌ ಪರಕಂತ್ರಯೋಃ |
ಅನುರ್ದೋರ್ವಾಣಿ ಕುಶೂಪಾಂ
ಕಿಷ್ಕಯೋರ್ದುರ್ಯೋಧಾ ಭೃಕಮ್ || ೯ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಡುಪಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ !
ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯದ, ಭಗವದ್ಭಾವದ ಜ್ಞಾನ
ವ್ಯುತ್ಪಾದನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗಾಗಿ
ಬಾಡದು, ಇದರಿಂದ ಪುತ್ರ ಸ್ವೀಕರಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರದೆಂದು
ಯೋಚಿಸಿ ಜನರನ್ನು ವಿಮೋಹಗೊಳಿಸುವ ತನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು
ಅವರ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿದನು || ೧ || ಸಾತ್ವತ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಬಲರಾಮನೊಡನೆ ತನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಅದರದಿಂದ ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಶಲೀಹಾಗಿ ಅಮ್ಮಾ!
ಅಪ್ಪಾ! ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾ, ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಹೀಗೆ
ಹೇಳಿಕೊಡಗಿದನು || ೨ || ಅಮ್ಮಾ! ಅಪ್ಪಾ! ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಿಮ್ಮ
ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನೀವು ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಲು ಸದಾ ಉತ್ಸುಕ
ರಾಗಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯ, ವೃಗಂಡ, ಕಿಶೋರ ಅವಸ್ಥೆಗಳ
ದರ್ಶನಸುಖವನ್ನು ನಾವು ನಿಮಗೆ ಕೊಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ || ೩ ||
ದುರ್ಯೋಧನನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ನಮಗೆ
ಮೊರೆಯಲಿಲ್ಲ ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಬಾಲಕರು ತಂದೆ-ತಾಯಿ
ಯರ ಬಳಿ ಇರುತ್ತಾ ಅನುಭವಿಸುವ ಲಾಲನೆ-ಪಾಲನೆಯ
ಸುಖವು ನಮಗಿಲ್ಲವಾಯಿತು || ೪ || ಧರ್ಮಾರ್ಥ-ಕಾಮ
ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ಸಕಲ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಗೂ ಸಾಧನಭೂತವಾದ
ಈ ದೇಹವು ಯಾರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತೋ ಹಾಗೂ ಪೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ
ಅಂತಹ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಬ್ಬರ ಯುಗವನ್ನು ನೋಡು ವರ್ಷಗಳ
ಸೇವೆಯಿಂದಲೂ ಮನುಷ್ಯನಾದವನು ತೀರಿಸಲಾರನು || ೫ ||
ಯಾವ ಪುತ್ರನು ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ
ಸೇವೆಯನ್ನು ಶೀರದಿಂದಾಗಲೀ, ಧನದಿಂದಾಗಲೀ ಮಾಡುವು
ದಿಲ್ಲವೋ ಅವನು ಸತ್ತಮೇಲೆ ಯಮದೂತರು ಅವನ ಶೋಕದ
ಮಾಂಸವನ್ನೇ ಅವನಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸುವರು || ೬ || ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದರೂ
ವೃದ್ಧರಾದ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರನ್ನು ಸಾರ್ಥಿಯಾದ ವಕ್ತಿಯನ್ನು
ಬಾಲಕರನ್ನು ಎಳೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗುರುಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು
ಶರಣಾಗತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ-ಪೋಷಿಸದವನು ಬದುಕಿದ್ದರೂ
ಸತ್ತಂತೆಯೇ ಸರಿ || ೭ || ಅಪ್ಪಾ! ಕಂಸನ ಭಯದಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನ
ವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೊಡಿದ್ದ ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು
ಸಮರ್ಥರಾಗಲಿಲ್ಲ ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಇಷ್ಟು ದಿವಸಗಳೂ
ತಮ್ಮ ಸೇವೆಮಾಡದೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆದುಹೋದುವು || ೮ ||
ಜನನಿ-ಜನಕರೇ! ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಬಿಡಿರಿ.
ಅಯ್ಯೋ! ದುಷ್ಠನಾದ ಕಂಸನು ನಿಮಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟ
ಕೊಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಪರಕಂತ್ರರಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು
ನಮ್ಮಿಂದ ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ || ೯ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಇತಿ ಮಾಯಾಮನುಷ್ಯಸ್ಯ ಹರೇರ್ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೋ ಗಿರಾ |
ಮೋಹಿತಾವಂಕಮಾದೋಷ್ಯ ಪರಿಪ್ಲುತ್ಯಾಪಕುರ್ಮುಧಮ್

|| ೧೦ ||

ಸಿಂಹಂತಾವಪ್ರಧಾರಾಭಃ ಸ್ವೇಹಪಾಶೇನ ಚಾಪೃತಃ |
ನ ಕಿಂಕಿರೋಚತೂ ರಾಜನ್ ಬಾಷ್ಪಾಂತೌ ವಿಮೋಹಿತೌ

|| ೧೧ ||

ಎವಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಪಿತರೌ ಭಗವಾನ್ ದೇವಕೀಕುತಃ |
ಮಾತಾಮಹಂ ತೂಗ್ರಸೇನಂ ಯದೂನಾಮಕರೋನ್ಮಪಮ್

|| ೧೨ ||

ಆಹ ಚಾಸ್ಮಾನ್ ಮಹಾರಾಜ ಪ್ರಚಾಶ್ಚಾಭ್ಯಪ್ತಮರ್ಹಸಿ |
ಯಯಾತಿತಾಪಾದ್ಯದುಭಿರ್ನಾಸಿತವ್ಯಂ ನೃಪಾಸನೇ

|| ೧೩ ||

ಮಯಿ ಭೃತ್ಯ ಉಪಾಸೀನೇ ಭವತೋ ವಿಜುಧಾದಯಃ |
ಬಲಿಂ ಹರಂತ್ಯವನತಾಃ ಕಿಮುತಾನ್ಯೇ ನರಾಧಿಪಾಃ

|| ೧೪ ||

ಸರ್ವಾನ್ ಸ್ವಾನ್ ಜಾತಿಸಂಪಂಧಾನ್
ದಿಗ್ಭ್ಯಃ ಕಂಸಭಯಾಕುಲಾಮ್ |

ಮಿದುವೃತ್ತ್ಯಂಧಕಮಧು-
ದಾಶಾರ್ಹಕುಕುರಾದಿತಾನ್

|| ೧೫ ||

ಋಷಾಜಿತಾನ್ ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ವಿದೇಶಾವಾಸಕರ್ತೃತಾನ್ |
ನ್ಯವಾಸಯತ್ಸ್ವಗೇಹೇಷು ವಿತ್ಯೈಃ ಸಂತರ್ಪ್ಯ ವಿಕ್ರೃತೌ

|| ೧೬ ||

ಕೃಷ್ಣಸಂಕರ್ಷಣಭುಜೈರ್ಗುಪ್ತಾ ಲಬ್ಧಮನೋರಥಾಃ |
ಗೃಹೇಷು ರೇಮಿರೇ ಸಿದ್ಧಾಃ ಕೃಷ್ಣರಾಮಗತದ್ವಯಾಃ

|| ೧೭ ||

ವೀಕ್ಷಂತೋಽಪರಹಃ ಪ್ರೀತಾ ಮುಕುಂದವದನಾಂಬುಜಮ್ |
ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಮುದಿತಂ ಶ್ರೀಮತ್ಪದಯಸ್ಕಿತವೀಕ್ಷಣಮ್

|| ೧೮ ||

ತತ್ರ ಪ್ರವಯಸೋಽಪ್ಯಾಸನ್
ಮುವಾಸೋಽತಿಬಲೌಜಸಃ |

ಓಬಂತೋಽಕೈರ್ಮುಕುಂದಸ್ಯ
ಮುಖಾಂಬುಜರುಧಾಂ ಮುಕುಃ

|| ೧೯ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನೇ !
ತನ್ನ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿದ್ದ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ಶ್ರೀಹರಿಯ
ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಮೋಹಿತರಾದ ವಸುದೇವ-ದೇವಕಿಯರು
ಅವರನ್ನು ತೊಡೆಯಲೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿ
ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಪಡೆದರು. || ೧೦ || ರಾಜನೇ ! ಕ್ಷೇಹಪಾಶ
ದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತರಾದ ವಸುದೇವ-ದೇವಕಿಯರು ಮೋಹಿತರಾಗಿ
ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು. ಕಣ್ಣೀರು
ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಂಠವು ಉಮ್ಮಳಿಸಿ ಬಂದು ಮಾತನಾಡಲು
ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. || ೧೧ ||

ದೇವಕೀನಂದನನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ತಂದೆ
ತಾಯಿಯರನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ತನ್ನ ತಾತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಸೇನನನ್ನು
ಯಾದವರಿಗೆ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. || ೧೨ || ಮತ್ತೆ
ಹೇಳಿದನು - ಮಹಾರಾಜ ! ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ.
ನಿಮಗೆ ನಮಗೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು
ಆಜ್ಞಾಪಿಸು. ಯಯಾತಿಯ ಶಾಪದ ಕಾರಣದಿಂದ ಮುಮುಕ್ಷುಕೀ
ಯರು ರಾಜಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಾರದು. (ಆದರೂ
ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ರಾಜನನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ
ಯಾವ ದೋಷವೂ ಉಂಟಾಗಲಾರದು). || ೧೩ || ರಾಜನು
ಸೇವಕನಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಮೇತ್ಯ-ಮೇತ್ಯ
ದೇವತೆಗಳೂ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನಿಮಗೆ ಹವ್ಯ-ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವರು.
ಹಾಗಿರುವಾಗ ಬೇರೆ ರಾಜರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. || ೧೪ ||
ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವದ ವಿಧಾತನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು - ಕಂಸನ
ಭಯದಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲರಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಓಡಿಹೋಗಿದ್ದ ಮುಮು-
ಕ್ಷು, ಅಂಧಕ, ಮಧು, ದಾಶಾರ್ಹ ಮತ್ತು ಕುಕುರ ಮುಂತಾದ
ವಂಶೀಯರಾದ ಸಮಸ್ತ ಸ್ವಜಾತೀಯ ಸಂಪಂಧಿಗಳನ್ನು
ಹುಡುಕಿ-ಹುಡುಕಿ ಕರೆದನು. ಭಗವಂತನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು
ಸಾಂತ್ವನನೀಡಿ, ಸತ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಹೇರಳ ಭೂ-ಸಂಪತ್ತುನ್ನು
ಕೊಟ್ಟು ಕೃಪಿಸಿದನು. ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತು
ಮಾಡಿದನು. || ೧೫-೧೬ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು
ಬಲರಾಮರ ಭುಜಬಲದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಮುಮುಕ್ಷುಕೀಯರು
ಸುರಕ್ಷಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ
ವಿಧದ ವ್ಯಥೆಯಿರಲಿಲ್ಲ, ದುಃಖವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೃತಾರ್ಥ
ರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ಇದ್ದುಕೊಂಡರು. || ೧೭ ||
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವದನಾರವಿಂದವು ಅನಂದದ ಸಮ-
ವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ನಿತ್ಯವೂ ಪ್ರಕೃಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು ವಿಮೋ-
ಹಾಡದಿರುವ ಕಮಲವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಸೌಂದರ್ಯವು ಅಪಾರ
ವಾಗಿದೆ. ಮಂದಹಾಸ ಮತ್ತು ಕುಡಿಸೋಟಗಳು ಮುಕುಂದನ
ವದನದಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಮುಮುಕ್ಷುಕೀಯರು
ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅದರ ದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಆನಂದಮಗ್ನರಾಗಿ
ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. || ೧೮ || ಮಥುರೆಯ ಪೃಥ್ವೀ ಕೂಡ ಯುಜ್ಜಯ-
ರಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿ ಉತ್ಪಾಟಿತವಾಗಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ,
ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ ಮೊನ್ನೆಗಳಿಂದ ಪದೇ-ಪದೇ
ಭಗವಂತನ ಮುಖಾರವಿಂದದ ಅಮೃತಮಯ ಮಕರಂದವನ್ನು
ಪಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. || ೧೯ ||

ಅಥ ನಂದಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಭಗವಾನ್ ದೇವಕೀಲಯಃ |
ಸಂಕರ್ಷಣಶ್ಚ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪರಿಷ್ಪದ್ವೇದಮೂಚತುಃ || ೨೦ ||

ಪಿತಯುಗವಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಗೃಭ್ಯಾಂ ಪೋಷಿತೌ ಲಾಲಿತೌ ಭೃತಮ್ |
ಪಿತ್ರೋರಭೃಥಿಣಾ ಪ್ರೀತಿರಾಶ್ವಜೇಷ್ಠಾಶ್ಚನೋಽಪಿ ಹ || ೨೧ ||

ಸ ಪಿತಾ ಸಾ ಚ ಜನನೀ ಯೌ ಪೃಶ್ನಾಕಾಂ ಸ್ವಪುತ್ರಮ್ |
ಪಿತೂನ್ ಬಂಧುಭಿರುತ್ಸಾಸ್ತಾಕಲ್ಪೈಃ ಪೋಷಕಕ್ಷಣೇ || ೨೨ ||

ಯಾತ ಯೋಯಂ ವ್ರಜಂ ತಾತ
ವಯಂ ಚ ಸ್ನೇಹದುಃಖತಾನ್ |
ಹ್ಯಾತೀನ್ ಪೋ ದ್ರಷ್ಟುಮೇಷ್ವಾಮೋ
ನಿಧಾಯ ಸುಹೃದಾಂ ಸುಖಮ್ || ೨೩ ||

ದಿವಂ ಸಾಂತ್ವಯ್ತು ಭಗವಾನ್ ನಂದಂ ಸದ್ರವಮಚ್ಯುತಃ |
ವಾಸೋಽಬಲಕಾರುಣ್ಯಾದ್ವೈರರ್ಕಯಾಮಾಪ ಸಾದರಮ್ || ೨೪ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ತೌ ಪರಿಷ್ಪದ್ವ ನಂದಃ ಪ್ರಣಯಿವಿಹೃತಃ |
ಪೂರಯನ್ನಪ್ರಭಿರ್ಗಾತ್ರೇ ಸಹ ಗೋಚೈರ್ವ್ರಜಂ ಯಯೌ || ೨೫ ||

ಅಥ ಕೂಲರುಕೋ ರಾಜಾ ಪುತ್ರಯೋಃ ಸಮಕಾರಯಾ |
ಪುರೋಧಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಶ್ಚ ಯಥಾವದ್ವಿಜಾಂಸ್ಕೃತಿಮ್ || ೨೬ ||

ತೇಭ್ಯೋಽದಾದ್ವಕ್ಷಣಾ ಗಾವೋ ರುಕ್ಮಮಾಠಾಃ ಸ್ವಪುಂಕೃತಾಃ |
ಸ್ವಪುಂಕೃತೇಭ್ಯಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಸಮತ್ಯಾ ಕ್ಷೌದ್ರಮಾಲಿನೀಃ || ೨೭ ||

ಯಾಃ ಕೃಷ್ಣರಾಮಜನ್ಮೈಃ ಮನೋದತ್ತಾ ಮಹಾಮತಿಃ |
ತಾತ್ಕಾದದಾದನುಸ್ಮೃತ್ಯ ಕಂಸೇನಾಧರ್ಮಗೋ ಹೃತಾಃ || ೨೮ ||

ತಾಶ್ಚ ಲಬ್ಧಸಂಸ್ಕಾರೌ ದ್ವಿಜತಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸುವ್ರತೌ |
ಗುರ್ಗಾದ್ಯದುಕುಲಾಚಾರ್ಯಾರ್ಥಾದ್ಗಯತ್ರಂ ವ್ರತಮಾಸ್ತತೌ || ೨೯ ||

ಪ್ರಭವೌ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾಸಾಂ ಸರ್ವಶ್ಲೋ ಜಗದೀಶ್ವರೌ |
ನಾನ್ಯಪಿದ್ಯಾಮಲಜ್ಞಾಣಂ ಗೂಢಮಾಣೌ ನರೇಹಿತ್ಯಃ || ೩೦ ||

ಪರಿಕ್ಷಿದ್ವಾಜನೇ! ದೇವಕೀನಂದನ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರಿಬ್ಬರೂ ನಂದರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಅಚ್ಚುಕೊಂಡು ಅವರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದರು. || ೨೦ || ಮಾತಾ ಪಿತ್ಯಗಳೇ! ಪ್ರೇಮಾಹೃದಯರಾದ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಂದ ಲಾಲಿಸಿ ಪೋಷಿಸಿದುವಿರಿ. ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಗುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಇರುತ್ತದೆ. || ೨೧ || ಪಾಲನೆ ರಕ್ಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಮುರ್ಘರಾದ ಬಂಧುಗಳಿಂದ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಂತೆಯೇ ಭಾವಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುವವರೇ ನಿಜವಾದ ತಾಯಿ-ತಂದೆಯರು. || ೨೨ || ಅಪ್ಪಾ! ಈಗ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಿ. ನಾವಿಬ್ಬರೇ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯ ಸುಹೃದ್-ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನು ಸುಖಮಾಡಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ನಾವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಭಕ್ಷಿಯಾಗಲು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೇ ಬರುವೆವು. || ೨೩ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಂದಗೋಷವೇ ಮೊದಲಾದ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸಿ ಬಹಳ ಆದರದಿಂದ ಮಾತು ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಪಾತ್ರೆ-ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಸಂತರಿಸಿದನು. || ೨೪ || ಭಗವಂತನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಂದ ರಾಜನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ವಿಹ್ವಲನಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸಹೋದರರನ್ನು ಅಚ್ಚುಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಗೋಷಾಲಕ ಹೊಂದಿಗೆ ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು. || ೨೫ ||

ಎಲೈ ರಾಜೇಂದ್ರನೇ! ಇದಾದ ಬಳಿಕ ವಸುದೇವನು ಕುಲ ಪುರೋಹಿತರಾದ ಗುರ್ಗಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಹಾಗೂ ಇತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಪುತ್ರರಿಗೆ ವಿಧಿಮಾಡಿ ದ್ವಿಜಾತಿಗೆ ಸಮುಚಿತವಾದ ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. || ೨೬ || ವಸು ದೇವನು ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಮಹಾಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಸಂತರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ವಕ್ಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸುವರ್ಣ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತವಾದ, ಅನೇಕ ಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ರೇಷ್ಮೆಮೃಗಗಳಿಂದ ಆಲಂಕೃತವಾದ ಅನೇಕ ಸಮೇತಗೊಳುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದನು. || ೨೭ || ಮಹಾಮತಿಯಾದ ವಸುದೇವನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರ ಜನ್ಮ ನಕ್ಷತ್ರದಂದು - ಮೊದಲು ಕಂಸನಿಂದ ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಕೊಂದು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ ಮೊದಲೇ ಮೂನುಕವಾಗಿ ದಾನಮಾಡಿದ್ದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಈಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡಿದನು. || ೨೮ || ಈ ಪ್ರಕಾರ ಯದುವಂಶದ ಪುರೋಹಿತರಾದ ಗುರ್ಗಾಚಾರ್ಯರು ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಲರಾಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ದ್ವಿಜರಾದರು. ಅವರ ಪ್ರತ್ಯುಪಯೋಗವಾದರೋ ಅಖಂಡವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಈಗ ಅವರು ಗೌಯಿತ್ರಿ ಪೂರ್ವಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಆದನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. || ೨೯ || ಜಗತ್ತಿನ ವಿಕರ್ಮಾತ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ, ಸರ್ವಜ್ಞರೂ ಆದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿವೆ. ಅವರ ನಿರ್ಮಲಜ್ಞಾನವು ಸ್ವತಃಪ್ರಕಾಶವಾದುದು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರಿ ಅದನ್ನು ಆಡಗೂ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. || ೩೦ ||

ಅಥೋ ಗುರುಕುಲೇ ವಾಸಮಿಚ್ಛಂತಾವುಪಜಗ್ಮತುಃ |
ಶಾಶ್ವಂ ಸಾಂದೀಪನಿಂ ನಾಮ ಹೃವಂತೀಪುರವಾಸಿನಮ್ || ೩೦ ||

ಯಥೋಪಸಾದ್ಯ ತೌ ದಾಣೌ ಗುರೌ ವೃತ್ತಿಮನಿಂದಿತಾಮ್ |
ಗ್ರಾಹಯಂತಾವುಪೇತೌ ಸ್ವ ಭಕ್ತ್ಯಾ ದೇವಮಿವಾದ್ಯತೌ || ೩೧ ||

ತಯೋರ್ದ್ವಿಜವರಸ್ತುಷ್ಯ ಶುದ್ಧಭಾವಾನುವೃತ್ತಿಭಃ |
ಪ್ರೋವಾಚ ವೇದಾನಖಿಲಾನ್ ಸಾಂಗೋಪನಿಷದೋ ಗುರುಃ || ೩೨ ||

ಸರಹೃಂ ಧನುರ್ವೇದಂ ಧರ್ಮಾನ್ ನ್ಯಾಯಪಥಾಯಥಾ |
ತಥಾ ಚಾನ್ವೀಕ್ಷಕೇಂ ವಿದ್ಯಾಂ ರಾಜನೀತಿಂ ಚ ಪಡ್ವಿದಾಮ್ || ೩೩ ||

ಸರ್ವಂ ಸರವಶ್ತ್ರೇಷ್ಠೌ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾಪ್ರವರ್ತಕೌ |
ಸಕೃನ್ನಿಗದಮಾತ್ರೇಣ ತೌ ಸಂಜಗೃಹಕುಸ್ತುಪ || ೩೪ ||

ಅಪೋರಾತ್ಮಶ್ಚತುಃಪಶ್ಯಾ ಸಂಯತೌ ತಾವತೀಃ ಕಲಾಃ |
ಗುರುದಕ್ಷಿಣಯಾಽಽಚಾರ್ಯಂ ಭಂದಯಾಮಾಸುಸ್ತುಪ || ೩೫ ||

ವಿಜ್ರಾಪಯೋಸ್ತಂ ಮಹಿಮಾಸಮದ್ಭುತಂ
ಸಂಲಕ್ಷ್ಯ ರಾಜನೃತಿಮಾನುಷೀಂ ಮತಿಮ್ |
ಸಂಧುಂತ್ಯ ಪಶ್ಯಾ ಸಮಹಾರ್ಣವೇ ಮೃತಂ
ಬಾಲಂ ಪ್ರಭಾಸೇ ವರಯಾಂಬಭೂವ ಹ || ೩೬ ||

ತಥೇತ್ಯಥಾರುಹ್ಯ ಮಹಾರಥೌ ರಥಂ
ಪ್ರಭಾಸಮಾಸಾದ್ಯ ದುರಂತವಿಕ್ರಮೌ |
ವೇಲಾಮುಪವ್ರಜ್ಯ ನಿಷೀದತುಃ ಕ್ಷಣಂ
ಸಂಧುವಿ ದಿತ್ವಾರ್ಹಣಮಾಹರತ್ರಯೋಃ || ೩೭ ||

ಈಗ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವಂತೀಪುರ (ಉಜ್ಜಯಿನಿ)ದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಶ್ವಪಗೋತ್ರಿಯನಾದ ಸಾಂದೀಪನಿ ಮುನಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. || ೩೦ || ಸೋದರರಿಬ್ಬರೂ ವಿಧಿವ್ಯವಹಾರವಾಗಿ ಗುರುಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಅವರು ಬಹಿರಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು. ಗುರುಗಳ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮುಷ್ಠನಾದ ವ್ಯವಹಾರವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದವು. ಭಾವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ಗುರುಗಳ ಸೇವೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅವರ ವನ್ನು ಜನರ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಇವರವರವತೆ ಗುರುಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. || ೩೧ || ಶಿಷ್ಯರ ಪುಷ್ಪ ಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸೇವೆಯಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತರಾದ ವ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಸಾಂದೀಪನಿ ಗುರುಗಳು ಇವರೂ ಕೇವಲರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಾ ವ್ಯಾಕರಣಾದಿ ಅರು ಅಂಗಗಳೂ, ಉಪನಿಷತ್ತು ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. || ೩೨ || ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಮಂತ್ರಗಳ ರಹಸ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವನ್ನೂ ಮನುಷ್ಯತಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ವೇದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಮೀಮಾಂಸಾ ವೇದವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯ (ತರ್ಕ) ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಸಂಧಿ, ವಿಗ್ರಹ, ಯಾನ, ಆಸನ, ದೈರ್ಘ ಮತ್ತು ಅಶ್ರಮಗಳೆಂಬ ಆರು ವಿಧವಾದ ರಾಜನೀತಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. || ೩೩ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರೇ ಇವರ ವಿಷ್ಣುಗಳ ಪ್ರವರ್ತಕರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕಾದುದೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಇವರ ಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಏಕಸಂಧಿಗ್ರಾಹಿಗಳಾಗಿ ಇಷ್ಟು ವಿಷ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡರು. || ೩೪ || ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲರಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಕಲೆಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮುಗಿದಾಗ ಅವರು ಸಾಂದೀಪನಿ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ - 'ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಠ್ಯವಾದ ಗುರು ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ವಡೆಯಿರಿ' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು. || ೩೫ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಸಾಂದೀಪನಿ ಮುನಿಗಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರ ಅದ್ಭುತ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯನ್ನೂ ಆಗಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಲೋಚನಮಾಡಿ, ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ - 'ಪ್ರಭಾಸ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸತ್ತಾಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ನೀವು ತಂದುಕೊಡಬೇಕು' ಅದೇ ಗುರುವಕ್ಷಿಣೆಯಾಗುವುದು ಎಂದು ನುಡಿದರು. || ೩೬ || ಆಗಲೇ ಪರಾಕ್ರಮ ಕಾರಿಗಳು, ಮಹಾರಥಿಕರೂ ಆದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರು 'ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ' ಎಂದು ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಪ್ರಭಾಸಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅವರು ಸಮುದ್ರ ತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಇವರು ಏಕಾತ್ಮ ಪರಮೇಶ್ವರರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅರಿತ ಸಮುದ್ರರಾಜನು ಅನೇಕ ವಿಧದ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನಿತ್ತಿಕೊಂಡು ಮನುಷ್ಯರೊಬ್ಬರಿಂದ ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಆಮ್ನಿಸಿದನು. || ೩೭ ||

ತಮಾಹ ಭಗವಾನಾತು ಗುರುಪುತ್ರಃ ಪ್ರದೀಯತಾಮ್ |
ಯೋಽಗಾವಿಹ ತ್ವಯಾ ಗ್ರಸ್ತೋ ಬಾಲಕೋ ಮಹೋಽರ್ವಿಣಾ
|| ೩೯ ||

ಸಮುದ್ರ ಉವಾಚ

ಸೈವಾಹಾರ್ಷಮಹಂ ದೇವ ದೈತ್ಯಃ ಪಂಚಜನೋ ಮಹಾನ್ |
ಅಂತರ್ಜಲಚರಃ ಕೃಷ್ಣ ಶಂಖರೂಪಧರೋಽಸುರಃ
|| ೪೦ ||

ಅಗ್ರೇ ತೇನಾಹೃತೋ ನೂನಂ ತಚ್ಚಿತ್ತಾ ಸತ್ತರಂ ಪ್ರಭುಃ |
ಜಲಮಾವಿಶ್ಯ ತಂ ಹತ್ತಾ ನಾಪತ್ಯದುದರೇಽರ್ಭಕಮ್
|| ೪೧ ||

ತದಂಗಪ್ರಭವಂ ಶಂಖಮಾದಾಯ ರಥಮಾಗಮತ್ |
ತತಃ ಸಂಯಮನೀಂ ನಾಮ ಯಮಸ್ಯ ದಯಿತಾಂ ಪುರೀಮ್
|| ೪೨ ||

ಗತ್ತಾ ಜನಾರ್ದನಃ ಶಂಖಂ ಪ್ರದಧ್ನಿ ಸಹಲಾಯುಧಃ |
ಶಂಖನಿಹಾರ್ಷದಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಪ್ರಜಾಸಂಯಮನೋ ಯಮಃ
|| ೪೩ ||

ತಯೋಃ ಸಪರ್ಯಾಂ ಮಹತೀಂ ಚಕ್ರೇ ಭಸ್ತು ಪ್ಲುಂಹಿತಾಮ್ |
ಉವಾಚಾವನತಃ ಕೃಷ್ಣಂ ಸರ್ವಭೂತಾಶಯಾಲಯಮ್ |
ಲೀಲಾಮನುಷ್ಠ ಹೇ ವಿಷ್ಣೋ ಯುವಯೋಃ ಕರವಾಮ ಕಿಮ್
|| ೪೪ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಗುರುಪುತ್ರಮಿಹಾನೀತಂ ನಿಜಕರ್ಮನಿಬಂಧನಮ್ |
ಆನಯಸ್ವ ಮಹಾರಾಜ ಮಚ್ಛಾಸನಪುರಸ್ಕೃತಃ
|| ೪೫ ||

ತಥೇತಿ ತೇನೋಪಾನೀತಂ ಗುರುಪುತ್ರಂ ಯದೂತ್ತಮ್ |
ದತ್ತಾಸ್ತುನಿರವೇ ಭೂಯೋ ವ್ಯಣೇಷ್ಟೇತಿ ತಮೂಚತುಃ
|| ೪೬ ||

ಗುರುಯವಾಚ

ಸಮ್ಯಕ್ ಸಂಪಾದಿತೋ ಮತ್ ಭವದ್ವ್ಯಾಂ ಗುರುನಿಷ್ಠಯಃ |
ಕೋ ನು ಯುಷ್ಮದ್ವಿಧಗುರೋಃ ಕಾಮಾನಾಮವಿಷ್ಯತೇ
|| ೪೭ ||

ಗಚ್ಛತಂ ಸ್ವಗೃಹಂ ವೀರೌ ಕೀರ್ತಿವಾರ್ತಮುಕ್ತು ಪಾವನೇ |
ಭಂದಾಂಸ್ಯಯಾತಯಾಮಾನಿ ಭವಂತಿಹ ಪರತ್ರ ಚ
|| ೪೮ ||

ಭಗವಂತನು ಸಮುದ್ರದ ಬಳಿ ಇಂತೆಂದನು - ಓ ಸಮುದ್ರರಾಜನೇ ಈ ಹಿಂದೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ತರೇಳ ಮೂಲಕ ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟಿರುವ ನಮ್ಮ ಗುರುಪುತ್ರನನ್ನು ಕೀಳುವಾಗಿ ತಂದೊಪ್ಪಿಬಿಡು. || ೩೯ ||

ಸಮುದ್ರರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಮಿಯೇ! ನಾನು ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಜಲದಲ್ಲಿ ಪಂಚಜನೇಂಬ ಒಬ್ಬ ದೈತ್ಯಜಾತಿಯ ಮಹಾಸುರನು ಶಂಖರೂಪದಿಂದ ಇರುವನು. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಅವನೇ ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಬೇಕು. || ೪೦ || ಸಮುದ್ರರಾಜನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಭಗವಂತನು ಸಮುದ್ರ ವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಶಂಖಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಗುರು ಪುತ್ರನು ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ. || ೪೧ || ಆಗ ಅವನ ಶರೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಂಖವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಭಗವಂತನು ಒಲರಾಮನೊಡನೆ ಯಮರಾಜನ ಪರಮಪ್ರಿಯವಾದ ಸಂಯಮನೀಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಶಂಖವನ್ನು ಊದಿದನು. ಶಂಖಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳ ಶಾಸಕನಾದ ಯಮಧರ್ಮನು ಅವರನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ಭಕ್ತಿಭಾವ ದಿಂದ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಅವರ ಮಹಾಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಎನಗುವಾಗಿ ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡನು - ಲೀಲಾಮನುಷ್ಠ ಎಗ್ರಹರಾದ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕ ಪರಮೇಶ್ವರರೇ! ನಾನು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಯಾವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿ ? || ೪೨-೪೪ ||

ಶ್ರೀಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದನು - ಯಮಧರ್ಮನೇ! ಅವನ ಕರ್ಮಬಂಧಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಗುರುಪುತ್ರನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ನೀನು ಅವನ ಕರ್ಮದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಡದೆ ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. || ೪೫ || ಯಮರಾಜನು 'ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಭಗವಂತನ ಆದೇಶದಂತೆ ಅವನ ಗುರುಪುತ್ರನನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಯದುವಂಶ ತಿರೋಮಣಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮತ್ತು ಒಲರಾಮನು ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ - 'ಇನ್ನೇನಾದರೂ ಹಾವು ಬಯಸುವಿರಾದರೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿ' ಎಂದು ವಿನಂತಿಸಿ ಕೊಂಡರು. || ೪೬ ||

ಗುರುಗಳೆಂದರು - ಮತ್ತರಾ! ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಅನುಪಮವಾದ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿರುವಿರಿ. ಮತ್ತೇನನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಲಿ ? ನಿಮ್ಮಂತಹ ಪುರುಷೋತ್ತಮರನ್ನು ತಿಷ್ಠರಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವಾಗ ಈಡೇರಲಾಗದ ಮನೋರಥವು ಯಾವುದು ತಾನೇ ಉಳಿ ದೀತು ? || ೪೭ || ವೀರರೇ! ಈಗ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿರಿ. ದೋಣಿಗಳನ್ನೇ ಪಾವನಗೊಳಿಸುವ ಕೀರ್ತಿಯು ನಿಮ ಗುಂಪಾಗಲಿ. ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ಕಲಿತಿರುವ ವಿದ್ಯೆಯು ಇಹಲೋಕ ದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ನಿತ್ಯನೂತನವಾಗಿದ್ದು ಎಂದಿಗೂ ವ್ಯರ್ಥತೆಯಾಗದಿರಲಿ. || ೪೮ ||

ಗುರುಣೈವಮನುಜಾತ್ಯಾ ರಥೇನಾನಿಲರಂಹಸಾ |
ಆಯಾತ್ ಸ್ವಪುರಂ ತಾತ ಪರ್ಜಾನ್ಯನಿನದೇನ ವೈ || ೪೯ ||

ಸಮನಂದನ್ ಪ್ರಜಾಃ ಸರ್ವಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಮಜನಾದೃಣೌ |
ಅಪಶ್ಯಂತ್ಯೋ ಬಹ್ವಾಕಾನಿ ನವ್ವಲಬ್ಧಧನಾ ಇವ || ೫೦ ||

ಪ್ರಿಯ ಪರಿಣಿತ! ಮತ್ತೆ ಗುರುಗಳಿಂದ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಚಲಿಸುವ, ಮೇಘದಂತಹ ಶಬ್ದವುಳ್ಳ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಸೋದರರಿಬ್ಬರೂ ಮಥುರಗೆ ಮರಳಿದರು. || ೪೯ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರನ್ನು ಅನೇಕ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಕಾಣದೇ ಇರುವ ಮಥುರಾಪಟ್ಟಣದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಆತ್ಮಂತ ದುಃಖಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ಒಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕಳೆದುಹೋದ ಧನವು ಮರಳಿ ಮೊರೆಕೆ ದಂತೆ ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದರು. || ೫೦ ||

ಸಲವತ್ಯದಸಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೪೫ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹಂಸಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಗುರುಪುತ್ರಾಸಯನಂ ನಾಮ ಪಂಚಾತ್ವಾಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೪೫ ||

ನಲವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಉದ್ಧವನ ವ್ರಜಯಾತ್ರೆ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ್

ವೃಷ್ಟೀನಾಂ ಪ್ರಪರೋ ಮಂತ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಶ್ಚ ದಯಿತಃ ಸಹಾ |
ಹಿಷ್ಕೋ ಬೃಹಸ್ಪತೀಃ ಸಾಕ್ಷಾದುದ್ಧವೋ ಬುದ್ಧಿಸ್ತಮಃ || ೧ ||

ತಮಾಹ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಭಕ್ತಮೇಕಾಂತಿನಂ ಕ್ವಚಿತ್ |
ಗೃಹೀತ್ವಾ ಪಾಣಿನಾ ಪಾಣಂ ಪ್ರಸನ್ನಾರ್ತಿಹರೋ ಹರಿಃ || ೨ ||

ಗಚ್ಛೋದ್ಧವ ವ್ರಜಂ ಸೌಮ್ಯ ಪಿತ್ರೋರ್ನೌ ಪ್ರೀತಿಮಾವಹ |
ಗೋಪೀನಾಂ ಮದ್ವಿರೋಗಾಧಿ ಮತ್ಸಂದೇಶೈರ್ವಿಮೋಚಯ || ೩ ||

ತಾ ಮನ್ಯುಷ್ಯಾ ಮತ್ಪ್ರಾಣಾ ಮದರ್ಥೇ ತತ್ಕದ್ಯಹಿಣಾಃ |
ಮಾಮೇವ ದಯಿತಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಮಾತ್ಮಾನಂ ಮನುಷ್ಯ ಗತಾಃ |
ಯೇ ತ್ವಕ್ರೋಧಮಾರ್ತಮದರ್ಥೇ ತಾನ್ ಬಿಭ್ರ್ಮ್ಯಹಮ್ || ೪ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಮಾರಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಿಣಿತನೇ! ಉದ್ಧವನು ವೃಷ್ಟಿವಂಶೀಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದನು. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಅವನು ಪರಮ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮಂತ್ರಿಯೂ ಪ್ರಿಯಸಖನೂ ಆಗಿದ್ದನು. || ೧ || ಒಂದು ದಿನ ಶರಣಾಗತರ ಸಮಸ್ತ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಭಕ್ತನೂ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರೇಮಿಯೂ ಆದ ಉದ್ಧವನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದನು. || ೨ || ಸೌಮ್ಯಸ್ವಭಾವದ ಉದ್ಧವನೇ! ನೀನೀಗಲೇ ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಕಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಾದ ನಂದ-ಯಶೋದೆವರನ್ನು ನನ್ನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆನಂದಗೊಳಿಸು. ಗೋಪಿಯರು ನನ್ನ ವಿರಹವ್ಯಾಧಿಯಿಂದ ದುಃಖಿತರಾಗಿರುವರು. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹೇಳಿ ಆ ವೇದನೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸು. || ೩ || ಪ್ರಿಯ ಉದ್ಧವನೇ! ಗೋಪಿಣಿಯರ ಮನಸ್ಸು ನಿತ್ಯ-ನಿರಂತರವಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಪ್ರಾಣ, ಜೀವನ, ಸರ್ವಸ್ವವೂ ನಾನೇ ಆಗಿರುವೆನು. ನನಗಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪತಿ-ಪುತ್ರರೇ ಮೊದಲಾದ ಜ್ಞಾತಿ-ಬಂಧುಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನನ್ನೇ ಅವರು ಪ್ರಿಯತಮನೆಂದೂ, ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಾರೂಪನೆಂದೇ ತಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರು ನನ್ನ ಸಖನಾಗಿ ಲೌಕಿಕ ಮತ್ತು ಪಾರಲೌಕಿಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿರುವರೋ ಅವರ ಭರಣ-ಪೋಷಣೆಗಳನ್ನು ನಾನೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದು ನನ್ನ ಪ್ರತವಾಗಿದೆ. || ೪ ||

ಮಯ ತಾಃ ಪ್ರೇಯಸಾಂ ಪ್ರೇಷೈಃ ದೂರೈಃ ಗೋಣುಲಸ್ತುಯಃ |
ಸ್ಮರಂತ್ಯೋಽಂಗ ವಿಮುಕ್ಯಂಚಿ ವಿರಹಾತ್ಕಂತ್ಯವಿಪ್ಲವಾಃ |

|| ೫ ||

ಧಾರಯಂತಿ ಕೃಚ್ಛ್ರೇಣ ಪ್ರಾಯಃ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಕಥಂಚನ |
ಪ್ರತ್ಯಾಗಮನುಸಂದೇಶೈರ್ಬಲ್ಲವ್ಯೋ ದೇ ಮದಾಪ್ತಿಕಾಃ |

|| ೬ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ |

ಇಹುಕ್ತ ಉದ್ಯವೋ ರಾಜನ್ ಸಂದೇಶಂ ಭರ್ತುರಾದೃತಃ |
ಆದಾಂಶು ರಥಮಾರುಹ್ಯ ಪ್ರಯಯೌ ನಂದಗೋಕುಲಮ್ |

|| ೭ ||

ಪ್ರಾಪ್ತೋ ನಂದವ್ರಜಂ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಿಮ್ಲೋಚತಿ ವಿಭಾಮೌ |
ಭಸ್ನಯಾನಿ ಪ್ರದಿತಾಂ ಪತೂನಾಂ ಮಿರರೇಣುಭಿಃ |

|| ೮ ||

ವಾಸಿತಾರ್ಥೇಽಭಯುಷ್ಯದ್ಧಿರ್ನಾದಿತಂ ಪುಷ್ಪಭಿವೃಷ್ಟೈಃ |
ಧಾವಂತೀಭಿಶ್ಚ ವಾಸ್ರಾಭಿದೂಧೋಭಾರೈಃ ಸ್ವಪತ್ನಾಕಾನ್ |

|| ೯ ||

ಇಹುತ್ಯೋ ಎಲಂಘದ್ವಿಗೋವತ್ಸ್ವರ್ಮಾಂಡಿತಂ ಸಿತ್ಯೈಃ |
ಗೋದೋಹಕಬಾಭಿರವಂ ವೇಣೂನಾಂ ನಿಪ್ಪನೇನ ಚ |

|| ೧೦ ||

ಗಾಯಂತೀಭಿಶ್ಚ ಕರ್ಮಾಣಿ ಪುಭಾನಿ ಬಲಕೃಷ್ಣಯೋಃ |
ಸ್ವಲಂಕೃತಾಭಿಗೋಪೀಭಿಗೋಪೈಶ್ಚ ಸುವಿರಾಜಿತಮ್ |

|| ೧೧ ||

ಅಗ್ನಿಕಾರ್ತಿಕಿಗೋವಿಪ್ರಪಿತೃದೇವಾರ್ಚನಾನ್ವಿತೈಃ |
ಧೂಪದೀಪೈಶ್ಚ ಮಾರ್ಜೈಶ್ಚ ಗೋಪಾವಾಸ್ಯರ್ಮನೋರಮಮ್ |

|| ೧೨ ||

ಉದ್ಯವನೇ! ನಾನು ಆ ಗೋಪಿಯರ ಪರಮ ಪ್ರಿಯತಮ ನಾಗಿರುವೆನು. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನಂತರ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ದೂರದಲ್ಲಿರುವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ನನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ವಿಮೋಹಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮೂರ್ಛಕರೂ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ವಿರಹವೇದನೆಯಿಂದ ದುಃಖಿತೆಯರಾದ ಅವರು ತಮಗೆ ಇಷ್ಟನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಲು ತವಕಪಡುತ್ತಿರು ವರು. || ೫ || ನನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯರಾದ ಗೋಪಿಯರು ಇದುವರೆಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಮತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು. 'ನಾನು ಪುನಃ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆನು' ಎಂಬ ನನ್ನ ಇದೊಂದು ಸಂದೇಶವೇ ಅವರಿಗೆ ಜೀವನಾಧಾರ ವಾಗಿದೆ. ಉದ್ಯವನೇ! ಇನ್ನೇನು ಹೇಳಲಿ? ನಾನು, ನಾನೇ ಅವರ ಆತ್ಮನಾಗಿರುವೆನು. ಅವರು ನಿತ್ಯ-ನಿರಂತರ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನಯ ರಾಗಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. || ೬ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಉದ್ಯವನು ಅತ್ಯಂತ ಆದರದಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನಂದಗೋಕುಲದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. || ೭ || ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಉದ್ಯವನು ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಂದ ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಸುಗಳು ಕಾಡಿನಿಂದ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರ ಗೊರಸುಗಳಿಂದ ಎದ್ದ ಧೂಳಿಯು ಉದ್ಯವನ ರಥವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಿತು. || ೮ || ಗೋವು ಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಲು ಕೊಬ್ಬಿದ ಹೋರಿಗಳು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಗರ್ಜನೆಯು ವ್ರಜದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳ ಹಿಂದೆ ಈಯ್ದ ಹಸುಗಳು ತಮ್ಮ ಕೆಚ್ಚಲುಗಳು ಭಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಕರುಗಳ ಕಡೆಗೆ ನಾಗರೋಟದಿಂದ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು. || ೯ || ಅತ್ತಲಿತ್ತ ನೆಗೆ-ನೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಳೆಯ ಕರುಗಳಿಂದ ಗೋಕುಲವು ಸಮಲಂಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ವೇಣುಸಾದದೊಡನೆ ಹಸುಗಳು ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯುವ 'ಫರ್-ಫರ್' ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದು ಕಿವಿಗಳಿಗೆ ಆಪ್ತಾಯಮಾನವಾಗಿದ್ದಿತು. || ೧೦ || ಮಾಧ್ವರಣಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತವಾಗಿ ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಮಂಗಳಮಯ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಿಯರಿಂದ ಮತ್ತು ಗೋವಾಲಕರಿಂದಲೂ ಗೋಕುಲದ ಶೋಭೆಯು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. || ೧೧ || ಗೋವಾಲರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಸೂರ್ಯ, ಅಕಿಥಿ, ಗೋವು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ದೇವತೆ-ಒಕ್ಕಗಳ ಪೂಜೆಗಳು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ಧೂಪಗಳ ಸುವಾಸನೆಯು ಸರ್ವತ್ರ ಹರಡಿತ್ತು. ದೀಪಗಳು ಬಿಳಿಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರ ಮನೆಗಳನ್ನು ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಮನೋಹರವಾದ ಮನೆಗಳಿಂದ ಇಡೀ ಗೋಕುಲವು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಶೋಭಿಸು ತ್ತಿತ್ತು. || ೧೨ ||

ಸರ್ವತಃ ಪುಷ್ಪಿತವನಂ ದ್ವಿಜಾಲಿಕುಲನಾದಿತಮ್ |
ಹಂಸಕಾರಂಡವಾಕೀರ್ಣೈಃ ಪದ್ಮಪಂದ್ಯೈಶ್ಚ ಮಂಡಿತಮ್ || ೧೩ ||

ತಮಾಗತಂ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾಸ್ತುಚರಂ ಪ್ರಿಯಮ್ |
ನಂದಃ ಪ್ರೀತಃ ಪರಿಷ್ಕೃಜ್ಯ ವಾಸುದೇವಧಿಯಾರ್ಚಯತ್ || ೧೪ ||

ಭೋಜಿತಂ ಪರಮಾನ್ನೇನ ಸಂವಿಷ್ಟಂ ಕಶಿಪೌ ಸುಖಮ್ |
ಗತತ್ರಮಂ ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛತ್ ಪಾದಸಂವಾಹಸಾದಿಭಿಃ || ೧೫ ||

ಕಚ್ಚಿದಂಗ ಮಹಾಭಾಗ ಸಖಾ ನಃ ಕೂರನಂದನಃ |
ಆಗ್ರೇ ಕುಶಲ್ಪಪತ್ಯಾದ್ಯೈರ್ಯುಕ್ತೋ ಮುಕ್ತಃ ಸುಹೃದ್ವೃತಃ || ೧೬ ||

ದಿಷ್ಟ್ವಾ ಕಂಠೋ ಹತಃ ಪಾಪಃ ಸಾಸುಗಃ ಸ್ವೇನ ಶಾಪ್ಯತಾ |
ಸಾಧೂನಾಂ ಧರ್ಮಶೀಲಾಸಾಂ ಯದೂನಾಂ ದ್ವೇಷ್ಠಿಯಃ ಸದಾ || ೧೭ ||

ಅಪಿ ಸ್ಮರತಿ ನಃ ಕೃಷ್ಣೋ ಮಾತರಂ ಸುಹೃದಃ ಸಖೀನ್ |
ಗೋಪಾನ್ ಪ್ರಜಂ ಚಾಕೃತಾಫಂ ಗಾವೋ ವೃಂದಾವನಂ ಗಿರಿಮ್ || ೧೮ ||

ಅಪ್ಯಾಯಾಸ್ಕೃತಿ ಗೋವಿಂದಾ ಸ್ವಜನಾನ್ ಸಕೃದೀಕ್ಷಿತಮ್ |
ತರ್ಹಿ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತದ್ವಕ್ತೃಂ ಸುನಸಂ ಸುಸ್ಥಿತೇಕ್ಷಣಮ್ || ೧೯ ||

ದಾವಾಗ್ನೇರ್ವಾತವರ್ಷಾಚ್ಚ ವೃಷಸರ್ವಾಚ್ಚ ರಕ್ಷಿತಾಃ |
ದುರತ್ಯಯೇಭ್ಯೋ ಮೃತ್ಯುಚ್ಛಃ ಕೃಷ್ಣೇನ ಸುಮಹಾತ್ಮನಾ || ೨೦ ||

ಸ್ಮೃತಾಂ ಕೃಷ್ಣವೀರ್ಯಾಣಿ ಲೀಲಾಪಾಂಗನಿರೀಕ್ಷಿತಮ್ |
ಹಸಿತಂ ಭಾಷಿತಂ ಚಾಂಗ ಸರ್ವಾ ನಃ ಶಿಥಿಲಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ || ೨೧ ||

ಗೋಕುಲದ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದುಂಬಿಗಳಿಂದ ರೋಂಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹೂದೋಟಗಳಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಚಲಿಬಲಿ ಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಮಲದ ದಂಟುಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತವಾದ ಹಾಗೂ ಹಂಸ-ಕಾರಂಡವ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಸುಂದರ ಸರೋವರಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ್ದು ಗೋಕುಲವು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು. || ೧೩ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅನುಚರನೂ, ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯನೂ ಆದ ಉದ್ಧವನು ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆ ನಂದಗೋಪನು ಮುಂದಾಗಿ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ವಾಸುದೇವನೇ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸುವ್ಯಾಜಿಸಿದನು. || ೧೪ || ವಾಯುಸಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಉದ್ಧವನು ಮತ್ತೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಾಗ ಸೇವಕರು ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಒತ್ತಿ, ಗಾಳಿಯನ್ನು ಬೀಸಿ ಆಯಾಸವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದರು. || ೧೫ || ಆಗ ನಂದಗೋಪನು ಅವನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು - ಪರಮಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಉದ್ಧವನೇ! ನನಗೆ ಗಳಿಯನಾದ ವಸುದೇವನು ಸೆರೆಮನೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ, ತನ್ನ ಅತ್ತೀಯರಾದ ಸ್ವಜನರಿಂದಲೂ ಭಾರ್ಯಾಪುತ್ರರಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ ಕುಶಲಿಯಾಗಿರುವನಲ್ಲವೇ? || ೧೬ || ಪಾಪಿಯಾದ ಕಂಠನು ತನ್ನ ಪಾಪದ ಫಲಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಈವಿಷಯವು ಗಳೊಂದಿಗೆ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು. ಇದು ಮಹಾಕೌಭಾಗ್ಯದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ಧಾರ್ಮಿಕರೂ ಸಾಧುಗಳೂ ಆದ ಯದುವಂತಿಯರನ್ನು ಅವನು ಸದಾ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೧೭ || ಆದಿರಲಿ, ಉದ್ಧವನೇ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎಂದಾದರೂ ನಮ್ಮಗಳನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಳ್ಳುವನೇ? ಇವಳು ಅವನ ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವರು ಸ್ವಜನ-ಸಂಬಂಧಿಗಳು. ಸ್ನೇಹಕರಾದ ಗೋವರಿದ್ವಾರಿ. ಅವನನ್ನೇ ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದೂ, ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದೂ ಭಾವಿಸುವ ಈ ವ್ರಜವಿದೆ. ಅವನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗೋವುಗಳಿವೆ. ಅವನು ವಿಹರಿಸಿದ ವೃಂದಾವನ ಮತ್ತು ಈ ಗೋವರ್ಧನವಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಎಂದಾದರೂ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವನೇ? || ೧೮ || ಉದ್ಧವಾ! ತನ್ನ ಸುಹೃದ್-ಬಂಧುಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ನಮ್ಮ ಗೋವಿಂದನು ಒಪ್ಪೆಯಾದರೂ ಒದುವನೇ? ಎಂಬುದನ್ನಾದರೂ ಹೇಳು. ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ನಾಲ್ಕು ಅವನ ನಿಲವಾದ ಮೂಗು, ಮಧುರವಾದ ಹಾಸ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಡಿನೋಟದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖಕಮಲವನ್ನಾದರೂ ನೋಡುವೆವು. || ೧೯ || ಉದ್ಧವನೇ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಹೃದಯ ಬದಲಾದಾಗಿದೆ. ಅವನ ಶಕ್ತಿ ಅನಂತವಾಗಿದೆ. ಅವನು ದಾವಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ-ಮುಕ್ತಿಯಿಂದ, ವೃಷಾಕುರ ಮತ್ತು ಅಜಗದಾದಿ ನಿವಾರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ಮೃತ್ಯುವಿನ ನಿಮಿತ್ತಗಳಿಂದ ಸಮ್ಯಕ್ ಒಪ್ಪೆಯಲ್ಲ, ಅನೇಕ ಬಾರಿ ರಕ್ಷಿಸಿರುವನು. || ೨೦ || ಉದ್ಧವಾ! ನಾವು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿಚಿತ್ರ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಅವನ ವಿಶಾಸಪೂರ್ಣವಾದ ಕುಡಿನೋಟವನ್ನು ಉಮ್ಮುಕ್ತವಾದ ಮಗುವನ್ನು ಮಧುರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಈಗ ನಮ್ಮಿಂದ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯದಷ್ಟು ಅವನ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲೇ ತನ್ಮಯರಾಗಿರುತ್ತೇವೆ. || ೨೧ ||

ಸಂಕ್ಷುಲವಗೋದ್ದೇಶಾನ್ ಮುಕುಂದಪದಭೂಷಣಾನ್ |
ಅಶ್ರದಾಸೀಕ್ಷಮಾಣಾನಾಂ ಮನೋ ಯತಿ ತದಾತ್ಮತಾಮ್ |

|| ೨೨ ||

ಮಸ್ಯೇ ಕೃಷ್ಣಂ ಚ ರಾಮಂ ಚ ಪ್ರಾಪ್ತಾವಿಹ ಸುರೋತ್ತಮಾಃ |
ಸುರಾಣಾಂ ಮಹದರ್ಥಾಯ ಗರ್ಗಸ್ಯ ವಚನಂ ಯಥಾ |

|| ೨೩ ||

ಕೇಸಂ ನಾಗಾಯುಕಪ್ರಾಣಂ ಮಲೈ ಗಜಪತಿಂ ತಥಾ |
ಅವಧಿಷ್ಟಾಂ ಲೀಲಯೈವ ಪಶೂನಿವ ಮೃಗಾಧಿಪಾಃ |

|| ೨೪ ||

ತಾಲತ್ರಯಂ ಮಹಾಸಾರಃ ಧನುರ್ಯಶ್ವಿನಿವೇಭರಾಟ್ |
ಬಭಂಜೈಕೇನ ಹಸ್ತೇನ ಸಪ್ತಾಹಮದಧಾದ್ಧಿರಿಮ್ |

|| ೨೫ ||

ಪ್ರಲಯೋ ಧೇನುಕೋಽರಿಷ್ಟಾಣಾಮರ್ತೋಽಬಾಧಯಃ |
ದೈತ್ಯಾಃ ಸುರಾಸುರಜಿತೋ ಹತಾ ಯೇನೇಹ ಲೀಲಯಾ |

|| ೨೬ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಟಾಂಬ

ಇತಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಂದಃ ಕೃಷ್ಣಾನುರಕ್ತಧೀಃ |
ಅಶ್ವತ್ಥಂಶೋಽಭವತ್ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಶ್ರೇಮಪ್ರಸವಹೃದಃ |

|| ೨೭ ||

ಯತೋದಾ ವರ್ಣಮಾಣಾನಿ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಚರಿತಾನಿ ಚ |
ಕೃಷ್ಣಾತ್ಕೃಷ್ಣಾನ್ಯವಾಸ್ರಾಕ್ಷೀತ್ಸೇಹಸುತಪಯೋಧರಾ |

|| ೨೮ ||

ತಯೋರಿಹಂ ಭಗವತಿ ಕೃಷ್ಣೇ ನಂದಯತೋದಯೋಃ |
ನೀತ್ಯಾ ನುರಾಗಂ ಪರಮಂ ನಂದಮಾತೋದ್ಯೋ ಮುದಾ |

|| ೨೯ ||

ಉದ್ಭವ ಉವಾಚ

ಯುವಾಂ ಶ್ಲಾಘ್ಯತಮೌ ಭೂನು ದೇಹಿನಾಮಿಹ ಮಾನವ |
ನಾರಾಯಣೋಽಖಿಲಗುರೌ ಯತ್ಕತಾ ಮತಿರಿದೃಶೀ |

|| ೩೦ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಜಲಕ್ಷೀಣೆಯಾದ ಈ ನದಿಯನ್ನು ನೋಡು ವಾಗ್ ತನ್ನ ಒಂದೇ ಕೈಯಿಂದ ಎತ್ತಿದ ಗಿರಿರಾಜ ಗೋವರ್ಧನ ವನ್ನೂ ಅವನು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಾ ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಎಕರಿಸಿದ ಈ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ರೊಂದಿಗೆ ಆನೆಗಳ ವಿಧದ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನೋಡು ವಾಗ್ ಇನ್ನೂ ಅಳಿಯದೇ ಇರುವ ಅವನ ಪದಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಯವಾಗಿ ಹೋಗು ತ್ತದೆ || ೨೨ || ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರು ದೇವತೆ ಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಆವತರಿಸಿರುವರೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಗರ್ಗಾಜಾಯಿರೂ ಇದನ್ನು ನಮಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದರು || ೨೩ || ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಆನೆಗಳ ಬಲವುಳ್ಳ ಕೆಂಪನ್ನು ಅಜೇಯರೆನಿಸಿದ್ದ ಮುಷ್ಠಿ-ಬಾಣೂರ ಮಲ್ಲರನ್ನು ಕುವಲಯಾಪೀಡಗಜವನ್ನು ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಸಿಂಹವು ಕುದ್ರುಪರುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಲೇ ಸಂಹರಿಸಿದರು || ೨೪ || ಮೂರು ತಾಳೆಮರಗಳನ್ನು ಉದ್ದವಾದ ಆತ್ಮಕ ದೃಢವಾಗಿದ್ದ ಮಹಾಧನುಷ್ಠನ್ನು ಗಜರಾಜನು ಕೋಲನ್ನು ಆಘವಾ ಕಟ್ಟಿನ ಜಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಹಾಕುವಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮುರಿದು ಹಾಕಿದನು. ಒಂದೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗೋವರ್ಧನ ವರ್ತಕವನ್ನು ಏಳು ದಿವುಗಳವರೆಗೆ ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ನಿಂತಿದ್ದನು || ೨೫ || ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಆಪುರರನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದ ಪ್ರಲಯ ಭೀನುಕ, ಅರಿಷ್ಟಾಸುರ, ತೃಣಾವರ್ತ, ಬಕ ಮುಂತಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೈತ್ಯರನ್ನು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಾಡುತ್ತಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಂಹರಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದನು || ೨೬ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಟಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೇ ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿಯೇ ಅನುರಕ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ನಂದ ಗೋವನು ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲರೀಲೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಂದಾದ ಮೇದೊಂದರಂತೆ ಸ್ಥರಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರೇಮಾವೇಶದಿಂದ ಗದ್ಗದನಾಗಿ ಮುಂದೆ ಮಾತನಾಡಲಾಗದೆ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಅವನಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕಾತುರವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಟ್ಟಿತು || ೨೭ || ಯತೋದಾದೇವಿಯೂ ನಂದನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಬಾಲ ಮುಕುಂದನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಧಾರಾಧಾರವಾಗಿ ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪುತ್ರ ಸ್ನೇಹದ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವಳ ಸ್ತನಗಳಿಂದ ಹಾಲು ಸ್ರವಿಸತೊಡಗಿತು || ೨೮ || ನಂದ-ಯತೋದೆಯರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕುರಿತಾದ ಇರುವ ಅಗಾಧ ಅನುರಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ ಉದ್ಭವನು ಆನಂದ ಮಗ್ನನಾದನು ಹಾಗೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು || ೨೯ ||

ಉದ್ಭವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಸನ್ಮಾನ್ಯ ನಂದಗೋವನೇ ! ನೀವಿಬ್ಬರೂ ದೇಹಧಾರಿಗಳಲ್ಲ ಆತ್ಮಕ ಶ್ಲಾಘ್ಯತಮರಾಗಿರುವಿರಿ. ಅಖಿಲಲೋಕಗುರುವಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಈ ವಿಧವಾದ ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯವಿರುವುದಲ್ಲವೇ ? || ೩೦ ||

ಎತೌ ಹಿ ವಿಶ್ವಸ್ಯ ಚ ಬೀಜಯೋನೀ
ರಾಮೋ ಮುಕುಂದಃ ಪುರುಷಃ ಪ್ರಧಾನಮ್ |
ಅನ್ವೀಯ ಭೂತೇಷು ಎಲಕ್ಷಣಸ್ಯ
ಚ್ಚಾನ್ಯಸ್ಯ ಚೇಶಾತ ಇಮೌ ಪುರಾಣೌ || ೩೦ ||

ಯಿಹಿಂಜನಃ ಪ್ರಾಣವಿಯೋಗಕಾಲೇ
ಕ್ಷಣಂ ಸಮಾವೇಶ್ಯ ಮನೋವಿಶುದ್ಧಮ್ |
ನಿರ್ಹೃತ್ಯ ಕರ್ಮಾಶಯಮಾಶು ಯಾತಿ
ಪರಾಂ ಗತಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಮಯೋಽರ್ಕವರ್ಣಃ || ೩೧ ||

ತಸ್ಮಿನ್ ಭವಂತಾವಖಿಲಾಕೃತ್ಯೇತೌ
ಸಾರಾಯಣೇ ಕಾರಣಮರ್ತ್ಯಮೂರ್ತೌ |
ಭಾವಂ ವಿಧತ್ತಾಂ ನಿತರಾಂ ಮಹಾತ್ಮನ್
ಕಿಂ ನಾವಶಿಷ್ಟಂ ಯುವಯೋಃ ಸುಕೃತ್ಯಮ್ || ೩೨ ||

ಆಗಮಿಷ್ಯತ್ಯದೀರ್ಘೇಣ ಕಾಲೇನ ವ್ರಜಮಚ್ಯುತಃ |
ಪ್ರಿಯಂ ವಿಧಾಸ್ಯತೇ ಪಿತ್ರೋರ್ಭಗವಾನ್ ಸಾತ್ತ್ವಿಕಾಂ ಪತಿಃ
|| ೩೪ ||

ಹತ್ವಾ ಕಂಸಂ ರಂಗಮಧ್ಯೇ ಪ್ರತೀಪಂ ಸರ್ವಸಾತ್ತ್ವಿಕಾಮ್ |
ಯದಾಹ ವಃ ಸಮಾಗತ್ಯ ಕೃಷ್ಣಃ ಸತ್ಯಂ ಕರೋತಿ ತತ್
|| ೩೫ ||

ಮಾ ಖಿದ್ಯತಂ ಮಹಾಭಾಗೌ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಥಃ ಕೃಷ್ಣಮಂಶಿಕೇ |
ಅಂತರ್ಹೃದಿ ಸ ಭೂತಾನಾಮಾಸ್ತೇ ಚ್ಯೋತಿರಿವೈಧುಃ
|| ೩೬ ||

ನ ಹ್ಯಸ್ತ್ಯಾಸ್ತಿ ಪ್ರಿಯಃ ಕಶ್ಚಿನ್ನಾಪ್ರಿಯೋ ವಾಸ್ತ್ಯಮಾನಿಹ |
ನೋತ್ತಮೋ ನಾಥಮೋ ನಾಪಿ ಸಮಾನಾಸ್ತಮೋಽಪಿ ವಾ
|| ೩೭ ||

ನ ಮಾತಾ ನ ಪಿತಾ ತಸ್ಯ ನ ಭಾರ್ಯಾ ನ ಸುತಾದಯಃ |
ನಾತ್ಮೀಯೋ ನ ಪರಶ್ಚಾಪಿ ನ ದೇಹೋ ಜನ್ಮ ಏವ ಚ
|| ೩೮ ||

ನ ಚಾಸ್ಯ ಕರ್ಮ ವಾ ಲೋಕೇ ಸದುಃಸ್ಥಿತ್ರಯೋನಿಹ |
ಕ್ರೀಡಾರ್ಥಃ ಸೋಽಪಿ ಸಾಧೂನಾಂ ಪರಿತ್ರಾಣಾಯ ಕಲ್ಪತೇ
|| ೩೯ ||

ನಂದರಾಜಾ! ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು
ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲ ಪುರಾಣ ಪುರುಷರು. ಅವರು ಈ ಆಖಂಡ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ
ಉಪಾದಾನ ಕಾರಣರೂ, ನಿಮಿತ್ತಕಾರಣರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ.
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪುರುಷನಾದರೆ ಬಲರಾಮನು ಪ್ರಧಾನ
(ಪ್ರಕೃತಿ)ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವರಿಬ್ಬರೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ
ಅವರಿಗೆ ಜೀವನದಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮಂತ
ಎಲಕ್ಷಣವಾದ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪ ಜೀವನನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿ
ಸುತ್ತಾರೆ. || ೩೦ || ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಂದು
ಕ್ಷಣವಾದರೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಜೀವನು ಸಮಸ್ತ
ಕರ್ಮವಾಸನಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿ
ಯಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮಮಯನೂ ಆಗಿ ಪರಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು
ತ್ತಾನೆ. || ೩೧ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎಲ್ಲರ ಆತ್ಮನೂ, ಪರಮ
ಕಾರಣನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಭಕ್ತರ ಅಭಿಲಾಷೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸ
ಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಭೂಭಾರವನ್ನು ಇಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಮನುಷ್ಯ
ಶರೀರದಿಂದ ಅವತರಿಸಿರುವನು. ಮಹಾತ್ಮರಾದ ದಂಪತಿಗಳೇ! ಆ
ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನೀವು ನಿರತಿಶಯವಾದ ಪುತ್ರಪಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು
ಹೊಂದಿರುವಿರಿ. ಕೃತ-ಕೃತ್ಯರಾದ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ ಇದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ
ಯಾದ ಶುಭಕರ್ಮವು ಯಾವುದು ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರು
ವುದು? || ೩೨ || ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಯದುವಂತ ಶಿರೋಮಣಿ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕೆಲವೇ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಬಂದು,
ಮಾತಾ-ಪಿತೃಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಅನಂದಗೊಳಿಸು
ವನು. || ೩೪ || ಸಮಸ್ತ ಯದುವಂತೀಯರ ದ್ರೋಹಿಯಾದ
ಕಂಸನನ್ನು ರಂಗಧ್ವಜದಲ್ಲಿ ಕೊಂದು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು - 'ನಾನು
ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಬರುವೆನು' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಸತ್ಯವಾಗಿಸುವನು. || ೩೫ || ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ನಂದ
ಯತೋದಯರೇ! ದುಃಖಿಸಬೇಡಿರಿ. ಕಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗೆ ಬೆಂಕಿ
ಯಿರುವಂತೆ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ
ಜಗದಾನಂದಕರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಸಮೀಪ
ದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣುವಿರಿ. || ೩೬ || ಅಹಂಕಾರಾದಿ ಮಾಯಾಗುಣ
ಗಳಲ್ಲದೆ ಅವನಿಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯನಾದವನೂ, ಅಪ್ರಿಯ
ನಾದವನೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಸರ್ವರಲ್ಲಿ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ
ಅವನಿಗೆ (ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ) ಉತ್ತಮನೆಂಬುವವನೂ ಇಲ್ಲ;
ಅಧಮನೆಂಬುವವನೂ ಇಲ್ಲ; ಅಸಮಾನನೆಂಬುವವನೂ
ಇಲ್ಲ. || ೩೭ || ಪರಮ ಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಂದೆ-ತಾಯಿ
ಯಾಗಲೀ, ಪತ್ನಿ-ಪುತ್ರರಾಗಲೀ, ಆತ್ಮೀಯ-ಪರಕೀಯನಾಗಲೀ
ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ, ಜನ್ಮವೂ
ಇಲ್ಲ. || ೩೮ || ಅವನಿಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ
ಯಾವುದೇ ಕರ್ಮವು ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಸಾಧುಗಳ
ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೂ, ಲೀಲಾವಿನೋದಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ತೋರಿಸುವ
ಸಲುವಾಗಿಯೂ, ದೇವತೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಸಾತ್ವಿಕ, ಮತ್ಸ್ಯಾದಿ
ತಾಮಸ, ಮನುಷ್ಯರೇ ಆದ ಮಿತ್ರಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸು
ತ್ತಾನೆ. || ೩೯ ||

ಸುತಂ ರಜಸ್ವಮ ಇತಿ ಭಜತೇ ನಿರ್ಗುಣೋ ಗುಣಾನ್ |
ಕ್ರೀಡನ್ನತೀತೋಽತ್ರ ಗುಣೈಃ ಸೃಜತ್ಯವತಿ ಹಂತ್ಯಜಃ || ೪೦ ||

ಯಥಾ ಭ್ರಮರಿಕಾದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭ್ರಾಮ್ಯತೀವ ಮಹೀಯತೇ |
ಚತ್ತೇ ಕರ್ತೃಂ ತತ್ರಾತ್ಮಾ ಕರ್ತೇವಾಹಂಧಿಯಾ ಸ್ವತಃ || ೪೧ ||

ಯುವಯೋರೇವ ಸೈವಾಯಮಾತ್ಮಜೋ ಭಗವಾನ್ ಹರಿಃ |
ಸರ್ವೇಷಾಮಾತ್ಮಜೋ ಹ್ಯಾತ್ಮಾ ಪಿತಾ ಮಾತಾ ಸ ಈಶ್ವರಃ || ೪೨ ||

ದೃಷ್ಟಂ ಪುತ್ರಂ ಭೂತಭವದ್ವಿಷ್ಯತ್
ಸ್ವಾಸ್ತುತ್ವರಿಪ್ಲುಮ್ನಹದಲ್ಪಕಂ ಚ |
ವಿನಾಚ್ಯುತಾದ್ವಸ್ತು ತರಾಂ ನ ವಾಚ್ಯಂ
ಸ ಏವ ಸರ್ವಂ ಪರಮಾರ್ಥಭೂತಂ || ೪೩ ||

ಏವಂ ನಿಶಾ ಸಾ ಬ್ರುವತೋರ್ವ್ಯತೀತಾ
ನಂದಸ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾನುಚರಸ್ಯ ರಾಜನ್ |
ಗೋಪ್ಯಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ನಿರೂಪ್ಯ ದೀಪಾನ್
ವಾಸ್ತುನ್ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ದಧೀನ್ಯಮಂಥನ್ || ೪೪ ||

ತಾ ದೀಪದೀಪ್ತೈರ್ಮನಭಿರ್ವಿರೇಜೂ
ರಜ್ಜೂರ್ವಿಕರ್ಷದ್ಬ್ರಹ್ಮಕಂಕಣಶ್ರಜಃ |
ಚಲನ್ನಿತಂಬಸ್ತನಹಾರಕುಂಡಲ-
ತ್ಪ್ರಿಪತ್ಯಪೋರಾರುಣಕುಂಕುಮಾನನಾಃ || ೪೫ ||

ಉದ್ಗಾಯತೀನಾಮರವಿಂದಲೋಚನಂ
ಪ್ರಜಾಂಗನಾನಾಂ ದಿವಮ್ಬುತದ್ವನಿಃ |
ವದ್ವತ್ಸ ನಿರ್ಮಂಥನಶಬ್ದಮಿತ್ರಿತೋ
ನಿರಸ್ಯತೇ ಯೇ ನ ದಿತಾಮಮಂಗಲಮ್ || ೪೬ ||

ಭಗವತ್ಪುದಿತೇ ಸೂರ್ಯೇ ನಂದದ್ವಾರಿ ಪ್ರಚೌಕಃ |
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಥಂ ಶಾಕಲೌಘಂ ಕನ್ಯಾಯಮಿತಿ ಚಾಬ್ರುವನ್ || ೪೭ ||

ನಂದರಾಜಾ ! ಭಗವಂತನು ಆಪ್ರಾಕೃತನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ, ರಜ, ತಮಗಳೆಂಬ ಪ್ರಾಕೃತ ಒಂದು ಗುಣವೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಕೃತಗುಣರಹಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ರೀಲಿಗಾಗಿ ಕ್ರೀಡೆಯ ನ್ನಾಡುತ್ತಾ, ಸತ್ಯ, ರಜ, ತಮಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾನೆ. || ೪೦ || ಹುಡುಗರು ಆಪ್ತಾಲೆ-ತಿಪ್ಪಾಲೆಯಾಡುವಾಗ ಅವರ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು ತಿರುಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ವಸ್ತುಗಳು ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಚಿತ್ರವೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ಕುದ್ದ ಚೈತನ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಹಂಬುದ್ಧಿಯು ಉಂಟಾದ ಕಾರಣ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಆತ್ಮನು ಕರ್ತೃವಿನಂತೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. || ೪೧ || ನಂದ ! ಭಗವಾನ್ ತ್ರಿಲೋಕವನ್ನು ಕೇವಲ ನಿಮ್ಮಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಪುತ್ರನಾಗಿಲ್ಲ. ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನೂ, ಪುತ್ರನೂ, ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. || ೪೨ || ನಂದಗೋಪನೇ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೋಡುವ, ಕೇಳುವ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯ, ವರ್ತಮಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರಲಿ, ಸ್ವಾಪರ-ಜಂಗಮವಾಗಿರಲಿ, ಅಲ್ಪವಾಗಿರಲಿ, ಮಹತ್ವಾಗಿರಲಿ, ಅದಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳು ಭಗವಾನ್ ತ್ರಿಲೋಕವೆಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಾರದು. ನಂದರಾಜ ! ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮತನಿದ್ದಾನೆ. ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಅವನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. || ೪೩ ||

ವರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಭಗವಾನ್ ತ್ರಿಲೋಕವನ್ನೆ ಸುಖನಾದ ಉದ್ಭವನೂ ನಂದಗೋಪನೂ ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ರಾತ್ರಿಯೇ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ರಾತ್ರಿಯು ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಗೋಪಿಯರು ಎದ್ದು ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ವಾಸ್ತುಪುರುಷನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಮನೆಯನ್ನು ಗುಡಿಸಿ, ಸಾರಿಸಿ ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮೊಸರು ಕಡೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. || ೪೪ || ಗೋಪಿಣಿಯರು ಧರಿಸಿದ್ದ ಬಳೆಗಳು ಮೊಸರು ಕಡೆಯುವಾಗ ಮೇಲೆ-ಕೆಳಗೆ ಸರಿಯುತ್ತಾ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರ ನಿಕಂಬ, ಸ್ತನಗಳು ಮತ್ತು ಕೊರಳಲ್ಲಿನ ಹಾರಗಳು ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಿವಿಗಳ ಕುಂಡಲಗಳು ಓಲಾಡುತ್ತಾ ಕುಂಕುಮಲೇಖಿತ ಕರ್ವೋಲಗಳ ನಡುಗೆಂಪು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ಧರಿಸಿದ್ದ ಅಭೂಷಣಗಳ ರತ್ನಗಳು ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಆತ್ಮಂತ ಶೋಭಿತರಾದ ಗೋಪಿಯರು ಮೊಸರನ್ನು ಕಡೆಯು ತ್ತಿದ್ದರು. || ೪೫ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗೋಪಿಯರು ಕಮಲನಯನ ತ್ರಿಲೋಕವನ್ನೆ ಮಂಗಳಮಯ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಆ ಸಂಗೀತವು ಕಡೆಯುವ ಫರ್-ಫರ್ ಶಬ್ದದೊಡನೆ ಬೆರೆದು ಇನ್ನೂ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದವರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿತು. ಅವರ ಗಾಯನವು ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಅಮಂಗಳಗಳೂ ತೊಡೆದುಹಾಕುತ್ತಿತ್ತು. || ೪೬ ||

ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನು ಉದಯಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಜಾಂಗನೆಯರು ನಂದ ಗೋಪನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಒಂದು ಸ್ವರ್ಣರಥವನ್ನು ನೋಡಿದರು. 'ಇದು ಯಾರ ರಥವಾಗಿರಬಹುದು?' ಎಂದು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದರು. || ೪೭ ||

ಅಕ್ಷರ ಆಗತಃ ಕಿಂ ವಾ ಯಃ ಕಂಸಸ್ಯಾರ್ಥಸಾಧಕಃ |
ಯೇನ ನೀತೋ ಮಧುಪುರೀಂ ಕೃಷ್ಣಃ ಕಮಲಲೋಚನಃ
|| ೪೮ ||

ಕಿಂ ಸಾಧಯಿಷ್ಯತ್ಯಸ್ಯಾಭಿರ್ಭರ್ತುಃ ಪ್ರೇತಸ್ಯ ನಿಷ್ಕತಿಮ್ |
ಇತಿ ಸ್ವಿಕಾಂ ವದಂತೀನಾಮುದ್ವೇಷಗಾತ್ ಕೃತಾಹ್ನಿಕಃ
|| ೪೯ ||

ಸಲವತ್ತಾನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೪೮ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಕಮ ಸ್ತಂಭೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಸಂದೋಹಾಪನಯನಂ ನಾಮ ಪಚ್ಚ ಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೪೯ ||

ಸಲವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಉದ್ಧವ-ಗೋಪಿಯರ ಮಾತುಕತೆ-ಭ್ರಮರಗೀತೆ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ತಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾಣುಚರಂ ವ್ರಜಪ್ರಿಯಃ
ಪ್ರಲಂಬಬಾಹುಂ ನವಕಂಜಲೋಚನಮ್ |
ಪೀತಾಂಬರಂ ಪುಷ್ಪರಮಾಲಿನಂ ಲಸ-
ನ್ಮುಖಾರವಿಂದಂ ಮನಮೃಪ್ಸುಂಡಲಮ್ || ೧ ||

ಕುಚ್ಚಿತ್ತಾಃ ಕೋಟಯಮಪೀಚ್ಯದರ್ಶನಃ
ಕುತಶ್ಚ ಕ್ಯಾಚ್ಛುತವೇಷಭೂಷಣಃ |
ಇತಿ ಸ್ವ ಸರ್ವಾಃ ಪರಿವಪ್ತುರುತ್ಸುಕಾ-
ಸ್ತಮುತ್ರಮಶ್ಲೋಕಪದಾಂಬುಜಾತ್ರಯಮ್ || ೨ ||

ತಂ ಪ್ರಪ್ರಯೇಣಾವನತಾಃ ಸುಸೃತಂ
ಸವ್ರೀಡಹಾಸೇಕ್ಷಣಸೂನ್ಯತಾದಿಭಿಃ |
ಲಹಸ್ಯಪೃಚ್ಛುಪವಿಷ್ಯಮಾಸನೇ
ವಿಜ್ಞಾಯ ಸಂದೇಶಹರಂ ರಮಾಪತೇಃ || ೩ ||

ಜಾನೀಮಸ್ತಾಂ ಯದುಪತೇಃ ಪಾರ್ಷದಂ ಸಮುಪಾಗತಮ್ |
ಧರ್ತೇತ ಪ್ರೇಷಿತಃ ಪಿಶ್ತೋರ್ಭವಾನ್ ಪ್ರಿಯಚೇರ್ಷಯಾ
|| ೪ ||

ಒಬ್ಬಳು ಕೇಳಿದಳು - ಕಮಲಲೋಚನನಾದ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ
ನನ್ನು ಮಧುರಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದ ಕಂಸನ ಕಾರ್ಯ
ಸಾಧಕನಾದ ಅಕ್ಷರನೇನಾದರೂ ಪುನಃ ಬಂದಿರುವನೇ? || ೪೮ ||
ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಕೇಳಿದಳು - ತನ್ನ ಒಡೆಯನಾದ ಕಂಸನ ಪ್ರೇತಕ್ಕೆ
ನಮ್ಮಿಂದ ಒಂಡಹಾಕಿಸಲೇನಾದರೂ ಬಂದಿರುವನೇ? ಇದಲ್ಲದೆ
ಬೇರೆ ಪ್ರಯೋಜನ ಏನಿದ್ದಿತು? ಹೀಗೆ ಪ್ರಜವಾಸಿಯರಾದ
ಸ್ವೀಯರು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಉದ್ಧವನು ತನ್ನ ನಿತ್ಯ
ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. || ೪೯ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಕವಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲ್ಲಿ ಧರಿಸ್ತಿತಾನೆ !
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಣುಚರನಾದ ಉದ್ಧವನ ಆಕೃತಿ ವೇಷ-ಭೂಷಣವೆಂಬ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಂತೆಯೇ ಇರುವುದನ್ನು ಗೋಪಿಯರು ನೋಡಿದರು.
ಅವನಿಗೆ ದೀರ್ಘಬಾಹುಗಳಿದ್ದವು. ಸೂತನ ಕಮಲವ ಎಳೆಸಂತೆ
ಕೋಮಲ ನೇತ್ರಗಳಿದ್ದವು. ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿ
ದ್ದನು. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಮಲಪುಷ್ಪಗಳ ಮಾಲೆಯಿತ್ತು. ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ
ಮನಮಯ ಕುಂಡಲಗಳಿದ್ದು ಮುಖಾರವಿಂದವು ಪ್ರಕೃತಿ
ವಾಗಿತ್ತು. || ೧ || ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯುಳ್ಳ ಗೋಪಿಯರು ಪರಸ್ಪರ
ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ಮಹಾಸುಖವಾದ ನೋಡಲು
ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಇವನಾದ ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರು
ವನು ? ಯಾರ ದೂತನಾಗಿರುವನು ? ಇವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಂತೆಯೇ
ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಧರಿಸುವನು ? ಗೋಪಿಯರೆಲ್ಲರೂ
ಅವನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಆತ್ಮತ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದರು.
ಉತ್ತಮ ಶ್ಲೋಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಮಲಗಳನ್ನೇ
ಪರಮೋಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಉದ್ಧವನನ್ನು ಸುತ್ತವರಿದು
ನಿಂತುಕೊಂಡರು. || ೨ || ಇವನು ರಮಾರಮಣ ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಂದೇಶವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ,
ಅವರು ವಿನಯದಿಂದ ಬಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿಯುವ ಕೂಡಿದ ಮಂದಹಾಸ
ದಿಂದ, ಕುಡಿನೋಟದಿಂದ ತಾಗೂ ಸುಮಧುರವಾದ
ಮಾತುಗಳಿಂದ ಉದ್ಧವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಸುಖಾಪನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿ
ವಿಹಾಂತದಲ್ಲಿ ಅವನ ಬಳಿ ಕೇಳಿದರು. || ೩ || ಉದ್ಧವನೇ ! ನೀನು
ಯದುನಾಥನ ಪಾರ್ಷದನೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ಅವನ
ಸಂದೇಶವನ್ನೇ ಹೊತ್ತು ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿರುವೆ. ನಿನ್ನ
ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನು ತನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರನ್ನು
ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲೆಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಳಿಸಿರುವನಲ್ಲ ? || ೪ ||

ಅಶ್ವಥಾ ಗೋವ್ರಜೇ ತಸ್ಯ ಸ್ವರಸೇಯಂ ನ ಚಕ್ಷುಃಪೇ |
ಸ್ವೇಹಾನುಬಂಧೋ ಬಂಧೂಣಾಂ ಮುನೇರಪಿ ಸುಮತ್ಸುಜಃ || ೫ ||

ಅನ್ಯೇಷ್ವರ್ಥಾಕೃತಾ ಮೈತ್ರೀ ಯಾವದರ್ಥವಿಡಂಬನಮ್ |
ಪುಂಭಿಃ ಸ್ತ್ರೀಷು ಕೃತಾ ಯದ್ವತ್ಸುಮನಸ್ವಿಜಃ ಪಟ್ಟದೈಃ || ೬ ||

ನಸ್ತಂ ತ್ಯಜಂತಿ ಗಣಿಕಾ ಆಲೃಂ ನೃಪತಿಂ ಪ್ರಜಾಃ |
ಅಧೀತವಿದ್ಯಾ ಆಚಾರ್ಯಮೃತ್ತಿಜೋ ದತ್ತದಕ್ಷಿಣಮ್ || ೭ ||

ಖಿಗಾ ವೀತಫಲಂ ವೃಕ್ಷಂ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಬಾತಿಫಲೋ ಗೃಹಮ್ |
ದಗ್ಧಂ ಮೃಗಾಸ್ತಥಾರಣ್ಯಂ ಜಾರೋ ಭುಕ್ತ್ವಾ ರಹಾಂ ಸ್ತ್ರೀಯಮ್ || ೮ ||

ಇತಿ ಗೋಪ್ಯೋ ಹಿ ಗೋವಿಂದೇ ಗತವಾಕ್ಯಾಯಮಾನನಾಃ |
ಕೃಷ್ಣದೂತೇ ವ್ರಜಂ ಯಾತೇ ಉದ್ವೇಗೇ ತಕ್ರಲೌಕಿಕಾಃ || ೯ ||

ಗಾಯಂತೈಃ ಪ್ರಿಯಕರ್ಮಾಣಿ ರುದತ್ಯಶ್ಚ ಗತಪ್ರಿಯಃ |
ತಸ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ಯಾನಿ ಕೈಶೋರಬಾಲ್ಯಯೋಃ || ೧೦ ||

ಕಾಚಿನ್ಮಧುಕರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಧ್ಯಾಯಂತೀ ಕೃಷ್ಣಸಂಗಮಮ್ |
ಪ್ರಿಯಪ್ರಸಾದಾಪಿತಂ ದೂತಂ ಕಲ್ಪಯಿತ್ವಾದಮುಪವೀತ್ || ೧೧ ||

ಗೋವುಮಾಚ

ಮಧುಪಿತಮುಂಧೋ ಮಾ ಸ್ತುತಾಂಘ್ರಂ ಸಪತ್ನಾಃ |
ಕುಚವಿಲುಲಿತಮಾಲಾಕುಂಕುಮಶ್ಚಕ್ರಭರ್ತಾಃ |
ವಹತು ಮಧುಪತಿಶ್ಚನ್ನಾನಿನೀನಾಂ ಪ್ರಸಾದಂ
ಯದುಸಮ ವಿಡಂಬಂ ಯಸ್ಯ ದೂತಸ್ತನ್ನೀದೃಶ್ || ೧೨ ||

ಅದರ ಹೊರತಾಗಿ ಈ ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಸ್ವರಸ ಬೇಕಾದ ಬೇರೆಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ತಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಯರ, ನಂಟರಿಷ್ಟರ ಸ್ವೇಹಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕುವುದು ಮಹಾ-ಮಹಾಮುನಿಗಳಿಗೂ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವೇ ಸರಿ. || ೫ || ಇತರ ರೊಡನೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರೇಮ-ಸಂಬಂಧದ ನಾಟಕವು ಯಾವುದಾದರೂ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೂವುಗಳೊಡನೆ ಭ್ರಮರಗಳ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಪುರುಷರ ಪ್ರೇಮ ಸಂಬಂಧವು ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. || ೬ || ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುವ ಎಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಣವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ ವೇಶ್ಯೆಯು ಅವರನ್ನು ತ್ಯಜಿಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ರಾಜನು ತಮ್ಮನ್ನು ರತ್ನಸರಾರನೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ - ಪ್ರಜೆಗಳು ಅವನನ್ನು ತ್ಯಜಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಧ್ಯಯನ ಮುಗಿದಾದ ಬಳಿಕ ಎಷ್ಟು ಜನ ಶಿಷ್ಯರು ಗುರುನಿವ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ? ಯಜ್ಞದ ದಕ್ಷಿಣೆ ದೊರೆತಾಕ್ಷಣ ಮುಕ್ತಿಜರು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. || ೭ || ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಫಲಗಳು ತೀರಿ ಹೋದಾಗ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಹಾಂಹೋಗುತ್ತವೆ. ಊಟ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅತಿಥಿಯು ಗೃಹಸ್ಥನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆಯೇ? ಕಾಡಿಗೆ ಬೆಂಕಿಬಿದ್ದಾಗ ಮೃಗಗಳು ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ನವಯುವಕಿ ಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಅನುರಾಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಚಾರಪುರುಷರು ಅವಳನ್ನು ಉಪಭೋಗಿಸಿದ ಬಳಿಕ ತಿರುಗಿಯೂ ಅವಳತ್ತ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. || ೮ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆ ಗೋಪಿಯರು ಕೃಷ್ಣದೂತನಾದ ಉದ್ವವನು ವ್ರಜಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಕೃಷ್ಣನು ತಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವರಸಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಉದ್ವವನಲ್ಲಿ ದೂರಿದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಾತು, ಮನಸ್ಸು, ಶರೀರಗಳು ಗೋವಿಂದನಲ್ಲೇ ಲೀನವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಬಾಲಮುಕುಂದನ ಬಾಲ್ಯ ಕಿಶೋರಾವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ, ಅವನ ಅತಿಪ್ರಿಯ ಪಾದ ಲೀಲಾಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ, ಯಾವ ವಿಧವಾದ ನಾಟಕಿಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಉದ್ವವನ ಮುಂದೆ ಗಳೆ-ಗಳನೆ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟರು. || ೯-೧೦ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಸೇರುವಿಕೆಯನ್ನೇ ಬಹಳವಾಗಿ ಬೆಂತಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಿಯೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದ ದುಂಬಿಯನ್ನೇ ಕೃಷ್ಣದೂತನೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ದುಂಬಿಯೊಡನೆ ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು. || ೧೧ ||

ಗೋಪಿಯು ಹೇಳಿದಳು - ಎಲೈ ಮಧುವನೇ! ನೀನು ಮಹಾ ಕಪಟಿಯಾದ ಮುಕುಂದನ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ್ದರಿಂದ ನೀನೂ ಕಪಟಿಯೇ ಆಗಿರುವೆ. ನೀನು ನಮ್ಮ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಶೋರಿಕೆಯ ವಿನಯವನ್ನು ತೋರಬೇಡ. ನಮ್ಮ ಸವತಿಯರ ಕುಚಗಳ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ನಮ್ಮ ಇನಿಯನ ವನಮಾಲೆ ಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಮೀಸೆಗಳೂ ಕೆಂಪಾಗಿವೆ. ನೀನೂ ಕೂಡ ಯಾವುದೇ ಹೂವಿನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರೇಮವಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹಾರಾಡುತ್ತಾ ಇರುವೆ. ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಂತೆ ನೀನೂ ಅಗಿದ್ವಿಯೆ. ಯಾದವರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ, ಮಥುರೆಯ ಮಾನಿನಿಯರ ಕುಂಕುಮಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಅವನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿ. ಅದು ನಮಗೆ ಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ನಮಗೆ ಕಳಿಸುವುದುಬೇಡ. || ೧೨ ||

ಸತ್ಯದಧರನುಧಾಂ ಸ್ಥಾಂ ಮೋಹಿನೀಂ ಪಾಯಯಿತ್ವಾ
ಸುಮನಸ ಇವ ಸದ್ವಸ್ತುತೇಽಸ್ಮಾನ್ ಭವಾದ್ಯತ್ |

ಪರಿಚರತಿ ಕಥಂ ತ್ವಾದಪದ್ಯಂ ತು ಪದ್ಯಾ
ಹೃಪಿ ಬತ ಹೃತಚೇತಾ ಉತ್ತಮತೋರಕವಲ್ಪೈಃ || ೧೩ ||

ಕಿಮಿಹ ಬಹು ಪದಂಭೇ ಗಾಯಸಿ ತ್ವಂ ಯದೂನಾ-
ಮಧಿಪತಿಮಗೃಹಾಣಾಮಗ್ರತೋ ನಃ ಪುರಾಣಮ್ |

ವಿಜಯಸಖಸಖೀಣಾಂ ಗೀಯತಾಂ ತತ್ಪ್ರಸಂಗಃ
ಕೃಪಿತಕುಚರುಜಸ್ತೇ ಕಲ್ಪಯಂತೀಪ್ಯಮಿಷ್ಯಾಃ || ೧೪ ||

ದಿನಿ ಭುವಿ ಚ ರಸಾಯಾಂ ಕಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯುಸ್ತದ್ಧರಾಣಾಃ
ಕಪಟರುಚರಹಾಸಭ್ರೂವಿಜೃಂಭಸ್ತ ಯಾಃ ಸ್ತುಃ |

ಚರಣರಜ ಉಪಾಸ್ತೇ ಯಶ್ಚ ಭೂತಿರ್ವಯಂ ಕಾ
ಅಪಿ ಚ ಕೃಪಣಪಕ್ಷೇ ಹೃತ್ತಮತೋರಕಶಬ್ದಃ || ೧೫ ||

ವಿಸೃಜ ಶಿರಸಿ ಪಾದಂ ದೇದ್ವಹಂ ಚಾಟುಕಾರ್ಯ-
ವನುನಯವಿದುವಸ್ತೇಽಭ್ಯೇತ್ಯ ದೌತ್ಯೈರ್ಮುಕುಂದಾತ್ |

ಶ್ರುತ ಇಹ ವಿಸೃಷ್ಟಾ ಪತ್ಯಪತ್ಯಸ್ತಲೋಕಾ
ವ್ಯಸೃಜದಕೃತಚೇತಾಃ ಕಿಂ ನು ಸಂಧೇಯಮಸ್ಮಿನ್ || ೧೬ ||

ಭ್ರಮರವೇ! ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ನಿನ್ನ ಆ ಪ್ರಭುವೂ ಶ್ಯಾಮಲ
ವರ್ಣನು. ಪುಷ್ಪರಸವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಂಡನಂತರ ನೀನು ಮತ್ತೊಂದು
ಪುಷ್ಪಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಹೋಗುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಿನ್ನ
ಆ ಸ್ವಾಮಿಯೂ ನಮಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾರಿಗೆ, ನಿಜವಾಗಿ
ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾರಿಗೆ ತನ್ನ ಮನಮೋಹಕವಾದ ಮಕ್ಕುಬರಿಸುವ
ಅಧರಾಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಹಳ್ಳಿಗರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು
ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಇಂತಹವನ ಮಾಡ
ಕಮಲಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀರೇವಿಯು ಹೇಗೆ ಮಾಡು
ವಳೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಅವನ ಕೀರ್ತಿ, ಯಶಸ್ಸು, ಚಾಟು
ನುಡಿಗಳಿಗೆ ಮನುಷ್ಯನು ಅವಳು ಆ ಧೂರ್ತನ ಸೇವೆಯನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು || ೧೩ || ಎಲೈ ಪಟದವೇ! ನಾವು
ವನವಾಸಿಗಳು. ನಮಗೆ ಮನಮಳಗಲೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂತಹ ನಮ್ಮ
ಮುಂದೆ ನೀನು ಯದುಕುಲ ಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಕ್ರಿಷ್ಣಪ್ಪನ
ಗುಣಗಾನವನ್ನೇಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ? ಇದು ನಮಗೆಲ್ಲ ಹಳೆಯ
ದಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಅವನ ಗುಣ-ಗೀತೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು.
ನಿನ್ನ ಕುತಂತ್ರವು ನಮ್ಮ ಬಳಿ ನಡೆಯದು. ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದ
ಹೊರಟುಹೋಗು. ವಿಜಯವು ಸದಾ ಜೊತೆಯಿರುವ ಕ್ರಿಷ್ಣಪ್ಪನ
ಗುಣಗಾನವನ್ನು ಮಧುರಾಪುರವಾಸಿನಿಯಾಗಾದ ಸಖಿಯರ
ಮುಂದೆ ಹಾಡು. ಅವರು ಹೊಸಬರು. ಅವರಿಗೆ ಅವನ
ಲೀಲೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಅಷ್ಟಾಗಿ ತಿಳಿಯವು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು
ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಹೃದಯದ ಪೀಡೆಯನ್ನು
ಅವನು ಪರಿಹರಿಸಿರುವನು. ಅವರು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸುವರು. ನಿನ್ನ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು
ಅವರು ನಿನಗೆ ಬೇಣದ್ದನ್ನು ಕೊಡುವರು. || ೧೪ || ಎಲೈ
ಕಪಟಿಯಾದ ದುಂಬಿಯೇ! ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಪಾತಾಲಲೋಕ
ದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಮನೋಹರವಾದ ನಗೆ, ಹುಟ್ಟು-ಹಾರಿಸುವುದು,
ಕಡೆಗಣ್ಣುಮೋಟ ಇತ್ಯಾದಿಗಳುಳ್ಳ ಮುಕುಂದನಿಗೆ ವಶವಾಗದಿರುವ
ಸ್ತ್ರಿಯರು ಯಾರು ತಾನೇ ಇದ್ದಾರೆ? ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ಯಾರ
ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಸದಾ ಸೇವಿಸುವಳೋ ಅಂತಹ ಶ್ಯಾಮ
ಸುಂದರನಿಗೆ ನಾವು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರದವರು. ಆದರೆ ದೀನರ ವಿಷಯ
ದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗಿರುವ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿ ಎಂಬರ್ಥದ ಉತ್ತಮತೋರ
ಕವು ಅನ್ವರ್ಥವಾಗುವುದೇನು? || ೧೫ || ಭ್ರಮರವೇ!
ತಲೆಯಮೇಲಿಟ್ಟಿರುವ ನಿನ್ನ ಪಾದವನ್ನು ತೆಗೆ; ದೂರಸರಿ.
ಚಮತ್ಕಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಸಂಧಾನಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನೀನು
ನಿಪುಣನೆಂದು ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು. ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡು
ವುದನ್ನು ನೀನು ಕ್ರಿಷ್ಣಪ್ಪನಿಂದಲೇ ಕಲಿತಿರುವೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ.
ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಲಾವು.
ಎಕೆಂದರೆ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಭುವಿಗಾಗಿಯೇ ನಾವು ಪತಿ-ಪುತ್ರರನ್ನು
ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ ಸಮಸ್ತ ಭರ್ಮಗಳನ್ನು
ತ್ಯಜಿಸಿದೆವು. ಆದರೆ ಕೃತ್ಯಾತೆಯಿಲ್ಲದ ಅವನು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಹೊರಟೇಹೋದ. ಅಂತಹವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಿಮಾಡಿ
ಕೊಳ್ಳುವುದೇನಿದೆ? || ೧೬ ||

ಮೃಗಯುರಿವ ಕಪೀಂದ್ರಂ ವಿವೃಧೇ ಲುಬ್ಧಧರ್ಮಾ
ಸ್ವಿಮಮೃತ ವಿರೂಪಾಂ ಸ್ವಿಚಿತಃ ಕಾಮಯಾನಾಮ್ |

ಬಲಿಮಸಿ ಬಲಿಮಶ್ವಾತ್ವವೇಷ್ಯಯದ್ವ್ಯಾಂಕ್ಷವದ್-
ಸ್ತದಲಮಸಿತಸುಚೈರ್ಮಸ್ತುಜಸ್ತುತೃಕಾರ್ಥಃ || ೧೭ ||

ಯದನುಚರಿತಲೀಲಾಕರ್ಣಪೀಯೂಷವಿಪ್ರಾಟ್-
ಸಕೃದದನವಿಧೂತದ್ವಂದ್ವಧರ್ಮಾ ವಿನಶ್ಯಾ |

ಸಪದಿ ಗೃಹಕುಟುಂಬಂ ದೀನಮುಕ್ತೃಷ್ಠ ದೀನಾ
ಬಹವ ಇಹ ವಿಹಂಗಾ ಭಿಕ್ಷುಚರ್ಯಾಂ ಚರಂತಿ || ೧೮ ||

ವಯಮೃತಮಿವ ಜಿಹ್ವವ್ಯಾಘ್ರತಂ ಶ್ರದ್ಧಧಾನಾಃ
ಕುಲಿಕರುತಮಿವಾಚ್ಛಾಃ ಕೃಷ್ಣವರ್ಧ್ಯೋ ಹರಿಣ್ಯಃ |

ದದೃಶುರಸಕೃದೇತತ್ಸನ್ನಿವಸ್ತರ್ತತೀವ್ರ-
ಸ್ಮರರುಜ ಉಪಮಂತ್ರಿನ್ ಭಣ್ಯತಾಮನ್ಯವಾರ್ತಾ || ೧೯ ||

ಪ್ರಿಯಸಖ ಪುನರಾಗಾಃ ಪ್ರೇಯಸಾ ಪ್ರೇಷಿತಾಃ ಕಿಂ
ವರಯ ಕಿಮನುರುಂಧೇ ಮಾನನೀಯೋಽಸಿ ಮೇಽಂಕ |

ನಯಸಿ ಕಥಮಿಹಾಸ್ಮಾನ್ ದುಸ್ತುಜದ್ವಂದ್ವಪಾತ್ಕಂ
ಸತತಮುರಸಿ ಸೌಮ್ಯ ಶ್ರೀವರ್ಧೂಃ ಸಾಕಮಾಸ್ತೇ || ೨೦ ||

ಭ್ರಮರವೇ ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಭುವಿನ ನಿರ್ದಯತೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟೊಂದು
ವರ್ಣಿಸೋಣ. ಇವನು ಶ್ರೀರಾಮನಾಗಿದ್ದಾಗ ಕುರಾಜನಾದ
ವಾಲಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಧನಂತೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ನಿರ್ದಯತೆಯಿಂದ
ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅದೇ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಚಿತನಾದ ಇವನು
ಕಾಮುಸಿಬಂದ ಕೂರ್ವಣಪಿಯ ಕಿವಿ-ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ
ಅವಳನ್ನು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸಿದ್ದನು. ವಾಮನಾವತಾರದಲ್ಲಿ ತಾನೇ
ಮಾಡಿದ್ದನು ? ವಟುವಿನ ವೇಷದಿಂದ ಬಂದ ಇವನನ್ನು
ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸತ್ತರಿಸಿದನು. ಬೇಡಿ
ದ್ದನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಇವನು ೩ ಬಲಿಯನ್ನು ವರುಣ
ವಾಶದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆಟ್ಟಿದನು. ಬಲಿಯನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿದ
ಕಾಗೆಯು ಬಲಿಯಸ್ಥಿತ್ವವನ್ನೇ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಮುತ್ತುವಂತೆ
ಅಲ್ಲವೇ ಇದು. ಹೋಗಲಿ ಬಡು. ಈ ಕರಿಯನೊಡನೆ ಸ್ನೇಹವೇ
ಸಾಕೆನಿಸಿದೆ. ಆದರೂ ಏನು ಮಾಡುವುದು ? ಅವನ ಲೀಲಾ
ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡದೇ ಇರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. || ೧೭ ||
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಲೀಲಾರೂಪವಾದ ಕರ್ಣಾಮೃತದ ಒಂದು ತೊಟ್ಟನ್ನು
ಪಾನ ಮಾಡಿದವರೂ ಕೂಡ ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಸುಖ-ದುಃಖವೇ
ಮೊದಲಾದ ದ್ವಂದ್ವಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವರು. ದಯ
ನೀಯವಾದ ಸಂಸಾರವನ್ನೂ ಮನೆ-ಮನೆಗಳನ್ನು ತೊರೆದು
ಆತ್ಮಂತ ದೀನರಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹ-ಪರಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ಪ್ರಾಣ
ಧಾರಣೆಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೇ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುವ
ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ - ಈ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಂದಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ
ಯಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಲೀಲಾಕಥೆ
ಗಳನ್ನು ಬಿಡಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಆವರ್ತಿಯೂ ಹೀಗೆ
ಆಗಿದೆ. || ೧೮ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಉಪಮಂತ್ರಿಯೇ ! ಕೃಷ್ಣಹಾರವ್ಯುಗದ
ಪತ್ನಿಯರಾದ ಹೆಣ್ಣು ಜಿಂಕೆಗಳು ವ್ಯಾಧನ ಸುಮಧುರ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ
ಮರುಳಾಗಿ ಅವನು ಬೀಸಿದ ಬಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣನೀಗುವಂತೆ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪತ್ನಿಯರಾದ ಸಾವೂ (ಗೋಪಿಯರೂ) ಕುಟಿಲನಾದ
ಕೃಷ್ಣನ ಅಮೃತಮಯವಾದ ಮಾತನ್ನು ಸಕ್ಕವೆಂದೇ ಬಗೆದು ಆ
ಕೃಷ್ಣನ ನಮಿಸ್ತರ್ತದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಕಾಮಬಾಧೆಯನ್ನು
ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಅನುಭವಿಸಿದೆವು. ಅದುದರಿಂದ ಅವನ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಅಡಬೇಡ. ಬೇರೇ
ನಾದರೂ ವಾರ್ತೆಯಿದ್ದರೆ ತಿಳಿಸು. || ೧೯ || ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನ
ಪ್ರಿಯಸಖನೇ ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪುನಃ
ಆಗಮಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು
ಹೋಗಲು ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನು ಪುನಃ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳಿಸಿರಬೇಕಲ್ಲ ?
ಪ್ರಿಯಭ್ರಮರವೇ ! ನೀನು ನಮಗೆ ಮಾನನೀಯನಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ
ಇಚ್ಛೆ ವಿನಂಬುದನ್ನು ಹೇಳು. ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.
ನಾವಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ನೀನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವೆಯಾ ? ಆದರೆ ಅವನ
ಬಳಿಗೆ ಹೋದರೂ ಮರೆಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಸಾವೂ ಅವನ ಬಳಿಗೆ
ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ
ಏನು ಮಾಡುವೆ ? ಸೌಮ್ಯನೇ ಅವನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಾದರೋ
ಅವನ ಪ್ರಿಯವತ್ತೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸದಾಕಾಲ ಇರುವಳಲ್ಲ ! ಹಾಗೆ
ವಾಗಲಿ ನಮ್ಮದೇನು ನಡೆದೀತು ? || ೨೦ ||

ಅಪಿ ಬಹು ಮಧುಪ್ರಯೋಮಾಯೋಪುಕ್ತೋಽಧುನಾಸ್ತೇ
ಸ್ವರತಿ ಸ ಪಿತ್ಯಗೇಹಾನ್ ಸೌಮ್ಯ ಬಂಧೂಂಶ್ಚ ಗೋಪಾನ್ |

ಕೃಚಿದಪಿ ಸ ಕಥಾ ನಃ ಕಿಂಕರೀಣಾಂ ಗೃಣೇತೇ
ಭುಜಮಗುರುಸುಗಂಧಂ ಮೂರ್ಧ್ನಾಧಾಸ್ತತ್ ಕದಾ ನು
|| ೨೦ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಲವಾಚ

ಅಭೋದ್ರವೋ ನಿಶಮ್ಯವಂ ಕೃಷ್ಣದರ್ಶನಲಾಲಸಾ |
ಸಾಂತ್ವಯನ್ ಪ್ರಿಯಸಂದೇಹೈರ್ಗೋಪೀರಿದಮಭಾಷತ
|| ೨೧ ||

ಉದ್ಯವ ಉವಾಚ

ಅಹೋ ಯೂಯಂ ಸ್ವಪ್ನಾರ್ಥಾರ್ಥ ಭವತ್ಯೋ ರೋಷಾಭಾಷಾಃ |
ವಾಸುದೇವೇ ಭಗವತಿಯಾಸಾಮಿತ್ಯರ್ಪಿತಂ ಮನಃ
|| ೨೨ ||

ವಾಸವ್ರತತಪೋಹೋಮಜಪಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸಂಯಮೈಃ |
ಶ್ರೇಯೋಭಿವಿವಿಧೈಶ್ಚಾನ್ಯೈಃ ಕೃಷ್ಣೇ ಭರ್ತುರ್ನಾಧ್ಯತೇ
|| ೨೩ ||

ಭಗವತ್ಪ್ರತಿದುಷ್ಟೋಕೇ ಭವತೀಭಿರನುತ್ರಮಾ |
ಭಕ್ತಿಃ ಪ್ರವರ್ತತಾ ದಿಷ್ಟಾ ಮುನೀನಾಮಪಿ ಮರ್ಲಭಾ
|| ೨೪ ||

ದಿಷ್ಟಾ ಪುತ್ರಾನ್ ಪತೀನ್ ದೇಹಾನ್
ಸ್ವಜನಾನ್ ಭವನಾನಿ ಚ |
ಒತ್ತಾವ್ಯನೇತ ಯೂಯಂ ಯತ್
ಕೃಷ್ಣಾಖ್ಯಂ ಪುರುಷಂ ಪರಮ್ || ೨೫ ||

ಮಾರ್ಗಾತ್ಕಥಾಪೋಽಧಿಕೃತೋ ಭವತೀನಾಮಧೋಕ್ಷಜೇ |
ನಿರಹೇಣ ಮಹಾಭಾಗಾ ಮಹಾನ್ ಮೇಽನುಗ್ರಹಃ ಕೃತಃ
|| ೨೬ ||

ಹೃದಯತಾಂ ಪ್ರಿಯಸಂದೇಹೋ ಭವತೀನಾಂ ಸುಖಾವಹಃ |
ಮಮಾದಾಯಾಗತೋ ಭದ್ರಾ ಅಜಂ ಭರ್ತೂ ರಹಸ್ಯರಃ
|| ೨೭ ||

ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನ ಪ್ರಿಯಸುಖನಾದ ಮಧುಕರನೇ ! ಆರ್ಯ
ಪುತ್ರನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗುರುಕುಲದಿಂದ ಮರಳಿ
ಬಂದು ಈಗ ಮಥುರೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ಇರುವನಲ್ಲ ? ಅವನು
ಎಂದಾದರೂ ನಂದ-ಯಶೋದಯರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ಮನೆ
ಯನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನು ಗೊಲ್ಲಬಾಲಕರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೇ ?
ದಾಸಿಯರಾದ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಯೂ ಮಾವಾಗಾದರೂ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಿರುವನೇ ? ಮುಂದೆ ಎಂದಾದರೂ ಆಗರು
ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವಾದ ತನ್ನ ತೋಳನ್ನು ನಮ್ಮ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ
ಇರಿಸುವನೇ ? ಹೇಳು ? ಭ್ರಮರವೇ ! || ೨೦ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಲವಾಚುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿಸುವನೇ !
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲು ಆತ್ಮಂತ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದ ಗೋಪಿಯರ
ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಉದ್ಯವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಿಯಸಂದೇಹಗಳಿಂದ
ಸಂತ್ವಯಿಸುತ್ತಾ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. || ೨೧ ||

ಉದ್ಯವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಗೋಪಿಯರೇ ! ನೀವು ಕೃತ
ಕೃತರು. ನಿಮ್ಮ ಜೀವನವು ಸಫಲವಾಗಿದೆ. ನೀವು ಮೂರು ಬೇಸ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜ್ಯರಾಗಿರುವಿರಿ. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿರುವಿರಿ. ನಿಗ
ಧ್ಯರು || ೨೨ || ದಾನ, ವ್ರತ, ತಪ, ಹೋಮ, ಜಪ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ,
ಧ್ಯಾನ, ಧಾರಣ, ಸಮಾಧಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದ ವಿಧ-ವಿಧ
ವಾದ ಇತರ ಸಾಧನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯು
ಹುಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ || ೨೩ || ಆದರೆ ಉತ್ತಮೀಕರ
ಯುಳ್ಳ ಭಗವಂತನ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಪ್ರೇಮಭಕ್ತಿಯನ್ನು
ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಅದರ ಆವರಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕ
ರಿಸಿರುವಿರಿ. ಇದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಸೌಭಾಗ್ಯವೇ ಹೃದಿ. ಆ ಭಕ್ತಿಯು
ಮಹಾ-ಮಹಾ ಋಷಿ-ಮುನಿಗಳಿಗೂ ಆತ್ಮಂತ ಮರ್ಲಭ
ವಾದುದು. || ೨೪ || ನೀವುಗಳು ನಿಮ್ಮ ಪತಿ-ಪುತ್ರರನ್ನು ದೇಹ
ಸ್ವಜನರನ್ನೂ ಮನೆ-ಮಠಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಕ್ತರ ಪರಮಪತಿ
ಯಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ
ವರಿಸಿರುವಿರಿ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದು ಸೌಭಾಗ್ಯವೆ ಮಹಿ
ಮೆ || ೨೫ || ಮಹಾಭಾಗ್ಯವೆಂದಾದರೂ ಗೋಪಿಯರೇ !
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿಶೇಷಗದಿಂದ ನೀವು-ಮುಕ್ತ ವಸ್ತುಗಳ
ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವನ ದರ್ಶನವಾಗುವಂತಹ ಇಂದ್ರಿಯಾತೀತ ಪರ
ಮಾತ್ಮನ ಕುರಿತು ಆ ಭಾವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವಿರಿ.
ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಭಾವವನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆಯೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವಿರಿ.
ಇದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದೇವಿಯರಾದ ನೀವು ತೋರಿದ
ಮಹತ್ಕೃಪೆಯೇ ಆಗಿದೆ || ೨೬ || ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ
ರಹಸ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವಂತಹ ದೂತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ
ಪ್ರಿಯತಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪರಮ ಸುಖದಾಯಕವಾದ
ಸಂದೇಶವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವನು. ಮಂಗಳಾಂಗಿಯರೇ !
ಅದನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನು. ಈಗ
ಅದನ್ನು ಲಾಲಿಸಿ || ೨೭ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಭವತೀನಾಂ ವಿಯೋಗೋ ಮೇ ನ ಹಿ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಕ್ಷತಃ |
ಯಥಾ ಭೂತಾನಿ ಭೂತೇಷು ಖಂ ವಾಯುಗ್ವಿರ್ಜಲಂ ಮಹೀ |
ತಥಾಹಂ ಚ ಮನಸ್ಪ್ರಾಣಭೂತೇಂದ್ರಿಯಗುಣಾತ್ಮಯಃ || ೨೯ ||

ಅಶ್ವೇವಾತ್ಮನಾಽಽತ್ಮನಂ ಸೃಜೇ ಹನ್ಮಾನುಪಾಲಯೇ |
ಅತ್ಮಮಾಯಾನುಭಾವೇನ ಭೂತೇಂದ್ರಿಯಗುಣಾತ್ಮನಾ || ೩೦ ||

ಆತ್ಮಾ ಜ್ಞಾನಮಯಃ ಶುದ್ಧೋ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತೋಽಗುಣಾಸ್ಥಯಃ |
ಸುಷುಪ್ತಸ್ತಪ್ತಜಾಗ್ರದ್ವಿಮಾಯಾವೃತ್ತಿಭಿರೀಯತೇ || ೩೧ ||

ಯೇನೇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಾನ್ ಧ್ಯಾಯೇತ ಮೃಶಾ ಸ್ವಪ್ನಮುಕ್ತಃ |
ತನ್ನಿರುಂಧ್ಯಾದಿಂದ್ರಿಯಾಣಿ ವಿನಿದ್ರಃ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ || ೩೨ ||

ಏತದಂಶಃ ಸಮಾಮ್ನಾಯೋ ಯೋಗಃ ಸಾಂಖ್ಯಂ ಮನೀಷಿಕಾಮ್ |
ತ್ಯಾಗ್ವತ್ಸರ್ವೋ ದಮಃ ಸತ್ಯಂ ಸಮುದ್ರಾಂತಾ ಇವಾಪಗಾಃ || ೩೩ ||

ಯತ್ಪ್ರಕಂ ಭವತೀನಾಂ ವೈ ದೂರೇ ವರ್ತೇ ಪ್ರಿಯೋ ದೃಶಾಮ್ |
ಮನುಷಃ ಸನ್ನಿಹರ್ಷಾರ್ಥಂ ಮದನುಧ್ಯಾನಕಾಮ್ಯಯಾ || ೩೪ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳುವನು - ನಾನು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವರಿಗೂ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ನಾನೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ವಿಯೋಗವು ಎಂದಿಗೂ ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಭೌತಿಕ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ, ಜಲ, ಪೃಥಿವಿ ಎಂಬ ಪಂಚಭೂತಗಳೂ ಸೇರಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳು ಉಂಟಾಗಿವೆ. ಇವೇ ಆ ವಸ್ತುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮನಸ್ಸು, ಪಂಚಭೂತ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಿಷಯಗಳು - ಇವುಗಳ ಆಶ್ರಯ ನಾನೇ ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ಅವು ನನ್ನಲ್ಲಿವೆ, ನಾನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ನಾನೇ ಅವುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟ ನಾಗಿದ್ದೇನೆ. || ೨೯ || ನಾನೇ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಿಷಯಗಳ ರೂಪವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಆಶ್ರಯನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವಯಂ ನಿಮಿತ್ತ ನಾಗಿಯೂ ನಾನೇ ನನ್ನನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಪಾಲಿಸಿ, ಶಿರೋಧಾನ ನಾಗುತ್ತೇನೆ. || ೩೦ || ಆತ್ಮನು ಮಾಯೆ ಮತ್ತು ಮಾಯೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ವೃಥಕ್ಕಾಗಿರುವನು. ಅವನು ವಿಶುದ್ಧ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪ ನಾಗಿದ್ದು ಜಡ ಪ್ರಕೃತಿ, ಅನಂತ ಜೀವರು ಹಾಗೂ ತನ್ನದೇ ಅವಾಂತರ ಭೇದಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿ ಶುದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವುದೇ ಗುಣವು ಅವನನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲಾರದು. ಸುಷುಪ್ತಿ, ಸ್ವಪ್ನ, ಜಾಗೃತ್ ಎಂಬ ಮಾಯೆಯ ಮೂರು ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಕೀತನಾದ ಅವಿಂಡ, ಅನಂತ, ಬೋಧಸ್ವರೂಪನಾದ ಆತ್ಮನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವ್ರಾಜ್ಞನಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತೃಜಸ್ವನಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿಶ್ವನಾಗಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ. || ೩೧ || ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳಂತೆ ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳೂ ಮಿಥ್ಯೆಯೇ ಆಗಿವೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕೊಂಡು ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹರಿದುಹೋಗುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬೇಕು. ಸ್ವಪ್ನದಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಬಳಿಕ ಕಂಡ ಸ್ವಪ್ನವು ಸುಳ್ಳೆಂದು ಭಾವಿಸುವಂತೆಯೇ ಜಗತ್ತಿನ ವಿಷಯಗಳೂ ಮಿಥ್ಯೆಯೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ನನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯ ಬೇಕು. || ೩೨ || ಎಲ್ಲ ನದಿಗಳೂ ಹರಿದುಕೊಂಡು ಕೊನೆಗೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ಸೇರುವಂತೆಯೇ ಮಹಾತ್ಮರು ಮಾಡುವ ವೇದಾ ಭ್ಯಾಸ, ಯೋಗ-ಸಾಧನೆ, ಆತ್ಮಸಾತ್ವ ಎವೇಶ, ತ್ಯಾಗ, ತಪಸ್ಸು ಇಂದ್ರಿಯ ಸಂಯಮ, ಸತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳು ನನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲೇ ಪರಿಣಮಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲದರ ನಿಜವಾದ ಫಲವು ನನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೇ ಆಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತವೆ. || ೩೩ ||

ಗೋಪಿಯರೇ! ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳ ಧ್ರುವತಾರೆ ಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಜೀವನ ಸರ್ವಸ್ವನಾಗಿರುವೆನು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಇಷ್ಟು ದೂರವಿದ್ದರೂ ನೀವು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನನ್ನ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ನೀವು ಶರೀರದಿಂದ ದೂರವಿದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನನ್ನ ಸನ್ನಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನನ್ನ ಬಳಿಯೇ ಇರಿಸಿರುವಿರಿ - ಇದೇ ವನ್ನ ಆಶಯವೂ ಆಗಿದೆ. || ೩೪ ||

ಯಥಾ ದೂರಚರಃ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಮನ ಆನಿಶ್ಯ ದರ್ಶಕಃ |
 ಸ್ವಿಕಾಂ ಚ ನ ತಥಾ ಚೇತಃ ಸನ್ನಿಶ್ಯತಿಸ್ವಿಗೋಚರಃ
 || ೩೫ ||

ಮಯ್ಯಾವೇಶ್ಯ ಮನಃ ಕೃತ್ವಂ ವಿಮುಕ್ತಾತೇಷವೃತ್ತಿ ಯತ್ |
 ಅನುಸ್ಮರಂತ್ಯೋ ಮಾಂ ನಿತ್ಯಮಚರಾನ್ಮಾಮುಷ್ಯೇಷ್ಠ
 || ೩೬ ||

ಮಾ ಮಯಾ ಕ್ರೀಡತಾ ರಾಕ್ಷಾಂ ವನೇಽಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಜ ಆಪ್ತಿಕಾ |
 ಅಲ್ಪರಾಣಾಃ ಕಲ್ಯಾಣೋ ಮಾಽಽಪ್ರಮಾದ್ವಿಯಗಚಿಂತಯಾ
 || ೩೭ ||

ಶ್ರೀಕುಕ ಉವಾಚ

ವಿನಂ ಪ್ರಿಯತಮಾದಿಷ್ಟಮಾರ್ಗೋ ಪ್ರಜಯೋಪಿತಃ |
 ತಾ ಉಚುರುದ್ಧವಂ ಪ್ರೀತಾಸ್ತತ್ಸಂದೇಶಾಗತ್ಪ್ರತಿಃ
 || ೩೮ ||

ಗೋಪ್ಯ ಉವಾಚ

ವಿಶ್ವಾಹಿತೋ ಹುಃ ಕಂಗೋ ಯದೂನಾಂ ಸಾಧುಗೋಽಭ್ಯಶ್ |
 ವಿಶ್ವಾಽಽಪ್ರಲಭ್ಯಾರ್ವಾಘಃ ಕುಶಲ್ಯಾಃಽಚ್ಛಿಕೋಽಧುನಾ
 || ೩೯ ||

ಕಚ್ಚಿದ್ಗದಾಗ್ರಜಃ ಸೌಮ್ಯ ಕರೋತಿ ಪುರಯೋಪಿತಾಮ್ |
 ಪ್ರೀತಿಂ ನಃ ಸ್ವಗೃಹಪ್ರೀಡತಾಗೋದಾರೇಕ್ಷಣಾರ್ಚಿತಾ
 || ೪೦ ||

ಕಥಂ ರತಿವಿಶೇಷಜ್ಞಃ ಪ್ರಿಯಶ್ಚ ವರಯೋಪಿತಾಮ್ |
 ಪಾನುಬದ್ಧೇತ ತದ್ವಾಕ್ಯೈರ್ವಿಭ್ರಮ್ಯತ್ಪಾನುಭಾವಿತಃ
 || ೪೧ ||

ಸ್ವಿಯರ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಪ್ರೇಮಿಯರ ಮನಸ್ಸು ದೂರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರಿಯತಮನ ಮೇಲೆ ನೆಲೆಸುವಂಥ ಹತ್ತಿರವೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಇರುವ ಪ್ರಿಯತಮನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುವುದಿಲ್ಲ || ೩೫ || ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೆರೆಗೊಳಿಸಿ ಇತರ ಸಮಸ್ತ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿ ನಿತ್ಯನಿರಂತರವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆ ದೇಗುಲವೇ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದುವಿರಿ || ೩೬ || . ಕಲ್ಯಾಣಯರೇ! ಶರತ್ಕಾಲದ ಹುಣ್ಣುಮಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡಿದೆನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಪನದಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ನನ್ನೊಡನೆ ರಾಸ-ವಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಲಿತವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರುವ ಗೋಪಿಯರು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿದು ನನ್ನ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ನನ್ನನ್ನೇ ಸೇರಿ ಹೋದರು. ನಿಮಗೂ ನಾನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ದೂರಿಯುವೆನು. ನಿರಾಶರಾಗುವ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ || ೩೭ ||

ಶ್ರೀಕುಕುತಾಪಾನುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಕಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಈ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಮಹದಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವನ ಸಂದೇಶದಿಂದ ಅವರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮತ್ತು ಒಂದೊಂದೇ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರೇಮಮಗ್ನರಾಗಿ ಉದ್ಧವನಲ್ಲಿ ಇಂತೆಂದರು || ೩೮ ||

ಗೋಪಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಓ ಉದ್ಧವನೇ! ಯಾವ ವಂಶೀಯರಿಗೆ ಉಪಲಭವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಪಿಯಾದ ಕುಶಲವು ತನ್ನ ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸತ್ತು ಹೋದುದು ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಮತ್ತು ಆನಂದದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಂಬಂಧವು ಗುರುಹಿರಿಯರ ಮನೋರಥಗಳೆಲ್ಲ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡು ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮ ಶ್ಯಾಮಕುಂದರನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕುಶಲವಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾವು ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿದ್ದೇವೆ || ೩೯ || ಆದರೆ ಉದ್ಧವನೇ! ಅವನ ಕುರಿತಾದ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಸ್ನೇಹಪೂರ್ಣವಾದ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಕೊಡಿದ ಮಂದಹಾಸದಿಂದಲೂ, ಉದಾರವಾದ ಸೇವೆಯಿಂದಲೂ ಅವನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವನು ನಮ್ಮನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರೇಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಧುರವು ಸ್ವಿಯರನ್ನು ಅವನು ಪ್ರೇಮಿಸುತ್ತಿರುವನೋ, ಇಲ್ಲವೋ? || ೪೦ || ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಗೀತಿಯರೇ! ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನಾದ ಶ್ಯಾಮಕುಂದರನು ಪ್ರೇಮದ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಜ್ಞನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಸ್ವೀಮರಬ್ಧರೂ ಅವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಗರದ ಸ್ವೀಮರಾಡುವ ಮಧುರವಾದ ಮೂತುಗಳಿಂದಲೂ, ಹಾವ-ಭಾವಗಳಿಂದಲೂ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುವಾಗ ಅವನು ಪ್ರೇಮಪಾತದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸದೆ ಇರುವನೇ? || ೪೧ ||

ಅಪಿ ಸ್ಮರತಿ ನಃ ಸಾಧೋ ಗೋವಿಂದಃ ಪ್ರಸ್ತುತೇ ಕೃತಿತ್ |
ಗೋಷ್ಠಿ ಮಧ್ಯೇ ಪುರಸ್ಕೃತಾಂ ಗ್ರಾಮ್ಯಾಃ ಸ್ವರಕಥಾಂತರೇ || ೪೨ ||

ತಾಃ ಕಿಂ ನಿತಾಃ ಸ್ಮರತಿ ಯಾಸು ತದಾ ಪ್ರಿಯಾಽಽಽ-
ವೃಂದಾವನೇ ಕುಮುದಕುಂದ ಶಶಾಂಕರಮ್ನೇ |
ರೇಮೇ ಕ್ಷುಣ್ಣರಣನೂಪುರರಾಸಗೋಷ್ಠ್ಯಾ-
ಮಸ್ತಾಭಿರೀಡಿತಮನೋಬ್ಜಕಥಃ ಕದಾಚಿತ್ || ೪೩ ||

ಅಶ್ವೇಷ್ಠತೀಹ ದಾಶಾರ್ಹಸ್ತಪ್ತಾಃ ಸ್ವಕೃತಯಾ ಕುಲಾ |
ಸಂಜೀವಯನ್ತು ಗೋ ಗಾತ್ಮರ್ಯಫೇಂದ್ರೋ ವನಮಂಬುಧೈಃ || ೪೪ ||

ಕಸ್ಯಾತ್ ಕೃಷ್ಣ ಇಹಾಯಾತಿ ಪ್ರಾಪ್ತರಾಜ್ಯೋ ಹತಾಹಿತಃ |
ನರೇಂದ್ರಕನ್ಯಾ ಉದ್ವಾಹ್ಯ ಪ್ರೀತಃ ಸರ್ವಸುಹೃದ್ವೃತಃ || ೪೫ ||

ಕಮಸ್ತಾಭಿರ್ವನೋಕೋಭಿರನ್ಯಾಭಿರ್ವಾ ಮಹಾತ್ಮನಃ |
ಶ್ರೀಪತೇರಾಪ್ತಕಾಮಸ್ಯ ತ್ರಿಯೇತಾರ್ಘ್ಯಾ ಕೃತಾತ್ಮನಃ || ೪೬ ||

ಪರಂ ಸೌಖ್ಯಂ ಹಿ ನೈರಾತ್ಮಂ ಸ್ವೀರಿಣ್ಯಪ್ಯಾಹ ಪಿಂಗಲಾ |
ತಜ್ಜಾನತೀನಾಂ ನಃ ಕೃಷ್ಣೇ ತಥಾಪ್ಯಾತಾ ದುರತ್ಯಯಾ || ೪೭ ||

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಯು ಹೇಳಿದಳು-ಸಾಧು ಪುರುಷನೇ |
ನಗರದ ನಾರಿಯರು ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡಿ
ಕೊಂಡಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಕಾಮಿನಿ
ಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೇವಿಸುವ ಮಾತನ್ನಾಡುವಾಗ ಗೋಕುಲದ
ಗೊಲ್ಲತಿಯರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಎಂದಾದರೂ ಸ್ಮರಿಸುವನೇ ? || ೪೨ ||
ಮಗದೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಯು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ - ಉದ್ವವನೇ | ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಎಂದಾದರೂ ಆ ರಿವ್ಯರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವನೋ ? ಏಕಸಿತವಾದ
ಬಿಳಿಯ ನೈರಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವುಗಳಿಂದಲೂ,
ತರಕ್ಕಾಲದ ಬೆಳದಿಂಗಳಿಂದಲೂ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ■
ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನು ರಾಸಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೊಡನೆ
ನೃತ್ಯವಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಎಷ್ಟು ಸುಂದರವಾದದ್ದು
ಆ ರಾಸಲೀಲೆ! ನಂದಕಿಶೋರನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು
ನೃತ್ಯವಾಡುವಾಗ ನಮ್ಮ ಕಾಲಂದುಗಳೆಗಳು ಝಣ-ಝಣವು
ತ್ತಿದ್ದವು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಅವನ ಲೀಲಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು
ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಅವನು ನಮ್ಮೊಡನೆ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ
ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಂತಹ ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಲಾರೆವು.
ಅವನಿಗೆ ಅದರ ಸ್ಮರಣೆ ಇದೆಯೇ ? || ೪೩ || ಇನ್ನೊಬ್ಬ
ಗೋಪಿಯು ಕೇಳಿದಳು - ಉದ್ವವನೇ | ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವನ
ವಿರಹಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೇಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ದೇವೇಂದ್ರನು ಮಳೆಯನ್ನು
ಸುರಿಸಿ ವನವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ-ಹಸಿರಾಗಿಸುವಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಎಂದಾದರೂ ತನ್ನ ಕರಧರ್ಮದಿಗಳಿಂದ ನಮಗೂ ಬೀವನ ದಾನ
ಮಾಡಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವನೇ ? || ೪೪ || ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಓರ್ವ
ಗೋಪಿಯು ಹೇಳಿದಳು - ಎಲೈ ಸಖಿಯರೇ | ಈಗಲಾದರೋ
ಅವನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನು.
ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ, ಸಮಸ್ತ ಸಹೃದಯ
ರಿಂದಲೂ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನು ಆನಂದದಿಂದ
ಇರುವನು. ನಮ್ಮಂತಹ ಗೊಲ್ಲತಿಯರ ಬಳಿಗೆ ಅವನೇಕೆ
ಬರುವನು ? || ೪೫ || ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಹೇಳಿದಳು - ಸಖಿಯರೇ |
ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ. ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ
ಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆಪ್ತಕಾಮನವನು. ಕೃತ್ಯ ಕೃತ್ಯನು. ಗೋಕುಲದ
ಗೊಲ್ಲತಿಯರಾದ ನಮ್ಮಿಂದ ಅಥವಾ ಇತರ ರಾಜಕುಮಾರಿ
ಯರಿಂದ ಅವನಿಗೆನು ಆಗಬೇಕು ? ನಾವಿಲ್ಲದೆ ಅವನ ಯಾವ
ಕಾರ್ಯ ಉಳಿದಿದೆ ? || ೪೬ || ನೋಡಿರಿ | ಪಿಂಗಲೆ ಎಂಬ
ವೇಶ್ಯೆಯು - 'ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾವುದರ ಮೇಲೆಯೂ ಆಕೆ
ಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದಿರುವುದೇ ಪರಮ ಸುಖವಾದುದು ಎಂದು
ಎಷ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿರುವಳು. ಇದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮರಳಿ ಬರುವ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಡುವುದರಲ್ಲಿ
ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಅವನ ಕುಭಾಗಮನದ ಆಸೆಯಿಂದಲೇ
ನಾವು ಬದುಕಿದ್ದೇವಲ್ಲ || ೪೭ ||

ಕ ಉತ್ತರೇತ ಸಂತ್ಯಕ್ತುಮುತ್ರಮಶ್ಲೋಕಸಂವಿದಮ್ |
ಅನಿಚ್ಛತೋಽಪಿ ಯಸ್ಯ ತ್ರೀರಂಗಾನ್ ಚೈವತೇ ಕೃತಿತ್
|| ೪೮ ||

ಸರಿಚ್ಛಿಲವನೋದ್ದೇಶಾ ಗಾವೋ ವೇಣುರವಾ ಇಮೇ |
ಸಂಕರ್ಷಣಸಹಾಯೇನ ಕೃಷ್ಣೇನಾಚರಿತಾಃ ಪ್ರಭೋ
|| ೪೯ ||

ಪುನಃ ಪುನಃ ಸ್ಮಾರಯಂತಿ ನಂದಗೋಪುತಂ ಬಹ |
ತ್ರೀನಿಕೇಶೈಸ್ತದಕೈರ್ವಿಶ್ವತುರ್ಗಂ ಸೈವ ಶಕ್ತುಮಾ
|| ೫೦ ||

ಗತ್ಯಾ ಲಲಿತಯೋದಾರಹಾಸಲೀಲಾವಲೋಕನೈಃ |
ಮಾಧ್ವಾ ಗಿರಾ ಹೃತಧಿಯಃ ಕಥಂ ತಂ ವಿಸ್ಮರಾಮಹೇ
|| ೫೧ ||

ಹೇ ನಾಥ ಹೇ ರಮಾನಾಥ ಪ್ರಜನಾರ್ಥಾರ್ಥಿನಾತನ |
ವಿಗ್ನಮುದ್ಧರಗೋವಿಂದಗೋಕುಲಂ ವೃಜಿನಾರ್ಣವಾತ್
|| ೫೨ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಹೃದ್ಯಾಃ ಕೃಷ್ಣಸಂದೇಶೈರ್ವ್ಯಪೇತವಿರಹದ್ವರಾಃ |
ಹೃದ್ಯಾಃ ಪೂಜಯಂತಿಪ್ರಜ್ಞಾತ್ವಾಽತ್ಮಾನಮಧೋಕ್ಷಮ್
|| ೫೩ ||

ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಮಹಾತ್ಮರು ಸದಾಕಾಲ ಕೀರ್ತಿಸುವಂತಹ ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಕರ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನು ಸಮ್ಮಂದಿಗೆ ವಿಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಎಂತಂತಹ ಮಧುರವಾದ ಪ್ರೇಮದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿರುವನು. ಅವನು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ? ಅವನಿಗೆ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಸದಾಕಾಲ ಅವರ ಚರಣ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಂತೆ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಅವನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನ್ನು ಕ್ಷಣಕಾಲವೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ. || ೪೮ || ಉದ್ಭವನೇ! ಅವನು ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡಿದ ಅದೋ ಈ ಮುಮುಕ್ಷುನನ್ನು ನೋಡು. ಈ ಪರ್ವತವನ್ನು ನೋಡು, ಅದರ ಶಿಖರವನ್ನೇರಿ ಅವನು ಕೊಳಲನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದೇ ವನದಲ್ಲಿ ಅವನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯಾಡಿದುದು. ಅವನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ನಾವು ನೋಡುತ್ತಾ ಇರುವ ಈ ಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ನೋಡು. ಅವನು ತನ್ನ ಅಧರಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮುರಳಿಯ ಮಧುರ ಗಾನವು ಇನ್ನೂ ಇಷ್ಟು ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೪೯ || ಉದ್ಭವನೇ! ಎಷ್ಟೇನು ಹೇಳಲಿ? ಇಲ್ಲಿಯು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರದೇಶವೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಧೂಳಿನ ಕಣವು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ನೆಲೆಮನೆಯಾದ ಅವನ ಪರಮ ಸುಂದರ ಚರಣ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದ ಅಂಕಿತವಾಗಿವೆ. ಇವನ್ನು ನೋಡಿ ದಾಗಲೆಲ್ಲ ಕಣಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಇವು ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಕರ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ನಂದನಂದನನನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಂದ ತೆರೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುವವು. ಉದ್ಭವಾ! ನಾವು ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಮರೆಯಬಲ್ಲೆವು? ಸ್ವರೂಪ ಮರೆಯಲಾರವು. || ೫೦ || ಉದ್ಭವನೇ! ಇಷ್ಟು ಕಿವಿಯ ಹಂಸದ ನಡಿಗೆಯಂತಹ ಸುಂದರ ನಡಿಗೆ ಮನೋಹರವಾದ ಕಿರುನಗೆ, ಚೇತೋಹಾರಿಯಾದ ಕುಡಿಸೋಟ, ಮಧುರವಾದ ಮಾತುಗಳು, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಳಲಿನ ಕಲೆ - ಇವುಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಅವಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರುವವು. ಇಷ್ಟು ಮನಸ್ಸು ನಮ್ಮವತದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅವನಲ್ಲೇ ಸೇರಿಹೋಗಿದೆ. ತುಗ್ಗಿದವಾಗ ಅವನನ್ನು ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? || ೫೧ || ಇಷ್ಟಲ್ಲವಿಗೂ ಎಷ್ಟೆಕ್ಕಾದ ಮಿಯಾಗಿರತಕ್ಕವನೇ! ಪ್ರಾಣನಾಥನೇ! ಲಕ್ಷ್ಮೀ ರಮಣನೇ! ಗೋಕುಲನಾಥನೇ! ತಂದೆ-ತಾಯಿಯಿರುವವನು, ಸುಹೃದಯಿರಿಂದಲೂ, ನಮ್ಮಂತಹ ದಿವ್ಯಜನಿಯಿರುವವನು. ನಿನಗೆ ಅತಿ ಪ್ರಿಯವಾದ ಗೋವುಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಗೋಕುಲವು ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣದೆ ದುಃಖಿಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದೆ. ಅವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು, ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡು. || ೫೨ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನೇ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಿಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಗೋಪಿಯರ ವಿರಹವ್ಯಥೆಯು ತಾಂತವಾಯಿತು. ಅವರು ಇಂದ್ರಿಯಾತೀತ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತಮ್ಮ ಅತ್ಯಂತರೂಪನೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡರು. ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮಾದರಗಳಿಂದ ಉದ್ಭವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸ ತೊಡಗಿದರು. || ೫೩ ||

ಉವಾಸ ಕತಿಚಿನ್ಮಾಸಾನ್ ಗೋಪೀನಾಂ ವಿಮದಾನ್ ಕುಚಃ |
ಕೃಷ್ಣಲೀಲಾಕಥಾಂ ಗಾಯನ್ ರಮಯಾಮಾಸ ಗೋಕುಲಮ್ || ೫೪ ||

|| ೫೪ ||

ಯಾವಂತ್ಯಹಾನಿ ನಂದ್ಯ ವ್ರಜೇಽವಾತ್ಸೀನ್ ಉದ್ಯಮಃ |
ವ್ರಜೇಕುಸಾಂ ಕ್ಷಣಪ್ರಾಯಾಣ್ಕಾಸನ್ ಕೃಷ್ಣಸ್ತ ವಾರ್ತಯಾ || ೫೫ ||

|| ೫೫ ||

ಸರಿದ್ವಗಿರಿದ್ವೀಗೇರ್ವೀಚ್ಛನ್ ಕುಸುಮಿತಾನ್ ದ್ರುಮಾನ್ |
ಕೃಷ್ಣಂ ಸಂಸ್ಮಾರಯನ್ ರೇಮೇ ಹರಿದಾಗೋ ವ್ರಜೇಕುಸಾಮ್ || ೫೬ ||

|| ೫೬ ||

ದೃಷ್ಟ್ವೈವಮಾದಿ ಗೋಪೀನಾಂ ಕೃಷ್ಣಾವೇಶಾತ್ಕವಿಕ್ಲವಮ್ |
ಉದ್ಯಮ ಪರಮಪ್ರೀತೃತಾ ನಮ್ಯನ್ನಿದಂ ಜಗೌ || ೫೭ ||

|| ೫೭ ||

ಏತಾಃ ಪರಂ ತನುಭೃತೋ ಭುವಿ ಗೋಪವರ್ಧ್ಯಾಃ |
ಗೋವಿಂದ ಏವ ನಿಖಿಲಾತ್ಮನಿ ರೂಢಭಾವಾಃ |
ದಾಂಧಂತಿ ಯದ್ವನಭಿಯೋ ಮುನಯೋ ವಯಂ ಚ
ಕಿಂ ಪ್ರಹೃಜಸ್ತುಭಿರನಂತ ಕಥಾರಾತ್ || ೫೮ ||

|| ೫೮ ||

ಕೇಮಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ವನಚರೀರ್ವ್ಯಭಿಚಾರಯುಷಾಃ |
ಕೃಷ್ಣೇ ಕ್ವ ಚೈವ ಪರಮಾತ್ಮನಿ ರೂಢಭಾವಾಃ |
ಸನ್ನಿವೃತ್ತೋಽನುಭವತೋಽವಿದುಷೋಽಪಿ ಸಾಕ್ಷಾ-
ಚ್ಛ್ರೀಯಸ್ತನೋತ್ಕಗದರಾಜ ಇವೋಪಯುಕ್ತಃ || ೫೯ ||

|| ೫೯ ||

ಸಾಯಂ ಶ್ರಿಯೋಽಂಗ ಉ ನಿಶಾಂತರತೇಃ ಪ್ರಸಾದಃ |
ಸ್ವಯೋಽಪಿಶಾಂ ನಲಿನಗಂಧರುಚಿಂ ಕುತೋಽನ್ಯಾಃ |

ಉದ್ಯಮನು ಗೋಪಿಯರ ವಿರಹ ವೃಥೆಯನ್ನು ಕಳೆಯಲು
ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟನು. ಅವನು
ಭಗವಂತನ ಅನಂತ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು
ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ವ್ರಜವಾಸಿಗಳನ್ನು ಆನಂದಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. || ೫೪ ||
ನಂದಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮನು ಇರುವಷ್ಟು ದಿನವೂ ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಲೀಲಾವಿನೋದದ ಚರ್ಚೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು
ವ್ರಜವಾಸಿಗಳಿಗೆ ತಿಂಗಳುಗಳು ಒಂದು ಕ್ಷಣದಂತೆ ಭಾಸ
ವಾಯಿತು. || ೫೫ || ಭಗವಂತನ ವರಮು ಪ್ರೇಮಿ ಉದ್ಯಮನು
ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಯಮುನಾತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ
ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾನೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗೋವರ್ಧನದ
ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಒಡಾಡುವನು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬಗ್ಗ-ಬಗ್ಗದ ಹೂವು
ಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮೈಮರೆಯುವನು.
ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯಾವ
ಲೀಲೆಯನ್ನಾಡಿದನು ? ಎಂದು ವ್ರಜವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತಾ
ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ತನ್ಮಯಗೊಳಿಸಿ
ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೫೬ ||

ಉದ್ಯಮನು ವ್ರಜದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾ ಗೋಪಿಯರ ಇಂತಹ ಪ್ರೇಮ
ವಿಹ್ವಲತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರೇಮ ಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ
ದನು. ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ತನ್ಮಯತೆ
ಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಪ್ರೇಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿ
ಪ್ರೇಮಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಗೋಪಿಯರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಈ ಪ್ರಕಾರ
ಹಾಡತೊಡಗಿದನು. || ೫೭ || ಆಹಾ ! "ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಕೇವಲ ಈ ಗೋಪಿಯರ ಶರೀರಧಾರಣೆಯೇ ಸಾರ್ಥಕವನ್ನು
ಹೊಂದಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರು ಸರ್ವಾತ್ಮನಾದ ಭಗವಾನ್
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪರಮಪ್ರೇಮಮಯ ದಿವ್ಯಭಾವದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ.
ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಭಯಪಡುವ ಮುನಿಗಳು ಹಾಗೂ ಭಕ್ತರಾದ ನಾವು
ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಅಂತಹ ಅನುಭವ
ವಾದ ಮತ್ತು ರೂಢಮೂಲವಾದ ಪ್ರೇಮವು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ
ನಮಗಿನ್ನೂ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತನ ಕಥಾರಸವನ್ನು ನಿರಂತರ
ವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡುವ ಪ್ರೇಮಿಭಕ್ತರಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಜನ್ಮದಿಂದಲೀ,
ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಜನ್ಮದಿಂದಾಗಲೀ, ಏನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ? || ೫೮ ||
ವನಚರಿಯರೂ, ಉಪಾರ, ಜ್ಞಾನಹೀನರೂ ಮತ್ತು ಜಾತಿಯಿಂದ
ಹೀನರೂ ಆದ ಈ ಗೊಲ್ಲತಿಯರೆಲ್ಲಿ! ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿರುವ ಗಾಢವಾದ ಪ್ರೇಮಭಾವವೆಲ್ಲಿ! ಆಹಾ !
ಧನ್ಯ ! ಧನ್ಯ ! ಅಮೃತವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಕುಡಿದರೂ ಅದು
ಅಮರನನ್ನಾಗುವಂತೆ, ದಯಾಮಯನಾದ ಭಗವಂತನು ತನ್ನನ್ನೇ
ಅನ್ನ ಶರಣಾಗಿ ಭಜಿಸುವ ಮೂಢಜನರಿಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನಂಟು
ಮಾಡುವನು. || ೫೯ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರಾಮೋತ್ಸವದ
ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೋಕುಲದ ಗೊಲ್ಲತಿಯರ ಕಂಬುಕಂಠವನ್ನು
ನೀಳವಾದ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಪರ
ಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ ಭಗವಂತನ ಇಂತಹ ದಿವ್ಯ
ರಿಂಗವದ ವರಪ್ರಸಾದವು ಅವನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ
ನಿರಂತರವಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಏಕಾಂತ ಪ್ರೇಮಿಯಾದ

ರಾಸೋತ್ಪನ್ನೇಽಸ್ಯ ಭುಜದಂಡಗೃಹೀತಕಂಠ-
ಲಿಪ್ತಾತಿಶಾಂ ಯ ಉದಗಾದ್ಭಜವಲ್ಲವೀನಾಮ್ || ೬೦ ||

ಆಸಾಮಹೋ ಚರಣರೇಣುಜುಷಾಮಹಂ ಸ್ಯಾಂ
ವೃಂದಾವನೇ ಕಿಮಪಿ ಗುಲ್ಮಲತೌಪಧೀನಾಮ್ |
ಯಾ ದುಸ್ತ್ವಜಂ ಸ್ವಜನಮಾರ್ಯಪಥಂ ಚ ಹಿತ್ವಾ
ಭೇಜುರ್ಮುಕುಂದಪದವೀಂ ಶ್ರುತಿಭಿರ್ವಿಮೃಗ್ಯಾಮ್ || ೬೧ ||

ಯಾ ವೈ ತ್ರಿಯಾರ್ಚಕಮಜಾದಿಭಿರಾಪ್ತಕಾಮ್ಯ-
ಯೋಗೇಶ್ವರಪಿ ಯದಾಘನಿ ರಾಸಗೋಷ್ಠಾಮ್ |
ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ತದ್ಭಗವತಶ್ಚರಣಾರವಿಂದಂ
ಸ್ತುತುಂ ಸ್ತನೇಷು ವಿಜಹುಃ ಪರಿರಙ್ಗ ತಾಪಮ್ || ೬೨ ||

ವಂದೇ ನಂದವ್ರಜಪ್ರೀತಾಂ ಪಾದರೇಣುಮಭೀಕ್ಷತಾ |
ಯಾಸಾಂ ಹರಿಕಥೋದ್ಗೀತಂ ಪುನಾತಿ ಭುವನತ್ರಯಮ್
|| ೬೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಅಥ ಗೋಪೀರನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಯತೋದಾಂ ನಂದಮೇವ ಚ |
ಗೋಪಾನಾಮಂತ್ರ ದಾಶಾರ್ಕೋ ಯಾಸ್ಯನ್ನಾರುರುಹೇ ರಥಮ್
|| ೬೪ ||

ತಂ ನಿರ್ಗತಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ನಾಸೋಪಾಯನಪಾಣಯಃ |
ಸಂದಾದಯೋಽನುರಾಗೇಣ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಕ್ಷುಸ್ತುರೋಚನಾಃ
|| ೬೫ ||

ವಿನಮೋ ವೃತ್ತಯೋ ನಃ ಶ್ರುಃ ಕೃಷ್ಣಪಾದಾಂಜುಜಾತ್ರಯಾಃ |
ವಾಚೋಽಭಿಧಾಯಿನೀರ್ನಾಮ್ನಾಂ ಕಾಯಸ್ತುತ್ವಾಕ್ಷಕಾದಿಶು
|| ೬೬ ||

ಪೂರ್ವಭಿಭ್ರಾಮ್ಯಮಾಣಾನಾಂ ಯತ್ರ ಕ್ಷಾಪೀಶ್ವರೇಚ್ಛಯಾ |
ಪಂಗಲಾಚರಿತ್ಯರ್ಥಾನ್ಯೈ ರತೀರ್ನಃ ಕೃಷ್ಣ ಕಶ್ವರೇ
|| ೬೭ ||

ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗಾಗರೀ, ಪದ್ಯಗಂಧೆಯರೂ, ಪದ್ಯವರ್ಣಿಯರೂ
ಅದ ದೇವಾಂಗನೆಯರಿಗೂ ಲಭಿಸಲಿಲ್ಲ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಉಳಿದ
ಸಾಧಾರಣ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಇಂತಹ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವು ಹೇಗೆ ತಾನೇ
ಲಭಿಸಿತು ? || ೬೦ || ಪರಿತ್ಯಜಿಸಲಾಗದ ಪತಿ - ಸುತ - ಒಂಥು
ಗಳನ್ನು ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಆರ್ಯಧರ್ಮಗಳನ್ನು
ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಶ್ರುತಿ-ಸ್ವತ್ತಿಗಳಿಂದ ಹುಡುಕಲ್ಪಡುವ ಮುಕುಂದನ
ಪರಮಪದವನ್ನು ಸೇರಿಬಿಟ್ಟಿರುವ ಗೋಪಿಯರ ಪಾದಧೂಳಿ
ಯನ್ನು ಸತತವಾಗಿ ಸೇವಿಸುವ ವೃಂದಾವನದ ಯಾವುದಾದರೂ
ವೈದೇಗಿ ಅಥವಾ ಮರ-ಗಿಡ-ಒಳ್ಳೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾನು
ಹುಟ್ಟುವಂತಾಗಲಿ. ಭಗವಂತನ ಪರಮಭಕ್ತಿಯರಾದ ಗೋಪಿ
ಯರ ಪಾದಧೂಳಿಯ ಸತತ ಸೇವನೆಯಿಂದಲಾದರೂ ನಾನು
ಧನ್ಯನಾಗಿ ಹೋಗುವೆನು. || ೬೧ || ಭಗವತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ
ಆರ್ಚಿಸಲ್ಪಡುವ ಯಾವ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಕಾಮ
ರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ ಮತ್ತು ಯೋಗೇಶ್ವರರೂ ಕೇವಲ ತಮ್ಮ
ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಮಾಡುವರೋ - ಅಂತಹ ದಿವ್ಯವಾದ
ಚರಣಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗೋಪಿ
ಯರು ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನೇ ಆಲಿಂಗಿಸಿ
ಕೊಂಡು ವಿರಹತಾಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. || ೬೨ || ನಂದ
ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿರುವ ಗೋಪಿಯರ ಪಾದಧೂಳಿಗೆ ನಾನು ಪುನಃ
ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.
ಆ ಗೋಪಿಯರು ತನ್ನಯರಾಗಿ ಹಾಡುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಲೀಲಾ
ಪ್ರಸಂಗದ ಗೀತೆಗಳು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸು
ವಂತಹುದು. || ೬೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಿತ್ಯಜನೇ!
ಹೀಗೆ ಉದ್ಭವನು ನಂದಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತಿಂಗಳಿದ್ದು
ಮಥುರೆಗೆ ಹೋಗಲು ನಂದ-ಯಶೋದೇಯರ, ಗೋಪಿಯರ,
ಗೋಪಾಲಕರ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ರಥವನ್ನೇರಿದನು. || ೬೪ ||
ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟ ಉದ್ಭವನ ರಥದ ಒಳಗೆ ನಂದಗೋಪನೇ
ಮೊದಲಾದ ಗೋಪಾಲರು ಹಲವಾರು ಬಗೆಯ ಉಪಾಯನ
ಗಳನ್ನು (ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು) ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ
ಅನಂದ ಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಪ್ರೇಮಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಹೀಗೆ
ಹೇಳಿದರು. || ೬೫ || ಉದ್ಭವನೇ! ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಕಲ
ವೃತ್ತಿಗಳು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಕಲ್ಪವೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಗಳನ್ನೇ
ಆಶ್ರಯಿಸಿರಲಿ. ನಮ್ಮ ವಾಣಿಯು ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅವನ
ಶುಭನಾಮಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿರಲಿ. ನಮ್ಮ ಶರೀರವು ಅವನಿಗೆ
ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ಮತ್ತು ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮಿಡಲಾಗಿ
ಇರಲಿ. || ೬೬ || ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಇಚ್ಛೆ
ಯಿಂದ ನಾವು ಯಾವುದೇ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದರೂ ನಾವು
ಶುಭ ಆಚರಣೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾ, ದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ
ಇರುವಂತಾಗಲಿ. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ನಲ್ಲಿಯೇ ನಮಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಲಿ. || ೬೭ ||

ದಿವಂ ಸಭಾಜತೋ ಗೋಪೈಃ ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತಾ ನರಾಧಿಪ |
ಉದ್ಭವಃ ಪುನರಾಗಚ್ಛನ್ಮಥುರಾಂ ಕೃಷ್ಣಪಾಲಿತಾಮ್ || ೬೮ ||

ಕೃಷ್ಣಾಯ ಪ್ರಣಮತ್ಕಾಡ ಭಕ್ತುದ್ವೇಷಂ ವ್ರಜಾಕಸಾಮ್ |
ಮುದೇವಾಯ ರಾಮಾಯ ರಾಜ್ಞಃ ಚೋಪಾಯಾಸ್ತದಾತ್ || ೬೯ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಹೀಗೆ ಉದ್ಭವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪರಮಭಕ್ತನೆಂಬ
ಹಾರಣದಿಂದ ನಂದನಿಂದಲೂ, ಗೋಪಾಲರಿಂದಲೂ ಸಮ್ಮಾನಿತ
ನಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಪರಿವಾಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಥುರಾವಟ್ಟಣಕ್ಕೆ
ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. || ೬೮ || ಮಥುರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಬಳಿಕ ಅವನು
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಂಡು, ನಮಸ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಗೋಕುಲ
ವಾಸಿಗಳ ಅತಿಶಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಾನು ನೋಡಿದಂತೆ
ಎವರೂ ಹೇಳಿದನು. ನಂದರಾಜನೂ, ಗೋಪಾಲಕರೂ ಕಳಿಸಿದ
ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುದೇವನಿಗೂ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರಿಗೂ ಮತ್ತು
ರಾಜನಾದ ಉಗ್ರಸೇನನಿಗೂ ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು. || ೬೯ ||

ಸಲವತ್ತೆಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು || ೪೭ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧಃ ಪೂರ್ವಾರ್ಧಃ
ಉದ್ಭವಪ್ರತಿಯೋನೇ ಸಪ್ತಚಕ್ರಾಂತೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೪೮ ||

ನಲವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಗವಂತನು ಕುಬ್ಜೆಯ ಮತ್ತು ಅಕ್ರೂರನ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋದುದು

ಶ್ರೀಕುಕುಲವಾಚ

ಅಥ ವಿಜ್ಞಾಯ ಭಗವಾನ್ ಸರ್ವಾತ್ಮಾ ಸರ್ವದರ್ಶನಃ |
ಸೈರಂಧ್ರ್ಯಾಃ ಕಾಮಹಸ್ತಾಯಾಃ ಪ್ರಿಯಮಿಚ್ಛನ್ ಗೃಹಂ ಯಯೌ || ೧ ||

ಮಹಾಕೋಪಸ್ಪರ್ಧೆರಾತ್ಮಂ ಕಾಮೋಪಾಯೋಪ್ಪಂಹಿತಮ್ |
ಮುಕ್ತಾದಾಮಪತಾಕಾಭಿವಿಶಾನಶಯನಾಸನೈಃ |
ಧೂಪೈಃ ಸುರಭಿಭದೀಪೈಃ ಸ್ವಗ್ಗಂಧೈರಪಿ ಮಂಡಿತಮ್ || ೨ ||

ಗೃಹಂ ತಮಾಯಾಂತಮವೇಕ್ಷ್ಯ ಸಾಽಽಸನಾತ್
ಸದ್ಭಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಹಿ ಚಾತಸಂಭ್ರಮಾ |
ಯಥೋಪಸಂಗಮ್ಯ ಸಖೀಭಿರಾಚ್ಛುತಂ
ಸಭಾಜಯಾಮಾಸ ಸದಾಸನಾದಿಭಿಃ || ೩ ||

ತಥೋದ್ಭವಃ ಸಾಧು ತಯಾಭಿಪೂಜಿತೋ
ನ್ಯಸೀದದುರ್ವ್ಯಾಮಭಿಮೃಶ್ಯ ಚಾಸನಮ್ |
ಕೃಷ್ಣೋಽಪಿ ತೋರ್ಣಂ ಶಯನಂ ಮಹಾಧನಂ
ವಿವೇತ ಲೋಕಾಚರಿತಾನ್ಯನುವ್ರತಃ || ೪ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಲವಾಚುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿದ್ವಾಜನೇ!
ಅನಂತರ ಸಮಸ್ತರ ಆತ್ಮವಾಗಿರುವ ಹಾಗೂ ಸರ್ವದ್ರಷ್ಟಾರನಾದ
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನನ್ನು ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯನ್ನಿಟ್ಟು
ಕೊಂಡು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕುಬ್ಜೆಯ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ತೋರಲು
ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು. || ೧ || ಕುಬ್ಜೆಯ ಮನೆಯು ಸರ್ವ
ಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮನೆಯು ಶೃಂಗಾರ ರಸವನ್ನು ಉದ್ದೀಪನ
ಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಾಧನ-ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು.
ಆಕೆಯ ಆ ಭವನವು ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಪತಾಕೆ
ಗಳಿಂದಲೂ, ಮೇಲ್ಬಟ್ಟುಗಳಿಂದಲೂ, ಹಂಸಕೂಲಿಕಾತಲ್ಪಗಳಿಂದಲೂ,
ಸುವರ್ಣಮಯ ಆಸನಗಳಿಂದಲೂ ಸುಗಂಧ ಯುಕ್ತವಾದ ಧೂಪ
ಗಳಿಂದಲೂ, ದೀಪಗಳಿಂದಲೂ, ಮಾಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ಸುಗಂಧ
ಚಂದನಗಳಿಂದಲೂ ಸಮಲಂಕೃತವಾಗಿತ್ತು. || ೨ || ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯು
ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕುಬ್ಜೆಯು ಆಸನದಿಂದ
ಮೇಲಿದ್ದು ಆತ್ಮತಃ ಸಂಧ್ಯಮದಿಂದ ತನ್ನ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ನನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಸುಖಾಸನವನ್ನಿತ್ತು, ಯಥಾವಿಧಿ
ಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದಳು. || ೩ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದಂತೆಯೇ
ಅವನ ಭಕ್ತನಾದ ಉದ್ಭವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು
ದಿವ್ಯಾಸನವನ್ನಿತ್ತು. ಆದರೆ ಉದ್ಭವನು ಸ್ವಾಮಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟಪಡದೆ ಆಕೆಯಿತ್ತ ಆಸನವನ್ನು ಕೈಯಿಂದ
ಮುಟ್ಟಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು. ಲೋಕಾಚಾರಿಗಳನ್ನು ಅನು
ಸರಿಸುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಹುಮೂಲ್ಯವಾದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ
ಕುಳಿತನು. || ೪ ||

ಸಾ ಮಜ್ಜನಾಲೇಪದುಕೂಲಭೂಷಣ-
 ಸ್ತಗ್ಗಂಧತಾಂಬೂಲಸುಧಾಸವಾದಿಭಃ |
 ಪ್ರಸಾಧಿತಾತ್ಮೋಪಸಾರ ಮಾಧವಂ
 ಸಪ್ರೀಡಲೀಲೋತ್ತಿತವಿಭ್ರಮೇಶ್ವರೈಃ || ೫ ||

ಆಹೂಯ ಕಾಂತಾಂ ನಮಸಂಗಮಪ್ರಿಯಾ
 ವಿಶಂಕತಾಂ ಕಂಕಣಭೂಷಿತೇ ಕರೇ |
 ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಕಯ್ಯಾಮಧಿವೇಶ್ಯ ರಾಮಯಾ
 ರೇಮೇಽನುಲೇಪಾಪರ್ಣಪುಣ್ಯಲೇಶಯಾ || ೬ ||

ಸಾಸಂಗತಪ್ರಕುಚಯೋರುರಸ್ತಪ್ತಾಕ್ಷೋ-
 ಜಃಪ್ರಾಂತ್ಯನಂತಚರಣೇನ ರುಚೋ ಮೃದಂತೀ |
 ಮೋಘ್ಯಾಂ ಸ್ತನಾಂತರಗತಂ ಪರಿರಚ್ಯ ಕಾಂತ್-
 ಮಾನಂದಮೂರ್ತಿಮಜಹಾದತಿವೀರ್ಭಗತಾಮ್ || ೭ ||

ಸೈವಂ ಕೈವಲ್ಯನಾಥಂ ತಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಪ್ಯಾಪಮೀಶ್ವರಮ್ |
 ಅಂಗರಾಗಾರ್ಪಣೇನಾಹೋ ದುರ್ಭಗೇದಮಯಾಚಿತ
 || ೮ ||

ಅಹೋಷ್ಯತಾಮಿಹ ಪ್ರೇಷ್ಯ ದಿನಾನಿ ಕತಿಚಿನ್ಮಯಾ |
 ರಮಸ್ವ ನೋತ್ಸಹೇ ತ್ಯಕ್ತುಂ ಸಂಗಂ ತೇಽಂಬುರುಹೇಕ್ಷಣಾ
 || ೯ ||

ತಸ್ಯೈ ಕಾಮವರಂ ದತ್ತಾ ಮಾನಯಿತ್ವಾ ಚ ಮಾನದಾ |
 ಸಹೋದ್ಧವೇನ ಸರ್ವೇಶಃ ಸ್ವಧಾಮಾಗಮದುರ್ಚಿತಮ್
 || ೧೦ ||

ದುರಾರಾಧ್ಯಂ ಸಮಾರಾಧ್ಯ ವಿಪ್ಲುಂ ಸರ್ವೇಶ್ವರೇಶ್ವರಮ್ |
 ಮೋ ವ್ಯಸೇತೇ ಮನೋಗ್ರಾಹ್ಯಮಸತ್ತ್ವಾತ್ ಕುಮನೀಷ್ಯಸೌ
 || ೧೧ ||

ಅಕ್ರೂರಭವನಂ ಕೃಷ್ಣಃ ಸಹರಾಮೋದ್ಧವಃ ಪ್ರಭುಃ |
 ಕಿಂಚಿತ್ತೋರ್ಷಯನ್ ಪ್ರಾಗಾದಕ್ರೂರಪ್ರಿಯಕಾಮ್ಯಯಾ
 || ೧೨ ||

ಅನಂತರ ಕುಬ್ಜೆಯು ಮಂಗಳಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಂಗರಾಗ
 ವನ್ನು ಲೇಖಿಸಿಕೊಂಡು, ದಿವ್ಯವಾದ ಮೃದ್ಭೂಷಣಗಳಿಂದ
 ಸಮಲಂಕೃತಿಯಾಗಿ, ಗಂಧವನ್ನು ಘಟಿಸಿಕೊಂಡು, ಹೂಮುಡಿದು
 ಕೊಂಡು, ಆಸವವನ್ನು ಕುಡಿದು, ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಸೇವಿಸಿ
 ಸೌಂದರ್ಯದ ಖನಿಯಂತಾಗಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಂದ
 ಹಾಸದಿಂದಲೂ, ಹಾವ-ಭಾವಗಳಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಡೆ
 ಗಣ್ಣನೋಬ್ಬರಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಇಳಿದಳು. || ೫ ||
 ಕುಬ್ಜೆಯು ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರುವಿಕೆಯಿಂದ ನಾಚಿಕೊಂಡಳು.
 ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಆಕೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಳಿಗೆ
 ಕರೆದು ಬಳಿಕಳಿಂದ ಭೂಷಿತವಾದ ಅವಳ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು
 ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಪರಿಣಿತನೇ
 ಕುಬ್ಜೆಯು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕೇವಲ ಅಂಗರಾಗವನ್ನು
 ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದಳು. ಆ ಒಂದೇ ಶುಭಕರ್ಮದಿಂದ ಆಕೆಗೆ ಇಂತಹ
 ಅನುಪಮವಾದ ಅವಕಾಶದೊರೆಯಿತು. || ೬ || ಕುಬ್ಜೆಯು
 ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಕಾಮತಪ್ತವಾಗಿವೆ
 ಪಕ್ಷಣ್ಯದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣಿಗೊತ್ತಿಕೊಂಡು ಆ ದಿವ್ಯ
 ಚರಣಗಳ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸುತ್ತಾ ಇದೆಯೆಂದು
 ಅಧಿ-ವ್ಯಾಧಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನ
 ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಅನಂದಾಕರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದಳು. || ೭ ||
 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯು. ಬೇಡಿದವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೊ-
 ಯಲು ಸಮರ್ಥನು. ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಅಂತಹವನನ್ನು
 ಕೇವಲ ಅಂಗರಾಗ ಸಮರ್ಪಣದಿಂದ ಕುಬ್ಜೆಯು ಪಡೆದು
 ಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ■ ದುರ್ಭಾಗ್ಯಳಾದ ಸೈವಂಧಿಯು ಕೃಷ್ಣನ
 ಗೋಖಲೆಯರಂತೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರದಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆ
 ಬೇಡಿದಳು. || ೮ || ಪ್ರಿಯತಮನೇ! ನಿನ್ನ ಕೆಲವು ದಿನ ಕಷ್ಟ
 ಇದ್ದು ನನ್ನೊಡನೆ ರಮಿಸುತ್ತಿರು. ಕಮಲಾಕ್ಷಣೇ! ನಿನ್ನ ಸಂಗವನ್ನು
 ನನ್ನಿಂದ ಬಿಟ್ಟಿರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. || ೯ || ಪರಿಣಿತನೇ! ಭಗವಾನ್
 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಮಾನದವನು. ಸರ್ವೇಶ್ವರನೂ ಆಗಿರು-
 ವವನು ಆಕೆಯು ಅವೇಕ್ಷಿಸಿದ ವರವನ್ನಾಪ್ತ. ಆಕೆಯಿಂದ ಪೂಜ-
 ಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಭಕ್ತನಾದ ಉದ್ಧವನೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ
 ಅರಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. || ೧೦ || ರಾಮನೇ! ಭಗವಂತನು
 ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಈಶ್ವರರಿಗೂ ಈಶ್ವರನಾಗಿದ್ದುಂಟು.
 ಅವನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು
 ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನಲ್ಲಿ ವಿಷಯ-ಸುಖವನ್ನು ಬೇಡಿದರೆ ಅವನು
 ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯವನೇ ಸರಿ. ಏಕೆಂದರೆ, ವಾಸ್ತವ-
 ವಾಗಿ ವಿಷಯ-ಸುಖಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಶುಭವಾಗಿವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವ
 ಬೆಲೆಯೂ ಇಲ್ಲ. || ೧೧ ||

ಕೆಲವು ದಿನ ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಒಂದು ದಿನ ಪ್ರಭುವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
 ಬಲರಾಮ ಮತ್ತು ಉದ್ಧವರೊಂದಿಗೆ ಅಕ್ರೂರನ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು
 ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಅವನಿಂದ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು
 ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು. || ೧೨ ||

ಸ ತಾನ್ ನರವರಶ್ರೇಷ್ಠಾನಾರಾದ್ವಿಕ್ತ ಸ್ವಗಾಂಧವಾನ್ |
ಪ್ರಹುತ್ಪಾಯ ಪ್ರಮುದಿತಃ ಪರಿಷ್ವಾಭ್ಯಾಭಸಂದತಃ
|| ೧೩ ||

ನಸಾಮ ಕೃಷ್ಣಂ ರಾಮಂ ಚ ಸ ಕೈರಪ್ಯಭಿವಾದಿತಃ |
ಪೂಜಯಾಮಾಸ ವಿಧಿವತ್ ಕೃತಾಸನಪರಿಗ್ರಹಾನ್
|| ೧೪ ||

ಪಾದಾವನೇಜನೀರಾಪೋ ಧಾರಯಿನ್ ಶಿರಸಾ ನೃಪ |
ಅರ್ಚನೇನಾಂಬರೈರ್ದಿವ್ಯೈರ್ಗಂಧಸ್ತಗ್ಧೃಷಣೋತ್ತಮೈಃ
|| ೧೫ ||

ಅರ್ಚಿತಾ ಶಿರಸಾಽಽನಮ್ಯ ಪಾದಾವಂಕಗತೌ ಮೃಜನ್ |
ಪ್ರಪ್ರಯಾವನತೋಽಕ್ರೂರಃ ಕೃಷ್ಣರಾಮಾವಭಾಷತಃ
|| ೧೬ ||

ದಿಷ್ಟಾ ಪಾಪೋ ಹಃ ಕಂಠಃ ಸಾನುಗೋ ವಾಮಿದಂ ಕುಲಮ್ |
ಭವದ್ವ್ಯಾ ಮುದ್ವತಂ ಕೃಚ್ಛಾದ್ಧರಂತಾಚ್ಚ ಸಮೇಧಿತಮ್
|| ೧೭ ||

ಯುವಾಂ ಪ್ರಧಾಸಪುರುಷೌ ಜಗದ್ವೇಷೂ ಜಗನ್ನಯೌ |
ಭವದ್ವ್ಯಾಂ ನ ವಿನಾ ಕಿಂಚಿತ್ ಪರಮ್ಪು ನ ಚಾಪರಮ್
|| ೧೮ ||

ಆತ್ಮಸೃಷ್ಟಮಿದಂ ವಿಶ್ವಮಸ್ತಾವಿಶ್ವ ಸ್ವಕೃತಿಭಿಃ |
ಈಯತೇ ಬಹುಧಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಶ್ರುತಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಗೋಚರಮ್
|| ೧೯ ||

ಯಥಾ ಹಿ ಭೂತೇಷು ಚರಾಚರೇಷು
ಮಹ್ಯಾದಯೋ ಯೋನಿಷು ಭಾಂತಿ ನಾನಾ |
ಏವಂ ಭವಾನ್ ಕೇವಲ ಆತ್ಮಯೋನಿ-
ಷ್ಠಾತ್ಮಾಽಽತ್ಮಕಂಕ್ಷೋ ಬಹುಧಾ ವಿಭಾತಿ || ೨೦ ||

ಸೃಜಸ್ಯಥೋ ಲುಂಘು ಪಾಪ ವಿಶ್ವಂ
ರಜಸ್ತಮಪತ್ವಗುಣೈಃ ಸ್ವಕೃತಿಭಿಃ |
ನ ಬಧ್ಯಸೇ ತದ್ಗುಣಕರ್ಮಭಿರ್ವಾ
ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನಸೇ ಕ್ವ ಚ ಬಂಧುಕೇತುಃ || ೨೧ ||

ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳಾದ ಮನುಷ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಬಲರಾಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರು ಉದ್ಧವನೊಂದಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ನೋಡಿದ ಅಕ್ರೂರನು ತತ್ಕ್ಷಣ ಎದ್ದು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅನಂದ ತುಂಬಿಲನಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತಾ ಒಚ್ಚಿಬ್ಬರನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿ ಕೊಂಡನು. || ೧೩ || ಅಕ್ರೂರನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಉದ್ಧವನೊಂದಿಗೆ ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರೂ ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ ವಂದಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಸುಖಾನಂದದಿಂದ ಅಕ್ರೂರನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಏಧಿವತ್ತಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದನು. || ೧೪ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಅವನು ಭಗವಂತನ ಚರಣಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಹಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದನು. ಬಳಿ ಅನೇಕ ವಿಧದ ದಿವ್ಯ ವಸ್ತ್ರ ಗಂಧ, ಮಾಲೆ, ಅಭೂಷಣಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ ತೊಡಗಿದನು. ಹಿರಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಭಗವಂತನ ಚರಣಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಒತ್ತತೊಡಗಿದನು. ಆಗ ವಿನಯದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದನು. || ೧೫-೧೬ || ಪ್ರಭುಗಳೇ! ಪಾಪಿಯಾದ ಕಂಠನು ತನ್ನ ಅನುಯಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸತ್ತುಹೋದನು. ಅತ್ಯಂತ ಅನಂದದ ಮತ್ತು ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಮಾಹಾಗಿದೆ. ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಯದುವಂಶವನ್ನು ಭಾರೀ ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಟದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಿದಿರಿ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಔನ್ನತ್ಯಕ್ಕೇರಿಸಿದಿರಿ. || ೧೭ || ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣ ಭೂತರೂ, ಜಗದ್ರೂಪರೂ, ಅದಿಪ್ತರುಷರೂ ಆಗಿರುವಿರಿ. ನಿಮಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ಇಲ್ಲ. ಕಾರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲ. || ೧೮ || ಪರಮಾತ್ಮಾ! ನೀನೇ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವೆ. ಕಾಲ-ಮಾಯೆ ಮುಂತಾದ ಶಕ್ತಿಗಳೊಡನೆ ನೀನೇ ಸೃಷ್ಟಿದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟನಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ, ಕೇಳಿಬರುವ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವೆ. || ೧೯ || ಪೃಥಿವಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಮಂಜ ಭೂತಗಳು ಅವುಗಳಿಂದಲೇ ಉಂಟಾದ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾನಾ ರೂಪವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆಯೇ, ಸರ್ವತತ್ತ್ವ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ನೀನೂ ಕೂಡ ಆತ್ಮನಿರ್ಮಿತವಾದ ಕಾರ್ಯರೂಪವಾದ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ ಬಹುರೂಪದಿಂದ ತೋರುತ್ತಿರುವೆ. ಇದೂ ಒಂದು ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯೇ ಆಗಿದೆ. || ೨೦ || ಪ್ರಭುವೇ! ನೀನು ರತೋಗುಣ-ಸತ್ತ್ವಗುಣ-ತಮೋಗುಣಗಳ ರೂಪವಾದ ನಿನ್ನ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವೆ. ವಾಲಿಸುವೆ ಮತ್ತು ಸಂಹರಿಸುವೆ. ಅದರ ನೀನು ಈ ಗುಣಗಳಿಂದಾಗಲೀ, ಗುಣಗಳಿಂದಾಗುವ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಾಗಲೀ ಬಂಧಿತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಶುದ್ಧಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ನೀನಿಗೆ ಬಂಧನದ ಕಾರಣವಾದರೂ ಏನಿರಬಲ್ಲದು? || ೨೧ || ಪ್ರಭುವೇ! ಸ್ವಯಂ ಆತ್ಮಸ್ಮದ್ವಿಗೇ ಸ್ಥೂಲ-ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಉಪಾಧಿಗಳು ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಅದಕ್ಕೆ ತುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಭೇದ-ಭಾವಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ನೀನಿಗೆ ಬಂಧನವಾಗಲೀ, ಮೋಕ್ಷವಾಗಲೀ

ದೇಹಾದ್ಯುಪಾಧೇರನಿರೂಪಿತತ್ವಾದ್

ಭವೋ ನ ಸಾಕ್ಷಾನ್ ಭವಾಽಽತ್ಯಂತಃ ಸ್ವಾತ್ |

ಅತೋ ನ ಬಂಧಸ್ತವ ಸೈವ ಮೋಕ್ಷಃ

ಸ್ವಾತಾಂ ನಿಶಾಮಸ್ತ್ವಯಿ ನೋಽವಿವೇಕಃ || ೨೨ ||

ಶ್ವಯೋದಿತೋಽಯಂ ಜಗತೋ ಹಿತಾಯ

ಯದಾ ಯದಾ ವೇದಪಥಃ ಪುರಾಣ |

ಬಾಧ್ಯೇತ ಪಾಪಂ ಪಪತ್ಯರಸದ್ಧಿ

ಸ್ತದಾ ಭವಾನ್ ಸತ್ತ್ವಗುಣಂ ಬಿಭರ್ತಿ || ೨೩ ||

ಸತ್ತ್ವ ಪ್ರಭೋಽದ್ವೈತಮದೇವಗೃಹೇಽವತಿರ್ಗಾ

ಸ್ವಾತೇನ ಭಾರದುಪನೇತುಮಿಹಾಃ ಭೂಮೀ |

ಅಶ್ವಿಹೀನೇತಪಥೇನ ಸುರೇತರಾಂಶ-

ರಾಜ್ಞಾನುಮುಷ್ಯ ಚ ಕುಲಸ್ಯ ಯತೋ ವಿಶ್ವಾನ್ || ೨೪ ||

ಅದ್ವೇತ ನೋ ವಸತಯಃ ಖಲು ಭೂರಿಭಾಗಾ

ಯಃ ಸರ್ವದೇವತೃಭೂತಸ್ಯದೇವಮೂರ್ತಿಃ |

ಯತ್ಪಾದತೌಚಸಲಿಲಂ ತ್ರಿಜಗದುಪಾತಿ

ಸ ತ್ವಂ ಜಗದ್ಗುರುರಭೋಕ್ಷಜ ಯಾ ಪ್ರವಿಷ್ಟ || ೨೫ ||

ಈ ಪಂಡಿತಸ್ವ ದಪರಂ ತರಣಂ ಸಮೀಯಾದ್

ಭಕ್ತಪ್ರಿಯಾದೃತಗಿರಃ ಸುಹೃದಃ ಕೃತಚ್ಛಾತ್ |

ಸರ್ವಾಂದದಾತಿ ಸುಹೃದೋ ಭವತೋಽಭಿವಾಂ-

ನಾತ್ಮಾನಮಪ್ಯುಪಚಯಾಪಚಯೌ ನ ಯತ್ || ೨೬ ||

ದಿಷ್ಟ್ವಾ ಜನಾರ್ದನ ಭವಾನಿಹ ನಃ ಪ್ರತೀತೋ

ಯೋಗೇಶ್ವರೈರಪಿ ದುರಾಪಗತಿಃ ಸುರೇಶೈಃ |

ಭಿಂಧ್ಯಾತು ನಃ ಸುತಕಲತ್ರಧನಾಪುಗೇಶ-

ದೇಹಾದಿಮೋಹರಚ್ಛಾಂ ಭವದೀಯಮಾಯಾಮ್ || ೨೭ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯರ್ಚಿತಃ ಸಂಸ್ತುತಶ್ಚ ಭಕ್ತೇನ ಭಗವಾನ್ ಹರಿಃ |

ಅಕ್ರೂರಂ ಸ್ಮೃತಂ ಪ್ರಾಪ್ತ ಗೀರ್ಭಿಃ ಸಂಮೋಹಯನ್ನಿವ

|| ೨೮ ||

ಇರುವುದಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಶತ್ತ್ವವನ್ನರಿಯದ ಅವಿವೇಕಿಗಳಾದ ನಾವು
ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂಧ-ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಆರೋಪಿಸುವುದೇ ಹೊರತಾಗಿ
ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಬಂಧನವೂ ಇಲ್ಲ; ಮೋಕ್ಷವೂ
ಇಲ್ಲ || ೨೨ || ನೀನೇ ಜಗತ್ತಿನ ಕರ್ತೃಗಳಾಗಿ ಸ್ವಾತನವಾದ
ವೇದಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವೆ. ಪಾಪಿಂಥ ಮತಾವಲಂಬಿ
ಗಳಾದ ದುಷ್ಟರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವು ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ನೀನು ಶುದ್ಧ
ಸತ್ತ್ವಮಯವಾದ ಶರೀರದೊಡನೆ ಅವತರಿಸುವೆ || ೨೩ ||

ಸ್ವಾಮಿಯೇ | ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಅಂಶಸಂಧಾನವಾದ
ಬಲರಾಮನೊಡನೆ ಭೂಭಾರವನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ
ಮು ದೇವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿರುವೆ. ರಾಕ್ಷಸಾಂಶರೂಪಿಗಳಾದ
ರಾಜರ ನೂರಾರು ಅಶ್ವಿಹೀನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಭೂಭಾರ
ವನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಪಂಶದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು
ವಿಸ್ತರಿಸುವೆ || ೨೪ || ಇಂದ್ರಿಯಾತೀತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ !
ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ, ಪಿತೃಗಳೂ, ಭೂತಾದಿಗಳೂ. ರಾಜರೂ
ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳನ್ನು
ತೊಳೆದ ಗಂಗೆಯು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಾಳೆ.
ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಸದ್ಗುರುವಾದ ನೀನು ಅದೃಷ್ಟವಶದಿಂದ ನಮ್ಮ
ಮನೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿರುವೆ. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿದ್ದೂ ಹೃದಯ ನಮ್ಮ
ಮನೆಗಳು ಧನ್ಯವಾದವು. ಅವುಗಳ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಸೀಮೆಯೇ
ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ || ೨೫ || ಪ್ರಭೋ ! ನೀನು ಪ್ರೇಮಿಭಕ್ತರ ಪರಮ
ಪ್ರಿಯತಮನೂ, ಸತ್ಯವಾದಿಯೂ, ಅಹಾರಣ ಹಿತ್ಯಪಿಯೂ,
ಕೃತ್ಯನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಮಾಡಿದ ಅಕ್ಕಲ ಬಂಜಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ
ತ್ತಿರುವೆ. ನೀನು ನಿನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುವ ಪ್ರೇಮಿಭಕ್ತರ ಸಮಸ್ತ ಅಭಿಲಾಷೆ
ಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ
ವಿಕಾಂತ ಭಕ್ತರಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವೆ ಕ್ಷಮೆ-ಪ್ರದ್ವಿ
ರಹಿತನಾದ ಪರಮಪುರುಷ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಪಂಡಿತನಾದವನು ಯಾರು ಶಾನೇ ಇತರರನ್ನು ಅಶ್ವಯಿಸು
ವನು ? || ೨೬ || ಜನಾರ್ದನನೇ ! ಮೋಗೇಶ್ವರರಿಂದಲೂ,
ಸುರೇಶ್ವರರಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಲು ಅಶಕ್ತವಾದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ
ನೀನು ಅದೃಷ್ಟವಶದಿಂದ ನಮಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ
ದರ್ಶನವಿತ್ತಿಹೆ. ಸ್ವಾಮಿ ! ನಾನು ಪತ್ನಿ-ಪುತ್ರ-ಪುತ್ರ-ಪುತ್ರ-ಮನೆ
ಮನೆಗಳು ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಮೋಹಕವಾದ ವಾಶಗಳಿಂದ ಬಂಧಿ
ಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವನು. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹ ಯಾವುದಾಗಿ ನಿನ್ನದೇ ಆಗಿರುವ
ಈ ಮಾಯಾಜಾಲವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು || ೨೭ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ !
ಹೀಗೆ ಭಕ್ತನಾದ ಅಕ್ರೂರನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ,
ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತಾ ಮೃದು
ಮಧುರವಾಣಿಯಿಂದ ಅಕ್ರೂರನನ್ನು ವಿಮೋಹಗೊಳಿಸುತ್ತಾ
ಇಂತೆಂದನು. || ೨೮ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಶ್ವಂ ನೋ ಗುರುಃ ಪಿತೃವೃಶ್ಚ ಶ್ವಾಭೌಕ್ಯೋ ಬಂಧುಶ್ಚ ಸತ್ಯದಾ |
ವಯಂ ತು ರಕ್ಷಾಃ ಪೋಷ್ಯಾಶ್ಚ ಅನುಕಂಪಾಃ ಪ್ರಜಾ ಹಿ ವಃ

|| ೨೯ ||

ಭವದ್ವಿಧಾ ಮಹಾಭಾಗಾ ನಿಶೇವ್ಯಾ ಅರ್ಹಸತ್ತಮಾಃ |
ಶ್ರೇಯಸ್ಕಾಮೈರ್ವಭಿರ್ನಿತ್ಯಂ ದೇವಾಃ ಸ್ವಾರ್ಥಾ ನ ಸಾಧವಃ

|| ೩೦ ||

ನ ಹ್ಯಮ್ಯಯಾಽನಿ ತೀರ್ಥಾಽನಿ ನ ದೇವಾ ಮೃಚ್ಛಿರಾಮಯಾಃ |
ತೇ ಪುನಂತ್ಯುರುಕಾಲೇನ ದರ್ಶನಾದೇವ ಸಾಧವಃ

|| ೩೧ ||

ಸ ಭವಾನ್ ಸುಹೃದಾಂ ವೈ ನಃ ಶ್ರೇಯಾನ್ ಶ್ರೇಯಸ್ತೀರ್ಷಯಾ |
ಜಿಜ್ಞಾಸಾರ್ಥಂ ಪಾಂಡವಾಣಾಂ ಗಚ್ಛಸ್ವ ತ್ವಂ ಗಜಾಹ್ವಯಮ್

|| ೩೨ ||

ಒತರ್ಯುಪರತೇ ಬಾಲಾಃ ಸಹ ಮಾತ್ರಾ ಸುಮುಚಿತಾಃ |
ಅನೀತಾಃ ಸ್ವಪುರಂ ರಾಜ್ಯಾ ಮಸಂತ ಇತಿ ಸುಪ್ತಮ

|| ೩೩ ||

ತೇಷು ರಾಜಾಂಬಿಕಾಪುತ್ರೋ ಭ್ರಾತೃಪುತ್ರೇಷು ದೀನಧೀಃ |
ಸಮೋ ನ ವರ್ತತೇ ಕೂನಂ ದುಷ್ಕೃತ್ಯವತಗೋಽಂಧದೃಕ್

|| ೩೪ ||

ಗಚ್ಛಿ ಜಾನೀಹಿ ತದ್ವತ್ಸಮಧುನಾ ಸಾಧ್ವಸಾಧು ವಾ |
ವಿಜ್ಞಾಯ ತದ್ವಿಧಾಸ್ಯಾಪೋ ಯಥಾ ತಂ ಸುಹೃದಾಂ ಭವೇತ್

|| ೩೫ ||

ಇತ್ಯಕ್ರೂರಂ ಸಮಾದಿತ್ಯ ಭಗವಾನ್ ಹರಿರೀಶ್ವರಃ |
ಸಂಕರ್ಷಗೋದ್ವವಾಭ್ಯಾಂ ವೈ ತತಃ ಸ್ವಭವನಂ ಯಯೌ

|| ೩೬ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಅಯ್ಯಾ ! ನೀನು ನಮ್ಮ ಗುರುವೂ ಹಿತೋಪದೇಶಕನೂ, ಚಿಕ್ಕವನೂ ಆಗಿರುವೆ. ನಮ್ಮ ಮತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಂಸನೀಯನೂ, ಹಿತೈಷಿಯೂ ಆಗಿರುವೆ. ನಾವಾದರೋ ನಿಮ್ಮ ಬಾಲಕರೇ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. ಸದಾಕಾಲವೂ ನಿಮ್ಮಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವವರೂ, ಕೃಪಾವಾತ್ರರೂ ಆಗಿದ್ದೇವೆ. || ೨೯ || ತನ್ನ ಪರಮಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಬಯಸುವವನು ನಿಮ್ಮಂತಹ ಪರಮ ಪೂಜನೀಯರೂ, ಭಾಗ್ಯವಂತರೂ ಆದ ಸಂತರನ್ನು ಸದಾ ಸೇವಿಸಬೇಕು. ನಿಮ್ಮಂತಹ ಸಂತರು ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನವರು. ಏಕೆಂದರೆ, ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾರ್ಥವಿರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಸಂತರಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. || ೩೦ || ಕೇವಲ ನೀರಿನ ಸರೋವರ, ನದಿಗಳು ತೀರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಕೇವಲ ಮೃತ್ತಿಗೆ, ಶಿಲೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದಾದ ಎಗ್ರಹಗಳು ದೇವರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ! ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸೇವೆಮಾಡಿರಾಗಲೇ ಅವುಗಳು ಪವಿತ್ರವಾಗಬಲ್ಲವು. ಆದರೆ ಸಪ್ತರುಷರು ಕಮ್ಮ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪವಿತ್ರರಾಗಿಯೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. || ೩೧ || ಅಕ್ರೂರನೇ ! ನೀವು ನಮ್ಮ ಹಿತೈಷಿ, ಸುಹೃದರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಗಿರುವಿರಿ. ಆದುದರಿಂದ ಪಾಂಡವರ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡಲು, ಅವರ ಕ್ಷೇಮ-ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನೀವು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. || ೩೨ || ಪಾಂಡುರಾಜನು ಸತ್ತುಹೋದ ಬಳಿಕ ಹಾಯಿ ಕುಂತೀದೇವಿಯರೊಂದಿಗೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿ ಪಾಂಡವರು ಬಹಳ ದುಃಖಿತರಾಗಿದ್ದರೊಂದೂ, ಈಗ ದೃತರಾಷ್ಟ್ರರಾಜನು ಅವರನ್ನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು, ಅವರು ಅಲ್ಲೇ ಇರುವ ರೊಂದೂ ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. || ೩೩ || ರಾಜಾ ದೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಕುರುಡ ನಾಗಿದ್ದು ದುರ್ಬಲ ಬುದ್ಧಿಯವನೆಂದು ನೀನು ತಿಳಿದೇ ಇರುವೆ. ಪುತ್ರನಾದ ದುಷ್ಯ ದುರ್ಯೋಧನನ ಅಧೀನವಾಗಿ ಅವನು ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ತನ್ನ ಪುತ್ರರಂತೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. || ೩೪ || ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪಾಂಡವರ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ. ಅವರ ಸಮಾಚಾರ ನಿಮ್ಮಿಂದ ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಸುಹೃದರಿಗೆ ಸುಖಿಸ್ಸಿಗುವಂತೆ ನಾನು ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. || ೩೫ || ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಆದೇಶವನ್ನಿತ್ತು - ಬಲರಾಮ-ಉದ್ಧವರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಕಮ್ಮ ಅರಮನೆಗೆ ಮರಳಿದನು. || ೩೬ ||

ಸಲಹೆಗೊಳಿಸಿಯೆ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. || ೪೮ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ಅಪ್ಪಚತ್ವಾರಿಂಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೪೮ ||

ನಲವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಅಕ್ರೂರನ ಪ್ರಯಾಣ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಸ ಗತ್ವಾ ಹಸ್ತಿನಪುರಂ ಪೌರವೇಂದ್ರಯತೋಽಂಕಿತಮ್ |
ದದರ್ಶ ತತ್ರಾಂಬಿಕೇಯಂ ಸಭೀಪ್ತಂ ವಿದುರಂ ಪೃಥಾಮ್ |
|| ೧ ||

ಸಹಪುತ್ರಂ ಚ ಬಾಹ್ಲೀಕಂ ಭಾರದ್ವಾಜಂ ಸಗೌತಮಮ್ |
ಕರ್ಣಂ ಸುಯೋಧನಂ ದ್ರೋಣಂ ಪಾಂಡವಾನ್ ಸುಹೃದೋಽಪರಾನ್ |
|| ೨ ||

ಯಥಾವದುಪಸಂಗಮ್ಯ ಬಂಧುಭಿರ್ಗಾಂಧಿನೀಸುತಃ |
ಸಂಪೃಪ್ತೈಃ ಸುಹೃದ್ಭಾರ್ತಾಂ ಸ್ವಯಂ ಚಾಪ್ಯಚ್ಛದ್ಯಮಮ್ |
|| ೩ ||

ಉವಾಚ ಕತಿಚಿನ್ಮಾಸಾನ್ ರಾಜ್ಕೋ ವೃತ್ತವಿವಿಕ್ತಯಾ |
ದುಷ್ಪಜಸ್ಯಾಲ್ಪಕಾರಸ್ಯ ಖಿಲಚ್ಛಂದಾನುವರ್ತಿತಃ |
|| ೪ ||

ತೇಜ ಓಚೋ ಬಲಂ ವೀರ್ಯಂ ಪ್ರತ್ರಯಾದೀಂಶ್ಚ ಸದ್ಗುಣಾನ್ |
ಪ್ರಚಾನುರಾಗಂ ಪಾರ್ಥೇಷು ನ ಸಹದ್ವಿಷ್ಟೀರ್ಷಿತಮ್ |
|| ೫ ||

ಕೃತಂ ಚ ಧಾರ್ತರಾಷ್ಟ್ರೈರ್ಯದ್ಗರದಾನಾದ್ಭವೇಶಲಮ್ |
ಅಚಿಚ್ಛೌ ಸರ್ವಮೇವಾಸ್ತೈ ಪೃಥಾ ವಿದುರ ಏವ ಚ |
|| ೬ ||

ಪೃಥಾ ತು ಭ್ರಾತರಂ ಪ್ರಾಪ್ತಮಕ್ರೂರಮುಪಸೃತ್ಯ ತಮ್ |
ಉವಾಚ ಜನ್ಮನಿಲಯಂ ಸ್ಮರಂತ್ಯಪ್ರಕರೇಕ್ಷಣಾ |
|| ೭ ||

ಅಪಿ ಸ್ಮರಂತಿ ನಃ ಸೌಮ್ಯ ಪಿತರೌ ಭ್ರಾತರಶ್ಚ ಮೇ |
ಭಗಿನ್ಯೋ ಭ್ರಾತೃಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಜಾಮಯಃ ಸಖ್ಯ ಏವ ಚ |
|| ೮ ||

ಭ್ರಾತೃಯೋ ಭಗವಾನ್ ಕೃಷ್ಣಃ ತರಣ್ಯೋ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಃ |
ಪೈತ್ಯಪ್ಪಸೇಯಾನ್ ಸ್ಮರತಿ ರಾಮಶ್ಚಾಂಬುರುಹೇಕ್ಷಣಃ |
|| ೯ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅಕ್ರೂರನು ಕುರು ವಂಶೀಯರಾದವರ ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ಅವತರಿಸಿದ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ರಾಜನಾದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಭೀಷ್ಮ, ವಿದುರ, ಕುಂತಿ, ಬಾಹ್ಲೀಕ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗ ಸೋಮದತ್ತ, ದ್ರೋಣ, ಚಾರ್ಯರು, ಕೃಪಾಚಾರ್ಯರು, ಕರ್ಣ, ಮಯೋಧನ, ದ್ರೋಣಪುತ್ರ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದವರು ಇವರನ್ನು ಹಾಗೂ ಇತರ ಇವ್ಯ ಮಿತ್ರರನ್ನು ನೋಡಿದನು. || ೧-೨ || ಗಾಂಧಿನೀನಂದನನಾದ ಅಕ್ರೂರನು ಎಲ್ಲ ಇವ್ಯ ಮಿತ್ರರನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೇ ಮೊದಲಾದವರೂ ತಮ್ಮ ಮಠುರಾವಾಸಿಗಳಾದ ಸ್ವಪ್ನ- ಸಂಬಂಧಿಗಳ ಕ್ಷೇಮಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಅವರೊಬ್ಬ ಅಕ್ರೂರನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರವಾಸಿಗಳ ಕ್ಷೇಮ-ಸಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು. || ೩ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಪಾಂಡವರೊಂದಿಗೆ ಹೇಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಅಕ್ರೂರನು ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡನು. ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ - ಮುಷ್ಠಾತ್ಮರ ಇಚ್ಛೆಯು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡುವ ರಾಕ್ಷಸ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಶಕುನಿ ಮೊದಲಾದ ಮುಷ್ಠರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಕಾರ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. || ೪ || ಕುಂತಿ ಮತ್ತು ವಿದುರನು ಅಕ್ರೂರನಿಗೆ ತಿಳಿಯ ಹೇಳಿದನು - ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಕ್ಕಳಾದ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳು ಪಾಂಡವರ ಪ್ರಭಾವ ಕೃಷ್ಣ ಕೌಶಲ್ಯ, ಬಲ, ಪರಾಕ್ರಮ, ವಿನಯ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಜೆಗಳು ಪಾಂಡವರನ್ನು ವಿರೋಧವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆವರು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ಮಾಡಲು ಮೊದಲು ತ್ತಾರೆ. ಇಂದಿನ ತನಕ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಪುತ್ರರು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ವಿಷ ಉಣಿಸುವುದೇ ಮುಂತಾದ ಏರ್ಪಡ ಆತ್ಮಹೀನವನ್ನು ಮಾಡಿರುವರು ಮತ್ತು ಮುಂದೆಮೂ ಕೂಡ ಏರ್ಪಡ ಮಾಡಲು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. || ೫-೬ ||

ಅಕ್ರೂರನು ಕುಂತಿಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಕುಂತಿಯು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತಳು. ಅಕ್ರೂರನನ್ನು ನೋಡಿ ಆಕೆಗೆ ತನ್ನ ತವರು ಮನೆಯ ನೆನಪಾಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಅವನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು. || ೭ || ಪ್ರಿಯ ಸಹೋದರನೇ! ನನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರು, ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರು, ಅಳಿಯಂದಿರು, ಕುಟುಂಬದ ಸ್ವಾಮ್ಯರು, ಗೌರವಿಯರು ಎಂದಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವರೇ? || ೮ || ನನ್ನ ಅಳಿಯಂದಿರಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಕಮಲನಯನ ಬಲರಾಮ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲರೂ, ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಕರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಅವರು ಎಂದಾದರೂ ತಮ್ಮ ಸೋದರ ಅತ್ತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಆಕೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವರೇನು? || ೯ ||

ಸಾಪತ್ಮಮಧ್ಯೇ ಶೋಚಂತೀಂ ವೃಕಾಣಾಂ ಹರಿಗೇಮಿವ |
ಸಾಂತ್ವಯಿಷ್ಯತಿ ಮಾಂ ಮಾಕ್ಷ್ಯಃ ಪಿಪ್ಪಲೀಸಾಂಶ್ಚ ಬಾಲಕಾನ್ || ೧೦ ||

ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಯೋಗಿನ್ ವಿಶ್ವಾತ್ಮನ್ ವಿಶ್ವಭಾವನ |
ಪ್ರಪನ್ನಾಂ ಪಾಹಿ ಗೋವಿಂದ ಶಿಶುಭಿಶ್ಚಾವಸೀದತೀಮ್ || ೧೧ ||

ಸಾಸ್ತತ್ರಪ ಪದಾಂಭೋಜಾತ್ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಶರಣಂ ಸ್ವಕಾಮ್ |
ಭಿಭೃತಾಂ ಮೃತ್ಯುಸಂಸಾರಾದೀಶ್ವರಸ್ಯಾಪವರ್ಗಿಕಾತ್ || ೧೨ ||

ನಮಃ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಶುದ್ಧಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ |
ಯೋಗೇಶ್ವರಾಯ ಯೋಗಾಯ ತ್ವಾಮಹಂ ಶರಣಂ ಗತಾ || ೧೩ ||

ಶ್ರೀಕುಲ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯನುಸ್ತುತ್ಯ ಸ್ವಜನಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಚ ಜಗದೀಶ್ವರಮ್ |
ಪ್ರಾರುದದ್ಭುಖಿತಾ ರಾಜನ್ ಭವತಾಂ ಪ್ರಪಿತಾಮಹೀ || ೧೪ ||

ಸಮದುಃಖಸುಖೋಽಕ್ರೂರೋ ವಿದುರಶ್ಚ ಮಹಾಯಶಾಃ |
ಸಾಂತ್ವಯಾದೂಸತುಃ ಕುಂತೀಂ ತಪ್ತುಕ್ತೋಽಪ್ತಹೇತುಭಿಃ || ೧೫ ||

ಯಾಸ್ಯನ್ ರಾಜಾನಮಭೀತ್ಯ ವಿಷಮಂ ಪುತ್ರಲಾಲಸಮ್ |
ಅವದತ್ ಸುಹೃದಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಬಂಧುಭಿಃ ಸೌಹೃದೋದಿತಮ್ || ೧೬ ||

ಅಶ್ವರ ಉವಾಚ

ಭೋ ಭೋ ವೈಚಿತ್ರವೀರ್ಯ ತ್ವಂ ಕುರೂಣಾಂ ಕೀರ್ತಿವರ್ಧನ |
ಭ್ರಾತರ್ಯುಪರತೇ ಪಾಂಡಾವಧುನಾಽಽಸನಮಾಸ್ತಿತಃ || ೧೭ ||

'ತೋಳಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ಜಿಂಕೆಯಂತೆ' ನಾನು ಶತ್ರುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುವರಿದು ಶೋಣಾಕುಲಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವರು. ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎಂದಾದರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಮತ್ತು ಈ ಅನಾಥ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಂಕೈಸುವನೇ ? || ೧೦ || (ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಮುಂದೆಯೇ ಇರುವಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ಕುಂತಿಯು ಗದ್ದದಿಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಡಗಿದಳು) ಓ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ! ನೀನು ಮಹಾಯೋಗಿಯೂ, ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೂ, ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಆತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಗೋವಿಂದ! ನಾನು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ದುಖದ ಮೇಲೆ ದುಖಗಳನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಾಪಾಡು. || ೧೧ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ! ಈ ಪ್ರಪಂಚವು ಮೃತ್ಯುಮಯವಾಗಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕರುಣಿಸುವಂತಹುದು. ಈ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಶರಣಾದವರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಚರಣಸಮಲಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ನಾನು ನೋಡುತ್ತಿಲ್ಲ. || ೧೨ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ! ನೀನು ಮಾಯಾಲೀಶದಿಂದ ರಹಿತನಾದ ಪರಮ ಶುದ್ಧನಾಗಿರುವೆ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿರುವೆ. ಸಮಸ್ತ ಸಾಧನೆಗಳ, ಯೋಗಗಳ ಮತ್ತು ಉಪಾಯಗಳ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಯೋಗವೂ ಆಗಿರುವೆ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. || ೧೩ ||

ಶ್ರೀಕುಲಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೇ! ನಿನ್ನ ಮುಕ್ತಚ್ಛಯಾದ ಕುಂತೀದೇವಿಯು ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನೂ ಕೊನೆಗೆ ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೊನೆಗೆ ಆತ್ಮಂಶ ದುಃಖಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಕ್ಕಿ-ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿ ರಳು. || ೧೪ || ಅಕ್ರೂರನು ಮತ್ತು ವಿದುರರು ಇಬ್ಬರೂ ಸುಖ ದುಖಗಳನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಈ ಮಹಾತ್ಮರಿಬ್ಬರೂ ಕುಂತಿಗೆ ಅವಳ ಪುತ್ರರ ಜನ್ಮದಾತರಾದ ಧರ್ಮ, ವಾಯು ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳ ನೆನಪನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಅಧರ್ಮವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಲೆಂದೇ ಹುಟ್ಟಿರುವರು ಎಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ತಿಳಿಯ ಹೇಳಿ ಸಾಂತ್ವನ ನೀಡಿದರು. || ೧೫ || ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅವರೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಪುತ್ರರಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಮಧುರಗೆ ಹೊರಡುವಾಗ ಅಕ್ರೂರನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕೌರವರಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮಾದಿ ಹಿಕ್ಕಿಗಳ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. || ೧೬ ||

ಅಕ್ರೂರನು ಹೇಳಿದನು - ಕುರವಂತೀಯರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ವಿಚಿತ್ರವೀರ್ಯನ ಮಗನಾದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೇ! ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಪಾಂಡುಮಹಾರಾಜನು ಅವಸಾನ ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಈಗತಾನೇ ನೀನು ರಾಜ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರಿರುವೆ. || ೧೭ ||

ಧರ್ಮೋಣ ಪಾಲಯನ್ಮರ್ವೀಂ ಪ್ರಜಾಃ ಶೀಲೇನ ರಂಜಯನ್ |
ವರ್ತಮಾನಃ ಸಮಃ ಸ್ವೇಷು ಶ್ರೇಯಃ ಕೀರ್ತಿಮವಾಪ್ಸುಃ || ೧೮ ||

ಅನ್ಯಥಾ ತ್ವಾಕರನ್ ಲೋಕೇ ಗರ್ಹಿತೋ ಯಾಸ್ಯಸೇ ತಮಃ |
ತಸ್ಯಾತ್ಮಮತ್ಯೇ ವರ್ತಸ್ವ ಪಾಂಡವೇಶ್ವಾತ್ಮಜೇಷು ಚ || ೧೯ ||

ನೇಹ ಚಾತ್ಯಂತಸಂವಾಸಃ ಕರ್ಹಿಚಿತ್ ಕೇನಚಿತ್ |
ರಾಜನ್ ಸ್ವೇನಾಪಿ ದೇಹೇನ ಕಿಮು ಚಾಯಾತ್ಮಜಾದಿಭಿಃ || ೨೦ ||

ಏಕಃ ಪ್ರಸೂಯತೇ ಜಂತುರೇಕ ಏವ ಪ್ರಲೀಯತೇ |
ಏಕೋಽನುಭುಂಕ್ತೇ ಸುಕೃತಮೇಕ ಏವ ಚ ದುಷ್ಕೃತಮ್ || ೨೧ ||

ಅಧರ್ಮೋಪಚಿತಂ ವಿತ್ತಂ ಹರಂತ್ಯನ್ನೇಽಲ್ಪಮೇಧವಃ |
ಸಂಭೋಜನೀಯಾಪದೇಶೈರ್ಜರ್ಜಲಾನೀವ ಜಲೌಕಃ || ೨೨ ||

ಪುಷ್ಪಾತಿ ಯಾನಧರ್ಮೋಣ ಸ್ವುಬ್ಧಾ ತಮಪಂಡಿತಮ್ |
ತೇಽಕೃತಾರ್ಥಂ ಪ್ರಹಿಣ್ವಾತಿ ಪ್ರಾಣಾ ರಾಯಃ ಸುತಾದಯಃ || ೨೩ ||

ಸ್ವಯಂ ಕಿಲ್ಬಿಷಮಾದಾಯ ತೈಸ್ಸ ಕ್ಷೋ ನಾರ್ಥಕೋವಿದಃ |
ಅಸಿದ್ಧಾರ್ಥೋ ವಿತತ್ಕಂಧಂ ಸ್ವಧರ್ಮವಿಮುಖಸ್ತಮಃ || ೨೪ ||

ತಸ್ಯಾಲೋಕಮಿಮಂ ರಾಜನ್ ಸ್ವಪ್ನಮಾಯಾಮನೋರಥಮ್ |
ವೀಕ್ಷ್ಯಾಯಮ್ಯಾತ್ಮನಾಽಽತ್ಮಾನಂ ಸಮಃ ತಾಂಕೋ ಭವಪ್ರಭೋ || ೨೫ ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಉವಾಚ

ಮಥಾ ವದತಿ ಕಲ್ಯಾಣೇಂ ವಾಚಂ ದಾನಪತೇ ಭವಾನ್ |
ತಥಾನಯಾ ನ ತೃಪ್ಸಾಮಿ ಮತ್ಕುಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಯಥಾಮೃತಮ್ || ೨೬ ||

ತಥಾಪಿ ಸೂನೃತಾ ಸೌಮ್ಯ ಹೃದಿ ನ ಸ್ವೀಯತೇ ಚಲೇ |
ಫೃತ್ಯಾನುರಾಗವಿಪಮೇ ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌದಾಮನೀ ಯಥಾ || ೨೭ ||

ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಸದ್ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಾ, ಸ್ವಜನರಲ್ಲಿ ವಕ್ತವಾತವಿಲ್ಲದೆ ಸಮನಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೂ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆಯುವೆ || ೧೮ || ಇದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಿಜವೆಗೆ ಗಂಭೀರವಾಗುವೆ. ಸ್ವ ಬಳಕೆ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾದೀತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸು || ೧೯ || ಮಹಾರಾಜ! ಯಾವ ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ವೇರಿಕೊಂಡು ಇದ್ದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ತನ್ನದೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವ ಈ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಇರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಪಕ್ಷಿ-ಪುತ್ರರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ ? || ೨೦ || ಜೀವಿಯು ಒಬ್ಬನೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಒಬ್ಬನೇ ಸತ್ತುಹೋಗುತ್ತಾನೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯಗಳ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಒಬ್ಬನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ || ೨೧ || ಸತಿ-ಸುತ ಬಂಧುಗಳು 'ನಾವು ನಿನ್ನವರು, ನಮ್ಮ ಭರಣ-ಪೋಷಣೆಗಳನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು - ಅಲ್ಪವಿದ್ವಿಯವನು ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಜಲಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದುಬಿಡುವಂತೆ ತಿಂದುಹಾಕುತ್ತದೆ || ೨೨ || ಈ ಮೂರ್ಖ ಜೀವನು ಯಾರನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದನು ತಿಳಿದು ಅಧರ್ಮದಿಂದಲಾದರೂ ಪಾಲಿಸಿ-ಪೋಷಿಸುತ್ತದೋ, ಅವರೇ ಪ್ರಾಣಿ, ಧನ, ಪುತ್ರಾದಿಗಳು ಈ ಜೀವನನ್ನು ಆಗತುಷ್ಟವಿರುವಾಗಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾರೆ || ೨೩ || ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ - ತನ್ನ ಧರ್ಮದಿಂದ ವಿಮುಖನಾದವನು ತನ್ನ ಲೌಕಿಕ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗಾಗಿ ಅವನು ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವನೋ, ಅವನು ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವರು. ಅವನಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಸಂತೋಷವಾಗಲಾರದು ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಪಾಪದ ಮೂಟೆಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಘೋರವಾದ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು || ೨೪ || ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾರಾಜ! ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಕಂಡು, ಕಂಡುಬಿಡಲೆಂದೂ, ಕೇವಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಮಂಡಿಗೆಯಿಂದೂ, ನಡುವಾದು ರೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮತ್ವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾ ಶಾಂತನಾಗಿರು || ೨೫ ||

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹೇಳಿದನು - ದಾನಪತಿಯಾದ ಅಕ್ಕರ | ನೀನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ನನಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದ ಮಾತನ್ನೇ ಹೇಳಿರುವೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಅಮೃತವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕುಡಿದರೂ ತೃಪ್ತನಾಗದಿರುವಂತೆ, ಅಮೃತಸ್ವರೂಪವಾದ ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನಾನು ತೃಪ್ತನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಕೇಳಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ || ೨೬ || ಅಕ್ಕರನೇ! ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಹಿತಕರವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳು ಚಂಚಲವಾದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಪುತ್ರರ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ಆತ್ಮಂತ ವಿಷಮಯವಾಗಿದೆ. ಸ್ವಲಿತ ಪರ್ಮತದ ಮೇಲೆ ಮಿಂಚು ಒಮ್ಮೆ ಹೊಳೆದು ಮಾಯವಾಗುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಿದೆ || ೨೭ ||

ಈಶ್ವರಸ್ಯ ವಿಧಿಂ ಶೋ ನು ವಿಧುರೋತ್ಕೃಷ್ಟಾ ಪುಮಾನ್ |
ಭೂಮೀರ್ಧಾರಾವಾತಾಯೋಽದ್ವಿಗೋ ಯದೋಽಪಿ |
|| ೨೮ ||

ಯೋ ದುರ್ವಿಮರ್ಶಪಥಯಾ ನಿಜಮಾಯಯೋಽನು
ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಗುಣಾನ್ ವಿಭಜತೇ ತದನುಪ್ರವಿಷ್ಟಃ |
ತಸ್ಯೈ ನಮೋ ದುರವಾಪೋಽಧವಿತಾರತಂತ್ರ-
ಸಂಸಾರಚಕ್ರಗತಯೇ ಪರಮೇಶ್ವರಾಯ || ೨೯ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಅತ್ಯಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ವ್ಯಪತೇರಭಿಪ್ರಾಯಂ ಸ ಯಾದೇವಃ |
ಸುಹೃದ್ಯಃ ಸಮನುಚ್ಛಾತಃ ಪುನರ್ಯಾದುಪುರೀಮಗಾತ್ |
|| ೩೦ ||

ತತಂಸ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ದೃತರಾಷ್ಟ್ರವಿಚೇಷ್ಟಿತಮ್ |
ಪಾಂಡವಾನ್ ಪ್ರತಿ ಕೌರವ್ಯ ಯದರ್ಥಂ ಪ್ರೇಷಿತಃ ಸ್ವಯಮ್ |
|| ೩೧ ||

ಸುಮತ್ಪ್ರೀತ್ಯುತ್ಥನಯಿ ಅಧ್ಯಾಯಿವ ಮುಗಿಯಿತು. || ೨೯ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭಾರತೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಮಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧಃ ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ
ದಶೋನನುಬಾಹ್ಯಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೨೯ ||

ಪತ್ರನೆಯ ಸ್ಕಂಧದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಯಿತು.

ಪದ: ೬೦ ಪಕ್ಷ: - ಪದ: ೬೦ ಪಕ್ಷ:

ಆಶ್ವರನೇ ! ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಂತನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಭಾರವನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಯದುಕುಲದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುವನೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅವನ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಮಾಡಬಲ್ಲ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ತಾನೇ ಸಮರ್ಥನು ? ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ ನಡೆಯುವುದು || ೨೮ || ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯು ಅಚಿತ್ತ್ವವಾದುದು. ಆ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ತಾಸೂ ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಗುಣ-ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ವಿಧಾಗಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಜಗಚ್ಛದ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಅಚಿತ್ತ್ವ ರೀತಿಶಕ್ತಿಯ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ || ೨೯ ||

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳು ಪೇಳುತ್ತಾರೆ - ಮಹಾರಾಜ ! ಹೀಗೆ ಆಶ್ವರನು ದೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು, ಕುರುಪಂಚಾಯರಾದ ಸ್ವಜನರಿಂದ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಮಥುರೆಗೆ ಮರಳಿದನು || ೩೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ಆಶ್ವರನು ಅಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಒಲರಾಮರಲ್ಲಿ ದೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನನ್ನು ಹೃದಯಾಘಾತಕ್ಕೆ ಕಳೆಸಿದ ಉದ್ದೇಶವೇ ಆದಾಗತ್ತು || ೩೧ ||

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣಮ್

ದಶಮಃ ಸ್ಕಂಧಃ (ಉತ್ತರಾರ್ಧ)

ಐವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಜರಾಸಂಧನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ - ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣ ನಿರ್ಮಾಣ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಅಸ್ತಿಃ ಪ್ರಾಪ್ತಿಶ್ಚ ಕಂಠಸ್ಯ ಮಹಿಷಾ ಭರತರ್ಷಭ |
ಮೃತೇ ಭರ್ತೃ ದುಃಖಾರ್ತೇ ಈಯತುಃ ಸ್ವಪಿತುರ್ಗೃಹಾನ್

॥ ೧ ॥

ಪಿತ್ರೇ ಮಗಧರಾಜಾಯ ಜರಾಸಂಧಾಯ ದುಃಖಿತೇ |
ವೇದಯಾಂಚಕ್ರತುಃ ಸರ್ವಮಾತ್ಮವೈಭವ್ಯಕಾರಣಮ್

॥ ೨ ॥

ಸ ತದಪ್ರಿಯಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಶೋಕಾಮರ್ಷಯುತೋ ನೃಪ |
ಅಯಾದವೀಂ ಮಹೀಂ ಕರ್ತುಂ ಚಕ್ರೇ ಪರಮಮುದ್ಯಮಮ್

॥ ೩ ॥

ಅಕ್ಲೌಹೀಣೇಭಿರ್ವಿಂಶತ್ಕಾ ಅಸ್ತಭಿತ್ಯಾಪಿ ಸಂವೃತಃ |
ಮದುರಾಜಧಾನೀಂ ಮಥುರಾಂ ನೈರುಣ್ಯ ಸರ್ವತೋದಿತಮ್

॥ ೪ ॥

ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ತದ್ಬಲಂ ಕೃಷ್ಣ ಉದ್ವೇಲಮಿವ ಸಾಗರಮ್ |
ಸ್ವಪುರಂ ತೇನ ಸಂರುದ್ಧಂ ಸ್ವಜನಂ ಚ ಭಯಾಕುಲಮ್

॥ ೫ ॥

ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಭಗವಾನ್ ಹರಿಃ ಕಾರಣಮಾನುಷಃ |
ತದ್ವೇಶಕಾಲಾನುಗುಣಂ ಸ್ವಾವತಾರಪ್ರಯೋಜನಮ್

॥ ೬ ॥

ತನಿಷ್ಠಾಮಿ ಬಲಂ ಹೈತದ್ಭುನಿ ಭಾರಂ ಸಮಾಹತಮ್ |
ಮಾಗಧೇನ ಸಮಾನೀತಂ ವಶ್ಯಾನಾಂ ಸರ್ವಭೂಭುಜಾಮ್

॥ ೭ ॥

ಅಕ್ಲೌಹೀಣೇಭಿಃ ಸಂಖ್ಯಾತಂ ಭೂತಾಶ್ಚರಣತುಂಜದೈಃ |
ಮಾಗಧು ನ ಹಂತವ್ಯೋ ಭೂಯ ಕರ್ತಾ ಬಲೋದ್ಯಮಮ್

॥ ೮ ॥

ಒತದರ್ಶೋಽವತಾರೋಽಯಂ ಭೂಭಾರಹರಣಾಯ ಮೇ |
ಋರಕ್ಷಣಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ ಕೃತೋಽನ್ಯೇಷಾಂ ವಧಾಯ ಚ

॥ ೯ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾಕಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಭರತವಂಶ
ಶರೀರಮಣಿಯೇ! ಕಂಠಸಿಗೆ ಅಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಮೃತ್ರಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರೂ
ಮತದಿಯರಿದ್ದರು. ಪತಿಯ ಮರಣವಿರುವಾಗ ದುಃಖಿತರಾದ
ಅವರು ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ॥ ೧ ॥
ದುಃಖಿತವೃತ್ತಿಯರಾಗಿದ್ದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಮಗಧ
ರಾಜನಾದ ಜರಾಸಂಧನಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ವೈದ್ಯವ್ಯವೃತ್ತಿ ಬಂದ ಕಾರಣ
ವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ॥ ೨ ॥ ಜರಾಸಂಧ! ಅತ್ತಿಯಾದ
ಈ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಜರಾಸಂಧನು ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ
ಶೋಕಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಒಡನೆಯೇ ಕೋಪದಿಂದ ಕಿಡಿ-ಕಿಡಿ
ಯಾಗಿ, ಪೃಥಿವಿಯನ್ನೇ ಯಾದವರಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ ಮಾಡಲು
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯೋದ್ವಿಗ್ನನಾದನು. ॥ ೩ ॥
ಇವತ್ತಮೂರು ಅಕ್ಲೌಹೀಣ ಸೈನ್ಯ ಸಮೇತನಾಗಿ ಮದುವರ
ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಮಥುರೆಗೆ ಬಂದು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ
ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದನು. ॥ ೪ ॥

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನೋಡಿದನು - ಜರಾಸಂಧನ ಆ
ಮಹಾಸೈನ್ಯವು ಉಕ್ಕಿಬರುವ ಸಮುವೃದ್ಧಿ ತಪ್ಪಿ, ಅವನು ನಾಲ್ಕು
ಕಡೆಗಳಿಂದಲೂ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿದ್ದು ತನ್ನ
ಸ್ವಜನರೂ, ಪುರವಾಸಿಗಳೂ ಭಯಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು
ಗಮನಿಸಿದನು. ॥ ೫ ॥ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭೂಭಾರಹರಣ
ಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಅವತಾರದ
ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೂ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇಶಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಿಷು
ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ॥ ೬ ॥
ಮಗಧರಾಜನಾದ ಜರಾಸಂಧನು ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ
ಸಾಮಂತರಿಂದ ಇವತ್ತಮೂರು ಅಕ್ಲೌಹೀಣ ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯವನ್ನು
ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದಿರುವನು. ಭೂಮಿಯ ಭಾರವೆಲ್ಲವೂ
ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲೇ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಈ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಾನೀಗಲೇ
ನಾಶಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೊಲ್ಲು
ವುದಿಲ್ಲ. ಎಕೆಂದರೆ, ಅವನು ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಪುನಃ ಅಸುರರ ದೊಡ್ಡ
ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರುವನು. ಇದರಿಂದ ನನ್ನ
ಭೂಭಾರಹರಣ ಕಾರ್ಯವು ಸುಗಮವಾದಿತಂದು ಯೋಚಿಸಿ
ದನು. ॥ ೭-೮ ॥ ಭೂಭಾರವನ್ನು ಹರಣಮಾಡಿ, ಸಾಧುಗಳ
ರಕ್ಷಣೆ - ದುಷ್ಟ ಜನರ ಸಂಹಾರ ಇವೇ ನನ್ನ ಅವತಾರದ
ಪ್ರಯೋಜನವಲ್ಲವೇ! ॥ ೯ ॥

ಅನ್ಯೋಽಪಿ ಧರ್ಮರಕ್ಷಾಯೈ ದೇಹಃ ಸಂಭ್ರಿಯತೇ ಮಯಾ |
ವಿರಾಮಾಯಾತ್ಯಧರ್ಮಸ್ಯ ಕಾರೇ ಪ್ರಭವತಃ ಕ್ಲಿಪ್ತಾಃ
|| ೧೦ ||

ಎವಂ ಭ್ರಾಯತಿ ಗೋವಿಂದ ಆಕಾಶಾತ್ ಸೂರ್ಯವರ್ಚಸಾ |
ರಥಾವೃಷಸ್ಥಿತೌ ಸದ್ಭಃ ಸೂತೌ ಸಪರಿಚ್ಛದೌ
|| ೧೧ ||

ಆಯುಧಾನಿ ಚ ದಿವ್ಯಾನಿ ಪುರಾಣಾನಿ ಯದ್ವಚ್ಛಯಾ |
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಾನಿ ಹೃದೀಕೇಶಃ ಸಂಕರ್ಷಣಮಥಾಬ್ರವೀತ್
|| ೧೨ ||

ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ವ್ಯಸನಂ ಪ್ರಾತ್ರಂ ಯದೂನಾಂ ತ್ವಾಮಾಂ ಪ್ರಭೋ |
ಏಷ ತೇ ರಥ ಆಯಾತೋ ದಯಿತಾನ್ಯಾಯುಧಾನಿ ಚ
|| ೧೩ ||

ಯಾನಮಾಸ್ಥಾಯ ಜತ್ಯೇತದ್ವಸನಾತ್ ಸ್ವಾನ್ ಸಮುದ್ಧರ |
ವಿತದರ್ಶಂ ಹಿ ನೌ ಜನ್ಮಸಾಧೂನಾಮೀಶ ತರ್ಮಕೃತ್
|| ೧೪ ||

ತ್ರಯೋವಿಂಶತ್ಕನೀಕಾಖ್ಯಂ ಭೂಮೇರ್ಭಾರಮಶಾಸುರು |
ಎವಂ ಸಮಂತ್ರ ದಾಶಾರ್ಹೌ ದಂಶಿತೌ ರಥಿನೌ ಪುರಾತ್
|| ೧೫ ||

ನಿರ್ಜಗ್ಮುಃ ಸ್ವಾಯುಧಾಭೌ ಬಲೇನಾಲ್ಪೀಯಸಾಽಽದೃತೌ |
ಶಂಖಂ ದಧೌ ವಿನಿರ್ಗತ್ಯ ಹರಿದಾರುಕಸಾರಥಿಃ
|| ೧೬ ||

ಹೋಽಫೂತ್ ಪರಶ್ಮಿನ್ಯಾನಾಂ ಹೃದಿ ವಿತ್ರಾಸೋಪಥಃ |
ತಾವಾಹ ಮಾಗಧೋ ವೀಕ್ಷ್ಯ ತೇ ಕೃಷ್ಣ ಪುರುಷಾಥಮ
|| ೧೭ ||

ನ ತ್ವಯಾ ಯೋದ್ಧುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಬಾಲೇನ್ಯಕೇನ ಲಜ್ಜಯಾ |
ಗುಪ್ತೇನ ಹಿ ತ್ವಯಾ ಮನಸ ಯೋಕ್ಷ್ಯೇ ಯಾಹಿ ಬಂಧುಜನ್
|| ೧೮ ||

ತವ ಶಾಮ ಯದಿ ಶ್ರದ್ಧಾ ಯುಧೈಸ್ತ ದೈರ್ಯಮುದ್ಧತ |
ಹಿತ್ವಾ ವಾ ಮಚ್ಛರೈಶ್ಚಿನ್ತಂ ದೇಹಂ ಸ್ವಯೋಹಿ ಮಾಂ ಜಹಿ
|| ೧೯ ||

ಧರ್ಮದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಧರ್ಮ
ವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಕೆಲವು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಆನೇಕ ದೇಹ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವತರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೧೦ ||

ಪರಿಣಿತ ಮಹಾರಾಜ! ಭಗವಾನ್ ಕ್ರಿಷ್ಣನು ಹೀಗೆ
ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಆಕಾಶದಿಂದ ಸೂರ್ಯಸದೃಶ
ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಎರಡು ರಥಗಳು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದುವು.
ಅವುಗಳು ಸಾರಥಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಸಮಸ್ತ ಯುದ್ಧ
ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾಗಿದ್ದವು. || ೧೧ || ಇದೇ ಸಮಯ
ದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸನಾತನವಾದ ದಿವ್ಯ ಆಯುಧಗಳೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಬಂದು ಉಪಸ್ಥಿತವಾದವು. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಿ ಭಗವಾನ್
ಕ್ರಿಷ್ಣನು ಬಲರಾಮನಲ್ಲಿ ಇಂತೆಂದನು. || ೧೨ || ಮಹಾಶಕ್ತಿ
ಶಾಲಿಯಾದ ಅಣ್ಣನೇ! ನಿನ್ನಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾದ ಯಾದವರಿಗೆ ಇಂದು
ಮಹಾಸಂಕಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರ
ಸಂಕಟವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ
ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ಆಕಾಶದಿಂದ ರಥಗಳೂ ಬಂದಿವೆ.
ನಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಆಯುಧಗಳೂ ತಾಮಾಗಿಯೇ
ಬಂದಿವೆ. || ೧೩ || ಅಣ್ಣ! ನೀನು ರಥವನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತು ಶತ್ರು
ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಂಹಾರಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಸ್ವಜನರನ್ನು ಈ ವಿವತ್ತಿನಿಂದ
ಪಾರುಮಾಡು ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲೆಂದೇ
ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಅವತರಿಸಿದ್ದೆವಲ್ಲ! || ೧೪ || ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಈ
ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು ಆಕ್ಶೌಹಿನಿ ಸೇನೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ವಿಫಲವಾದ
ಭೂಭಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡು, ಭಗವಾನ್ ಕ್ರಿಷ್ಣ ಮತ್ತು
ಬಲರಾಮನು ಹೀಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿ ಕವಚಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ
ರಥಾರೂಢರಾಗಿ ಮಥುರೆಯಿಂದ ಹೊರಟರು. ಆಗ ಅವರು
ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳಿಂದ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ
ಸೇನೆಯೂ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದಾಲಿಸಿತು. ಕ್ರಿಷ್ಣನ ರಥವನ್ನು
ದಾರುಕನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪುರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಅವನು
ತನ್ನ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಶಂಖವನ್ನು ಕೂರಿದನು. || ೧೫-೧೬ ||
ಭಯಂಕರವಾದ ಆ ಶಂಖಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶತ್ರು ಸೈನಿಕರ
ಹೃದಯಗಳು ಭಯದಿಂದ ನಡುಗಿಹೋದುವು. ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು
ಬಂದಿರುವ ಬಲರಾಮ-ಕ್ರಿಷ್ಣರನ್ನು ನೋಡಿ ಜರಾಸಂಧನು
ಹೇಳಿದನು - ಎಲೈ ಪುರುಷಾಥಮನೇ! ನಿನ್ನಂತಹ ಬಾಲಕನೊಬ್ಬ
ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು
ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿವರೆಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಒಚ್ಚಿಕೊಂಡೇ ತರುಗುತ್ತಿದ್ದೆ ಎಲೈ
ಮೂರ್ಖನೇ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಸೋದರ ಮಾವನನ್ನೇ ಕೊಂದವನು.
ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೊರಟು
ಹೋಗು. ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಇರಬೇಡ. || ೧೭-೧೮ || ಬಲರಾಮ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದರೆ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆ
ನಿನಗಿದ್ದರೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡು. ನನ್ನ
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಭನ್ನ-ಭನ್ನವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಇಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು
ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ಇಲ್ಲವೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ ನನ್ನನ್ನೇ ಕೊಂದು
ಹಾಕು. || ೧೯ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ನ ವೈ ತೂರಾ ವಿಕೃತ್ಯತೇ ದರ್ಶಯಂತ್ಯೇವ ಪೌರುಷಮ್ |
ನ ಗೃಹ್ಣೀಮೋ ನಚೋ ರಾಜಸ್ಥಾನುರತ್ನ ಮುಮೂರ್ಷತಃ

|| ೨೦ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಜರಾಸುಕ್ತಾವಭಿಶ್ಯತ್ ಮಾಧವೋ
ಮಹಾಬಲೋಽಭೇನ ಬಲೀಯಾಽಽವ್ಯಗೋತ್ |
ಸುಶೈಸ್ತಯಾನಧ್ವಜವಾಜಿಸಾರಥೀ
ಸೂರ್ಯಾನಲೌ ವಾಯುರಿವಾಭ್ಯರೇಣುಭಿಃ || ೨೧ ||

ಸುಪರ್ಣತಾಲದ್ವಜಚಿಹ್ನತೌ ರಥಾ-
ವಲಕ್ಷಯಂತ್ಯೋ ಹರಿರಾಮಯೋರ್ಮುಧೇ |
ಪ್ರಿಯಃ ಪುರಾಟ್ಟಾಂಕಹರ್ಮ್ಯಗೋಪುರಂ
ಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ ಸಂಮುಮುಹುಃ ಶುಶಾಂಧಿತಾಃ || ೨೨ ||

ಹರಿಃ ಪದಾನೀಕಪಯೋಮುಲಾಂ ಮುಹುಃ
ಶಿಲೀಮುಖಾತ್ಕುಲ್ಪಗವರ್ಷಪೀಡಿತಮ್ |
ಸೃಷ್ಟಿಸ್ತಮಾಯೋಕ್ಯ ಸುರಾಸುರಾರ್ಚಿತಂ
ವ್ಯಸೂರ್ಯಯಚ್ಛಾಂಗಶರಾಸನೋತ್ತಮಮ್ || ೨೩ ||

ಗೃಹ್ಣನ್ ನಿಷಂಗಾದಥ ಸಂದಧಚ್ಛರಾನ್
ವಿಕ್ಯಪ್ತ ಮುಂಚ್ಛನ್ ಶಿತಬಾಣಪೂಗಾನ್ |
ನಿಘ್ನನ್ ರಥಾನ್ ಕುಂಜರವಾಜಪತ್ತೀನ್
ನಿರಂತರಂ ಯದ್ವದಲಾತಚ್ಛ್ರಮ್ || ೨೪ ||

ನಿರ್ಭಿನ್ನಕುಂಭಾಃ ಕರಿಣೋ ನಿಪೇತು-
ರನೇಕತೋಽಕ್ತ್ಯಾ ಶರವೃಕ್ಷಕಂಧರಾಃ |
ವಧಾ ಪತಾಶ್ವಧ್ವಜಸೂತನಾಯಕಾಃ
ಪದಾತಯಶ್ಚಿನ್ನಭುಜೋರುಕಂಧರಾಃ || ೨೫ ||

ಽಂಭಿದ್ಯಮಾನದ್ವಿಪದೇಭವಾಜಿಸಾ-
ಮಂಗಪ್ರಸೂತಾಃ ಪತತೋಽಸೃಗಾಪಗಾಃ |
ಘಾತಾಹಯಾಃ ಪೂರುಷತೀರ್ಷಕಚ್ಛ್ರವಾ
ಪತದ್ವಿಪದ್ವಿಪಹಯಗ್ರಹಾಕುಲಾಃ || ೨೬ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಜರಾಸಂಧನೇ ! ಶೂರ ರಾವವರು ನಿನ್ನಂತೆ ಯಾರೂ ಜಂಬ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೇ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಯಲು ಹೊರಟಿರುವ ಸನ್ನಿವಾಹದ ರೋಗಿಯು ಗಳಹುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ || ೨೦ ||

ಶ್ರೀಕುಟುಂಬಾಪುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ವಾಯುವು ಮೋಡಗಳಿಂದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಧೂಳಿ ನಿಂದಲೂ ಮುಚ್ಚಿಬಿಡುವಂತೆ ಜಲೆಯ ಮಿಗಿಲಾದ ಜರಾಸಂಧನು ಬಲರಾಮ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಮಹಾಶೈಲ್ಯದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದು ಮುತ್ತಿಗೆ ಚಾಕಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಸೈನ್ಯ, ರಥ, ಧ್ವಜ, ಸಾರಥಿ, ಕುದುರೆಗಳು ಕಾಣದಾದರು || ೨೧ || ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಲು ಹೆಬ್ಬಾಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಉಪ್ಪರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಂತಿದ್ದ ಪುರುಷರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಗುಡ-ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ತೊಂದಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ-ಬಲರಾಮರ ರಥಗಳನ್ನು ಕಾಣದೆ ಶೋಕಾಘೋಹರಾಗಿ ಮೂರ್ಛ ಹೊಂದಿದರು || ೨೨ || ಕತ್ತಾಶೈಲ್ಯಗಳಿಂದ ಮೇಧಗಳ ಮೂಲಕ ಬಾಣಗಳೆಂಬ ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯಾದ ತನ್ನ ಕಡೆಯ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ದೇವಾದರವಿಂದ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಾರ್ಙ್ಗಧನುಸ್ಸನ್ನು ಟಂಕಾರ ಮಾಡಿದನು || ೨೩ || ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬತ್ತಳೆಯಿಂದ ತಿಕ್ಕುವಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು, ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ಹೂಡಿ, ನಾಣನ್ನು ಆಕರ್ಷಿತವಾಗಿ ಸೆರೆದು ಪ್ರಯಾನ-ಪ್ರಯವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಜರಾಸಂಧನ ಚೂರಂಗ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಧನುಸ್ಸು ನಿರಂತರವಾಗಿ ತಿರುಗುವ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಹೆದ್ದವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು || ೨೪ || ಸತತವಾದ ಬಾಣಗಳ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಅನೇಕ ಅನರ್ಥ ರೀತಿಗಳು ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಸತ್ತು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಕುದುರೆಗಳ ತಲೆಗಳು ತುಂಡಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಕುದುರೆಗಳೂ ಧ್ವಜಗಳೂ ಸಾರಥಿಗಳೂ, ರಥಗಳೂ ಹತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ಪದಾತಿಗಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚೂಪಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಕೊಳು, ತೊಡೆ, ಕುತ್ತಿಗೆಗಳಿಂದ ಅಮೂಲಾಗಿ ಕಣ್ಣೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು || ೨೫ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪದಾತಿಗಳ, ಕುದುರೆ-ಅನರ್ಥ ಶರೀರದಿಂದ ರಕ್ತವು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಹರಿದು ಆದರಿಂದ ಮೂಲದ ಮಧಿರವದಿಗಳು ಹುಟ್ಟುಗೂಡು ಹರಿಯತೊಡಗಿದ್ದವು. ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಆ ರಣವದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರ ತೋರುಗಳು ನೀರುಹಾವು ಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಸೈನಿಕರ ತಲೆಗಳು ಅಮಗಳಂತಿದ್ದವು. ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಮಹಾಗಜಗಳ ಶರೀರಗಳು ಆ ರಕ್ತನದಿಯ ದ್ವೀಪಗಳು. ಕುದುರೆಗಳು ಮೊಸಳೆಯಂತಿದ್ದರೆ, ಸೈನಿಕರ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕೈ-ಕಾಲುಗಳು ಆದವಲ್ಲಿನ ಮೀನುಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಸೈನಿಕರ ತಲೆಕೂದಲುಗಳು ಆ ನದಿಯ ಪಾಚಿಯಂತಿದ್ದರೆ, ತುಂಡು ತುಂಡಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಧನುಸ್ಸುಗಳೇ ನದಿಯ ಆಲೆಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ರಾಶಿ-ರಾಶಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಆಯುಧಗಳು ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಪೊದೆಗಳಂತಿದ್ದರೆ, ಗುರಾಣಿಗಳು ರಕ್ತನದಿಯ

ಕರೋರುಮೀನಾ ಸರಕೇಶಶೈವಲಾ
ಧನುಸ್ತರಂಗಾಯುಧಗುಲ್ಮಸಂಕುರಾಃ |
ಅಚ್ಚೂಕಾವರ್ತಭಯಾನಕಾ ಮಹಾ-
ಮಣಿಪ್ರವೇಶಾಭರಣಾತ್ಮಶರ್ಕರಾಃ || ೨೬ ||

ಪ್ರವರ್ತಿತಾ ಭೀರುಭಯಾವಹಾ ಮೃಧೇ
ಮನ್ವಿನಾಂ ಹರ್ಷಕರೀಃ ಪರಸ್ಪರಮ್ |
ವಿನಿಘ್ನತಾರೀನ್ ಮುಸಲೇನ ದುರ್ಮದಾನ್
ಸಂಕರ್ಷಣೇನಾಪರಿಮೇಯತೇಜಸಾ || ೨೭ ||

ಬಲಂ ತದಂಗಾರ್ಣವದುರ್ಗಭೈರವಂ
ಯರಂತಪಾರಂ ಮಗಧೇಂದ್ರಪಾಲಿತಮ್ |
ಕೈಯಂ ಪ್ರಣೀತಂ ವಸುದೇವಪುತ್ರಯೋ-
ರ್ವಿಕ್ರೇದಿತಂ ತಜ್ಜಗದೀಶಯೋಃ ಪರಮ್ || ೨೮ ||

ಸ್ಮಿತೈರ್ದೃಷ್ಟಾಂತಂ ಭುವನತ್ರಯಸ್ಯ ಯಃ
ಸಮೀಪತೇಽನಂತಗುಣಃ ಸ್ವಲೀಲಯಾ |
ನ ತಸ್ಯ ಚಿತ್ರಂ ಪರಪಕ್ಷನ್ನಿಗ್ರಹಃ
ತಥಾಪಿ ಮರ್ತ್ಯಾನುನಿಭಸ್ಯ ವರ್ಣ್ಯತೇ || ೨೯ ||

ಜಗ್ರಾಹ ವಿರಥಂ ರಾಮೋ ಜರಾಸಂಧಂ ಮಹಾಬಲಮ್ |
ಹತಾನೀಕಾವಶಿಷ್ಠಾಸುಂ ಸಿಂಹಃ ಸಿಂಹಮಿವೌಜಸಾ
|| ೩೦ ||

ಬಧ್ಯಮಾನಂ ಹುರಾಕಿಂ ಶಾಶ್ವವಾರುಣಮಾನುಷೈಃ |
ವಾಡಯಾಮಾಸ ಗೋವಿಂದಭೈಃ ಸ ಕಾರ್ಯಚೋರ್ಜಯಾ
|| ೩೧ ||

ಸ ಮುಕ್ತೋ ಲೋಕನಾಥಾಭ್ಯಾಂ ವೀಡಿತೋ ವೀರಮೃಗಃ |
ತಪಸೇ ಕೃತಸಂಕಲ್ಪೋ ವಾಹಿತಃ ಪಥಿ ರಾಜಧಿಃ
|| ೩೨ ||

ವಾಕ್ಯೈಃ ಪವಿತ್ರಾರ್ಥಪದೈರ್ನಯಸ್ಯಃ ಪ್ರಾಕೃತ್ಯೈರಪಿ |
ಸ್ವೈರ್ಮುಖಂಧಪ್ರಾಪ್ತೋಽಯಂ ಯದುಭಿಪ್ರೇ ಪರಾಭವಃ
|| ೩೩ ||

ಸುನೀಲಕುಟ ಕಾಣ್ತಿದ್ವೃಷ್ಣ. ಬಹುಮೂಲ್ಯ ಮಣಿಗಳೂ, ಆಭರಣ
ಗಳೂ ನದಿಯಲ್ಲಿಿದ್ದ ಬಂಡೆಗಳಂತೆಯೂ, ಮರಳಂತೆಯೂ
ಇದ್ದವು. || ೨೬-೨೭ || ಊಹಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಶಕ್ತಿ
ಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಬಲರಾಮನು ದುರ್ಮದರಾದ
ಜರಾಸಂಧನ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಮುಸಲಾಯುಧದಿಂದ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾ
ಹೇಡಿಗಳಿಗೆ ಭಯವನ್ನೂ, ವೀರರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟು
ಮಾಡುವ ಅಂತಹ ನೂರಾರು ನದಿಗಳನ್ನು ರೂರಂಗದಲ್ಲಿ
ಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. || ೨೮ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಜರಾಸಂಧನ ಆ ಸೈನ್ಯವು
ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಅತಿದುರ್ಗಮವಾಗಿತ್ತು. ಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು.
ಸಾಮಾನ್ಯರಿಂದ ಜಯಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಜಗ
ದೀಶ್ವರರಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮತ್ತು ಬಲರಾಮನು ಅತ್ಯಂತ
ಪ್ರಬಲವಾದ ಆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ವಾಶಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಅವರಿಗೆ
ಇದೊಂದು ಅಚ್ಚು ಆಗಿತ್ತು. || ೨೯ || ರಾವೇಂದ್ರ! ಭಗವಂತನು
ಅನಂತವಾದ ಗುಣಗಳನ್ನವನು. ಮಹಾ-ಮಹಿಮನಾದ ಅವನು
ಅದುಪ್ತಾದುತ್ತಲೇ ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹವನಿಗೆ ಈ ಶತ್ರುಪಕ್ಷದ ವಿಜಯವು ಹೆಚ್ಚಿನ
ದೇನಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದಾಗ, ಮನುಷ್ಯರಂತೆ
ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರಿದಾಗ ಅವುಗಳೂ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ವರ್ಣ
ಸಲ್ಲದುತ್ತವೆ. || ೩೦ ||

ಹೀಗೆ ಜರಾಸಂಧನ ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಿರ್ಣಾಮವಾಗಿ ಹೋಯಿತು.
ರಥವೂ ಮುರಿದು ಹೋಯಿತು. ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಮಾತ್ರೆ
ಉಳಿದಿತ್ತು. ಆಗ ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನು ಒಂದು ಸಿಂಹವು
ಮತ್ತೊಂದು ಸಿಂಹವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು
ಬಲವರ್ಷಕವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು. || ೩೧ || ಹಲವಾರು
ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ್ದ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಮಾನುಷ ಪಾಶ
ದಿಂದಲೂ, ವರುಣಪಾಶಗಳಿಂದಲೂ ಬಂಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನನ್ನು
ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬೊತೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು
ಬರುವನು. ಆಗ ಭೂಭಾರಹರಣದ ಕಾರ್ಯವು ಸುಲಭ
ವಾದೀತೆಂದು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯೋಚಿಸಿ ಬಲರಾಮನಿಗೆ
ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಬಂಧಿಸದಂತೆ ತಡೆದನು. || ೩೨ || ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ
ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳೂ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಸಮ್ಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಲ
ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯತೋರಿ ದಿನನಂತ್ರಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರು.
ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅತಿಯಾದ ನಾಚಿಕೆ ಯಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು
ಯೋಗೋ ಮುಖತೋರದೆ ತಮ್ಮಿಗೆ ಹೋಗಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.
ಆದರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಂಗಡಿಗರಾದ ರಾಜರು ಅನೇಕ
ವಿಧದಿಂದ ಸಮಾಧಾನ ಗೊಳಿಸುತ್ತಾ - ರಾಜನೇ! ಅಲ್ಪಬಲರಾದ
ಯಾದವರಲ್ಲಿ? ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಎನಲ್ಲಿ? ಅವರು ನಿನ್ನನ್ನು
ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಸೋಲಿಸಲಾರರು. ನಿನಗೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧವೆಂದರೆ ಈ
ಸೋಲು ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಇದು ವೈವೇಚ್ಛೀಯ ಹೊರತು ದೇವೇಣಿಲ್ಲ.
ಅವರು ಪುನಃ ವಿಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಆಸೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ,
ಲೌಕಿಕವಾದ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳನ್ನೂ, ಯುಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಅವನು
ತನ್ನಿಗೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ತಡೆದರು. || ೩೩-೩೪ ||

ಹತೇಷು ಸರ್ವಾನೀಕೇಷು ಸೃಷ್ಟೋ ಬಾರ್ಹದ್ರಭಸ್ತವಾ |
ಉಪೇಕ್ಷಿತೋ ಭಗವತಾ ಮಗಧಾನ್ ದುರ್ಮನಾ ಯಯೌ |

|| ೩೫ ||

ಮುಕುಂದೋಽಪ್ಯಶ್ವತುರೋ ನ್ನೀರ್ಣಾಯಬಲಾಣಾಮ್ |
ವಿಕೀರ್ಯಮಾಣಃ ಕುರುಮ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರನುಮೋದಿತಃ |

|| ೩೬ ||

ಮಾಥುರೈರುಪಸಂಗಮ್ಯ ವಿಜೃಂಭಮು ದಿತಾತ್ಮಭಿಃ |
ಉಪಗೀಯಮಾನವಿಜಯಃ ಸೂತಮಾಗಧವಂದಿಭಿಃ |

|| ೩೭ ||

ಕೂಲಿದುಂದುಭಯೋ ನೇದುರ್ಭೀರೀತೂರ್ಯಾಣ್ಯನೇಕಾಃ |
ವೀಣಾವೇಣುಮೃದಂಗಾನಿ ಪುರಂ ಪ್ರವಿಶತಿ ಪ್ರಭೌ |

|| ೩೮ ||

ಒಕ್ತಮಾಗಾಂ ಶ್ವಪ್ಪಜನಾಂ ಪತಾಕಾಭರಲಂಕೃತಾಮ್ |
ನಿರ್ಭಾಷ್ಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಚೇಣ ಕೌತುಕಾಬದ್ಧತೋರಣಾಮ್ |

|| ೩೯ ||

ನಿಟೀಯಮಾನೋ ನಾರೀಭಿರ್ಮೂಲ್ಯದಧ್ಯಕ್ಷತಾಂಕುರೈಃ |
ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಮಾಣಃ ಸುಸ್ನೇಹಂ ಪ್ರೀತ್ಯುತ್ಕಲಿತಲೋಚನೈಃ |

|| ೪೦ ||

ಅಯೋಧನಗತಂ ವಿತ್ತಮನಂತಂ ವೀರಭೂಷಣಮ್ |
ಮದುರಾಜಾಯ ತತ್ ಸರ್ವಮಾಹೃತಂ ಪ್ರಾದಿತತ್ಕೃಪುಃ |

|| ೪೧ ||

ವಿವಂ ಸಪ್ತದಶಕೃತ್ವಾನ್ತಾವತ್ಕೌಹಿಣೀಬಲಃ |
ಮುಯುಧೇ ಮಾಗಧೋ ರಾಜಾ ಯದುಭಿಃ ಕೃಷ್ಣಪಾಲಕೈಃ |

|| ೪೨ ||

ಅಕ್ಷಿಣ್ಣಸ್ತದ್ಬಲಂ ಸರ್ವಂ ವೃಷ್ಣಯಃ ಕೃಷ್ಣಕೇಷುಃ |
ಹತೇಷು ಸ್ವೇಷ್ಠನೀಕೇಷು ತೃಕ್ಷೋಽಯಾದರಿಭರ್ಷಪಃ |

|| ೪೩ ||

ಅಪ್ಪಾದಿತಮಸಂಗ್ರಾಮೇ ಅಗಾಮಿನಿ ತದಂತರಾ |
ಹಾವಪ್ರೇಷಿತೋ ವೀರೋ ಯವನಃ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ |

|| ೪೪ ||

ಪರಿಕ್ಷಿತನೇ ! ಆಗ ಜರಾಸಂಧನ ಎಲ್ಲ ಸೈನ್ಯವೂ ಸೆತ್ತುಹೋಗಿತ್ತು. ಭಗವಾನ್ ಬಲರಾಮನು ಅವನನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟನು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಬಹಳ ದುಃಖಿತನಾಗಿಯೇ ಮಗಧ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿದನು. || ೩೫ ||

ಪರಿಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೇ ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಲ್ಪವಾದ ಕೃಷ್ಣದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಕೂದಲೂ ಕೊಂಚಲಿಲ್ಲ. ಜರಾಸಂಧನ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಇದ್ದು ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು ಅಕ್ಷೌಹಿಣಿ ಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ಸಹಜವಾಗಿ ವಿಜಯವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳೂ ವಜ್ರಯುಧದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷಿಯನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಅವನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದರು. || ೩೬ || ಜರಾಸಂಧನ ಪರಾಜಯದಿಂದ ಮಥುರಾನಿವಾಸಿಗಳು ಭಯರಹಿತರಾಗಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿಜಯದಿಂದ ಅವರ ಹೃದಯ ಆನಂದದಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಒಂದು ಅವರೋಹನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಾಗ ಸೂತ, ಮಾಗಧ, ವಂದೀ ಜನರು ಅವನ ವಿಜಯೋತ್ಸವದ ವೀರಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. || ೩೭ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಭೇರಿ, ಮಂದುಭಿ, ವೀಣೆ, ವೇಣು, ಮೃದಂಗವೇ ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದವು. || ೩೮ || ಮಾಥುರೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬೀದಿಯನ್ನೂ ಗುಡ್ಡು-ಸಾರಿದ್ಧರು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮದಿಂದ ಪ್ರಜಾಪನೆಯ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಡೀ ನಗರವು ಸಣ್ಣ-ಸಣ್ಣ ಬಾವುಟಗಳಿಂದಲೂ, ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ವಿಜಯ ಪತಾಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವೇದ ಧ್ವನಿಗಳು ನಿನಾದಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆನಂದೋತ್ಸವದ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ತೋರಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. || ೩೯ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನಗರದ ನಾರಿಯರು ಪ್ರೇಮೋತ್ಕಂಠಿತೆಯರಾಗಿ ಸ್ನೇಹಪೂರ್ವಕವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ, ಹೂವಿನ ಹಾರಗಳನ್ನು, ಮೊಸರು ಬೆರೆಸಿದ ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು, ದಾನ್ಯದ ಮೊಳಕೆಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಎರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. || ೪೦ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ರಣಭೂಮಿಯಿಂದ ಅವಾರ ಧನವನ್ನು ಮತ್ತು ವೀರರ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದನ್ನು ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಯದುವಂಶೀಯ ರಾಜನಾದ ಉಗ್ರಸೇನನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. || ೪೧ ||

ಪರಿಕ್ಷಿತನೇ ! ಹೀಗೆ ಮಗಧರಾಜ ಜರಾಸಂಧನು ಹದಿನೆಂಟು ಬಾರಿ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು-ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು ಅಕ್ಷೌಹಿಣಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ರಕ್ತವಾದ ಯುದ್ಧವಂಶೀಯವೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು. || ೪೨ || ಆದರೆ ಯಾವವರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಬಾರಿಯೂ ಅವನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದರು. ಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾದಾಗ ಯದುವಂಶೀಯರು ಉಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಾಗ ಜರಾಸಂಧನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದನು. || ೪೩ || ಮಾಗಧನು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಬಾರಿಯೂ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗಲೇ ನಾರದರಿಂದ ಕೇಳುವಲ್ಪಟ್ಟ ವೀರಕಾಲಯವನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು || ೪೪ ||

ದುರೋಧ ಮಥುರಾಮೇಶ್ವ ತಿಸೃಭಿರ್ಮೋಚ್ಯತೋತಿಭಿಃ |
ಛೇದೋಕೇ ಚಾಪ್ರತಿಧ್ವಂಸ್ಯಾ ವೃಷ್ಟಿನ್ ಶ್ರುತ್ವಾಽಽಘೋರಮಿತಾನ್ || ೪೫ ||

ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಿಂತಯತ್ ಕೃತ್ವಾ ಸಂಕರ್ಷಣಾಹಾರಯಮಾನ್ |
ಅಹೋ ಯದೂನಾಂ ವೃಜಿತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಹೃದಯತೋ ಮಹತ್ || ೪೬ ||

ಯವನೋಽಯಂ ನಿರುಂಧೇಽಸ್ಮಾನದ್ಧ ತಾವಸ್ಥಹಾಬಲಃ |
ಮಾಗಧೋಽಶ್ಯದ್ಧ ವಾ ಶ್ಲ್ಯೋ ವಾ ಪರಶ್ಲ್ಯೋ ವಾಽಽಗಮಿಷ್ಯತಿ || ೪೭ ||

ಅವಯೋರ್ಯುಧತೋರಶ್ಚ ಯದ್ವಾಗಂತಾ ಜರಾಕುಷಃ |
ಬಂಧೂನ್ ವಧಿಷ್ಯತ್ಯಥವಾ ನೇಷ್ಯತೇ ಸ್ವಪುರಂ ಬಲೀ || ೪೮ ||

ತುಷ್ಠಾದದ್ಧ ವಿಧಾಸ್ಯಾಮೋ ದುರ್ಗಂ ದ್ವಿಪದದುರ್ಗಮಮ್ |
ತತ್ರ ಜ್ಞಾತೀನ್ ಸಮಾಧಾಯ ಯವನಂ ಘಾತಯಾಮಹೇ || ೪೯ ||

ಊತಿ ಸಮುತ್ಕ್ರ ಭಗವಾನ್ ದುರ್ಗಂ ದ್ವಾಪತಯೋಜನಮ್ |
ಅಂತಃ ಸಮುದ್ರೇ ನಗರಂ ಕೃತ್ವಾ ದ್ವೈತಮಚೀಕರತ್ || ೫೦ ||

ದೃಶ್ಯತೇ ಯತ್ರ ಹಿ ತ್ವಾಪ್ತಂ ವಿಜ್ಞಾನಂ ಶಿಲ್ಪನೈಪುಣಮ್ |
ರಥ್ಯಾಚತ್ವರವೀಥೀಭೀರ್ಯಥಾವಾಸು ವಿನಿರ್ಮಿತಮ್ || ೫೧ ||

ಸುರದ್ವೈಮಲತೋದ್ಯಾನವಿಚಿತ್ರೋಪವನಾನಿತ್ಯಮ್ |
ಪೇಮಶೃಂಗೈರವಿಷ್ಟೃಗ್ಣ ಸ್ವಾಕಾಶಾಲ್ಪಾಲಗೋಪುರೈಃ || ೫೨ ||

ರಾಜತಾರಕುಟೈಃ ಕೋಶೈರ್ಹೇಮಕುಂಭೈರಲಂಕೃತೈಃ |
ದಾಹಕೂಟೈಃ ಗೃಹೈಃ ಪೃಮೈಃ ಮಹಾಮರಕಪ್ರಸ್ಥೈಃ || ೫೩ ||

ವಾಮೋತ್ಪತೀನಾಂ ಚ ಗೃಹೈರ್ವಲಭೀಭಿಶ್ಚ ನಿರ್ಮಿತಮ್ |
ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಜನಾಕೀರ್ಣಂ ಯದುದೇವ್ಯಮೋಲ್ಲಸತ್ || ೫೪ ||

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾಲಯವನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ವಿಶನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿರಲಿಲ್ಲ. ಯದುವಂಶೀಯರು ನನ್ನೆಡೆಯೇ ಬಲಕಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಬಲ್ಲವರು ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವನು ಮೂರು ಕೋಟಿ ಮೈಲಿಚ್ಚರ ಸೇನೆ ಯೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ಮಥುರೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿದನು. || ೪೫ || ಕಾಲ ಯವನನು ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ಸಂಕರ್ಷಣನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವನೊಡನೆ ಯೋಚಿಸಿದನು - ಅಯ್ಯೋ! ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜರಾಸಂಧ ಮತ್ತು ಕಾಲಯವನ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಯಾದವರ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಆಪತ್ತುಗಳು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿವೆ. || ೪೬ || ಇಂದು ಕಾಲಯವನನು ಮೂರುಕೋಟಿ ಮೈಲಿಚ್ಚ ಸೈನ್ಯಸಮೇತನಾಗಿ ಬಂದು ಆಕ್ರಮಿಸಿದುವನು. ಇಂದೋ ನಾಲೆಯೋ ಜರಾಸಂಧನೂ ಬರಬಹುದು. || ೪೭ || ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಇವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಾಗಲೇ ಜರಾಸಂಧನು ಬಂದು ತಲುಪಿದರೆ ಮಹಾ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಅವನು ನಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂದು ಹಾಕಬಹುದು ಅಥವಾ ಸೆರೆಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ನಗರಕ್ಕೆ ಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು. || ೪೮ || ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದು ನಾವು ಯಾವುದೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾದ ಒಂದು ದುರ್ಗವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡೋಣ. ನಮ್ಮ ಸ್ವಜನ-ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನು ಆ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಈ ಕಾಲಯವನ ವಧೆ ಮಾಡೋಣ. || ೪೯ || ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಹೀಗೆ ವಿಚಾರ ವಿನಿಯಮ ಮಾಡಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದುರ್ಗಮವಾದ ನಗರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳೂ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದ್ದವು. ಆ ನಗರದ ಉದ್ದಗಲವು ಹನ್ನೆರಡು ಯೋಜನಗಳಷ್ಟಿತ್ತು. || ೫೦ || ■ ನಗರದ ಒಂದೊಂದು ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ವಾಸ್ತುವಿಜ್ಞಾನವು ಹಾಗೂ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ನೈಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತುಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನುಸಾರವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ರಾಜಬೀದಿಗಳೂ, ವೃತ್ತಗಳೂ, ಇತರ ಮಾರ್ಗಗಳೂ ಯಥಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಾಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. || ೫೧ || ಆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಪಾರಿಜಾತವೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತಾವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೂ, ಲತೆಗಳಿಂದಲೂ ಸಂವನ್ಮವಾಗಿದ್ದ ಸುಂದರವಾದ ಉದ್ಯಾನವನಗಳೂ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ-ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಉಪವನಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವರ್ಣಗೋಪುರಗಳಿಂದಲೂ, ಸ್ಥಿತಮಯವಾದ ಉಪದ್ರೋಗಳಿಂದಲೂ, ಬಹಿರ್ದ್ವಾರಗಳಿಂದಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. || ೫೨ || ಬೆಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಾಳೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಅನೇಕ ಧಾನ್ಯಭಂಡಾರಗಳಿದ್ದವು. ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ತೊಡಿದ ಚಿನ್ನದ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಮಹಾ-ಮಹಾ ಸೌಧಗಳಿದ್ದು ಮರಕತಮಯವಾಗಿದ್ದ ಅದರ ನೆಲಗಳಿಂದ ಆ ದ್ವಾರಕಾ ಪಟ್ಟಣವು ಸುಂದರವಾಗಿ ಕೋಭಸುತ್ತಿತ್ತು. || ೫೩ || ಚಂದ್ರಶಾಲೆಗಳೊಡನೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವಾಸ್ತು ದೇವತೆಯ ಮಂದಿರಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣದವರೂ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು ನಗರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಯದು ವಂಶ ಪ್ರಧಾನರಾದ ಉಗ್ರಸೇನ, ವಸುದೇವ, ಬಲರಾಮ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರೇ ಮೊದಲಾದವರ ಆರಮಣಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. || ೫೪ ||

ಸುಧರ್ಮಾಂ ಪಾರಿಜಾತಂ ಚ ಮಹೇಂದ್ರಃ ಪ್ರಾಹೀಣೋದ್ಧರೇ |
ಯತ್ರ ಚಾವ್ಯುತೋ ಮತ್ಕೋ ಮತ್ಕಥಮ್ಭರ್ತೃ ಯುಜ್ಯತೇ || ೫೫ ||

ಶ್ಯಾಮೈಕಕರ್ಕಾಸ ಪರುಣೋ
ಹಯಾನ್ ಶುಕ್ಲಾನ್ ಮನೋಜವಾನ್ |
ಅಷ್ಟಾ ನಿಧಿಪತಿಃ ಕೋಶಾನ್
ಲೋಕಪಾಲೋ ನಿಜೋದಯಾನ್ || ೫೬ ||

ಯದ್ಯದ್ಭಗವತಾ ದತ್ತಮಾಧಿಪತ್ಯಂ ಸ್ವಸಿದ್ಧಯೇ |
ಸರ್ವಂ ಪ್ರತ್ಯರ್ಥಯಾಮಾಸುರ್ಹರೌ ಭೂಮಿಗತೇ ನೃಪ || ೫೭ ||

ತತ್ರ ಯೋಗಪ್ರಭಾವೇಣ ನೀತ್ವಾ ಸರ್ವದಾನಂ ಹರಿಃ |
ಪ್ರಜಾಪಾಲೇನ ರಾಮೇಣ ಕೃಷ್ಣಃ ಸಮನುಮಂತ್ರಿತಃ |
ನಿರ್ಜಗಾಮ ಪುರದ್ವಾರಾತ್ ಪದ್ಮಮಾಲೀ ನಿರಾಯುಧಃ || ೫೮ ||

ಪರಿಚ್ಛತನೇ | ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗಾಗಿ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷ ಮತ್ತು ಸುಧರ್ಮ ಎಂಬ ಸಭೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಆ ದಿವ್ಯವಾದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವನಿಗೆ ಹಸಿವು-ಜಾಯಾಕಿ ಮುಂತಾದ ಮತ್ಕಥಮ್ಭರ್ತೃವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ || ೫೫ || ಒಂದು ಕವಿಮಾತ್ರ ಕಷ್ಟಗಿದ್ದ ಏಳು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮನೋಜವಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ವೇಗವುಳ್ಳ ಹಲವಾರು ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ವರುಣನು ಕಳುಹಿಸಿಟ್ಟನು. ಭವಪತಿಯಾದ ಕುದೇರನು ತನ್ನ ಎಂಟು ನಿಧಿಗಳನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿಟ್ಟನು. ಲೋಕಪಾಲರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ವಿಭೂತಿಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಟ್ಟರು || ೫೬ || ಪರಿಚ್ಛತನೇ | ಸಮಸ್ತ ದೇವತಾಪರಿಗೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವರವರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನೂ ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ, ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಲೋಕಪಾಲರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು || ೫೭ || ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಸ್ವಜನ ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಆಚಿಂತ್ಯವಾದ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಯೋಗಮಾಯೆಯಿಂದ ದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದನು. ಉಳಿದ ಪ್ರತೀಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಆರಾಧಿಸುವುದನ್ನು ಪಡೆದು ಭಗವಂತನು ಕಮಲದ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಿರಾಯುಧನಾಗಿ ಪಟ್ಟಣದ ಮಹಾದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಬಿಟ್ಟನು || ೫೮ ||

ಐವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು || ೫೦ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧಃ |
ದುರ್ಗನಿವೇಶನಂ ನಾಮ ಪಂಚಾಶ್ವಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೫೦ ||

ಐವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಕಾಲಯವನನು ಭಗವಾದುದು - ಮುಚುಕುಂದನ ಕಥೆ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ತಂ ನಿಲೋಕ್ಯ ವಿನಿಶ್ಚಾಯತಮುಜ್ಜಹಾಸಮಿವೋದಪಮ್ |
ವರ್ತನೀಯತಮಂ ತ್ಯಾಮಂ ಪೀತಕೌಶೇಯವಾಸುಕಮ್ || ೧ ||

ಶ್ರೀದತ್ತವಕ್ತನಂ ಭ್ರಾತೃಸ್ತುಧಾಮುಕ್ತಕಂಧರಮ್ |
ಪೃಥುದೀರ್ಘಚತುರ್ಬಾಹುಂ ನವಕಂಜಾರುಣೇಕ್ಷಣಮ್ || ೨ ||

ನಿತ್ಯಪ್ರಮುದಿತಂ ಶ್ರೀಮತ್ಸುಕವೋಲಂ ಕುಚ್ಛಿತಮ್ |
ಮುಖಾರವಿಂದಂ ಬಿಭ್ರಾಣಂ ಪುರಸ್ಕರಕುಂಡಲಮ್ || ೩ ||

ಶ್ರೀಮಹಾಕಾಮನಿಗನು ಪೇರುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮಹಾರಾಜ ! ಮಹುರಾಪಟ್ಟಾದ ಮಹಾದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆಗತಾನ ಉದಯಿಸಿದ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣನಾದ ಅವನು ದಿವ್ಯವಾದ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅವನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸದ ಚಿಹ್ನೆಯಿತ್ತು. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಯು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ದಪ್ಪವಾಗಿಯೂ, ನೀಳವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳಿದ್ದವು. ಆಗ ತಾನೇ ಅರಳಿದ ಕಮಲದಂತಹ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಮುಖಕಮಲದಲ್ಲಿ ರಾಶಿ-ರಾಶಿಯಾಗಿ ಅನಂದವು ಮಿನುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಮಂದ-ಮಂದ ಮುಗುಳು ನಗೆಯು ನೋಡುವವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಕರಾಕೃತಿಯ ಕುಂಡಲಗಳು ಒಲಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕಾಲಯವನನು - ಇವನೇ ವಾಸುದೇವನೂ ಮತ್ತು ನಾರದರು

ವಾಸುದೇವೋ ಹೃಯಮಿತಿ ಪುಮಾನ್ ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಭನಃ |
ಚತುರ್ಭುಜೋಽರವಿಂದಾಕ್ಷೋ ವನಮಾಲೃತಿಸುಂದರಃ || ೪ ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣಾರ್ಣವಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯಾರ್ಣವೋ ಭವಿತುಮರ್ಹತಿ |
ನಿರಾಯುಧಕಲ್ಪನ್ ಪದ್ಮಾಂ ಯೋಕ್ಷ್ಯೇಽನೇನ ನಿರಾಯುಧಃ || ೫ ||

ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಯವನಃ ಪ್ರಾದ್ರವಂತಂ ಪರಾಙ್ಮುಖಿಮ್ |
ಅಸ್ತಧಾವಚ್ಛಿಘ್ರಕುಸ್ತಂ ದುರಾಪಮಪಿ ಯೋಗಿನಾಮ್ || ೬ ||

ಹಸ್ತಪ್ರಾಪ್ತಮಿವಾತ್ಮಾನಂ ಹರಿಣಾ ಸ ಪದೇ ಪದೇ |
ನೀತೋ ದರ್ಶಯತಾ ದೂರಂ ಯವನೇಶೋಽದ್ರಿಕಂದರಮ್ || ೭ ||

ಪಲಾಯನಂ ಯದುಕುಲೇ ಚಾತಸ್ಯ ತವ ನೋಚಿತಮ್ |
ಇತಿ ಕ್ಷಿಪಸ್ವನುಗೋ ಸೈನಂ ಪ್ರಾಪಾಹತಾಕುಘಃ || ೮ ||

ದಿವಂ ಕ್ಷಿಪ್ತೋಽಪಿ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರಾವಿಶದ್ಗಿರಿಕಂದರಮ್ |
ಸೋಽಪಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ತತ್ರಾಸ್ಯಂ ಶಯಾನಂ ದದೃಶೇ ನರಮ್ || ೯ ||

ಸನ್ದೃಶ್ವ ದೂರಮಾನೀಯ ಶೇತೇ ಮಾಮಿಹ ಸಾಧುವತ್ |
ಇತಿ ಮತ್ಪಾಚ್ಯುತಂ ಮೂಢಸ್ತಂ ಪದಾ ಸಮತಾಡಯತ್ || ೧೦ ||

ಸ ಉತ್ಥಾಯ ಚರಂ ಸುಪ್ತಃ ಶಸ್ತ್ರಕುನ್ದೀಲ್ಯ ಲೋಚನೇ |
ದಿಶೋ ವಿಲೋಕಯನ್ ಸಾರ್ಥೇ ತಮದ್ರಾಕ್ಷ್ಯದಮ್ಭತಮ್ || ೧೧ ||

ಸ ತಾವತ್ಸ್ಯ ರುಪ್ತಸ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಪಾತೇನ ಭಾರತ |
ದೇಹಚೇನಾಗ್ನಿನಾ ದಗ್ಧೋ ಭಘ್ನಾದಭವತ್ ಕ್ಷಣಾತ್ || ೧೨ ||

ದಾಚೋವಾಚ

ಕೋ ನಾಮ ಸ ಪುಮಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಹೃ ಕಿಂವೀರ್ಯ ವಿವ ಚ |
ಕುಸ್ಮಾದ್ಗುಹಾಂ ಗತಃ ಶಶ್ವೇ ಕಿಸ್ತೇಚೋ ಯವನಾರ್ದನಃ || ೧೩ ||

ಹೇಳಿದ್ದಂತೆ ಅವನು ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಭನಾಗಿದ್ದನು. ಚತುರ್ಭುಜ ನಾಗಿದ್ದನು. ಕಮಲಾಕ್ಷನಾಗಿದ್ದನು. ವನಮಾಲಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಕಡು ಚೆಲುವನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಇವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವನಲ್ಲ ವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಅವನು ಅಯುಧ ರಹಿತನಾಗಿ ಕಾಲ್ಪಡಿಗೆ ಯಲ್ಲೇ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ತಾನೂ ನಿರಾಯುಧನಾಗಿಯೇ ಇವನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವೆನೆಂದು ಕಾಲಯವನನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. || ೪-೫ ||

ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಕಾಲಯವನನು ತನಗೆ ಬೆನ್ನತೋರಿ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಯೋಗಿಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಂದಲು ಆಸಾಧ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. || ೬ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲೂ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದನೆಂದೇ ಕಾಲಯವನಿಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಲೀಲಾ ಮಾನುಷ ಎಗ್ರಹನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಾತ್ರ ಅವನ ಕೈಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕಾಲಯವನನು ದೂರದ ವರ್ವತ ಗುಹೆಯ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು. || ೭ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಿಡ ಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲಯವನನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು - ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ನಿನಗೆ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕಾಲಯವನನಿಗೆ ಪಾಪ ಶೇಷವು ಇನ್ನೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಅವನ ಕೈಗೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. || ೮ || ಹೀಗೆ ಅವನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನು ಲಕ್ಷ್ಯವೆ ಭಗವಂತನು || ವರ್ವತದ ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕನು. ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ಕಾಲ ಯವನನೂ ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಹೋದನು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ಪುರುಷನು ಮಲಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು. || ೯ || ನನ್ನನ್ನು ಇಷ್ಟು ದೂರಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು ಸಾಧುವಿನಂತೆ ಮಾಯಾವಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಮಲಗಿರುವನಲ್ಲ? ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಮೂಢನಾದ ಕಾಲಯವನನು ಮಲಗಿರುವವನು ಅಚ್ಯುತನೆಂದೇ ಭಾಮಿ ಕಾಲಿಂದ ಅವನನ್ನು ಒದೆದನು. || ೧೦ || ಆ ಪುರುಷನು ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದನು. ಕಾಲಿನ ಒದೆತವು ತಾಕಿ ದಾಕ್ಷಣ ಅವನು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ದೆಡ್ಡ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ, ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ವಕ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದ ಕಾಲಯವನನ್ನು ನೋಡಿದನು. || ೧೧ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಕೋಪಿಷ್ಠನಾದ ಆ ಪುರುಷನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಬಿದ್ದೊಡನೆಯೇ ಕಾಲಯವನು ತನ್ನ ದೇಹದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಬೂದಿಯಾದನು. || ೧೨ ||

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಕೇಳಿದನು - ಪೂಜ್ಯರೇ! ಕೇವಲ ದೃಷ್ಟಿಪಾತ ದಿಂದಲೇ ಕಾಲಯವನನು ಭಘ್ನನಾಗಿ ಹೋದನಲ್ಲ ಆ ಮಹಾ ಪುರುಷನು ಯಾರು? ಯಾವ ವಂಶದವನು? ಯಾರ ಮಗನು? ಅವನಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಶಕ್ತಿಯು ಹೇಗಿತ್ತು? ಅವನು ವರ್ವತದ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಎಳೆ ಮಲಗಿದ್ದನು? ದಯಮಾಡಿ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿರಿ. || ೧೩ ||

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಸ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲೇ ಚಾತೋ ಮಾಂಧಾತೃತನಯೋ ಮಹಾನ್ |
ಮುಚುಕುಂದ ಇತಿ ಪ್ಯಾತೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಃ ಸತ್ಯಸಂಗರಃ || ೧೪ ||

ಸ ಯಾಚಿತಃ ಸುರಗಣೈರಿದ್ರಾಢ್ಯೈರಾತ್ಮರಕ್ಷಣೇ |
ಅಸುರೇಭ್ಯಃ ಪರಿತ್ರಸ್ತೃದ್ರಾಕ್ಷಾಂ ಸೋಽಕರೋಚ್ಛರಮ್ || ೧೫ ||

ಲಬ್ಧ್ವಾಗುಹಂತೇ ಸ್ವಪಾಲಂ ಮುಚುಕುಂದ ಮಥಾಬ್ರವತ್ |
ರಾಜನ್ ವಿರಮತಾಂ ಕೃಚ್ಛಾದ್ರಪಾನ್ ನಃ ಪರಿಪಾಲನಾತ್ || ೧೬ ||

ನರಲೋಕೇ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ರಾಜ್ಯಂ ನಿಪತಕಂಟಕಮ್ |
ಅಸ್ಮಾನ್ ಪಾಲಯತೋ ವೀರಕಾಮಾಸ್ತೇ ಸರ್ವ ಉಜ್ಜಿತಾಃ || ೧೭ ||

ಸುತಾ ಮಹಿಷ್ಯೋ ಭವತೋ ಜ್ಞಾತಯೋಽಮಾತ್ಯಮಂತ್ರಿಣಃ |
ಪ್ರಜಾಶ್ಚ ತುಲ್ಯಕಾಲೀಯಾ ನಾಥುನಾ ಸಂಘಿ ಕಾಲಿಕಾಃ || ೧೮ ||

ಕಾಲೋ ಬಲೀಯಾನ್ ಬಲಿನಾಂ ಭಗವಾನೀಶ್ವರೋಽವ್ಯಯಃ |
ಪ್ರಜಾಃ ಕಾಲಯತೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನ್ ಪಶುಪಾಲೋ ಯಥಾ ಪತುನ್ || ೧೯ ||

ವರಂ ವೈಗೇಷ್ಯ ಭದ್ರಂ ತೇ ಯತೇ ಕೈವಲ್ಯಮದ್ಯ ನಃ |
ಏಕ ಏವೇಶ್ವರಸ್ತಸ್ಯ ಭಗವಾನ್ ವಿಪ್ಲವವ್ಯಯಃ || ೨೦ ||

ವಿವಮುಕ್ತಃ ಸ ವೈ ದೇವಾನಭಿವಂದ್ಯ ಮಹಾಯಶಾಃ |
ಅಶಯಿಷ್ಯ ಗುಹಾವಿಷ್ಣೋ ನಿಧ್ರಯಾ ದೇವದತ್ತಯಾ || ೨೧ ||

ಸ್ವಾಭಂ ಯಾತಂ ಯಸ್ತು ಮಥ್ಯೇ ಚೋಧಯೇತ್ಸಾ ಮಚೇತಸಃ |
ಸ ತ್ವಯಾ ದೃಷ್ಟಮಾತ್ರಸ್ತು ಭಸ್ಮೀಭವತು ತತ್ಕ್ಷಣಾತ್ || ೨೨ ||

ಯವನೇ ಭಸ್ಮಪಾನೀತೇ ಭಗವಾನ್ ಸಾತ್ವತ್ಸರ್ವಭಃ |
ಆತ್ಮಾನಂ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಮುಚುಕುಂದಾಯ ಧೀಮತೇ || ೨೩ ||

ತಮಾಲೋಕ್ಯ ಘನಶ್ಯಾಮಂ ಪೀತಕೌಶೇಯವಾಸುಧಮ್ |
ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷಸಂ ಭ್ರಾಜತ್ಕೃಪುಭೇನ ವಿರಾಜತಮ್ || ೨೪ ||

ಚತುರ್ಭುಜಂ ರೋಚಮಾನಂ ವೈಜಯಂತ್ಯಾ ಚ ಮಾಲಯಾ |
ಚಾರುಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಸುರಸ್ಯಕರಕುಂಡಲಮ್ || ೨೫ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದರು - ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಅವನು ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶದ ಮಾಂಧಾತ ಮಹಾರಾಜನ ಪುತ್ರನಾದ ಮುಚುಕುಂದ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ಆತನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯನೂ, ಸತ್ಯನಿಷ್ಠನೂ, ಸಂಗ್ರಾಮ ವಿಜಯಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. || ೧೪ || ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಒಮ್ಮೆ ಆಸುರರಿಂದ ಭಯಗೊಂಡಿದ್ದಾಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮುಚುಕುಂದ ರಾಜನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕೊಂಡರು. ಅವನು ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದನು. || ೧೫ || ಬಹಳ ದಿವಸಗಳ ಶಮನವು ದೇವತೆಗಳ ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ತಿಕೇಯನು ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಮುಚುಕುಂದನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು - ಮಹಾರಾಜಾ! ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಬಹಳ ಶ್ರಮಪಟ್ಟಿರುವಿರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ನೀವು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಿರಿ. || ೧೬ || ಮೊದಲನೆಯ ಮಗನೇ! ನೀನು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮರ್ತ್ಯ ಬೀಜವಾದ ನಿಷ್ಕಂಟಕವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಜೀವನದ ಅಧಿಲಾಷೆಗಳನ್ನು ಭೋಗಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿರುವಿ. || ೧೭ || ಈಗ ನಿನ್ನ ಪುತ್ರನಾಗಲಿ, ಪಕ್ಷಿಯಾಗಲಿ, ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರಾಗಲಿ, ಆಮಾತ್ಯ-ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಲಿ, ನೀನಿದ್ದಾಗ ಇದ್ದ ಪ್ರಜಾವರ್ಗವಾಗಲಿ ಮುಂತಾದ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಲವಶವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. || ೧೮ || ಕಾಲನೇಮುವನು ಸಮಸ್ತ ಬಲಿಪೂರಿತನೂ ಆತ್ಮತ ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿ ಇರುವನು. ಅವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಭಗವಾತ್ಯವನು ನಾಗಿರುವನು. ದೇವತೆಯಗಳು ಪುರುಷನನ್ನು ತನ್ನ ಆಧೀನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕಾಲನು ಆಡುತ್ತಾಡುತ್ತಲೇ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಆಧೀನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. || ೧೯ || ಮುಚುಕುಂದ ಮಹಾರಾಜ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ, ವೇದಜ್ಞವನು ಮೊದಲಾದ ಇಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಪರಮಾತ್ಮನೂ ನೀನು ಸಂಸ್ಥಿತನು ಕೇಳ ಪಡೆದುಕೋ. ಎಕೆಂದರೆ, ಕೈವಲ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಕೇವಲ ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲೇ ಇರುವುದು. || ೨೦ || ದೇವತೆಗಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ವರಮಯಶ್ಯಿಯಾದ ಮುಚುಕುಂದನು ಆದರಿಗೆ ಹಿಂದಿರಿ ಬಹಳ ದಣದಿದ್ದರಿಂದ ನಿಧ್ರೆಯನ್ನು ಪರವಾಗಿ ಬಿಡಿಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ನಿಧ್ರೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದವನಾಗಿ ಈ ಪರ್ವತದ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮಲಗಿದನು. || ೨೧ || ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಹೇಳಿದವು - ರಾಜನೇ! ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವನಾದವು ಮುರ್ಖನು ಎಚ್ಚರಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ, ಅವನು ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಬೀಳುತ್ತಲೇ ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಮೊಳಗುವನು. || ೨೨ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಕಾಲಯವನನು ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಹೋದಾಗ ಮುಚುಕುಂದನು ಶರೀರಮಣಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಧೀಮಂತನಾದ ಮುಚುಕುಂದನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಶ್ರೀವೈಕುಂಠ ಮಹಾಕಾಲದ ಮೇಘವಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲವಾಗಿದ್ದು, ರೇಷ್ಮೆಯ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತ್ಪುಷ್ಪ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕೌಪುಭವಣಿಯೂ ವಿರಾಮಪುಷ್ಪ, ಚತುರ್ಭುಜನಾಗಿದ್ದು ವೈಜಯಂತಿಮಾಲೆಯು ಮಂಡಿಗಳವರೆಗೆ ನೇತಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಖಕಮಲವು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಆರಂಭ. ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಕರಾಕೃತಿಯ ಕುಂಡಲಗಳು

ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯಂ ನೃಲೋಕಸ್ಯ ಸಾನುರಾಗ್ಯುತೇಕ್ಷಣಮ್ |
ಅಪೀಚ್ಯವಯಸಂ ಮತ್ತಮ್ಗೇಂದ್ರೋದಾರವಿಕ್ರಮಮ್

|| ೨೬ ||

ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛಸ್ತುಹಾಬುದ್ಧಿವೇಜಸಾ ತಸ್ಯ ಧರ್ಷಿತಃ |
ಶಂಕಿತಃ ಶನಕೈ ರಾಜಾ ದುರ್ಧರ್ಷಮಿವ ತೇಜಸಾ

|| ೨೭ ||

ಮುಚುಕುಂದ ಉವಾಚ

ಕೋ ಭವಾನಿಹ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋ ವಿಹಿನೇ ಗಿರಿಗರ್ಭರೇ |
ಪದ್ವಾಂ ಪದ್ಮಪಲಾಶಾಭ್ಯಾಂ ವಿಚರಯ್ತುರುಕಂಟಕೇ

|| ೨೮ ||

ಕಿಂಸ್ತುತೇಜಸ್ವಿನಾಂ ತೇಜೋ
ಭಗವಾನ್ ವಾ ವಿಭಾವನುಃ |

ಸೂರ್ಯಃ ಸೋಮೋ ಮಹೇಂದ್ರೋ ವಾ
ಲೋಕಪಾಲೋಽಪರೋಽಪಿ ವಾ || ೨೯ ||

ಮಣೀ ತ್ವಾಂ ದೇವದೇವಾನಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಂ ಪುರುಷರ್ಷಭಮ್ |
ಯದ್ಭಾಧಸೇ ಗುಹಾಭ್ಯಾಂತಂ ಪ್ರದೀಪು ಪ್ರಭಯಾ ಯಥಾ

|| ೩೦ ||

ಶುಕ್ರೋಪತಾಮವ್ಯಲೀಕಮಸ್ಥಾಕಂ ಸರಪುಂಗವ |
ಸ್ವಜನ್ಮ ಕರ್ಮ ಗೋತ್ರಂ ವಾ ಕರ್ಷತಾಂ ಯದಿ ರೋಚತೇ

|| ೩೧ ||

ವಯಂ ತು ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಐಕ್ಷಾಣಾಃ ಕೃತ್ರಬಂಧವಃ |
ಮುಚುಕುಂದಽಪಿ ಪ್ರೋಕ್ಷೋ ಯೌವನಾಶ್ವಾಃ ಪ್ರಭೋ

|| ೩೨ ||

ಚರಪ್ರಹಾಗರತ್ರಾಂತೋ ನಿದ್ರಯೋಪಹತೇಂದ್ರಿಯಃ |
ಶಯೀಽಸ್ಮಿನ್ ವಿಜನೇ ಕಾಮಂ ಕೇನಾಪ್ಯತ್ಯಾಪಿತೋಽಘನಾ

|| ೩೩ ||

ಸೋಽಪಿ ಭೃಗುಕೃತೋ ನೂನಮಾಘೇಯೇನ್ನವ ಪಾಪ್ಮನಾ |
ಅನಂತರಂ ಭವಾನ್ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಲಕ್ಷ್ಮಿತೋಽಮಿತ್ರತಾತನಃ

|| ೩೪ ||

ತೇಜಸಾ ತೇಽವಿಷ್ಣೋಣ ಭೂರಿ ದ್ರಷ್ಟುಂ ನ ಶಕ್ತುಮಃ |
ಹತೌಜಸೋ ಮಹಾಭಾಗ ಮಾನಸೋಽಪಿ ದೇಹಿನಾಮ್

|| ೩೫ ||

ಏವಂ ಸಂಭಾಷಿತೋ ರಾಜಾ ಭಗವಾನ್ ಭೂತಭಾವನಃ |
ಪ್ರತ್ಯಾಹ ಪ್ರಹಸನ್ ವಾಣ್ಯಾ ಮೇಘನಾದಗಂಭೀರಯಾ

|| ೩೬ ||

ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ತುಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣವಾದ ಮಂದ ಹಾಸವಿತ್ತು. ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವಿಲ್ಲದೆಯಿಂದ ಅನುರಾಗದ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಸುರಿಸುವಂತಿತ್ತು. ಅತ್ಯಂತ ದರ್ಶನೀಯವಾದ ಶರಣಾವಸ್ಥೆಯಿದ್ದು ಮೆದಿಸಿದ ಸಿಂಹದಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದ ನಡಿಗೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಮುಚುಕುಂದರಾಜನು ಒಹಳ ಒುದ್ದಿವಂತನೂ ಧೀರನೂ ಆಗಿದ್ದರೂ ಭಗವಂತನ ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಜೋತಿರ್ಮಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಚಕಿತನಾಗಿ ಅವನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಹತ ಪ್ರಭನಾದನು. ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ದುರ್ಧರ್ಷನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಜನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಕೋಚದಿಂದಲೇ ಮೆಲ್ಲ-ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೇಳಿದನು || ೨೬-೨೭ ||

ಮುಚುಕುಂದ ರಾಜನು ಕೇಳಿದನು - ಸ್ವಾಮಿ! ನೀನು ಯಾರು? ಕೆಲ್ಲ-ಮುಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಫೋಣ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾವರೆಯಂತಿರುವ ಕೋಮಲ ಚರಣಗಳಿಂದ ಏಕೆ ವಿಚರಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ಈ ಪರ್ವತದ ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಬರುವ ಪ್ರಯೋಜನವಾದರೂ ಏನಿತ್ತು? || ೨೮ || ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ತೇಜಸ್ವಿಗಳ ತೇಜಸ್ಸು ನೀನಾಗಿರುವೆಯಾ? ಅಥವಾ ಭಗವಾನ್ ಆಗಿದ್ದೇವಲ್ಲವಲ್ಲ! ನೀನು ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ದೇವರಾಜ ಇಂದ್ರ, ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾವನಾದರೂ ಲೋಕ ಪಾಲನಾಗಿರುವೆಯಾ? || ೨೯ || ದೇವತೆಗಳ ಆರಾಧ್ಯರಾದ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ - ಇವರಲ್ಲಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನೇ ಆಗಿರುವೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ದೀಪವು ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಓಡಿಸುವಂತೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಅಂಗಕಾಂತಿಯಿಂದ ಈ ಗುಹೆಯ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ || ೩೦ || ಪುರುಷ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ನಿನಗೆ ಉಚಿತ ವೆನಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನ ಜನ್ಮ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳು. ಏಕೆಂದರೆ, ನಾನು ಶುದ್ಧವಾದ ಹೃದಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ || ೩೧ || ಪುರುಷೋತ್ತಮನೇ! ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೇಳುವುದಾದರೆ, ನಾನು ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶೀಯ ಕೃತ್ರಿಯನು. ಮುಚುಕುಂದನೆಂದು ನನ್ನ ಹೆಸರು. ಯೌವನಾಶ್ವನ ಮಗನಾದ ಮನಂಧಾತನ ಮಗನಾಗಿದ್ದೇನೆ || ೩೨ || ಪ್ರಭುವೇ! ನಾನು ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳು ನಿದ್ರೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಒಹಳ ಆಯಾಸ ಗೊಂಡಿದ್ದೆ. ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶಕ್ತಿಹೀನ ವಾಗಿದ್ದವು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ನಾನು ನಿರ್ಜನನಾಗಿದ್ದೆ ಈ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದೆ ಈಗ ತಾನೇ ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೋ ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು || ೩೩ || ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದ ಪಾಪದ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಆ ವೃತ್ತಿಯು ಭೃಷ್ಣವಾಗಿಹೋದನು. ಅನಂತರ ಶತ್ರುನಾಶಕನಾದ ಪರಮ ಸುಂದರನಾದ ನೀನು ನನಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡೆ || ೩೪ || ಮಹಾನುಭಾವಾ! ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಪೂಜ್ಯ ನಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಸಹಿಸಲಶಕ್ತವಾದ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ದಿಟ್ಟು ನೋಡಲೂ ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ತೇಜಸ್ಸು ಉಡುಗಿಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ || ೩೫ || ಮುಚುಕುಂದ ಮಹಾರಾಜನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ನಿಯಾಮಕನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಗುತ್ತಾ ಮೇಘಗಂಭೀರ ವಾದ ವೃನಿಯಿಂದ ಹೀಗಿಂದನು || ೩೬ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಜನ್ಮಕರ್ಮಾಭಿಧಾನಾನಿ ಸಂಹಿ ಮೇಽಂಗ ಸಹಸ್ರತಃ |
ನ ಶಕ್ಯಂತೇಽನುಸಂಖ್ಯಾತುಮನಂತತ್ವಾನ್ಮಯಾಪಿ ಹಿ || ೩೭ ||

ಕೃತಿದ್ರಚಾಂಸಿ ವಿಮಮೇ ಪಾರ್ಥಿವಾನ್ಮುರುಜನ್ಮಭಿಃ |
ಗುಣಕರ್ಮಾಭಿಧಾನಾನಿ ನ ಮೇ ಜನ್ಮಾನಿ ಕರ್ಹಚಿತ್ || ೩೮ ||

ಕಾಲತ್ರಯೋಪಪನ್ನಾನಿ ಜನ್ಮಕರ್ಮಾಣಿ ಮೇ ನೃಪ |
ಅನುಕ್ರಮಂತೋ ನೈವಾಂತಂ ಗಚ್ಛಂತಿ ಪರಮರ್ಷಯಃ || ೩೯ ||

ತಥಾಪ್ಯದೃತನಾಸ್ಯಂಗ ತೃಣುಷ್ಠ ಗದತೋ ಮಮ |
ವಿಜ್ಞಾಪಿತೋ ಎರಿಂಚೇನ ಪುರಾತನಂ ಧರ್ಮಗುಪ್ತಯೇ |
ಭೂಮೇರ್ಭಾರಾಯಮಾಣಾನಾಮುರುರಾಣಾಂ ಕ್ಷಯಾಯ ಚ || ೪೦ ||

ಅವತೀರ್ಣೋ ಯದುಕುಲೇ ಗೃಹ ಆನಕದುಂದುಭೇಃ |
ವದಂತಿ ದಾಸುದೇವೇತಿ ವಸುದೇವಸುತಂ ಹಿ ಮಾಮ್ || ೪೧ ||

ಕಾಲನೇಮಿರ್ಹತಃ ಕಂಠಃ ಪ್ರಲಂಬಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಸದ್ವಿಷ್ಣುಃ |
ಅಯಂ ಚ ಯವನೋ ದಗ್ಧೋ ರಾಜಂಸ್ತೇ ತಿಗ್ವಚಕ್ವಸಾ || ೪೨ ||

ರೋಽಹಂ ತವಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥಂ ಗುಹಾಮೇತಾಮುಪಾಗತಃ |
ಪ್ರಾರ್ಥಿತಃ ಪ್ರಚುರಂ ಪೂರ್ವಂ ತಯಾಹಂ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಃ || ೪೩ ||

ವರಾನ್ ವ್ಯನೇಷ್ಯ ರಾಜರ್ಷೇಃ
ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಮಾನ್ ದದಾಮಿ ತೇ |
ಮಾಂ ಪ್ರಪನ್ನೋ ಜನಃ ಕಶ್ಚಿನ್
ನಭೂಯೋಽರ್ಹತಿ ಕೋಚಿತುಮ್ || ೪೪ ||

ಶ್ರೀಶುಕಉವಾಚ

ಐತ್ಯುಕ್ತವ್ರಂ ಪ್ರಣಿಮ್ಯಾಹ ಮುಚುಕುಂದೋ ಮುದಾನ್ವಿತಃ |
ಜ್ಞಾತ್ವಾನಾರಾಯಣಂ ದೇವಂ ಗರ್ಗವಾಕ್ಯಮನುಸ್ಮರನ್ || ೪೫ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಃ ಹೇಳಿದನು - ಪ್ರಿಯ ಮುಚುಕುಂದನೇ !
ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ನಾಮಧೇಯಗಳು ಸಾವಿರಾರು ಸಂಖ್ಯೆ
ಯಲ್ಲಿವೆ. ಅವು ಅನಂತವಾಗಿವೆ ; ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಎವರೂ
ಹೇಳಲು ನನಗೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. || ೩೭ || ಯಾವನಾದರೂ
ಮನುಷ್ಯನು ಹಲವಾರು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಧೂಳಿನ
ಕಣಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಬಲ್ಲನು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಗುಣ, ಕರ್ಮ,
ನಾಮಗಳನ್ನು ಯಾರೇ ಆದರೂ ಎಂದಿಗೂ ಎಣಿಕೆ ಮಾಡುವ
ಅಥವಾ ತಿಳಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. || ೩೮ || ಮಹಾರಾಜ !
ಸನಕ, ಸನಂದನರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನನ್ನ ತ್ರಿಕಾಲ
ಸಿದ್ಧವಾದ ಜನ್ಮ-ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ
ಅದರ ಕೊನೆಯನ್ನು ಅವರೆಂದಿಗೂ ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಜನ್ಮ
ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅಂತ್ಯವೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. || ೩೯ || ಪ್ರಿಯ ಮುಚು
ಕುಂದನೇ ! ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನಾನು ನನ್ನ ವರ್ತಮಾನ ಜನ್ಮ ಕರ್ಮ
ಮತ್ತು ನಾಮಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಹಿಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮನು
'ಅಸುರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಭೂಭಾರವನ್ನು ಇಳಿಸಬೇಕೆಂದು ನನ್ನನ್ನು
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದನು. || ೪೦ || ಚತುರ್ಮುಖನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ
ನಾನು ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ವಸುದೇವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ
ರುವೆನು. ಈಗ ನಾನು ವಸುದೇವನ ಪುತ್ರನಾದ್ದರಿಂದ ಜನರು
ನನ್ನನ್ನು ವಾಸುದೇವನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. || ೪೧ || ಇದುವರೆಗೆ
ಸತ್ತಿರುವವರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಂಸನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಕಾಲನೇಮಿ
ಎಂಬ ಅಸುರನನ್ನೂ ಪ್ರಲಂಬನೇ ಮೊದಲಾದ ಕಂಸನ ಅನು
ಯಾಯಿಗಳಾದ ಹಲವಾರು ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.
ರಾಜನೇ ! ಈ ಕಾಲಯವನನೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ
ನಿನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣದೃಷ್ಟಿಬುದ್ಧಿಕ್ಷಣ ಭಸ್ಮನಾಗಿ ಜೋಡನು. || ೪೨ || ಅದೇ
ನಾನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆದೋರಲು ಈ ಗುಹೆಗೆ ಬಂದಿರುವೆನು.
ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂದೆ ನೀನು ಬಹಳವಾಗಿ
ಆರಾಧಿಸಿದ್ದೆ. || ೪೩ || ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜರ್ಷಿಯೇ ! ನಿನಗೆ ಅಭೀಷ್ಟ
ವಾದ ವರವನ್ನು ಬೇಡು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಯಾವುದೇ ಕಾಮನೆ
ಯನ್ನಾದರೂ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವೆನು. ನನಗೆ ಶರಣಾಗತನಾದ
ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಪುನಃ ಕೋಪಪಡಬಾರದು ; ಇದು ನನ್ನ ಆಶಯ
ವಾಗಿದೆ. || ೪೪ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಮಾರಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ !
ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಮುಚುಕುಂದನಿಗೆ -
'ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಅವತರಿಸಲಿದ್ದಾನೆ' ಎಂಬ ವೃದ್ಧ
ರಾದ ಗರ್ಗರ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ಇವನು ಪಾಶ್ಚಾತ್
ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನೇ ಆಗಿರುವನೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದು
ಅನಂದತುಂದಿಲನಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ವಂದಿಸಿಕೊಂಡು
ಇಂತಂದನು. || ೪೫ ||

ಮುಖಕುಂದ ಉವಾಚ

ವಿಮೋಹಿತೋಽಯಂ ಜನ ಈತ ಮಾಯಯಾ
ತ್ವದೀಯಯಾ ತ್ವಾಂ ನ ಭಜತ್ಯನರ್ಥದೃಶ್ |
ಸುಖಾಯ ದುಃಖಪ್ರಭವೇಷು ಸಜ್ಜತೇ
ಗೃಹೇಷು ಯೋಷಿಹುರುಷತ್ವ ವಂಚಿತಃ || ೪೬ ||

ಲಬ್ಧ್ವಾ ಜನೋ ದುರ್ಲಭಮತ್ರ ಮಾನುಷಂ
ಕಥಂಚಿದವ್ಯಂಗ ಮಯತ್ನೋಽನೃಘ |
ಪಾದಾರವಿಂದಂ ನ ಭಜತ್ಯಸನ್ಮತಿ-
ಗೃಹಾಂಧಕೂಪೇ ಪತಿಕೋ ಯಥಾ ಪತುಃ || ೪೭ ||

ಮಮೈಷ ಕಾಲೋಽಜಿತ ನಿಷ್ಪಲೋ ಗತೋ
ರಾಜ್ಯತ್ರಿಯೋನ್ನದ್ವಮದಸ್ಯ ಭೂಪತೇಃ |
ಮರ್ತ್ಯಾತ್ಮಬುದ್ಧೇಃ ಸುತದಾರಕೋಶಭೂ-
ಷ್ಣಾಸಜ್ಜಮಾಸುಃ . ದುರಂತಚಿಂತಯಾ || ೪೮ ||

ಕಲೇವರೇಽಸ್ಮಿನ್ ಘಟಕುಡ್ಯಸಂನಿಭೇ
ನಿರೂಢಮಾನೋ ನರದೇವ ಇತ್ಯಹಮ್ |
ವೃತೋ ರಥೇಭಾಶ್ವಪದಾತ್ಯನೀಕಪೈ-
ರ್ಗಾಂಪರ್ಯುಟಸ್ತಾ ಗೃಹಾಯನ್ ಸುದುರ್ಮದಃ || ೪೯ ||

ಪ್ರಮತ್ತಮುಚ್ಚಿರಿತಿಕೃತ್ಯಚಿಂತಯಾ
ಪ್ರವೃದ್ಧಲೋಭಂ ವಿಷಯೇಷು ರಾಲಸಮ್ |
ತಪ್ತಮಪ್ರಮತ್ತಃ ಸಹಸಾಭಿಪದ್ಯಸೇ
ಕುಲ್ಲೇಲಿಹಾನೋಽಹಿರಿವಾಮುಮಂಶಕಃ || ೫೦ ||

ಪುರಾ ರಥೈರ್ಹೇಮಪರಿಷ್ಕೃತೈಶ್ಚರನ್
ಮತಂಗಜೈರ್ವಾ ನರದೇವಸಂಜ್ಞತಃ |
ಸ ಏವ ಕಾಲೇನ ದುರತ್ಯಯೇನ ತೇ
ಕಲೇವರೋ ವಿಟ್ಟಮಿಭಾಸ್ಯಸಂಜ್ಞತಃ || ೫೧ ||

ಮುಖಕುಂದನು ಹೇಳಿದನು - ಪ್ರಭೋ! ಈ ಜನರು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ವಿಮೋಹಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನಿಂದ ವಿಮುಖರಾದ ಇವರು ಅನರ್ಥಕಾರಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ನಿನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾದ ಸ್ವೀ-ಪುರುಷರು ಸುಖವನ್ನು ಬಯಸಿ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾದ ಮನೆ-ಮಠಗಳೆಂಬ ಮಮಕಾರದಿಂದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. || ೪೬ || ಪಾಪರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಸರ್ವಥಾ ರಹಿತವಾದ ಪ್ರಭುವೇ! ಈ ಭೂಮಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದ ಕರ್ಮಭೂಮಿಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವು ಲಭ್ಯವಾದುದು ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭವೇ ಸರಿ. ಸರ್ವಾಂಗ ಪರಿ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮನುಷ್ಯ ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಗೋ ಹೊಂದಿಯೂ ಸದ್ಗುಣಿಯಿಲ್ಲದ ಜನರು ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಭಜಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹುಲ್ಲಿನ ಆಸೆಯಿಂದ ವಶುವು ಪಾಳುಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಮನುಷ್ಯನು ಸುಖಮಯವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಕೆಗ್ಗಡಲೆಯ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. || ೪೭ || ಓ ಅಜಿತ ಪ್ರಭುವೇ? ನಾನೊಬ್ಬ ರಾಜನಾಗಿದ್ದು ಸಂಪತ್ಕಪ್ಪದ್ವಂದ್ಯವಾದ ರಾಜ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿದ್ದೆನು. ದೇಹಾತ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನಾನು ಪತ್ನೀ-ಪುತ್ರರು-ಭಂಡಾರ-ರಾಜ್ಯ - ಏಶ್ವರ್ಯ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸದಾಕಾಲ ಆಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದೆ. ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ಅವುಗಳದ್ದೇ ಚಿಂತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಇದುವರೆಗಿನ ನನ್ನ ಜೀವನವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. || ೪೮ || ದೇವದೇವನೇ! ಮಠಗಳೂ, ಗೋಡೆಗಳೂ ಸಮಾನವಾದ, ನನ್ನಿಂದ ಬೇರೆಯಾದ ಈ ದೇಹವನ್ನೇ ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ನಾನು ರಾಜನಾಗಿರುವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ರಥ-ಗಜಾಶ್ವ- ಪದಾತಿಗಳೆಂಬ ಚತುರಂಗ ಬಲದಿಂದ ಸಮಾವೃತನಾಗಿ ದುರಭಿಮಾನದಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಆಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹೀಗೆ ಮದಾಂಧನಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. || ೪೯ || 'ಆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕು, ಅವನ ಬೊಕ್ಕಸವನ್ನು ಅವಹರಿಸಬೇಕು' ಮುಂತಾದ ಆಲೋಚನೆಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿದ ಆಶೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ವಿಷಯಸುಖದಲ್ಲೇ ಆಸಕ್ತನಾದ, ಅತಿಯಾದ ಪ್ರಮಾದಕ್ಕೆ ಪತನಾಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನೀನು, ಆಪ್ರಮತ್ತನಾದ ಅಂಶಕನಾಗಿ - ಹಸಿವಿನಿಂದ ಕಟವಾಯಿಗಳನ್ನು ಸವರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಹಾವಿನಂತೆ - ಬೇಗನೇ ಹಿಡಿದು ಬಿಡುವೆ. || ೫೦ || ಹೀಗೆ ಸುವರ್ಣಾಭರಣಗಳಿಂದ ಸಮಲಂಕೃತವಾದ ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಚಿನ್ನದ ಅಂಬಾರಿಯಿಂದ ಮದಿಸಿದ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ನರದೇವನೆಂಬ ಅಭಿಧಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಪರ್ಯಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶರೀರವು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗಲು, ಅಶಕ್ತವಾದ ನಿನ್ನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪರವಶವಾಗಿ, ವಕ್ರಿಗಳ, ವಿಷಯೋ, ಹುಳುವೋ ಅಥವಾ ಭಸ್ಮವೋ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. || ೫೧ || ಪ್ರಭುವೇ! ಒಬ್ಬ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಜಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ತನ್ನದುರಿಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವವರೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಎಣಿಸಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಾಗ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾನರಾದ ಮತ್ತು ಸಾಮಂತ ರಾಜರು ನತ

ನಿರ್ಜಿತ್ಯ ದಿಕ್ಪ್ರಮುಖಾಕವಿಗ್ರಹೋ
ವರಾಸನ್ಯುಃ ಸಮರಾಜವಂದಿತಃ |
ಗೃಹೇಷು ಮೈಥುನ್ಯಸುಖೇಷು ಯೋಷಿತಾಂ
ಕ್ಷೀಡಾಮೃಗಃ ಪೂರುಷ ಈಶ ನೀಯತೇ || ೫೨ ||

ಕರೋತಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ತಪಸ್ತುನಿಷ್ಠತೋ
ನಿವೃತ್ತಭೋಗಸ್ತದಪೇಕ್ಷಯಾ ದದತ್ |
ಪುನಶ್ಚ ಭೂಯೇಯಮಹಂ ಸ್ವರಾಡತಿ
ಪ್ರವೃದ್ಧತರೋ ನ ಸುಖಾಯ ಕಲ್ಪತೇ || ೫೩ ||

ಭವಾಪವಗೋ ಭ್ರಮತೋ ಯದಾ ಭವೇ-
ಜ್ಞಸ್ಯ ತರ್ಹ್ಯಚ್ಯುತ ಸತ್ಸಮಾಗಮಃ |
ಸತ್ಸಂಗಮೋ ಯರ್ಹಿ ತದೈವ ಸದ್ಗತಾ
ಪರಾವರೇತೇ ತ್ವಯಿ ಜಾಯತೇ ಮತಿಃ || ೫೪ ||

ಮನ್ಯೇ ಮಮಾನುಗ್ರಹ ಈಶ ತೇ ಕೃತೋ
ರಾಜ್ಯಾನುಬಂಧಾಪಗಮೋ ಯದೃಚ್ಛಯಾ |
ಯಃ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯತೇ ಸಾಧುಭರೇಕಚರ್ಯಯಾ
ವನಂ ವಿವಿಕ್ಷದ್ವಿರಖಂಡಾಫೂಮಿಜೈಃ || ೫೫ ||

ನ ಕಾಮಯೇಽನ್ಯಂ ತವ ಪಾದಪೇವನಾ-
ದಕಿಂಚನಪ್ರಾರ್ಥ್ಯತಮಾದ್ವರಂ ವಿಭೋ |
ಆರಾಧ್ಯ ಕ್ಷ್ಣಾಂ ತ್ಯಪವರ್ಗದಂ ಹರೇ
ವ್ಯನೇತ ಅರ್ಯೋ ವರಮಾತ್ಮ ಬಂಧನಮ್ || ೫೬ ||

ತ್ಯಾದ್ವಿಸೃಷ್ಟಾಶಿಷ ಈಶ ಸರ್ವತೋ
ರಜಸ್ತಮಸತ್ತ್ವಗುಣಾನುಬಂಧನಾಃ |
ನಿರಂಜನಂ ನಿರ್ಗುಣಮದ್ವಯಂ ಪರಂ
ತ್ಯಾಂ ಜ್ಞಪ್ತಿಮಾತ್ರಂ ಪುರುಷಂ ಪ್ರಜಾಮೃತಮ್ || ೫೭ ||

ಚರಮಿಕ ವೃಜಿನಾತ್ಮಸೃಷ್ಟಮಾನೋಽನುತಾಪೈ-
ಽವಿತ್ಯಪಜಡಮಿತ್ರೋಽಲಬ್ಧತಾಂತಿಃ ಕಥಂಚಿತ್ |
ತದಗದ ಸಮುಪೇತಸ್ತತ್ಪದಾಬ್ಜಂ ಪರಾತ್ಮ-
ಜ್ಞಾನಮಿಮೃತಮಶೋಕಂ ಪಾಹಿ ಮಾಽಽಪನ್ನಮೀತ || ೫೮ ||

ಮಸ್ತಕರಾಗುತ್ಪರೋ, ಅಂತಹ ಅಪಾರಾಧನು ಗ್ರಾಮಮುಖ
ಗಲಿಗೆ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನರ ಅಪದ ಪತುವಾಗಿ
ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. || ೫೨ || ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರು ವಿಷಮಾಘೋಗಗಳನ್ನು
ತ್ಯಜಿಸಿ ತಪೋನಿಷ್ಠರಾಗಿ ಹಲವಾರು ದಾಸಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞ
ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ೪ ತಪಸ್ಸು ನಾನು
ವುನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಓಗ ವೃದ್ಧಿ
ಹೊಂದಿದ ತೃಪ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಎಂದಿಗೂ ಸುವಿಗಳಾಗಿ
ಲಾರರು. || ೫೩ || ಅಚ್ಯುತನೇ! ಜೀವನು ಅನಾದಿಕಾಲ
ದಿಂದಲೂ ತುಟ್ಟು-ಸಾವುಗಳೆಂಬ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ
ಸುತ್ತುತ್ತಲೇ ಇರುವನು. ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಿಂದ ಪಾರಾಗುವ
ಸಮಯವು ಬಂದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಸತ್ಸಂಗವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.
ಸತ್ಸಂಗವಾದೊಡನೆಯೇ ಕಾರ್ಯ-ಕಾರಣರೂಪನಾದ, ಜಗತ್ತಿಗೆ
ವಿಕರ್ಮಾತ್ಮಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ಸುತ್ತುರುವಿಗೆ ಪರಮಾತ್ರಯನಾದ
ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಜೀವಿಯ ಬುದ್ಧಿಯು ಅತ್ಯಂತ ದೃಢತೆಯಿಂದ ತೊಡ
ಗುತ್ತದೆ; ಇದು ನಿಶ್ಚಯವಾದುದು. || ೫೪ || ಸ್ವಾಮಿಯೇ!
ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆಯೆಂದೇ
ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಯಾವ ಪರಿತ್ರಮವೂ
ಇಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಸಂಬಂಧ ಕೆಡಿದುಹೋಯಿತು. ಸಾಧು
ಸ್ವಭಾವದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೂ ಕೂಡ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಏಕಾಂತ
ದಲ್ಲಿ ಭಜನೆ-ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಲು
ಅವೇಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಅಹಂಕಾರ-ಮಮಕಾರಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಲು
ನಿನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. || ೫೫ || ಅಂತರ್ಯಾ
ಮಿಯೇ! ಯಾರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂಗ್ರಹ-ಪರಿಗ್ರಹ
ವಿಲ್ಲವೋ ಅಥವಾ ಆದರ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ರಹಿತರಾದ ಅಕಿಂಚ
ನರೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಚರಣಪೇವೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಏನನ್ನೂ ಬೇಡು
ವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಪೋಕ್ಷವನ್ನು ಕರುಣಿಸುವ ನಿನ್ನ ಆರಾಧನೆ
ಮಾಡಿ - ತನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸುವಂತಹ ಸಾಂಸಾರಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು
ಯಾವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುರುಷನು ತಾನೇ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವನು ? || ೫೬ ||
ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಭುವೇ! ನಾನು ಸತ್ತ್ವ-ರಜ-ತಮೋಗುಣಗಳಿಗೆ
ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾಯೆಯ
ಲೇಶಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಗುಣಾತೀತನಾದ, ಅದ್ವೀತಿಯ
ನಾದ, ಚಿತ್ತರೂಪನಾದ, ಪರಮಪುರುಷನಾದ ನಿನಗೆ
ಶರಣಾಗುತ್ತೇನೆ. || ೫೭ || ಪರಮೇಶ್ವರನೇ! ಅನಾದಿಕಾಲ
ದಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ನಾನು
ಆರ್ತನಾಗಿದ್ದೆ. ಆ ದುಖದ ಜ್ವಾಲೆಯು ಪನ್ನಜ್ಞೆಗಳ
ರಾತ್ರಿಯೆನ್ನದೆ ದಹಿಸುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ನನ್ನ ಆಂತರಿಕ ಕರು ಕತ್ತುಗಳು
(ಇದು ಇಂದ್ರಿಗಳು ಒಂದು ಮನಸ್ಸು) ಎಂದೇ ಜಾಲಾಗು
ವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ವಿಷಯ ತೃಷ್ಣೆಯು ದಿನ-ದಿನ್ನೆ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತಲೇ
ಇದೆ. ಈಗ ನಾನು ಭಯ, ಶೋಕ, ಮೃತ್ಯು ಇವುಗಳಿಂದ
ರಹಿತವಾದ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದೇನೆ.
ಪರಮಾತ್ಮನೇ! ಶರಣಾಗತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. || ೫೮ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಸಾರ್ವಭೌಮ ಮಹಾರಾಜ ಮಹಿಮಾ ವಿಮಲೋಜ್ವಲಾ |
ವರೈಃ ಪ್ರಲೋಭಿತಾಃ ಸ ಕಾಮೈರ್ವಿಹತಾ ಯತಃ || ೫೯ ||

ಪ್ರಲೋಭಿತೋ ವರೈರ್ಯಾತ್ಮ ಸುಪ್ರಮಾದಾಯ ನಿರ್ದಿಹತ್ |
ಸ ಧೀರ್ಮಯೈಕಭಕ್ತಾಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥಭದ್ರತೇ ಕ್ಷುಚತ್ || ೬೦ ||

ಯುಂಜಾಸಾನಾಮಭಕ್ತಾನಾಂ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಭಿರ್ಮನಃ |
ಅಕ್ಷೀಣವಾಸನಂ ರಾಜನ್ ದೃಷ್ಟತೇ ಪುನರುತ್ಥಿತಮ್ || ೬೧ ||

ವಿಚರತ್ ಮಹೀಂ ಕಾಮಂ ಮಯ್ಯಾವೇಶಿತಮಾನಸಃ |
ಅಸ್ತೇವ ನಿತ್ಯದಾ ತುಭ್ಯಂ ಭಕ್ತಿರ್ಮಯ್ಯನಪಾಯಿನೀ || ೬೨ ||

ಶಾಸ್ತ್ರಧರ್ಮಾಭ್ಯತೋ ಜಂತೂನ್ ನೈವಧೀರ್ಮ್ಯಗಯಾದಿಭಿಃ |
ಸಮಾಹಿತಸ್ತತ್ರಮಾ ಜಹ್ಯಫಲಂ ಮದುಪಾತ್ರಿತಃ || ೬೩ ||

ಜನ್ಮಸ್ಥನಂತರೇ ರಾಜನ್ ಸರ್ವಭೂತಸುಹೃತ್ತಮಃ |
ಭೂತ್ವಾ ದ್ವಿಜವಂಶಸ್ತಂ ವೈ ದೂಮುಖೈಶ್ಚ ಸೀವಲಮ್ || ೬೪ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಸಾರ್ವಭೌಮ ಮಹಾರಾಜ! ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ, ಉನ್ನತಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ನಾನು ಪುನಃ ಪುನಃ ನಿನಗೆ ವರದ ಲೋಭವನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಕಾಮನೆಗಳಿಗೆ ವಶವಾಗಲಿಲ್ಲ || ೫೯ || ನಾನು ವರವನ್ನು ಕೊಡಲು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಲೋಭಿಸಿದುದು ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಪ್ರಮತ್ತವಾಗಿದೆಯೋ, ಅಪ್ರಮತ್ತವಾಗಿದೆಯೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ನನ್ನ ಅನನ್ಯಭಕ್ತರಾದವರ ಬುದ್ಧಿಯು ಎಂದಿಗೂ ಕಾಮನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಅತ್ತ-ಇತ್ತ ಆರೆಯುವುದಿಲ್ಲ || ೬೦ || ನನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲದವರು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದರೂ ಅವರ ವಾಸನೆಗಳು ಕ್ಷೀಣವುವುದಿಲ್ಲ ರಾಜನೇ! ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಪುನಃ ವಿಷಯಗಳಿಗಾಗಿ ತಪ್ಪಿಸುತ್ತದೆ || ೬೧ || ರಾಜಾ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮನೋಭಾವಗಳನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಬಿಡು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸು ಮತ್ತೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ನಿತ್ಯ-ನಿರಂತರವಾಗಿ ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು || ೬೨ || ನೀನು ಕೃತ್ರಿಯ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸು ತ್ತಿರುವಾಗ ಬೇಟೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಪಶುಗಳನ್ನು ಕೊಂದಿರುವೆ. ಈಗ ವಿಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಾ, ತಪಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ ಆ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೋ || ೬೩ || ರಾಜನೇ! ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ನಿಜವಾದ ಹಿತಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಪರಮಸುಹೃದನೂ ಆಗುವೆ. ಮತ್ತೆ ವಿಶುದ್ಧ ವಿಜ್ಞಾನಫಲ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ || ೬೪ ||

ಐವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು || ೫೧ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಕುಡ್ಯಾಗಮೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ಮುಚಿತಕುಂದಪುರ್ತಿರ್ನಾಮೈಕಶಂಬಾಹುಪ್ರಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೫೧ ||

ಐವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ದ್ವಾರಕಾಗಮನ, ಬಲರಾಮನ ವಿವಾಹ,

ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಆಗಮನ

ಶ್ರೀಕುಲ ಉವಾಚ

ಇತ್ಥಂ ಸೋಽನುಗೃಹೀತೋಽಂಗ ಕೃಷ್ಣೇನೈಕ್ವಾ ಕುನಂದನಃ |
ತಂ ಪಂಕ್ರಮ್ಯ ಸನ್ನಮ್ಯ ನಿಶ್ಚಕ್ರಾಮ ಗುಹಾಮುಖಾತ್ || ೧ ||

ಸವೀಕ್ಷ್ಯ ಕ್ವಲ್ಲಕಾನ್ ಮರ್ತ್ಯಾನ್ ಪಶೂನ್ ವೀರುದ್ಧಸುಪ್ತೀನ್ |
ಮತ್ಪಾಕಲಿಯುಗಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಜಗಾಮ ದಿಶಮುತ್ತರಾಮ್ || ೨ ||

ಶ್ರೀಕುಲಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮಹಾರಾಜ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಇಕ್ವಾ ಕುಕುಲ ಸಂದನನಾದ ಮುಚಿತ ಕುಂದನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಆಗ ಅವನು ಭಗವಾತನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದು, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಗುಹೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟನು || ೧ || ಗುಹೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಮುಚಿತಕುಂದನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ - ಎಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯರು, ಪಶುಗಳು, ಲತಾ-ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳು ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಸ್ಥೂಲ-ಸ್ಥೂಲಾದಿವೆ. ಓಹೋ! ಈಗ ಕಲಿಯುಗವು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವನು ಉತ್ತರದ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು || ೨ ||

ತಪಶ್ಚಿದ್ಧಾಯುಷೋ ಧೀರೋ ನಿಪಂಗೋ ಮುಕ್ತುಂತಯಃ |
ಸಮಾಧಾಯ ಮನಃ ಕೃಷ್ಣೇ ಪ್ರಾವಿಶದ್ಗಂಧಮಾದನಮ್

|| ೩ ||

ಬದರ್ಯಾಶ್ರಮಮಾಸಾದ್ಯ ನರನಾರಾಯಣಾಲಯಮ್ |
ಸರ್ವದ್ವಂದ್ಯಸಹಃ ಶಾಂತಸ್ತಪಸಾಽಽರಾಧಯದ್ಧರಿಮ್

|| ೪ ||

ಭಗವಾನ್ ಪುನರಾವ್ರಜ್ಯ ಪುರೀಂ ಯವನವೇಷ್ಠಿತಾಮ್ |
ಹತ್ವಾ ಮೇಚ್ಛುಲಂ ನಿಷ್ಕೇ ತದೀಯಂ ದ್ವಾಕಾಂ ಧನಮ್

|| ೫ ||

ನೀಯಮಾನೇ ಧನೇ ಗೋಭಿರ್ವಭಿಶ್ಚಾಚ್ಯುತಚೋದಿತ್ಯಃ |
ಆಜಗಾಮ ಜರಾಸಂಧಸ್ತೃಪೋವಿಂಶತ್ಕನೀಕಪಃ

|| ೬ ||

ವಿಲೋಕ್ಯ ವೇಗರಭಸಂ ರಿಪುಸೈನ್ಯಸ್ಯ ಮಾಧವೌ |
ಮನುಷ್ಯಚೇಷ್ಠಾನುಪನ್ನ್ ರಾಜನ್ ದುದ್ರಮುದ್ರುತಮ್

|| ೭ ||

ವಿಹಾಯ ವಿತ್ತಂ ಪ್ರಚುರಮಭೀತೌ ಭೀರುಭೀತವತ್ |
ಪದ್ವ್ಯಾಂ ಪದ್ಮಪಲಾಶಾಭ್ಯಾಂ ಚೇರುರ್ಬಹುಯೋಜನಮ್

|| ೮ ||

ಪಲಾಯದೂನೌ ತೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾಮಾಗಧಃ ಪ್ರಹಸನ್ ಬಲೀ |
ಅಸ್ವಧಾವದ್ರಥಾನೀಕೈರೀಶಯೋರಪ್ರಮಾಣವಿತ್

|| ೯ ||

ಪ್ರದ್ರುತ್ಯ ದೂರಂ ಸಂತ್ರಾಂತೌ ಪುಂಗವಾರುಹಕಾಂ ಗಿರಿಮ್ |
ಪ್ರವರ್ಷಣಾಖ್ಯಂ ಭಗವಾನ್ ನಿತ್ಯದಾ ಯತ್ರ ವರ್ಷತಿ

|| ೧೦ ||

ಗಿರೌ ನಿಲೀನಾವಾಜ್ಞಾಯ ನಾಧಿಗಮ್ಯ ಪದಂ ನೃಪ |
ದದಾಹ ಗಿರಿಮೇಧೋಭಿಃ ಸಮಂತಾದಗ್ನಿಮುತ್ಸಜನ್

|| ೧೧ ||

ತಪ ಉತ್ಪತ್ಯ ತರಸಾ ದಹ್ಯಮಾನತಟಾದುಧೌ |
ದಶೈಕಯೋಜನೋತ್ಪುಂಗಾನ್ನಿಪೇತುರಧೋ ಭುವಿ

|| ೧೨ ||

ಅಲಕ್ಷ್ಮಮಾಣೌ ರಿಪುಣಾ ಸಾನುಗೇನ ಯದೂತ್ತಮೌ |
ಸ್ವಪುರಂ ಪುನರಾಯಾತೌ ಸಮುದ್ರಪರಿಯಾಂ ನೃಪ

|| ೧೩ ||

ಸೋಽಪಿ ದಗ್ಧಾವಿತಿ ಮೃಷಾ ಮನ್ವಾಸೋ ಬಲಕೇಶವೌ |
ಬಲಮಾಕೃಷ್ಯ ಸುಮಹಸ್ಥಗಧಾನ್ ಮಾಗಧೋ ಯಯೌ

|| ೧೪ ||

ಮುಚುಕುಂದ ರಾಜನು ತಪಸ್ಸು ಶ್ರದ್ಧೆ ಧೈರ್ಯ, ಅನಾಸಕ್ತಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಸಂದೇಹ ರಹಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದನು. || ೩ || ಅಲ್ಲಿಂದ ಭಗವಾನ್ ನರ-ನಾರಾಯಣರ ನಿತ್ಯನಿವಾಸ ಸ್ಥಾನವಾದ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಲುಪಿ ಬಹಳ ಶಾಂತ ಭಾವದಿಂದ ಶೀತೋಷ್ಣ-ಸುಖ-ದುಃಖಾದಿ ದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಾ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. || ೪ ||

ಇತ್ತರಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ತ್ರಿಲೋಕವನ್ನು ಮುಳುಕೆಗೆ ಮರಳಿದನು. ಅದುವರೆಗೂ ಕಾಲಯವನನ ಸೈನಿಕರು ಮಥುರೆಯನ್ನು ಅಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದರು. ತ್ರಿಲೋಕವನ್ನು ಆ ಮೊಚ್ಚರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಧನವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ತೆರಳಿದನು. || ೫ || ತ್ರಿಲೋಕವನ್ನು ಆಪ್ತಗೊಂಡಂತೆ || ಧನವನ್ನು ಮನುಷ್ಯರ, ಎತ್ತುಗಳ ಮೂಲಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಜರಾಸಂಧನು ಪುನಃ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು ಆಕೃಷಿಗಳ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. || ೬ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯವು ರಭಸದಿಂದ ಒರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಭಗವಾನ್ ತ್ರಿಲೋಕ-ಬಲರಾಮರು ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಾ ಅವನ ಇದಿರಿಗೆ ವಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. || ೭ || ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಭಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅಕ್ಕಂತ ಭಯಗೊಂಡವರಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾ, ಆ ಎಲ್ಲ ಧನವನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಅವರು ಅನೇಕ ಯೋಜನಗಳಷ್ಟು ತಮ್ಮ ಕಮಲದಳದಂತೆ ಇರುವ ಸುಕೋಮಲ ಚರಣಗಳಿಂದ ಓಡುತ್ತಾ ಹೋದರು. || ೮ || ತ್ರಿಲೋಕ-ಬಲರಾಮರು ಓಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಮಾಗಧನು ನೋಡಿ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗುತ್ತಾ ತನ್ನ ರಥ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದನು. ಅವನು ಬಲರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದವನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. || ೯ || ಬಹಳ ದೂರದವರೆಗೆ ಓಡಿದ್ದರಿಂದ ಸಹೋದರರಿಬ್ಬರೂ ಬಳಲಿ ದಂತಾಗಿ ಎತ್ತರವಾದ ಪ್ರವರ್ಷಣವೆಂಬ ಪರ್ವತವನ್ನು ಹತ್ತಿದರು. ಮೇಘಗಳು ಆ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಸದಾಕಾಲವೂ ಮಳೆಗಳೆ ಯುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅದು 'ಪ್ರವರ್ಷಣ'ವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು. || ೧೦ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅವಿತು ಕೊಂಡಿದ್ದು ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಅವರು ಕಾಣದಿದ್ದಾಗ ಜರಾಸಂಧನು ಪರ್ವತದ ಸುತ್ತಲೂ ಬೆಂಕಿಯಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. || ೧೧ || ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲು ಸುತ್ತಲೂ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಭಗವಂತನು ನೋಡಿದನು. ಆಗ ಸೋದರರಿಬ್ಬರೂ ಜರಾಸಂಧನ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಹನ್ನೊಂದು ಯೋಜನ ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದ ಆ ಪರ್ವತದಿಂದ ವೇಗವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಭೂಮಿಗೆ ನೆಗೆದರು. || ೧೨ || ರಾಜೇಂದ್ರ! ಜರಾಸಂಧ ನಾಗರೀ, ಅವನ ಸೈನಿಕರಾಗರೀ ಯಾರಿಗೂ ಅವರು ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ತಮ್ಮ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. || ೧೩ || ಜರಾಸಂಧನು ತ್ರಿಲೋಕ-ಬಲರಾಮರನ್ನು ಕಾಣದೆ ಅವರು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಮತ್ತೆ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಮಾಗಧ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಹೋದನು. || ೧೪ ||

ಅನರ್ಥಾಧಿಸತಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ರೈವತೋ ರೇವತೀಂ ಸುತಾಮ್ |
ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಚೋದಿತಃ ಪ್ರಾದಾಪ್ಯಪ್ರಾಯೇತಿ ಪುರೋದಿತಮ್

|| ೧೫ ||

ಭಗವಾನಪಿ ಗೋವಿಂದ ಉಪಯೇಮೇ ಕುರೂದ್ವಹ |
ವೈದರ್ಭೀಂ ಭೀಷ್ಮಕುತಾಂ ಶ್ರಿಯೋ ಮಾತ್ರಾಂ ಸ್ಥುತುಂವರೇ

|| ೧೬ ||

ಪ್ರಮಥ್ಯ ತರಸಾ ರಾಜ್ಞಃ ಶಾಲಾಧೀಂಶ್ಚಿದ್ಧವಕ್ಷಗಾನ್ |
ಪಶ್ಯತಾಂ ಸರ್ವಲೋಕಾಣಾಂ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಪುತ್ರಃ ಸುಧಾಮಿವ

|| ೧೭ ||

ರಾಜೋವಾಚ

ಭಗವಾನ್ ಭೀಷ್ಮಕುತಾಂ ರುಕ್ಮೀಣೀಂ ರುಚಿರಾನನಾಮ್ |
ರಾಕ್ಷಸೇನ ವಿಧಾನೇನ ಉಪಯೇಮ ಇತಿ ಶ್ರುತಮ್

|| ೧೮ ||

ಭಗವನ್ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಕೃಷ್ಣಾನ್ಯಾಮಿತತೇಜಸಃ |
ಯಥಾ ಮಾಗಧಶಾಲಾಧೀನ್ ಚಿತ್ತಾಕನ್ಯಾಮುಪಾಹರತ್

|| ೧೯ ||

ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಕೃಷ್ಣಕಥಾಃಪುಣ್ಯ ಮಾಧ್ವೀರ್ಲೋಕಮಬಾಸಹಾಃ |
ಕೋ ನು ತೃಪ್ಯೇತ ಶೃಣ್ವಾನ್ ಶ್ರುತಚ್ಛೋ ನಿತ್ಯನೂತನಾಃ

|| ೨೦ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಲವಾಚ

ರಾಜಾಽಽಸೀದ್ವಿಷ್ಮತೋ ನಾಮ ವಿದರ್ಭಾಧಿಸತಿರ್ಮಹಾನ್ |
ತಸ್ಯ ಪಂಚಾಭವನ್ ಪುತ್ರಾಃ ಕಸ್ಯೈಕಾ ಚ ವರಾನನಾ

|| ೨೧ ||

ರುಕ್ಮಗ್ರಜೋ ರುಕ್ಮರಥೋ ರುಕ್ಮಬಾಹುರನುತರಃ |
ರುಕ್ಮಕೇತೋ ರುಕ್ಮಮಾಲೀ ರುಕ್ಮೇಶ್ವರಾಂ ಸ್ತುತಾ ಸತೀ

|| ೨೨ ||

ಸೋಪಪ್ರಾಪ್ಯ ಮುಕುಂದಸ್ಯ ರೂಪವೀರ್ಯಗುಣಾತ್ರಿಯಃ |
ಗೃಹಾಗತ್ಯರ್ಗೀಯಮಾನಾಸ್ತಂ ಮೇನೇ ಸದೃಶಂ ಪತಿಮ್

|| ೨೩ ||

ತಾಂ ಬುದ್ಧಿವಕ್ತೃದಾಯೋರೂಪಶೀಲಗುಣಾತ್ರಯಾಮ್ |
ಕೃಷ್ಣತ ಸದೃಶೀಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಸಮುಷ್ಕೂಢಂ ಮನೋ ದಧೇ

|| ೨೪ ||

ಬಂಧೂನಾಮಿಚ್ಛತಾಂ ದಾತುಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಭಗಿನೀಂ ಸೃಪ |
ತತೋ ನಿವಾಯಿ ಕೃಷ್ಣದ್ವಿರುಕ್ಮ ಟ್ವಿದ್ಯಮಮಸೃತ

|| ೨೫ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತ ಮಹಾರಾಜ ! ನಾನು ಹಿಂದೆ (ಬಂಧುತ್ವನೆಯ ಸ್ವಂಧದಲ್ಲಿ) ಅನರ್ಥ ರೇಶದ ರಾಜನಾದ ರೈವತನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ರೇವತಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮಾಡಿದನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೆನು. || ೧೫ || ರಾಜನೇ ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಕೂಡ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಶಿಶುವಾಲ ಮತ್ತು ಅದನ ವಕ್ಷಪಾತಿಗಳು ಶಾಲ್ವರೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರನ್ನು ಬಲಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವರಾಜಯಗೊಳಿಸಿ, ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಗರುಡನು ಅಮೃತವನ್ನು ಆಹಾರಿಸಿದಂತೆಯೇ ವಿದರ್ಭದೇಶದ ರಾಜಕುಮಾರಿಯಾದ ರುಕ್ಮೀಣಿಯನ್ನು ಅವಹರಿಸಿ ತಂದು ಅವಳೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾದನು. ರುಕ್ಮೀಣಿಯು ಭೀಷ್ಮನ ಕೈಯಾಗಿದ್ದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಆವಾರವಾಗಿದ್ದಳು. || ೧೬-೧೭ ||

ಪರೀಕ್ಷಿತ ರಾಜನು ಕೇಳಿದನು - ಪೂಜ್ಯರೇ ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಭೀಷ್ಮನ ಮಗಳಾದ ಪರಮ ಸುಂದರಿ ರುಕ್ಮೀಣೀದೇವಿಯನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಕರೆತಂದು ರಾಕ್ಷಸ ವಿಧಿಯಂತೆ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹವಾದನು ಎಂದು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. || ೧೮ || ಮಹಾತ್ಮರೇ ! ಪರಮಕೇವ್ಲಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಜರಾಸಂಧ, ಶಾಲ್ವ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರನ್ನು ಗೆದ್ದು ಯಾವ ವಿಧಿಯಿಂದ ರುಕ್ಮೀಣಿಯನ್ನು ಅವಹರಿಸಿದನು ? ಇದನ್ನು ಕೇಳಲು ನಾನು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೧೯ || ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ ! ಸತ್ಯಯವಾಗಿಯೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಲೀಲಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಪುಣ್ಯತಮವಾದವುಗಳು. ಜಗತ್ತಿನ ವಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಪವಿತ್ರಮಾಡುವಂತಹುದು. ಇಂತಹ ನಿತ್ಯನೂತನವಾದ ಆ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣಿಸಿ ಯಾವ ರೂಪನು ಹಾನೇ ಕೃಪ್ತಹೊಂದಬಲ್ಲನು ? || ೨೦ ||

ಶ್ರೀಕುಕುಲವಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ! ವಿದರ್ಭದೇಶಕ್ಕೆ ಭೀಷ್ಮ ಮಹಾರಾಜನು ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಐವರು ಪುತ್ರರೂ, ಓರ್ವ ಸುಂದರಿಯಾದ ಕನ್ಯೆ ಇದ್ದಳು. || ೨೧ || ಹಿರಿಯ ಪುತ್ರನ ಹೆಸರು ರುಕ್ಮ ಎಂದಿದ್ದು ರುಕ್ಮರಥ, ರುಕ್ಮಬಾಹು, ರುಕ್ಮೇಶ ಮತ್ತು ರುಕ್ಮಮಾಲಿ ಎಂಬ ನಾಲ್ವರು ಸಹೋದರ ಹೆಸರುಗಳು. ಸತೀ ರುಕ್ಮೀಣಿಯು ಇವರಿಗೆ ಸಹೋದರಿಯಾಗಿದ್ದಳು. || ೨೨ || ಭೀಷ್ಮನ ಅರಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹರಿದಾಸರಿಂದ ಪ್ರಣಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸೌಂದರ್ಯ, ವರಾಕ್ರಮ, ಗುಣ-ವೈಭವಗಳನ್ನು ರುಕ್ಮೀಣಿಯು ಕೇಳಿದಳು. ಆಗ ಆಕೆಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ನನಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ವತಿಯೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಳು. || ೨೩ || ಆತ್ತ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ರುಕ್ಮೀಣಿಯು ಆತ್ಮಂತ ಸುಂದರಳೂ, ಪರಮಬುದ್ಧಿವಂತೆಯೂ, ಉದಾರಳೂ, ಸೌಂದರ್ಯ-ಶೀಲಸ್ವಭಾವ ಗುಣಗಳಿಂದ ಅದ್ವಿತೀಯಳೂ ಆಗಿರುವಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ರುಕ್ಮೀಣೀ ತನಗೆ ಅನುರೂಪ ಪತ್ನಿಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಅವಳೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹವಾಗುವುದಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. || ೨೪ || ರುಕ್ಮೀಣಿಯ ವಿವಾಹವು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ಆಗಿಬೇಕೆಂದು ಬಂಧು-ಬಂಧವರು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ರುಕ್ಮೀಣಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವನು ಆಕೆಯನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಡಲು ತಡೆದು, ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಶಿಶುವಾಲನೇ ನಮ್ಮ ತಂಗಿ ಯೋಗ್ಯವರನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. || ೨೫ ||

ತದವೇತ್ಯಾಸಿತಾಪಾಂಗೀ ವೈದರ್ಭೀ ದುರ್ಮನಾ ಭೃಶಮ್ |
ವಿಟಂತ್ಯಾಪ್ತಂ ದ್ವಿಪಂ ಕಂಚಿತ್ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಪ್ರಾಹೀಣೋದ್ರುತಮ್ || ೨೬ ||

ದ್ವಾರಕಾಂ ಸ ಸಮಭ್ಯೇತ್ಯ ಪ್ರತೀಹಾರೈಃ ಪ್ರವೇಶಿತಃ |
ಅಪಶ್ಯದಾದ್ಯಂ ಪುರುಷಮಾಸೀನಂ ಕಾಂಚನಾಸನೇ || ೨೭ ||

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವಸ್ತಮವರುಹ್ಯ ನಿಜಾಸನಾತ್ |
ಉಪವೇಶ್ಯಾರ್ಹಯಾಂಚತ್ರೇ ಯಥಾನ್ಯತ್ಯಾಸಂ ದಿವೌಕುಃ || ೨೮ ||

ತಂ ಭುಕ್ತವಂತಂ ವಿಶ್ರಾಂತಮುಪಗಮ್ಯ ಸತಾಂ ಗತಿಃ |
ಪಾಣಿನಾಭಿಮೃಶನ್ ಪಾದಾವಷ್ಟಗ್ರಸ್ತಮಪ್ಯಚ್ಛತ || ೨೯ ||

ಕಚ್ಚದ್ವಿಜವರಶ್ರೇಷ್ಠ ಧರ್ಮಸ್ತೇ ವೃದ್ಧಸದೃತಃ |
ವರ್ತತೇ ಸಾತಿಕೃಚ್ಛ್ರೇಣ ಸಂತುಷ್ಟಮನಸಃ ಸದಾ || ೩೦ ||

ಸಂತುಷ್ಟೋ ಯಹಿ ವರ್ತತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯೇನ ಕೇನಚಿತ್ |
ಅಹೀಯಮಾನಃ ಸ್ವಾಧ್ಯರ್ಮಾತ್ ಸ ಹೃಷ್ಯಾಖಿಲಕಾಮಧುಕ್ || ೩೧ ||

ಅಸಂತುಷ್ಟೋಽಸಕ್ಯಲೋಕಾನಾಪೋತ್ಯಪಿ ಸುರೇಶ್ವರಃ |
ಅಕಿಂಚನೋಽಪಿ ಸಂತುಷ್ಟಃ ಶೇತೇ ಸರ್ವಾಂಗವಿಜ್ಞರಃ || ೩೨ ||

ವಿಶ್ರಾನ್ ಸ್ವಲಾಭಸಂತುಷ್ಟಾನ್ ಸಾಧೂನ್ ಭೂತುಹೃತ್ತಮಾನ್ |
ನಿರಹಂಕಾರಿಣಃ ಶಾಂತಾನ್ ನಮಸ್ಕೇ ಶಿರಸಾಸಕ್ತತ್ || ೩೩ ||

ಕಚ್ಚದ್ವ ಕುಶಲಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ರಾಜತೋ ಯಸ್ಯ ಹಿ ಪ್ರಜಾಃ |
ಸುಖಂ ವಸಂತಿ ವಿಷಯೇ ಪಾಲ್ಯಮಾಣಾಃ ಸ ಮೇ ಪ್ರಿಯಃ || ೩೪ ||

ಯತ್ಪತ್ವಮಾಗತೋ ದುರ್ಗಂ ನಿಪ್ತೀರ್ಯೇಹ ಯದಿಚ್ಛಯಾ |
ಸರ್ವಂ ನೋ ಬ್ರೂಹ್ಮಗುಹ್ಯಂ ಚೇತ್ ಕಿಂ ಕಾರ್ಯಂ ಕರಮಾಮತೇ || ೩೫ ||

ತನ್ನ ಹಿರಿಯಣ್ಣನಾದ ರುಕ್ಮಿಯು ಶಿಶುಪಾಲನೊಂದಿಗೆ ನನ್ನ ವಿವಾಹ ಮಾಡಲಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದ ಪರಮಕುಂದರಳಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ಒಹಳವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸವಾತ್ಸನಾದ ಓರ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೂಲಕ ಕೂಡಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕಳಿಸಿದಳು. || ೨೬ || ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ದ್ವಾರಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದಾಗ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಕೃಷ್ಣನ ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಅದಿಪುರುಷನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸ್ವರ್ಗ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು. || ೨೭ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪರಮಭಕ್ತನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆ ಭೂಸುರೋತ್ತಮನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ತನ್ನ ಆಸಾದಿಂದ ಇಳಿದು, ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ದೇವತೆಗಳ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಂತೆಯೇ ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. || ೨೮ || ಆದರ-ಸತ್ಕಾರವಾದ ಬಳಿಕ, ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಉಂಡು-ತಂದು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪರಮಾತ್ಮಮಾನಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತನ್ನ ಕೀಳಮೆಲವಾದ ಕೈಗಳಿಂದ ಅವನ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಶಾಂತೋಪವಿಂಶ ಕೇಳಿದನು - || ೨೯ || ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ನಿನ್ನ ಮಗನು ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದೆಯಲ್ಲ? ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಒತ್ತಿಗೆಯಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ನಿನಗೆ ಕಷ್ಟವೇನೂ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ? || ೩೦ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ದೊರೆತುದರಲ್ಲಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದು ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಅದರಿಂದ ಚ್ಯುತನಾಗದಿದ್ದರೆ ಆ ಸಂತೋಷವೇ ಅವನ ಸಮಸ್ತ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. || ೩೧ || ಕಂಠವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ದೊರೆತರೂ ಸಂತೋಷವಾಗದಿರುವವನು ಸಂತುಷ್ಟನಿಗೆ ಒಂದು ಲೋಕದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಪದೇ-ಪದೇ ಅಲೆಯುತ್ತಾ ಎಂದಿಗೂ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಕುಳಿರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಳಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಪೂ ಸಂಗ್ರಹ-ಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲದಿರುವವನು ಪದೇ ಓಡಿದಲ್ಲಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಸಂತುಷ್ಟವರಿತವಾದ ಸುಖ-ನಿರ್ದಯ ಬರುತ್ತದೆ. || ೩೨ || ಶುನಾಗಿ ಮೊರೆತರುವ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವೆಡುವ, ಸ್ವಭಾವವು ಅತ್ಯಂತ ಮೃದು ಮಧುರವಾಗಿದ್ದು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಒಡ್ಡೆತೆಯಾದ, ಅಹಂಕಾರ ರಹಿತರಾಗಿ ಶಾಂತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನಾನು ಸದಾಕಾಲ ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. || ೩೩ || ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೇ! ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಯೋಗ-ಶ್ವೇಮವನ್ನು ಬೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆನಲ್ಲ? ಯಾರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ರಾಜನಿಂದ ಪಾಲಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ, ಸುಖದಿಂದ ಇರುವರೋ, ಅಂತಹ ರಾಜನು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯನು. || ೩೪ || ಭೂಸುರ ಶ್ರೇಷ್ಠರೇ! ನೀವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ, ಯಾವ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಠಿಣವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸುವಿರಿ. ಅಂತಹ ವಿಶೇಷವಾದ ಗೋಪ್ಯವಲ್ಲವಾಗಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಹೇಳಿರಿ. ನಾನು ನಿಮಗೆ ಯಾವ ಸೇವೆ ಮಾಡಲಿ? ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿರಿ. || ೩೫ ||

ಏವಂ ಸಂಪೃಷ್ಠಸಂಪ್ರಶೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಾ |
ಲೀಲಾಗೃಹೀತದೇಹೇನ ತಸ್ಯೈ ಸರ್ವಮರ್ವಣಯತ್ || ೩೬ ||

ರುಕ್ಮಿಣ್ಯವಾಚ

ಪ್ರತ್ಯಾ ಗುಣಾನ್ ಭುವನುಂದರ ಶೃಂಗಾಂತೇ
ನಿರ್ವಿಶ್ಯ ಕರ್ಣವಿವರ್ಜಿತರೋಽಂಗಾಪಮ್ |
ರೂಪಂ ದೃಶ್ಯಂ ದೃಶ್ಯಮತಾಮಖಿಲಾರ್ಥಲಾಭಂ
ತಸ್ಯೈ ಭೃತಾನಿಶತಿ ಚಿತ್ತಮಪ್ರಪಂ ಮೇ || ೩೭ ||

ಕಾ ತ್ವಾಮುಕುಂದ ಮಹತೀ ಕುಲಶೀಲರೂಪ-
ವಿದ್ಯಾವಯೋದ್ರವಿಣಧಾತುಭಿರಾಘುಬ್ಧಮ್ |
ಧೀರಾ ಪತಿಂ ಕುಲವತೀ ನ ವ್ಯನೇತ ಕನ್ಯಾ
ಕಾಲೇ ನೃಸಿಂಹ ಸರಲೋಕಮನೋಽಭಿರಾಮಮ್ || ೩೮ ||

ತಸ್ಯೇ ಭವಾನ್ ಬಿಲು ವೃತ ಪತಿರಂಗ ಜಾಯಾ-
ಮಾತ್ಮಾಪಿ ತತ್ ಭವತೋಽತ್ರ ವಿಭೋ ವಿಧೇಹಿ |
ಮಾ ವೀರಭಾಗಮಭಿಮರ್ಶತು ಚೈದ್ಯ ಆರಾದ್
ಗೋಮಾಯುದಸ್ಮಗಪತೇರ್ಬಲಮಂಬುಜಾಕ್ಷ || ೩೯ ||

ಪೂರ್ತೇತ್ಯದತ್ತನಿಯಮವ್ರತದೇವವಿಪ್ರ-
ಗುರ್ವರ್ಚನಾದಿಭಿರಲಂ ಭಗವಾನ್ ಪರೇಷು |
ಆರಾಧಿತೋ ಯದಿ ಗದಾಗ್ರಜ ಏತ್ಯ ಪಾಣಿಂ
ಗೃಹ್ಯಾತು ಮೇ ನ ವಮಘೋಷುತಾದಯೋಽನ್ಯೇ || ೪೦ ||

ಶೋಭಾವಿನಿ ತ್ವಮಜಿತೋದ್ರಹನೇ ವಿದರ್ಭಾಶ್
ಗುಪ್ತಃ ಸಮೇತ್ಯ ಪೃತನಾಪತಿಭಿಃ ಪರೀತಃ |
ನಿರ್ಮತ್ಯ ಚೈದ್ಯಮಗಧೇಂದ್ರಬಲಂ ಪ್ರಸಹ್ಯ
ಮಾಂ ರಾಕ್ಷಸೇನವಿಧಿನೋದ್ವಹವೀರ್ಯಶುಲ್ಕಾಮ್ || ೪೧ ||

ಪುರುಷತನೇ! ಲೀಲಾಮಾನುಷ ವಿಗ್ರಹಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ, ಅವನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರುಹಿದ ಒಳಕ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡನು. || ೩೬ ||

ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಹೇಳಿರುವಳು - ಓ ಶ್ರೀಭುವನ ಸುಂದರನೇ! ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳು ಶ್ರವಣಸುವವರ ಕಿವಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹೃದಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸರ್ವಾಂಗಗಳ ತಾಪವನ್ನು ಜನ್ಮ-ಜನ್ಮಾಂತರದ ಉಪಯನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತವೆ. ನಿನ್ನ ರೂಪ-ಸೌಂದರ್ಯವಾದರೋ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮ - ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವೈರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುವವರಿಗೆ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧಿಗಳೂ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಗುಣವಾಗರಾದ ಅಚ್ಯುತನೇ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವುದೇ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ನೆಟ್ಟಿದೆ. || ೩೭ || ಪ್ರೇಮಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ಯಾಮ ಸುಂದರನೇ! ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೂ, ಕುಲ, ಶೀಲ, ಸ್ವಭಾವ, ಸೌಂದರ್ಯ, ವಿದ್ಯೆ, ವಯಸ್ಸು, ಧನ-ಧಾಮ - ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಅದ್ವಿತೀಯನಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನಂತೆ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ, ನರತ್ತೇಷುನೇ! ನೀನೇ ಹೇಳು, ಸತ್ಕುಲ ಪ್ರಸೂತಯಾದ, ದೈರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ, ಯಾವ ಕನ್ಯೆಯು ತಾನೇ ಕಾಲುಷ್ಠ ಸ್ನೇಹಿತವಾದಾಗ ಸಕಲ ಸದ್ಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾದ, ನರಲೋಕವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅನಂದಗೊಳಿಸುವ ಸುಂದರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸದೇ ಇರುವಳು ? || ೩೮ || ಪ್ರಿಯತಮನೇ! ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಅಕ್ಕಮುರ್ತುಣೆ ಮಾಡಿರುವೆನು. ನೀನು ಅಂಕರ್ಯಾಪಿ ಯಾಗಿರುವೆ. ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದೇ ಇರುವೆ. ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಕಮಲನಯನ! ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭ! ನಾನು ನಿನ್ನಂತಹ ವೀರನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿತನಾಗಿರುವೆನು; ನಿನ್ನವಳಾಗಿರುವೆನು. ಸಿಂಹನಿಗೆ ಸಿಂಹೀಕಾದ ಭಾಗವನ್ನು ನರಿಯು ಮುಟ್ಟುವ ಆ ತಿರುಪಾಲನು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸದಿರಲಿ. || ೩೯ || ನಾನು ಈ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಇಷ್ಟಾ-ಪೂರ್ತಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ದಾನಗಳಿಂದಲೂ, ವ್ರತನಿಯಮಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ದೇವ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗುರು ಜನರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರಿಂದಲೂ ಭಗವಾನ್ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಆರಾಧನೆಯಿಂದ ಅವನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದರೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆಗಮಿಸಿ ನನ್ನ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣಮಾಡಲಿ. ತಿರುಪಾಲನೇ ಆಗಲಿ, ಬೇರೆ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ನನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿಯುವುದು ಬೇಡ. || ೪೦ || ಪ್ರಭೋ! ನೀನು ಅಜಿತ ನಾಗಿರುವೆ, ನನ್ನ ವಿವಾಹವು ನಡೆಯುವ ಒಂದು ದಿನ ಮುಂಚಿತ ವಾಗಿ ನೀನು ನಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಗುಪ್ತರೂಪದಿಂದ ಬಂದುಬಿಡು. ಮತ್ತೆ ತಿರುಪಾಲ ಹಾಗೂ ಜರಾಸಂಧರ ಸೇನೆಗಳನ್ನು ದ್ವಂದ್ವಮಾಡಿ ವೀರ್ಯಶುಲ್ಕಕಾರ ನನ್ನನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಸೆಳೆಮೊಯ್ದಿ ರಾಕ್ಷಸವಿಧಿಯಂತೆ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಕೋ. || ೪೧ ||

ಅಂತಃಪುರಾಂತರಚರಿತಮನಿತತ್ ಬಂಧೂಂ-

ಸ್ತಾ ಮುದ್ದಾಹೇ ಕಥಮಿತಿ ಪ್ರವದಾಮ್ಯುಪಾಯಮ್ |
ಪೂರ್ವೋದ್ಯುರ್ದ್ವಿ ಮಹತೀ ಕುಲದೇವಿಯಾಶ್ಚ
ಯಸ್ಯಾಂ ಬಹಿರ್ಗಮದಧೂರ್ಗರಿಜಾಮುಖೇಯಾತ್ || ೪೨ ||

ಯಸ್ಯಾಂ ಪ್ರಪಂಕಜರಜದ್ವಾಸಂ ಮಹಾಂತೋ

ವಾಂಛಂತ್ಯುಮಾಪತಿರಿವಾತ್ಮತಮೋಽಪಹತ್ಯೈ |
ಯತ್ಕೃಂಟುಜಾಕ್ಷ ನ ಲಭೇಯ ಭವತ್ಯಸಾದಂ
ಐಹ್ಯಾಮಸೂನ್ ವ್ರತಕೃಶಾನ್ ಕತಜಸ್ಥಭಿಃ ಸ್ಯಾತ್ || ೪೩ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯೇತೇ ಗುಹ್ಯಸಂದೇಶಾ ಯದುದೇವ ಮಯಾಽಽಪ್ಯಹಾಃ |
ವಿಮೃಶ್ಯ ಕರ್ತುಂ ಯಚ್ಚಾತ್ಮ ಕ್ರಿಯತಾಂ ತದನಂತರಮ್
|| ೪೪ ||

ಐವತ್ತರಚರಿಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು || ೪೨ ||

ಅತಿ ಕ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಭೂತಾಣೀ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧೇ
ರುಕ್ಮಿಣ್ಯುದ್ವಾಹಪ್ರಸ್ತಾವೇ ದ್ವಿಫಲಾಶತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ || ೪೩ ||

ಐವತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ರುಕ್ಮಿಣೀ ಕಲ್ಯಾಣ

ಶ್ರೀಕುಕ ಉವಾಚ

ವೈದಭ್ಯಾಃ ಸ ತು ಸಂದೇಶಂ ನಿಶಮ್ಯ ಯದುನಂದನು |
ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಪಾಣನಾ ಪಾಣಿಂ ಪ್ರಹಸನ್ನಿದಮುಪ್ರವೀತ್
|| ೧ ||

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ತಥಾಹಮಪಿ ತಚ್ಚಕ್ಷೋಃ ನಿದ್ರಾಂ ಚ ನ ಲಭೇ ನಿಶಿ |
ವೇದಾಹಂ ರುಕ್ಮಿಣಾ ದ್ವೈಪಾಸ್ತಮೋದ್ವಾಹೋ ನಿವಾರಿತಃ
|| ೨ ||

ಅಂತಃಪುರದ ರಾಣೀವಾಸದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಅವಕಾಶ
ಕೊಂಡು ಬರಬೇಕಾದರೆ ಕೆಲೆಯಲು ಬರುವ ರಾಜಭಟರನ್ನು
ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆ ಹೇಗೆ ತರಲಿ? ಎಂದು ನೀನು
ಯೋಚಿಸುವೆಯಾದರೆ, ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ನಾನು
ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಕುಲಾಚಾರದಂತೆ ವಿವಾಹದ ಹಿಂದಿನ ದಿವಸ
ಕುಲದೇವಿಯದರ್ಶನ ಮಾಡಲು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಯಾತ್ರೆಯೇ
ಹೊರಡುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವಾಗುವ ನವವಧುವು ಗಿರಿಜಾ
ದೇವಿಯ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀನು
ನನ್ನನ್ನು ಅವಕಾಶಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು. || ೪೨ ||

ಕಮಲಾಕ್ಷಣೇ | ಉಮಾಪತಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನಿಗೆ ಸಮಾಸ
ರಾದ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಮಹಾಪುರುಷರೂ ಕೂಡ ಆತ್ಮಕುದ್ಧಿಗಾಗಿ
ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಧೂಳಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಲು ಬಯಸು
ತ್ತಾರೆ. ನನಗೇನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದವು, ಚರಣರಜವು ಪಡೆಯ
ಲಾಗದಿದ್ದರೆ ವ್ರತೋಪವಾಸಾದಿಗಳಿಂದ ಶರೀರವನ್ನು ಶೋಷಿಸಿ
ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಬೇಕಾದರೆ ನೂರಾರು ಜನ್ಮಗಳು ಕಳೆದಾದರೂ
ನಿನ್ನ ಆ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ. || ೪೩ ||

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ - ಯದುವಂಶ ತಿರೋಮುಚಯೇ |
ಇದೇ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಕಳಿಸಿದ ಗುಹ್ಯವಾದ ಸಂದೇಶವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು
ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ನಾನು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನು. ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ
ನಿನ್ನ ಮಾತುಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿ, ಅದಕ್ಕನು
ಸಾರವಾಗಿ ಅತಿ ತ್ವರೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡು. || ೪೪ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಪರಿಣಿತ್ಯನೇ |
ವಿದರ್ಭ ರಾಜಪುತ್ರಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಈ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ
ಯದುವಂಶಜನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ
ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಗುತ್ತಾ ಇಂತೆಂದನು. || ೧ ||

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೇ |
ವಿದರ್ಭರಾಜಕುಮಾರಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಯಸುವಂತೆಯೇ ನಾನು
ಆಕೆಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆನು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅವಳಲ್ಲೇ
ನೆಲೆಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಿದ್ರೆಯೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.
ರುಕ್ಮಿಯು ದ್ವೇಷದಿಂದ ನನ್ನ ವಿವಾಹವನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ
ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. || ೨ ||

ತಾಮಾನಯಿಷ್ಯ ಉನ್ನತ್ಯ ರಾಜನ್ಯಾಪಸದಾನ್ ಮೃಧೇ |
ಮತ್ಪರಾಮನವದ್ಯಾಂಗೀಮೇಧಸೋಽಗ್ನಿಪಿತಾಮಿವ

|| ೩ ||

ಶ್ರೀಕುಕ ಉವಾಚ

ಉದ್ವಾಹರ್ಷಂ ಚ ವಿಜ್ಞಾಯ ರುಕ್ಮಿಣ್ಯಾ ಮಧುಸೂದನಃ |
ರಥಃ ಸಂಯುಜ್ಯತಾಮಾತು ದಾರುಕೇತ್ಯಾಹ ಸಾರಥಿಮ್

|| ೪ ||

ಸ ಚಾಶ್ವೈಃ ಶೈಬ್ಯಸುಗ್ರೀವಮೇಘಪುಷ್ಪಬಲಾಹಕೈಃ |
ಯುಕ್ತಂ ರಥಮುಪಾನೀಯ ತಸ್ಮೈ ಪ್ರಾಂಜಲಿರಗ್ರತಃ

|| ೫ ||

ಅರುಹ್ಯ ಸ್ಕಂದನಂ ಶೌರಿದ್ವಿಜಮಾರೋಷ್ಯ ತೂರ್ಣಗೈಃ |
ಅನರ್ತಾದೇಶರಾತ್ರೇಣ ವಿದುರ್ಭಾನಗಮದ್ವಯೈಃ

|| ೬ ||

ರಾಜಾ ಸ ಕುಂಡಿನಪತಿಃ ಪುತ್ರಸ್ತೇಹವತಂ ಗತಃ |
ಶಿಶುಪಾಲಾಯ ಸ್ಥಾಂ ಕನ್ಯಾಂ ದಾಸ್ಯನ್ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಕಾರಯತ್

|| ೭ ||

ಪುರಂ ಸಮ್ಪ್ರಪ್ತಂ ಸಿಕ್ತಮಾರ್ಗರಥ್ಯಾಚಕುಪ್ತಧರ್ಮಃ |
ಚಿತ್ರಧ್ವಜಪತಾಕಾಭಿರ್ದೋರಣೈಃ ಸಮಲಂಕೃತಮ್

|| ೮ ||

ಸುಗಂಧಮಾಲಾಭರಣೈರ್ವಿರಚೋಽಂಬರಭೂಷಿತೈಃ |
ಜುಷ್ಪಂ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷೈಃ ಶ್ರೀಮದ್ಸ್ವತ್ಯರಗುರುಧೂಷಿತೈಃ

|| ೯ ||

ಪಿತ್ಯನ್ ದೇವಾನ್ ಸಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ವಿಪ್ರಾಂಶ್ಚ ವಿಧಿವಸ್ತ್ರಪಃ |
ಭೋಜಯಿತ್ವಾ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ವಾಚಯಾಮಾಪ ಮಂಗಲಮ್

|| ೧೦ ||

ಸುಸ್ನಾತಾಂ ಸುದತೀಂ ಕನ್ಯಾಂ ಕೃತಕೌತುಕಮಂಗಲಾಮ್ |
ಅಹತಾಂಕುಕಯುಗ್ಮೇನ ಭೂಷಿತಾಂ ಭೂಷಣೋತ್ತಮೈಃ

|| ೧೧ ||

ಚಕ್ರಃ ಸಾಮರ್ಗ್ಯಜುರ್ಮಂತ್ಯರ್ವಧ್ವಾ ರಕ್ಷಾಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಃ |
ಪುರೋಹಿತೋಽಥರ್ವವಿದ್ವೈ ಜುಹಾವ ಗ್ರಹತಾಂಕಯೇ

|| ೧೨ ||

ಹಿರಣ್ಯರೂಪ್ಯವಾಸಾಂಸಿ ತಿಲಾಂಶ್ಚ ಗುಡಮಿತ್ರಿತಾನ್ |
ಪ್ರಾದಾದ್ಧೇನೂಂಶ್ಚ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯೋ ರಾಜಾ ವಿಧಿವಿದಾಂ ವರಃ

|| ೧೩ ||

ಆದರೆ ವಿವೃತ್ತಮರೇ! ಎರಡು ಅರಣಗಳನ್ನು ಮುಢಿಸಿ
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹೊರತರುವಂತೆಯೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಂತ ಕೃತ್ತಿಯ
ಕುಲಕಲಂಕರಾದ ಶಿಶುಪಾಲ, ಜರಾಸಂಧರೇ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು
ಮುಢಿಸಿ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತಳಾಗಿರುವ ಪರಮ ಸುಂದರಿಯಾದ
ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತೇನೆ. || ೩ ||

ಶ್ರೀಕುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಮಧುಸೂದನ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ವಿವಾಹದ
ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ಅವನಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ
ರಥವನ್ನು ಬೇಗನೇ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಸಾರಥಿಯಾದ
ದಾರುಕನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. || ೪ || ದಾರುಕನು ಭಗವಂತನ ರಥಕ್ಕೆ
ಶೈಬ್ಯ-ಸುಗ್ರೀವ-ಮೇಘಪುಷ್ಪ ಮತ್ತು ಬಲಾಹಕಗಳೆಂಬ ದಿವ್ಯ
ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ, ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮುಂದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. || ೫ || ಶೌರಿಯು ಮೊದಲು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಸಿ, ತಾನೂ ರಥಾರೂಢನಾಗಿ
ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಗಳಾದ ಕುದುರೆಗಳ ಮೂಲಕ ಒಂದೇ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ
ಅನರ್ತದೇಶದಿಂದ ವಿದರ್ಭದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದನು. || ೬ ||
ಕುಂಡಿನನರೇಶನಾದ ಭೀಷ್ಮನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ರುಕ್ಮಿಯ ಮೇಲಿನ
ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ಅವನ ಮಾತಿನಂತೆ ತನ್ನ ಕನ್ಯೆಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿ
ಯನ್ನು ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡಲು ವಿವಾಹೋ-
ತ್ಸವದ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. || ೭ ||

ಕುಂಡಿನ ನಗರದ ರಾಜಬೀದಿಗಳನ್ನು, ನಾಲ್ಕು ಬೀದಿಗಳು
ಸೇರುವ ಚೌಕಗಳನ್ನು, ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿ, ಗಂಧೋದಕವನ್ನು
ಎರಚಲಾಗಿತ್ತು. ಚಿತ್ರ-ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಧ್ವಜಗಳಿಂದಲೂ, ಪತಾಕೆ
ಗಳಿಂದಲೂ, ಕೋರಣಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಗರಿಸಿತ್ತು. || ೮ ||
ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರೆಲ್ಲರೂ ಪುಷ್ಪಹಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಸುಗಂಧ
ಯುಕ್ತವಾದ ಮಾಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಸ್ವರ್ಣಾ
ಭರಣಗಳಿಂದಲೂ, ನವೀನ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಭೂಷಿತರಾಗಿದ್ದರು.
ಅಂದವಾದ ಮನೆಗಳಿಂದ ಅಗರು - ಚಂದನದ ಸುಗಂಧವು
ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು. || ೯ || ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ! ಮಹಾರಾಜನಾದ
ಭೀಷ್ಮನು ದೇವ-ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ನಿಯಮಾನುಸಾರ
ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. || ೧೦ || ಸುಂದರವಾದ ಹಲ್ಲು
ಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಮಸುಂದರಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿದೇವಿಗೆ
ಮಂಗಳಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ನೂತನವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಡಿಸಿ, ದಿವ್ಯಾ
ಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ, ಕೈಗಳಿಗೆ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಕಂಕಣವನ್ನು
ಕಟ್ಟಿದರು. || ೧೧ || ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠರು ಋಗ್ಯಜುಃ ಸಾಮ ಮಂತ್ರ
ಗಳಿಂದ ನವವಧುವಿಗೆ ರಕ್ಷಾಬಂಧನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅಥರ್ವ
ವೇದದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಪುರೋಹಿತರು ಗ್ರಹತಾಂಕಿಗಾಗಿ
ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. || ೧೨ || ವಿಧಿನಿಯಮಗಳನ್ನು
ಬಲ್ಲವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಭೀಷ್ಮಕುಹಾರಾಜನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ
ಚಪ್ಪನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯನ್ನು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬೆಲ್ಲದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿದ
ಎಳ್ಳನ್ನು ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದನು. || ೧೩ ||

ಏವಂ ಚೇದಿಪತೀ ರಾಜಾ ದಮಘೋಷಃ ಸುತಾಯ ವೈ |
ಕಾರಯಾಮಾಸ ಮಂತ್ರಜ್ಞಃ ಸರ್ವಮಭ್ಯುದಯೋಚಿತಮ್

|| ೧೪ ||

ಮದಚ್ಯುದ್ವಿಗ್ಗಜಾನೀಕೈಃ ಸ್ತಂದನೈರ್ಹೇಮಮಾಲಿಭಃ |
ಪತ್ಮಶ್ವಸಂಕುಲೈಃ ಸೈನ್ಯೈಃ ಪರೀತಃ ಕುಂಡಿನಂ ಯಯೌ

|| ೧೫ ||

ತಂ ವೈ ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿಃ ಸಮಭ್ಯೇತ್ಯಾಭಿಪೂಜ್ಯ ಚ |
ನಿವೇಶಯಾಮಾಸ ಮುದಾ ಕಲ್ಪಿತಾನ್ಯನಿವೇಶನೇ

|| ೧೬ ||

ತತ್ರ ತಾಲೋ ಜರಾಸಂಧೋ ದಂತವಕ್ತ್ರೋ ವಿದೂರಥಃ |
ಆಜಗ್ಮುಶ್ಚೈದ್ಯಪಕ್ಷಿಯಾಃ ಪೌಂಡ್ರಕಾದ್ಯಾಃ ಸಹಸ್ರತಃ

|| ೧೭ ||

ಕೃಷ್ಣರಾಮದ್ವಿಪೋ ಯತ್ರಾ ಕನ್ಯಾಂ ಚೈದ್ಯಾಯ ಸಾಧಿಸುಮ್ |
ಯದ್ಯಾಗತ್ಯ ಹರೇತ್ ಕೃಷ್ಣೋ ರಾಮಾದ್ವೈರ್ಯಾದುಭಿವ್ಯಕ್ತಃ

|| ೧೮ ||

ಯೋತ್ತಾಮಃ ಸಂಹತಾಸ್ತೇನ ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತಮಾನಸಾಃ |
ಆಜಗ್ಮುರ್ಭೂಭುಜಃ ಸರ್ವೇ ಸಮಗ್ರಬಲವಾಹನಾಃ

|| ೧೯ ||

ಶ್ರುತ್ವೈತದ್ಭಗವಾನ್ ರಾಮೋ ವಿಪಕ್ಷೀಯಸ್ಯಪೋದ್ಯಮಮ್ |
ಕೃಷ್ಣಂ ಚೈಕಂ ಗತಂ ಹರ್ತುಂ ಕನ್ಯಾಂ ಕಲಹಶಯಿತಃ

|| ೨೦ ||

ಬಲೇನ ಮಹತಾ ಸಾರ್ಥಂ ಭ್ರಾತೃಸ್ತೇಹಪರಿವೃತಃ |
ತದ್ವಿತಃ ಕುಂಡಿನಂ ಪ್ರಾಗಾದ್ಗಜಾಶ್ವರಥಪತ್ರಿಭಃ

|| ೨೧ ||

ಫೀವ್ಯಕನ್ಯಾ ವರಾರೋಹಾ ಕಾಂಕ್ಷಂತ್ಯಾಗಮನಂ ಹರೇಃ |
ಪ್ರತ್ಯಾಪತ್ತಿಮಪತ್ಯಂತೀ ದ್ವಿಜಸ್ಯಾಚಿಂತಯತ್ತದಾ

|| ೨೨ ||

ಅಹೋ ತ್ರಿಯಾಮಾಂಕರಿತ ಉದ್ವಾಹೋ ಮೇಽಲ್ಪರಾಧಃ |
ನಾಗಚಕ್ರೈರವಿಂಶಾಕ್ಷೋ ನಾಹಂ ವೇದ್ಯತ್ರ ಕಾರಣಮ್ |
ರೋಽಪಿ ನಾವರ್ತತೇಽದ್ಯಾಪಿ ಮತ್ಸಂದೇಶಹರೋ ದ್ವಿಜಃ

|| ೨೩ ||

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚೇದಿರಾಜನಾದ ದಮಘೋಷನೂ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಶಿಶುಪಾಲನ ವಿವಾಹದ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮಂತ್ರಜ್ಞರಾದ ದ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಮಂಗಳಲಿಹ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. || ೧೪ ||
ಅನಂತರ ಮದೋದಕವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಜಸೈನ್ಯದಿಂದಲೂ, ಸುವರ್ಣಮಾಲೆಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತವಾಗಿದ್ದ ರಥಸೈನ್ಯದಿಂದಲೂ, ಪದಾತಿ, ಅಶ್ವಸೈನ್ಯದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕುಂಡಿನ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದನು. || ೧೫ || ದಿಬ್ಬಣವು ಬಂದಿತೆಂದು ತಿಳಿದ ವಿದರ್ಭಾಧಿಪತಿ ಭೀಷ್ಮಕನು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತ-ಸತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಪೂಜಿಸಿದನು. ಒಳಕ ಅವರಿಗಾಗಿ ಹಿಂದೆಯೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ರಾಜಭವನದಲ್ಲಿ ಬೀಗರನ್ನು ಇಳಿಸಿದನು. || ೧೬ || ಶಿಶುಪಾಲನ ಕಡೆಯವರಾಗಿ ಶಾಲ್ಯ, ಜರಾಸಂಧ, ದಂತವಕ್ತ್ರ, ವಿದೂರಥ, ಪೌಂಡ್ರಕ ಮೊದಲಾದ ಸಾವಿರಾರು ರಾಜರು ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. || ೧೭ || ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಬಲರಾಮರ ವಿರೋಧಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದರು. ರಾಜಕುಮಾರಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮರೇ ಮೊದಲಾದ ಯದುವಂಶೀಯರೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕೆಂದೇ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದರು. ಅವರಿಂದಲೇ || ರಾಜರುಗಳು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. || ೧೮-೧೯ ||

ಶತ್ರುಪಕ್ಷದ ಈ ಸನ್ಮಾಹವು ಬಲರಾಮನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಹೋಯಿತು. ತಮ್ಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಒಬ್ಬುಚಿಗನಾಗಿಯೇ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡುಬರಲು ಹೋಗಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ, ಕನ್ನೆಯಸಲುವಾಗಿ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವು ಸಂಭವಿಸಬಹುದೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. || ೨೦ || ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಲ-ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬಲರಾಮನು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಭ್ರಾತೃಸ್ತೇಹದಿಂದ ಹೃದಯ ತುಂಬಿಬಂದು, ಕೂಡಲೇ ಗಜರಥಾಶ್ವಪದಾತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚತುರಂಗಿನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕುಂಡಿನನಗರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು. || ೨೧ ||

ಇತ್ತ ಪರಮಸುಂದರಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕುಳಾಗಮನದ ಪ್ರತಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ನನಗೆ ಯಾರು ತಿಳಿಸುವರು? ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೊಂಡುಹೋದ ದ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ! ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಚಿಂತಾತುರಳಾದಳು. || ೨೨ || ಅಮ್ಮೋ! ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳಾದ ನನ್ನ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಜೀವನಸರ್ವಸ್ವವಾದ ಕಮಲನಯನ ಭಗವಂತನು ಇನ್ನೂ ಆಗಮಿಸಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಇದರ ಕಾರಣ ವೇನಿರಬಹುದು? ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ನನ್ನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೊಂಡುಹೋದ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನು ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲವಲ್ಲ! || ೨೩ ||